

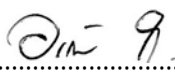
ปัญหาการดำเนินคดีริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

ลาวัลย์ จันทร์เปล่ง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤษภาคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ลาวัลย์ จันทร์เปล่ง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษา ตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและอาชญวิทยา
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.อรรัมภา ไวมุกข์)

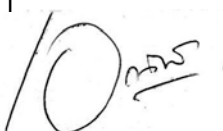
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ดร.อรรัมภา ไวมุกข์)

..... กรรมการ
(ดร.รัชณี แต่งอ่อน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทีป ทับอัตรานนท์)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและอาชญวิทยา
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่...24.... เดือน.....พฤษภาคม..... พ.ศ...2561.....

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณดร.อรรัมภา ไวยมุข ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ และเมตตาสละเวลาให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการค้นคว้าวิจัยให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ดร.รัชณี แดงอ่อน ที่รับเป็นกรรมการงานนิพนธ์ได้ให้คำชี้แนะให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประทีป ทับอิตตานนท์ ที่ให้ความกรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการงานนิพนธ์ ท่านเสียสละเวลา และให้คำปรึกษา คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้ลุล่วง

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ของผู้วิจัย ทุก ๆ ท่าน ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อคิด ในการจัดทำงานนิพนธ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวของผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิต ที่ได้อบรมสั่งสอน เลี้ยงดู ช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นแรงใจให้เสมอมา และขอขอบพระคุณผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่ได้คอยช่วยเหลือให้ข้อมูล และแนะนำในแนวทางต่าง ๆ ซึ่งจากกำลังใจและความช่วยเหลือของทุก ๆ ท่าน ทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ลาวัลย์ จันทร์เปล่ง

56921204: สาขาวิชา: กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา; น.ม. (กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา)

คำสำคัญ: การดำเนินคดี/ การริบทรัพย์/ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความ

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด/ ยาเสพติด

ท้าวลัย จันทรเปล่ง: ปัญหาการดำเนินคดีริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 (ISSUES OF CONFISCATION CASE BY MEASURE OF FORFEITURE OF ASSETS UNDER ACT ON MEASURE FOR THE SUPPRESSION OF OFFENDERS IN AN OFFENCE RELATING TO NARCOTICS, B.E. 2534) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: อรรัมภา ไวยมุกข์, Docteur en droit. 206 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

รายงานการศึกษาปัญหาการทำความผิดริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ความเป็นมาของการยึดทรัพย์สินที่ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งกฎหมายในประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและ ปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในขั้นตอนของการดำเนินการทำคดีตรวจสอบทรัพย์สิน

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ยังพบปัญหาอยู่ 2 กรณี (1) ตามมาตรา 27 ระยะเวลาในการทำความผิดริบทรัพย์สิน ยังมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาการทำคดี ในขณะที่ กฎหมายริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกฎหมายริบทรัพย์ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่จำกัดด้วยเงื่อนเวลาดังมาตรา 27 (2) ปัญหาความไม่ชัดเจน เกี่ยวกับการขอริบทรัพย์สิน ของจำเลยในการกระทำความผิดครั้งอื่น ปัญหาการยกฟ้องคดีอาญา หรือพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องในคดีอาญา ทำ ให้คดีริบทรัพย์ยุติไปด้วย เป็นที่น่าเสียดาย เมื่อพบว่าทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาถูกยึดมา มีจำนวนมาก มูลค่ามาก แต่ เกิดความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับพยานหลักฐานคดีอาญา ส่งผลให้คดีอาญาอาจถูกศาลยกฟ้อง พนักงานอัยการสั่งไม่ ฟ้อง ทั้ง ๆ ที่ผู้ต้องหาเองนั้น มีคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ยังอยู่ภายใต้เงื่อนไขอายุความและ ในทางสืบสวนยังมีพฤติการณ์ค้ายาเสพติดอยู่ จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงได้เสนอแนะให้ปรับปรุงกฎหมาย เพื่อให้การดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นไปอย่างรวดเร็ว มี ประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย เหมาะสมกับหลักการ สภาพการปฏิบัติงานที่ แท้จริงในการตรวจสอบทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้วิจัยจึงเห็นควรเสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เกี่ยวกับเรื่องอายุความตามมาตรา 27 และ เพิ่มเติมให้มีบทบัญญัติมาตรา 32 ให้สามารถ ขอริบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินสำหรับคดีความผิดครั้ง อื่นได้

56921204: MAJOR: CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; LL.M. (CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY)

KEYWORDS: ISSUES/ CONFISCATION/ ACT ON MEASURE FOR THE SUPPRESSION OF OFFENDERS IN AN OFFENCE RELATING TO NARCOTICS, B.E. 2534/ DRUGS

LAWAN JUNPLENG: ISSUES OF CONFISCATION CASE BY MEASURE OF FORFEITURE OF ASSETS UNDER ACT ON MEASURE FOR THE SUPPRESSION OF OFFENDERS IN AN OFFENCE RELATING TO NARCOTICS, B.E. 2534. ADVISOR: AWNRUMPA WAIYAMUK, DOCTEUR EN DROIT., 206 P. 2017.

The research on problems of asset forfeiture under the Act on Measures for the Suppression of Offenders in an Offence Relating to Narcotics, B.E. 2534 aims to study the concept, theory, background of asset forfeiture relating to narcotics offences under the laws of Thailand, the U.S.A. and the Federal Republic of Germany to determine the solution and amendments to the Act on Measures for the Suppression of Offenders in an Offence Relating to Narcotics on the part of asset investigation process.

It is found that the asset forfeiture process relating to narcotics offences under the Act on Measures for the Suppression of Offenders in an Offence Relating to Narcotics, B.E. 2534, is mainly impeded by 2 problems; 1. According to Article 27, the prosecution timeframe of asset forfeiture is limited. However, the asset forfeiture under the Money Laundering Control Act, B.E. 2542, and under the American laws is not limited with the timeframe. 2. The ambiguous asset forfeiture relating to other offence of the defendant, the dismissal of criminal case or the non-prosecution order unfortunately brings the end to the asset forfeiture process, despite that the forfeited assets may have a high value. The ambiguous evidence of a criminal case leads to a case dismissal or non-prosecution order, even when the narcotics offence has not expired according to the statute of limitations and the investigation shows that the defendant is involved with drug trafficking.

Due to the above-mentioned problems, the researcher suggests an amendment to the law to accelerate and facilitate the asset forfeiture process relating to narcotics offences in compliance with the principle and objective of the law in accordance with the real practices of asset investigation of the officers. Hence, the researcher suggests an amendment of Article 27 the Statute of Limitations of the Act on Measures for the Suppression of Offenders in an Offence Relating to Narcotics B.E. 2534, and additional provision to Article 32 to allow the asset forfeiture of the inspected person relating to other offence cases

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตการศึกษา.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการยึดทรัพย์การกระทำความผิดคดี ยาเสพติด.....	9
ความหมาย วัตถุประสงค์ และลักษณะของการริบทรัพย์สิน.....	10
แนวความคิดเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน.....	21
อายุความตามประมวลกฎหมายอาญา.....	37
3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สินในคดียาเสพติด.....	42
กฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน.....	42
การริบทรัพย์สินในคดียาเสพติดในประเทศไทย.....	52
4 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการริบทรัพย์ในคดียาเสพติด.....	70
ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน.....	73
ปัญหาความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการขอริบทรัพย์สินของจำเลยในการกระทำความผิด ครั้งอื่น.....	80
5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	85
บทสรุป.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	87
บรรณานุกรม.....	90
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	206

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์ยาเสพติดที่ยังคงรุนแรงอยู่ในปัจจุบัน ทุกรัฐบาลที่ผ่านมามีถือเป็นการกิจที่สำคัญและเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเสพติดมาโดยตลอด มีการเสนอแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด เพิ่มอัตราโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้รุนแรงขึ้น เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของขบวนการค้ายาเสพติด จะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญหลัก ๆ อยู่ 3 ประการ คือผู้ค้ายาเสพติด ตัวยาเสพติด และเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ที่ผ่านมานั้น การปราบปรามยาเสพติด มุ่งเน้นไปที่ผู้ค้ายาเสพติดและตัวยาเสพติดเป็นหลัก ทำให้มีการจับกุมผู้ต้องหาเสพติดและของกลางยาเสพติดได้เป็นจำนวนมากมหาศาล ซึ่งการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนับว่าเป็นเรื่องที่ยุ่ยากสลบซับซ้อน เนื่องมาจากว่าประเทศไทยมีพื้นที่ติดต่อกับบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลก โดยเฉพาะพื้นที่ที่ติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มีความยาวกว่า 2,000 กิโลเมตรประเทศไทย จึงกลายเป็นแหล่งที่ยาเสพติดถูกลำเลียงผ่านไปยังประเทศต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถึงแม้ว่ารัฐบาลทุกยุคทุกสมัยจะให้ความสนใจที่จะหาวิธีแก้ไขปัญหาเสพติด แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการให้หมดสิ้นไปได้ มาตรการสำคัญที่ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดประกอบด้วย

1. ด้านป้องกัน ที่ผ่านมามีการดำเนินการผ่านกระบวนการการณรงค์การให้ความรู้กิจกรรมทางเลือกและกระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำ
2. ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งเป็นมาตรการลดความต้องการของการใช้ยา
3. ด้านการบังคับบำบัด เป็นมาตรการที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดรักษา
4. ด้านการปราบปราม ซึ่งแม้จะมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมาโดยตลอด แต่จากผลการจับกุมก็ยังคงมีผู้ต้องหาติดยาเสพติดไม่ลดลง
5. ด้านความพยายามเพื่อควบคุมไม่ให้มีการผลิตโดยการควบคุมวัตถุดิบและสารเคมีสารตั้งต้น โดยกฎหมายอย่างเคร่งครัด และความพยายามที่จะสกัดกั้นตามแนวชายแดน (ณรงค์ รัตนานุกูล, 2546, หน้า 19-20)

สำหรับโทษจำคุก โทษต่อเสรีภาพ ก็อาจจะไม่ได้เป็นอุปสรรค ไม่ได้ทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัว เช็ดหลาบ และสำนึกได้ว่าจะไม่หันกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก ซ้ำยังเกิดปัญหาเพิ่มเติม คือเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในเรือนจำ ลักลอบกระทำความผิดในเรือนจำ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือนำเงินมาต่อ ยอดในการกระทำความผิดครั้งต่อไป

องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการค้ายาเสพติด คือเงินหรือบรรดาทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้จากการค้ายาเสพติด ซึ่งยังไม่ถูกดำเนินการยึดอายัด หรือริบทรัพย์สินมากเท่าที่ควร

เงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้น เป็นเหตุจูงใจที่สำคัญยิ่ง ทำให้บุคคลเข้าสู่ขบวนการนักค้ายาเสพติด ไม่เกรงกลัวกฎหมาย ซึ่งทุกรัฐบาลพยายามที่จะแก้ไขปัญหาการค้ายาเสพติด แต่ก็ยังไม่บรรลุผล ยังคงเป็นปัญหาที่แก้ยาก แม้จะมีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดอัตราโทษสูง สำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นยังเป็นปัจจัยผลักดันส่งเสริม ทำให้ขบวนการค้ายาเสพติดมีการพัฒนาเครือข่ายและรูปแบบการค้า ยาเสพติดที่สลับซับซ้อน ยากต่อการดำเนินการของเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนจับกุม และรวมไปถึงบางครั้งเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นสามารถสร้างเครือข่ายที่มีอิทธิพลทำให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรอดพ้นไปจากการถูกจับกุมหรือถูกลงโทษได้

การปราบปรามยาเสพติดในอดีตรวมมุ่งเอาผิดต่อผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นการปราบปรามอาชญากรรมยาเสพติดการปราบปรามยาเสพติดที่ยังไม่ถือว่าเป็นการสัมฤทธิ์ผลโดยแท้เนื่องจากอาชญากรรม ในยุคใหม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือทางการเงินเป็นหลักทำให้เกิดกระบวนการ ที่จะมากำจัดแหล่งที่เงินทุนหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ใช้เป็นเงินทุน ในการลักลอบจำหน่ายยาเสพติด จึงมีการนำมาตรการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดและผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาใช้บังคับ ช่วยให้สามารถยับยั้งและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ดีกว่าการลงโทษทางเสรีภาพ ซึ่งวิธีกำจัดสิทธิเสรีภาพการริบทรัพย์สินเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิด ได้รับผลประโยชน์ในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการกระทำความผิด เป็นการกระทำที่ผู้กระทำความผิดเช็ดหลาบหรือเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก และเป็น การป้องกัน มิให้บุคคลอื่นทำตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทที่มีผลประโยชน์ตอบแทนสูง เช่น ความผิดเกี่ยวกับการผลิต หรือค้ายาเสพติด ซึ่งผู้กระทำความผิดและผู้ร่วมขบวนการจะได้รับประโยชน์และทรัพย์สินเงินทองจำนวนมาก การใช้มาตรการลงโทษโดยวิธีอื่นจะไม่สามารถทำให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของอาชญากรรมในปัจจุบันประสบผลสำเร็จได้ (ปิยนุช ถาวโรฤทธิ์, 2553, หน้า 8)

การแก้ไขปัญหายาเสพติด มีแนวคิดว่าการที่จะปราบปรามยาเสพติดให้ได้ประสบผลสำเร็จ จะต้องปราบปรามและกำจัดองค์ประกอบ ในการค้ายาเสพติดให้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ ดังนี้

1. ผู้ค้ายาเสพติด
2. ตัวยาเสพติด
3. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติด

การยึดอายัดหรือริบทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ปัจจุบันมีการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ฉบับ ดังนี้

1. กฎหมายอาญา
2. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
3. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

ปรากฏข้อมูลสถิติคดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งให้สำนักงาน ป.ป.ส. ภาค 2 ตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ปรากฏดังนี้

1. ปี พ.ศ. 2556 ผู้กระทำความผิดทั้งหมด 444 ราย มูลค่าทรัพย์สินรวมทั้งหมดประมาณ 143,028,129.9 บาท
2. ปี พ.ศ. 2557 ผู้กระทำความผิดทั้งหมด 802 ราย มูลค่าทรัพย์สินรวมทั้งหมดประมาณ 117,919,860 บาท
3. ปี พ.ศ. 2558 ผู้กระทำความผิดทั้งหมด 830 ราย มูลค่าทรัพย์สินรวมทั้งหมดประมาณ 238,143,305.9 บาท
4. ปี พ.ศ. 2559 ผู้กระทำความผิดทั้งหมด 1,098 ราย มูลค่าทรัพย์สินรวมทั้งหมดประมาณ 118,973,042.2 บาท
5. ปี พ.ศ. 2560 ผู้กระทำความผิดทั้งหมด 1,090 ราย มูลค่าทรัพย์สินรวมทั้งหมดประมาณ 87,022,963 บาท

จากสถิติจะเห็นว่าผู้กระทำความผิดเพิ่มจำนวนมากขึ้น ๆ แต่ทรัพย์สินที่ถูกตรวจยึดน้อยลง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2560 นั้นลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่า ผู้กระทำความผิดพยายามที่จะใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน เพื่อให้พ้นจากการถูกตรวจสอบ แสดงให้เห็นถึงผู้กระทำความผิดมีความคิดที่หวงแหนทรัพย์สิน และมีวิธีการหลบเลี่ยงที่มากขึ้น การลงโทษเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในปัจจุบัน แม้จะเป็นไปอย่างเข้มข้น แต่

จากสถิติ ก็ยังไม่สามารถลดการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้เท่าใดนัก การหันมาจริงจัง และให้ความสำคัญกับกระบวนการรับทรัพย์สินซึ่งเป็นโทษที่นักโทษยาเสพติดเกรงกลัว เป็นมาตรการที่น่าสนใจ อันจะสามารถส่งผลให้ลดปริมาณคดียาเสพติดในประเทศลงได้ แต่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ที่ใช้เป็นกฎหมายรับทรัพย์สินคดียาเสพติด ก็พบว่ายังมีปัญหาอยู่ในบางประการ

ในส่วนของกรณียึดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นมีความแตกต่างกับการรับทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 กล่าวคือ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญา โดยเริ่มจากผู้ต้องหา ไปสู่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการดำเนินการกับองค์ประกอบของการค้ายาเสพติดทั้งสามองค์ประกอบ แต่สำหรับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น เป็นการดำเนินการทางแพ่ง เริ่มจากทรัพย์สินที่มีเหตุสงสัยว่าเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด ไปสู่เจ้าของทรัพย์สินที่มีพฤติการณ์กระทำความผิดเป็นมูลฐาน คือความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดที่เกี่ยวกับเพศและการค้าหญิงและเด็ก ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ความผิดฐานยกยอกทรัพย์ หรือทำทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงิน ตลอดจนตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงความผิดที่เกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐทุจริต หรือประพฤติมิชอบ ความผิดฐานกรร โชก หรือริดเอาทรัพย์โดยฉ้อโกงหรือช่องโจร และความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีภาษีศุลกากร ถ้าผู้กระทำความผิดได้นำมาทำธุรกรรมถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และมีมาตรการติดตามหรือยึด โดยเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมีการดำเนินการทางแพ่ง เฉพาะกับตัวทรัพย์สินเป็นหลัก เจ้าของทรัพย์สินไม่จำเป็นต้องถูกจับกุม ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ได้ การปราบปรามจึงไม่ครบองค์ประกอบทั้งสามส่วนที่กล่าวมา

ตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้ว่า “กรณีต้องดำเนินการกับทรัพย์สิน หากมีกฎหมายอื่นที่สามารถดำเนินการได้ ให้ใช้กฎหมายอื่นก่อน หากใช้แล้วไม่เป็นผล จึงใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542”

ดังนั้น เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาในคดียาเสพติด หากจะต้องดำเนินการกับทรัพย์สิน จะใช้มาตรการรับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นมาตรการหลัก หากใช้แล้วไม่เป็นผล จึงจะใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

จากข้อจำกัดของกฎหมายอาญา และการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังกล่าว สรุปได้ว่าเมื่อมีการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้น จะมีการใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เพื่อขอให้ริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ของผู้ต้องหาเป็นหลักก่อน

จากที่กล่าวมา การดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 เป็นบทบัญญัติ ที่เป็นมาตรการพิเศษเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาพิพากษาคดียาเสพติด ให้เหมาะสมมากกว่าขั้นตอนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้อยู่เดิม เป็นกฎหมายที่มีมาตรการพิเศษ นอกเหนือจากการบังคับโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดยาเสพติด เป็นการดำเนินการทางกฎหมาย และเป็นมาตรการทางทรัพย์สินต่อผู้ค้ายาเสพติด โดยเฉพาะรายสำคัญ โดยวิธีการยึดอายัดหรือริบทรัพย์สิน เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้รับประโยชน์ใด ๆ จากเงินหรือบรรดาทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้จากการกระทำความผิดยาเสพติดทั้งในด้านสร้างความสุขสบายให้กับตนเองหรือคนในครอบครัว หรือใช้เป็นทุนขยายเครือข่ายการค้ายาเสพติด

เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ นับว่าเป็นกฎหมายกระบวนการที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากผู้กระทำผิดในปัจจุบันเริ่มมีความเกรงกลัวต่อโทษในทางทรัพย์สินมากกว่า โทษทางเสรีภาพ นักโทษมีความตื่นตัว หวงแหนทรัพย์สิน พยายามหลบหลีก ซ่อนทรัพย์สิน ไว้กับเครือญาติ เพื่อนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาให้แก่ครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อไป ซึ่งแม้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จะถูกนำมาใช้ แต่ในความเป็นจริงการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ยังพบว่ามีปัญหาอยู่ ทำให้กระบวนการริบทรัพย์สิน หรือแม้แต่เจ้าของทรัพย์สิน ผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริต รวมถึงกระบวนการที่จะนำไปสู่การริบทรัพย์สินเข้ากองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

กระบวนการทำงานตามพระราชบัญญัตินี้ จะมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งซึ่งเป็นผู้ดำเนินการทำคดีตรวจสอบทรัพย์สิน เสมือนเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อน รวบรวมเอกสารหลักฐาน เพื่อให้เสร็จตามกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ นำคดีส่งต่อพนักงานอัยการ เพื่อทำคำร้องขอริบทรัพย์สินต่อศาลต่อไป การทำงานตามพระราชบัญญัตินี้ก็ยังคงมีปัญหาในหลาย ๆ เรื่อง โดยผู้วิจัยจะค้นคว้าหาวิธีการแก้ไข การทำงานตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ในการบังคับใช้ เพื่อประโยชน์สมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยแบ่งประเด็นปัญหาที่นำมาพิจารณา ดังนี้

1. ระยะเวลาในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน

ตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง พนักงานอัยการต้องยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สินไปพร้อมกับคำฟ้องหรือเวลาใด ๆ ก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา หรือหากมีเหตุสมควรจะยื่นภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา วรรคสอง หากพบทรัพย์สินเพิ่มเติมให้ยื่นภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษานั้น จากขั้นตอน ในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน การรวบรวมข้อมูล ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อให้พนักงานอัยการมีคำขอริบทรัพย์สินดังกล่าว จะเห็นได้ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน และโดยเฉพาะกรณีที่เกิดขึ้น มีผู้ต้องหาหลายราย ผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินหลายราย หรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่มาชี้แจงหลายราย หรือผู้ครอบครอง ผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ หลายราย ก็จะทำให้การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ใช้เวลามากขึ้น ในการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน การแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อทำบันทึกพิจารณา เสนอคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ทั้งยังต้องทำหน้าที่ ให้ความคุ้มครองสิทธิ ความเป็นธรรมให้แก่ผู้ต้องหาและบุคคลต่าง ๆ ที่อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

นอกจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ยังประสบปัญหาข้อขัดข้องอีกหลายประการเช่น การขาดแคลนอัตรากำลัง หรือทรัพยากร ที่สนับสนุนงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบางคนขาดความเชี่ยวชาญ ในด้านการสืบสวนสอบสวนบางอย่าง เป็นต้น ล้วนเป็นสาเหตุที่จะต้องใช้เวลาในการตรวจสอบทรัพย์สินมากขึ้น

ในขณะที่การดำเนินคดีอาญาคดียาเสพติดของผู้ต้องหา ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายยาเสพติดในปัจจุบันเป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วมาก นับตั้งแต่มีการจับกุมฟ้องคดี และศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา พบว่าในหลายคดี อาจจะเป็นคดีที่จำเลยรับสารภาพ ศาลชั้นต้นสามารถพิพากษาได้ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ถูกจับกุม

จึงมีปัญหว่าปัจจุบันคดีทรัพย์สินที่อยู่ระหว่างตรวจสอบมีจำนวนมาก และหลายคดีที่ทรัพย์สินมีจำนวนหลายรายการ ทรัพย์สินมีมูลค่าสูง มีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถทำการตรวจสอบและเสนอคณะกรรมการฯ ได้ทันภายในเวลาที่กำหนด อาจส่งผลให้ต้องคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของ เกิดผลเสียกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. 2534 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

ปัญหาความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการขอรับทรัพย์สินของจำเลยในการกระทำความผิดครั้งอื่น

ต้องการศึกษาความเป็นไปได้ในการเพิ่มเติมกฎหมายมาตรา 32 ให้มีบัญญัติเกี่ยวกับคดีขอรับทรัพย์สิน สามารถขอขึ้นขอรับได้ในความผิดที่ถูกจับกุมครั้งอื่นได้

เนื่องจากว่ามีคดีจำนวนหนึ่งที่เลขอาชญากรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สินไปแล้ว เมื่อพิจารณาจากรูปคดีอาญา อาจจะสัมพันธ์ต่อการถูกศาลยกฟ้อง หรือพนักงานสอบสวนยังไม่ยื่นความเห็นต่อพนักงานอัยการ แต่พบว่าจำเลยยังอยู่ระหว่างพิพากษาคดีอีกคดีหนึ่ง และยังอยู่ระหว่างอายุความการรับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น

แม้จะไม่มีบทกฎหมาย ในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. 2534 ระบุว่าต้องยื่นคำร้องขอรับทรัพย์สินเฉพาะในคดีอาญาที่เสนอสั่งตรวจสอบเท่านั้น และไม่มีข้อห้ามว่า ไม่สามารถยื่นในคดีอื่นได้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จะตรวจสอบทรัพย์สินเฉพาะคดีที่มีจับกุม และมีการยึดทรัพย์สินไว้ในครั้งนั้นเท่านั้น และยังพบปัญหาหลายคดีที่มีคำพิพากษาให้ยกฟ้องไป แต่ยังมีข้อพิสูจน์ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจยึดนั้น ได้มีมาก่อนหรือขณะหรือระหว่างถูกจับกุมอีกคดีหนึ่ง แต่ขณะที่ถูกจับคดีนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่พบทรัพย์สินนั้นในวันที่จับกุม ยึดทรัพย์สิน ซึ่งจำเลยอาจจะตั้งใจซุกซ่อนไว้ เพื่อหลบหลีกการถูกยึดทรัพย์สินแล้วทรัพย์สินก็เพิ่งปรากฏต่อเจ้าหน้าที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ประวัติความเป็นมา ของการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องหรือได้มาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของต่างประเทศ ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการรับทรัพย์สิน ยึด อาศัยทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
4. เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการดำเนินคดีรับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

สมมติฐานของงานวิจัย

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีบัญญัติในเรื่องระยะเวลาการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินที่ยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การประกาศใช้ตามข้อตกลงอนุสัญญาว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 และยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายต่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด ส่วนการยื่นขอริบทรัพย์สินในคดีอื่นของจำเลย ยังไม่มีบทบัญญัติระบุชัดเจน ทำให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้ กฎหมายฉบับนี้สมควรได้รับการแก้ไขในส่วนระยะเวลาดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและการขอริบทรัพย์สินในคดีอื่นของจำเลย เพื่อให้กฎหมายสมดังเจตนารมณ์ของการบังคับใช้

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้จะศึกษา ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เกี่ยวกับกระบวนการทำคดีตรวจสอบทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ระเบียบข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิด ทฤษฎี ประวัติความเป็นมา ของการยึดทรัพย์สิน ที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ผู้ศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องหรือได้มา เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของต่างประเทศ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศ สหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการรับทรัพย์สิน ยึด อาศัยทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
4. ทำให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการดำเนินคดีริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับการยึดทรัพย์ การกระทำความผิดคดียาเสพติด

ปัญหาเสพติดของประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในขั้นวิกฤต โดยสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติด ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น และรวดเร็ว มีทั้งปัญหาการเสพ จำหน่าย ผลิต ลักลอบนำเข้าจากชายแดน หรือต่างประเทศ หลายประเภท ทั้งยาบ้า กัญชา เฮโรอีน ไอซ์ การระบาดยังคงมากขึ้น ทั้งที่เจ้าหน้าที่รัฐก็เพิ่มมาตรการการป้องกันเข้มงวดขึ้น ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดก็ยังคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ที่จะหลบหลีกเจ้าหน้าที่ ยาเสพติดก็ยังคงผลิตให้มีรูปแบบใหม่ ออกฤทธิ์เร็ว รุนแรงขึ้น ปัญหาเสพติด ที่กล่าวมา ส่งผลกระทบปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสังคม ปัญหาเศรษฐกิจต่าง ๆ ตามมา และยิ่งจะนับทวีความรุนแรงมากขึ้น

ยาเสพติด หมายถึง สารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากสารสังเคราะห์ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธี กิน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม เป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ หรือติดกัน จนทำให้ร่างกายทรุดโทรม และตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้น ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เนื่องจากต้องเพิ่มขนาดการเสพยาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเสพเข้าไปสักระยะ จะเกิดภาวะคือยา ต้องการยาในปริมาณ และความถี่ที่มากขึ้น หากไม่ได้เสพยาจะเกิดอาการขาดยา ทำให้ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ ยาเสพติดปัจจุบันยาเสพติดมีมากมายหลายประเภท ซึ่งสามารถแบ่งได้ ตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง

1. ประเภทกดประสาท ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ยากล่อมประสาท สารระเหย ยา
นอนหลับ
2. ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ เมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้า* กระต่อมโคเคน
ยาเอ็กตาซี
3. ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ เอสแอลดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย ยาเค

---

* ยาบ้า เป็นยาในกลุ่มแอมเฟตามีน (Amphetamines) ซึ่งมีหลายตัว เช่น Dextroamphetamine, Methamphetamine เรียกกันแต่เดิมว่า “ยา
ม้า” ปัจจุบัน มีชื่อเรียกว่า ยาบ้า ตามข้อเสนอของนายเสนาะ เทียนทอง ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
สาธารณสุข เมื่อ พ.ศ. 2539 ซึ่งให้นโยบายว่า ชื่อยาบ้า ทำให้ผู้เสพยาเข้าใจว่า เป็นยาที่กินแล้วให้กำลังวังชา มีเรี่ยวแรง ลึกลึกเหมือนม้า
ควรจะเปลี่ยน ไปเรียกว่า ยาบ้า เพื่อให้ผู้เสพยาตระหนักถึงโทษของยาที่ทำให้ผู้เสพยาไม่สามารถควบคุมสติได้ เกิดความรังเกียจ ทำให้ไม่
อยากเสพ และจะช่วยลดจำนวนผู้เสพยาได้ และเปลี่ยนประเภทจากสิ่งเสพติดประเภท 3 เป็นสิ่งเสพติดประเภท 1 ซึ่งห้ามจำหน่าย
และมีบทลงโทษต่อผู้ขายรุนแรง เพื่อให้ผู้ขายกลัวต่อบทลงโทษ

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน (อาจคกระตุ่นหรือหลอนประสาทร่วมกัน) ได้แก่
กัญชา (ปิ่น ศรีเมือง, 2555, หน้า 13-15)

ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาในความหมายของยาเสพติด การริบทรัพย์ ทั้งความเป็นมา แนวคิด และการดำเนินการกระบวนริบทรัพย์สิน จะนำมาซึ่งความเข้าใจ และทราบแนวคิดพื้นฐานที่มาของการริบทรัพย์ เพื่อจะนำมาแก้ไขและปรับปรุงข้อกฎหมาย ในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินให้ดียิ่งขึ้น ทำให้สามารถจัดการริบทรัพย์สิน เพิ่มความเกรงกลัวต่อกฎหมายแก่ผู้กระทำความผิดมากขึ้น

การดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ใช้กับความผิดตามข้อหา และตัวชนิดยาเสพติดที่ระบุไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น คือ

1. ใช้กับข้อหา ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือครอบครองเพื่อจำหน่าย รวมถึงสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว
2. เป็นยาเสพติดในกฎกระทรวงกำหนดชื่อยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2559 ซึ่งมี 36 ชนิด*

ความหมาย วัตถุประสงค์ และลักษณะของการริบทรัพย์สิน

1. ความหมายของทรัพย์สิน

ในประเทศไทยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้ให้นิยามความหมายไว้ใน มาตรา 138 ว่า ทรัพย์สินหมายความรวมทั้งทรัพย์และวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว “ทรัพย์สิน” เป็นคำที่มีความหมายกว้างกว่า “ทรัพย์” และหมายรวมเอาทรัพย์ไปเป็นส่วนหนึ่งด้วย สำหรับคำว่า “วัตถุไม่มีรูปร่าง” เป็นการสมมติตามกฎหมาย โดยที่กฎหมายรับรู้และรับรองว่าสิ่งที่สมมติขึ้นนั้นคือ “สิทธิ” หรือ “ประโยชน์” ผู้ใดที่ได้สิทธิไป กฎหมายจะบังคับมิให้ผู้อื่นมาเกี่ยวข้องในทางละเมิดสิทธิ หากมีผู้ใดละเมิดก็ต้องได้รับโทษหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เป็นเจ้าของสิทธินั้น ดังนั้นสิทธิที่กฎหมายสมมติจึงเป็นวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง แต่เดิมนั้นกฎหมายยอมรับในสิทธิประเภทนี้ ดังที่ปรากฏในลิขสิทธิ์ สิทธิในเครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร (ศรีราชา เจริญพานิช, 2549, หน้า 22)

“การริบทรัพย์สิน” หมายถึง การที่รัฐพรากเอาทรัพย์สินมาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยไม่มีค่าตอบแทนหรือค่าสินไหมทดแทนให้ เนื่องจากบุคคลนั้นได้กระทำความผิดขึ้น หรืออาจจะ

* กฎกระทรวงกำหนดชื่อยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2559

กล่าวได้อีกประการหนึ่งว่า หมายถึงการบังคับเอาไปซึ่งทรัพย์สินเฉพาะอย่าง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด (จุฬา อินอิว , 2557 , หน้า 10)

การริบทรัพย์สิน (Confiscation) ปรากฏความหมายใน “Black’s Law Dictionary” ว่า หมายถึงการบังคับเอาทรัพย์สิน ให้ตกเป็นของรัฐ หรือการบังคับเอาทรัพย์สิน โดยรัฐ หรือผู้กระทำ แทนรัฐ ส่วนการริบทรัพย์สินทางอาญา (Criminal Forfeiture) หมายถึงกระบวนการของรัฐที่บังคับ ต่อบุคคลในการบังคับเอาทรัพย์สิน เพื่อเป็นการลงโทษบุคคลผู้ทำความผิดอาญา ในกฎหมาย ระหว่างประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและ ประสาท ค.ศ.1988 (Convention Against the Illicit Traffic in Narcotics Drugs Psychotropic Substances 1988) หรืออนุสัญญากรุงเวียนนา (Vienna Convention) ให้นิยามคำว่า การริบทรัพย์สิน (Confiscation) หมายถึงการพรากทรัพย์สินเป็นการถาวรโดยคำสั่งศาลหรือผู้มีอำนาจ และใน อนุสัญญาของสหภาพยุโรปว่าด้วยการฟอกเงิน การตรวจยึดและการริบสิ่งที่ได้มาจากการกระทำ ความผิด (Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of Proceed of Crime) ให้นิยามคำว่า การริบทรัพย์สิน (Confiscation) หมายถึง โทษหรือมาตรการ ซึ่งเป็นคำสั่งศาลจากการ พิจารณาคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา โดยผลสุดท้ายเป็นการพรากเอาทรัพย์สินนั้นมา (วิวัฒน์ชัย คุ่มวงศ์ดี, 2559, หน้า 14)

2. วัตถุประสงค์ของการริบทรัพย์สิน

การริบทรัพย์สินเป็นมาตรการลงโทษที่สามารถนำไปใช้ในการปราบปรามอาชญากรรม ที่ได้ผลประการหนึ่ง และมาตรการริบทรัพย์สินก็เป็นที่ยอมรับของประเทศต่าง ๆ นำมาซึ่งความ ร่วมมือระหว่างประเทศในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อนำไปใช้ในการปราบปราม อาชญากรรม อีกทั้งการริบทรัพย์สินเป็นมาตรการลงโทษทางอาญา ให้ผู้กระทำความผิดได้รับการ ลงโทษ ตามมาตรการที่เหมาะสม ซึ่งสาเหตุแห่งการกระทำความผิดนี้เป็นไปตามทฤษฎี เศรษฐศาสตร์อาชญากรรม (Economic theory of crime) ที่ว่าบุคคลที่มีแนวโน้มจะทำอาชญากรรม จะทำการตัดสินใจบนพื้นฐานของส่วนได้เสียที่จะได้รับ (Cost and benefit) จากการกระทำความผิดของ ตน ด้วยการชั่งน้ำหนักระหว่างผลได้ผลเสียในการกระทำนั้น ดังนั้นการลงโทษผู้กระทำความผิดจึง เป็นเครื่องมือในการเพิ่มต้นทุนของการกระทำความผิดให้แก่ผู้ซึ่งมีแนวโน้มกระทำผิด ทฤษฎี เศรษฐศาสตร์อาชญากรรม (Economic theory of crime) มีรายละเอียดดังนี้

การสร้างพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรม ของมนุษย์ ที่นักอาชญาวิทยาได้คิดค้นไว้ จะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำ ความผิด นำไปสู่การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่ถูกจุดคือแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกัน

หลักการของทฤษฎีอาชญาวิทยาดั้งเดิม เป็นหลักปรัชญาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์กับการลงโทษทางอาญา มนุษย์จะเลือกประกอบอาชญากรรมเมื่อผ่านกระบวนการตัดสินใจด้วยเจตจำนงอิสระ การตัดสินใจของมนุษย์ที่จะปฏิบัติตามกฎหมายหรือละเมิดกฎหมายเป็นกระบวนการที่มีเหตุผล โดยคำนึงถึง ความเสี่ยงที่จะได้รับโทษและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการประกอบอาชญากรรม หากพิจารณาแล้วเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินคดีหรือมีโทษหนักกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับ มนุษย์ก็จะไม่ประกอบอาชญากรรม ดังนั้นหลักการของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมจึงเน้นที่การป้องกันอาชญากรรม (Deterrence)

ทฤษฎีที่รับแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมก่อนกำเนิดมาสองร้อยกว่าปีแล้ว ได้มีนักอาชญาวิทยาทำการปรับปรุงทฤษฎีแนวคิดขึ้นมาใหม่เป็นจำนวนมาก โดยยังคงยึดถือหลักการสำคัญพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ 3 ประการ ของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมและสำนักอาชญาวิทยาที่ดัดแปลงไว้ (เจตจำนงเสรี การมีเหตุมีผล และการคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุด) ทฤษฎีของสำนักอาชญาวิทยาที่ดัดแปลงใหม่ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1. ทฤษฎีป้องกัน (Deterrence theories) 2. ทฤษฎีทางเลือก (Economic choice theories) ทฤษฎีป้องกันจะมุ่งประเด็นไปที่การลงโทษของกฎหมายเป็นหลักสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม ส่วนทฤษฎีอาชญาวิทยาทางเลือก นำแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรม โดยนำเสนอว่าบุคคลจะประกอบอาชญากรรมได้หากคำนวณแล้วเห็นว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับมีมากกว่าผลเสียที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผลประโยชน์หมายถึงความรวมถึงทรัพย์สินและความพึงพอใจส่วนตัว

1. ทฤษฎีป้องกัน (Deterrence theories) เนื้อหาสาระและหลักการสำคัญมีรากฐานมาจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม ตามหลักสมมติฐานเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการลงโทษ ตามกฎหมายที่ว่า “ความรุนแรง ความรวดเร็ว และความแน่นอนในการลงโทษนั้นเป็นหัวใจสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม” ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ มีการคำนึงถึงผลลัพธ์ของการกระทำก่อนที่จะมีพฤติกรรมใด ดังนั้นเราสามารถป้องกันไม่ให้บุคคลกระทำผิดได้ หากมีกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม ซึ่งหมายความถึงมีอัตราโทษที่รุนแรง มีการลงโทษที่รวดเร็ว และผู้กระทำผิดกฎหมายมีโอกาสถูกจับกุมสูง เนื้อหาสาระของทฤษฎีป้องกันจึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจของบุคคลว่าจะประกอบอาชญากรรมหรือไม่ โดยคำนวณจากโทษที่จะได้รับ หากคิดว่าความทุกข์ที่จะได้รับจากโทษในกรณีถูกจับกุม มีมากกว่าความสุขที่จะได้จากการกระทำผิดบุคคลก็เลือกที่จะไม่ประกอบอาชญากรรมนั้น

2. ทฤษฎีทางเลือก (Economic choice theories) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าบุคคลจะมีกระบวนการตัดสินใจในการประกอบอาชญากรรมอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยหลักการที่ว่า เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการมีกำไรให้มากที่สุด และขาดทุนน้อยที่สุด ดังนั้นหากบุคคลคิดว่าไม่มี

ถ้าไรจากการกระทำผิดกฎหมายก็จะไม่ประกอบอาชญากรรม ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎีหลัก คือ ทฤษฎีคิดก่อนการกระทำผิด (Rational choice theory) และทฤษฎีปกตินิสัย (Routine activity theory)

1. ทฤษฎีคิดก่อนการกระทำผิด (Rational choice theory)

ทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าบุคคลเป็นผู้มีอิสระในการเลือกที่จะกระทำผิดกฎหมาย และแนวทางในการเลือกพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายขึ้นอยู่กับคนที่บุคคลจะได้รับความพึงพอใจหรือผลประโยชน์สูงสุดนั่นเอง ซึ่งความพึงพอใจหรือประโยชน์ที่ต้องการนั้นไม่จำกัดเฉพาะในรูปแบบของทรัพย์สินเท่านั้น ยังรวมถึงผลประโยชน์หรือความพึงพอใจด้านจิตใจด้วย และนักอาชญาวิทยาได้นำเสนอแนวคิดเพิ่มเติม จากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมด้วย ก็คือ การที่บุคคลได้คิด คำนวณถึงผลที่จะตามมาหลังจากการประกอบอาชญากรรมแล้ว ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ที่ได้รับ ความเป็นไปได้ที่จะถูกจับกุม อัตราโทษที่จะได้รับ ตลอดจนหนทางเลือกอื่นที่ถูกกฎหมาย ซึ่งคอร์นิส และคาร์ก (Cornish & Clarke, 1986) ผู้นำในทฤษฎีคิดก่อนการกระทำผิด นำเสนอว่าการศึกษาอาชญากรรมต้องมองว่าอาชญากรรมมีคุณสมบัติ 2 ประการคือ คุณสมบัติของการประกอบอาชญากรรมและคุณสมบัติของตัวอาชญากรเอง ซึ่งคุณสมบัติของการประกอบอาชญากรรม (Offense specific) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ว่าอาชญากรจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันไปตามรูปแบบของอาชญากรรม ซึ่งจะแตกต่างกันในด้านความชำนาญในการประกอบอาชญากรรม ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการกระทำผิด ส่วนคุณสมบัติของอาชญากร (Offender specific) หมายถึง ความแตกต่างของตัวอาชญากรในการตัดสินใจที่จะประกอบอาชญากรรม ก่อนที่จะกระทำผิดกฎหมายอาชญากรต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั่วไป อันได้แก่ โอกาสในการกระทำผิด ผลเสีย ผลประโยชน์ ตลอดจนความเสี่ยง รวมทั้งแรงกระตุ้นหรือมูลเหตุจูงใจของการกระทำผิดของอาชญากรผู้นั้นด้วย ซึ่งหลังจากที่บุคคลได้คิดคำนวณปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมแล้ว จึงตัดสินใจว่าจะประกอบอาชญากรรมหรือไม่ กระบวนการตัดสินใจในการประกอบอาชญากรรมนี้จะมีลักษณะเฉพาะตัวเท่านั้น ซึ่งนักอาชญาวิทยาแนวนี้อ้างว่าทฤษฎีนี้มีขอบเขตกว้างขวางกว่าทฤษฎีป้องกันเนื่องจากสามารถอธิบายสาเหตุของอาชญากรรมเฉพาะอย่างได้ รวมทั้งสาเหตุของการเป็นอาชญากรอาชีพ หรืออาชญากรกระทำผิดติดนิสัย (Cornish & Clarke, 1986)

2. ทฤษฎีปกตินิสัย (Routine activity theory) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับหลักมาจากปรัชญาของทฤษฎีป้องกันและทฤษฎีคิดก่อนการกระทำผิด ทฤษฎีปกตินิสัยมีหลักการสำคัญดังนี้ คือ อาชญากรรมเกิดจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ อาชญากรที่จะกระทำผิดเหยื่อที่เหมาะสม และการขาดความสามารถในการปกป้องทรัพย์สินหรือร่างกาย สำหรับสมมติฐานหลักของทฤษฎีปกติ

นิสัย คือ อัตราการเป็นเหยื่ออาชญากรรมของบุคคลจะเพิ่มขึ้น เมื่อมีองค์ประกอบครบทั้ง 3 ประการ (เหยื่อ เป้าหมาย และการขาดความคุ้มครอง) นักวิชาการที่ถือว่าเป็นผู้พัฒนาทฤษฎีนี้ คือ โคเฮน และ เฟลสัน (Cohen & Felson, 1979) ซึ่งนักวิชาการทั้งสองท่านได้ให้ความหมายของปกตินิสัย (Routine activity) คือ กิจกรรมหรือการกระทำโดยบุคคลที่เกิดขึ้นเป็นประจำบ่อยครั้ง เช่น ออกไปทำงานแล้วปล่อยให้บ้านไม่มีใครเฝ้า และหมายรวมถึงลักษณะของบุคคลที่อาจตกเป็นเหยื่อได้ง่ายด้วย เช่น เพศหญิง อายุน้อย หรืออายุมาก เนื่องจากผู้ก่อต้งมีสมมติฐานว่าการเกิดอาชญากรรมนั้น เกิดจากการกระทำที่เป็นนิสัยประจำของเหยื่ออาชญากรรมนั่นเอง ตัวอย่างเช่นเหยื่อต้องออกไปทำงานนอกบ้านโดยไม่มีคนเฝ้าบ้านทุกวัน ผู้กระทำความผิดก็มีโอกาสเข้าไปปลุกทรัพย์สินในบ้านได้ เป็นต้น (ปกรณั มณีปกรณั, 2555, หน้า 108-119)

มาตรการลงโทษทางอาญาเป็นมาตรการที่ใช้กับบุคคลผู้กระทำความผิด

วัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญามีอยู่หลายทฤษฎี ทฤษฎีที่สำคัญ ๆ ได้แก่

1. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน
2. การลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้ง
3. การลงโทษเพื่อตัดโอกาสกระทำผิด
4. การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

วัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง 4 ประการ เป็นความคิดหรือความเชื่อของสังคมในยุคต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากวิธีการปฏิบัติหรือการลงโทษผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง 4 ข้อนี้ ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน หากแต่จุดเน้นได้เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์

1. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution)

การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่เก่าแก่มีมาแต่สมัยที่มนุษย์ยังเป็นสังคมดั้งเดิม โดยมีความเชื่อกันว่าผู้ที่ทำผิดเป็นผู้ที่มีความชั่วร้าย จึงจะต้องลงโทษให้สาสมกับความชั่วร้าย รูปแบบการลงโทษจึงมีลักษณะรุนแรง ป่าเถื่อน เช่น การตัดอวัยวะ การเขี่ยนตี ทรมาน และการประหารชีวิต แต่การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนก็เป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชน โดยทั่วไปที่ต้องการจะเห็นคนที่ทำร้ายผู้อื่น ได้รับผลร้ายตอบแทนเช่นกันจึงจะเกิดความยุติธรรม โดยเป็นการลงโทษที่ทดแทนและสาสมกับความผิด ตามหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” (An eye for an eye, a tooth for a tooth) คือ เมื่อไปปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไรก็ควรได้รับการปฏิบัติเช่นกัน

การที่รัฐเข้ามารับหน้าที่ลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อเป็นการทดแทนก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการแก้แค้นกันเอง ทำให้สังคมวุ่นวายเพราะจะมีการแก้แค้นกันเองโดยไม่สิ้นสุด ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า ให้ได้รับความเป็นธรรม โดยการลงโทษผู้ละเมิดให้ได้รับผลร้ายที่

สาสมและทดแทนกันอย่างยุติธรรม วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นจึงเป็น วัตถุประสงค์ในการลงโทษที่ยังคงหลงเหลือ อยู่ในปัจจุบัน เพราะเป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับ ความรู้สึกของประชาชน แต่จะมีมาน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของปัญหาอาชญากรรม ในสังคมนั้น ๆ แม้ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ที่ลดความสำคัญลง เพราะสังคมมีเหตุผลหรือ วัตถุประสงค์อื่นในการที่จะต้องลงโทษผู้กระทำความผิดเข้ามาประกอบ และวัตถุประสงค์ ในการ ลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ก็มีจุดอ่อนหลายประการ คือ

1. ไม่ได้มองถึงประโยชน์ในอนาคต คือไม่ได้พิจารณาถึงว่าการลงโทษนั้นจะมีผลใน การป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ การลงโทษเพื่อทดแทนมิได้ทำให้เกิดผลอะไร กลับคืนมา
2. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นของสังคม แต่คำนึงถึงความ เหมาะสมของโทษกับความผิดที่กระทำ ฉะนั้นเมื่อได้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามอัตราโทษแล้ว ก็ต้อง ปลดปล่อยตัวออกมาทั้ง ๆ ที่ยังเป็นอันตรายต่อสังคมอยู่ หรือเช่นกรณีการตัดมือผู้กระทำความผิดฐาน ลักทรัพย์ สังคมจะไม่ได้อะไรจากการลงโทษดังกล่าวนอกจากคนพิการที่สังคมจะต้องเป็นภาระ เลี้ยงดูต่อไป
3. เป็นการยากที่จะวัดขนาดความรุนแรงของโทษกับความผิดว่ามีความเท่าเทียมกันจริง หรือไม่ เพราะในสภาพความเป็นจริงสังคมยังไม่สามารถมีมาตรการใด ๆ ที่จะลงโทษให้ได้ สอดคล้องกับความผิดอย่างแท้จริงได้ เช่นกรณีการลักทรัพย์ การจะลงโทษอย่างไรจึงจะสาสม หากจะ ใช้โทษจำคุกจะต้องจำคุกกี่ปี จึงจะทดแทนกันได้เป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งสิ้น ยังไม่มีมาตรฐาน ใด ๆ ที่จะวัดได้ว่าทดแทนกันได้ ปัญหาจึงเกิดว่าผู้กระทำความผิดถูกลงโทษอย่างยุติธรรมหรือผู้เสียหาย ได้รับการตอบแทนที่ยุติธรรมหรือไม่

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เองประกอบกับสังคมมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นและมีการเชิดชูสิทธิ มนุษยชน มากขึ้น ทำให้วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนลดความสำคัญลง ใน ปัจจุบัน แต่ก็ยังคงมีอยู่ ทั้งนี้เพราะยังสอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนทั่วไป ใน การที่จะทำให้ผู้กระทำความผิด ได้รับการลงโทษเพื่อทดแทนให้สาสมกัน

2. การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

แนวความคิดของวัตถุประสงค์ของการลงโทษแบบนี้ เป็นผลมาจากแนวความคิดของ สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical school) ซึ่งเชื่อว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นจากคนไม่เกรงกลัว กฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีเหตุมีผล และมีเจตจำนงอิสระ (Free will) ที่จะเลือกหรือไม่เลือกทำอะไรก็ได้ โดยเลือกทำในสิ่งที่จะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์และ พอใจ แต่ไม่เลือกทำสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์และความเจ็บปวดมนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการ

กระทำของตนเอง การทำความผิดจึงเกิดจากการเลือกกระทำของเขาเองเนื่องจากเห็นว่าได้ประโยชน์มากกว่าจึงกล้าเสี่ยงทำผิด การลงโทษจึงควรมีขึ้น เพื่อป้องกันการกระทำความผิด โดยการทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าการกระทำก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่ก่อให้เกิดผลดีเลย เมื่อมนุษย์ได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำความผิดมากกว่าได้รับความพอใจแล้วเขาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำความผิด

แนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมเน้นการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรมหรือข่มขวัญยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคต ซีซาร์เบ็คคาเรีย กล่าวว่าไว้อย่างชัดเจนว่าการลงโทษต้องมุ่งผลในการป้องกัน ซึ่งผลของการลงโทษก่อให้เกิดการข่มขวัญยับยั้ง 2 ลักษณะ คือ การข่มขวัญยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) และการข่มขวัญยับยั้งเฉพาะราย (Special deterrence)

การข่มขวัญยับยั้งโดยทั่วไปเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อข่มขวัญหรือป้องกันไม่ให้คนอื่น ในสังคมกระทำความผิดแบบเดียวกัน ให้เกรงกลัวต่อการลงโทษ เช่น การลงโทษจำคุกจะทำให้คนทั่วไปเห็นว่าทำผิดแล้วต้องติดคุก ต้องลำบาก ทำให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าทำผิด ส่วนการข่มขวัญยับยั้งเฉพาะรายเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นเข็ดกลัวต่อการลงโทษ และไม่กล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก เนื่องจากได้รู้รสของ ความยากลำบากหรือความเจ็บปวดจากการถูกลงโทษ เป็นผลให้ต้องไตร่ตรองในการกระทำความผิดว่าจะคุ้มค่าหรือไม่กับความเจ็บปวดที่เคยได้รับมา

แต่การที่จะทำให้การลงโทษมีผลในการข่มขวัญและยับยั้ง จะต้องทำให้การลงโทษนั้น เจฟฟอรี (Jeffrey, n.d. อ้างถึงใน ปกรณ์ มณีปกรณ์, 2555, หน้า 108-119) กล่าวว่าไว้ว่า จะต้องมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และโทษที่เหมาะสม กล่าวคือมีลักษณะ 4 ประการ

1. การลงโทษต้องมีความแน่นอนในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วจะต้องทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสหลุดรอดจากการถูกจับกุมลงโทษไปได้ยาก ซึ่งจะมีผลในการข่มขวัญและยับยั้งให้คนทั่วไปและผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก เพราะทำผิดแล้วต้องถูกจับก็ไม่คุ้มค่า

2. การลงโทษจะต้องกระทำได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วจะต้องสามารถ นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างรวดเร็วให้ จึงจะทำให้ผู้กระทำความผิดและคนทั่วไปเห็นเป็นตัวอยางว่า เมื่อกระทำความผิดแล้วจะได้รับผลร้ายเช่นไร ในทางตรงกันข้ามหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว อีก 3 ปีต่อมาจึงจะสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ หรืออีก 5 ปีต่อมา กว่าศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิด ก็จะทำให้คนทั่วไปลืมถึงเรื่องราวการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น และทำให้การลงโทษไม่มีผลในการข่มขวัญยับยั้งเพราะไม่เห็นผลทันตา ดังนั้น หากเป็นกรณีการกระทำความผิดในคดีที่

สะท้อนขวัญประชาชนหรือคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ กระบวนการยุติธรรมโดยตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล อาจร่วมมือกันในการเร่งดำเนินคดี เพื่อให้ผู้ต้องหาได้รับการพิจารณาตัดสินโดยเร็ว ก็จะทำให้การลงโทษมีผลในการข่มขวัญยับยั้งมากขึ้น

3. การลงโทษต้องมีความเสมอภาค โดยผู้ที่กระทำผิดจะต้องถูกลงโทษ เท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติ หากเมื่อมีการกระทำผิดแล้วบางคนได้รับโทษ บางคนมีข้อยกเว้น ก็จะทำให้การลงโทษ ไม่ศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ต่างหาช่องทางที่จะหลบหลีกหรือหาข้อยกเว้นที่ไม่ต้องรับโทษทำให้ไม่มีความเกรงกลัวต่อโทษ

4. การลงโทษจะต้องมีบทลงโทษที่เหมาะสมและตัดเทียมกับความผิด หากบทลงโทษเบาเกินไปไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำผิด ก็จะทำให้ผู้กระทำผิดและคนทั่วไป ไม่เกิดความเกรงกลัวและคุ้มค่าที่จะเสี่ยงกระทำผิด แต่หากบทลงโทษหนักเกินไป ก็จะทำให้ผู้กระทำผิดพยายามปกปิดการกระทำผิดของตนเอง โดยการทำร้ายเหยื่อหรือทำให้เหยื่อได้รับผลร้ายมากขึ้น เช่น หากใช้โทษประหารชีวิตกับการปล้นหรือข่มขืนจะกระตุ้นให้มีการปล้นแล้วฆ่าเจ้าทุกข์หรือข่มขืนแล้วฆ่ามากขึ้นเพื่อปกปิดการกระทำผิดของตนเองเพราะ โทษเท่ากัน ในขณะที่เดียวกันกระบวนการยุติธรรมจะต้องทำงานหนักมากขึ้นในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ เพราะยังมีโทษหนักยิ่งต้องการพิสูจน์หรือมีพยานหลักฐานที่ชัดเจน ศาลจึงจะส่งลงโทษ หากพยานหลักฐานหรือการฟ้องร้องดำเนินคดีไม่รัดกุมพอก็จะเป็นโอกาสให้ผู้กระทำผิดหลุดรอดจากการถูกลงโทษไปได้ ดังนั้น โทษจึงต้องมีความเหมาะสมและตัดเทียมกับการกระทำผิด จึงจะมีผลในการข่มขวัญยับยั้ง

อย่างไรก็ตาม แม้หลักการของการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขวัญยับยั้งจะมุ่งในการป้องกันอาชญากรรม แต่ก็ปรากฏว่าในประเทศที่มีการลงโทษอย่างเฉียบขาดและรุนแรงก็ยังมีอาชญากรรมเกิดขึ้นอยู่ทั่วไป ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าการลงโทษจะมีผลในการข่มขวัญยับยั้งการกระทำผิดได้จริงหรือและแค่ไหน เพียงไร นอกจากนี้ การลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้งนั้นยังไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความสามารที่จะยับยั้งได้ เพียงแต่ทำให้เกิดความเกรงกลัว อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ให้เกิดการยับยั้งได้ เช่น กรณีผู้กระทำผิดเพราะมีบุคลิกภาพบกร่องหรือขาดความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพอันจะนำไปสู่การกระทำผิด ดังนั้น ไม่ว่าจะลงโทษรุนแรงอย่างไร ก็เพียงพอทำให้เกิดความเกรงกลัวแต่ไม่เกิดความสามารถที่จะยับยั้งนั้น คือ ไม่ได้ทำให้เหตุผลผลักดันไปสู่การกระทำผิดหมดไป

ข้อจำกัดของวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้งอีกประการหนึ่งก็คือ การใช้โทษเป็นเครื่องมือ ในการยับยั้งนั้นเป็นการยับยั้งที่เกิดจากความเกรงกลัว การลงโทษไม่ได้เกิดจากจิตใจที่ติงามหรือการยับยั้งจากภายใน คือ เพราะการเป็นผู้มีวินัยหรือมีจิตใจที่ไม่คิดจะทำผิดแม้มี

โอกาส ซึ่งเป็นเรื่องของการขัดเกลา ทางสังคมและเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะป้องกัน
อาชญากรรม

3. การลงโทษเพื่อตัดโอกาสกระทำผิด (Incapacitation)

การป้องกันสังคมหรือการตัดโอกาสกระทำผิดนี้มีหลักการว่าอาชญากรรมย่อมไม่
เกิดขึ้น ถ้าไม่มีอาชญากรหรืออาชญากรไม่มีโอกาสที่จะทำผิด การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาส
กระทำผิดมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้ง คือ เพื่อการ
ป้องกันอาชญากรรม แต่แตกต่างกันว่าตามหลักการของการลงโทษเพื่อการข่มขวัญยับยั้งมุ่งให้เกิด
ความเกรงกลัวไม่กระทำผิดขึ้นอีก ส่วนการลงโทษเพื่อตัดโอกาสเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
โดยการทำให้เขาหมดโอกาสที่จะกระทำผิดขึ้นได้ ซึ่งวิธีการที่จะขจัดผู้กระทำผิดอาจทำได้โดยการ
เนรเทศไปอยู่ที่อื่นเพื่อให้สังคมปลอดภัย เช่น อังกฤษ เคยส่งนักโทษไปไว้ที่ออสเตรเลีย หรือโดย
การทำลายอวัยวะเพื่อตัดโอกาสผู้กระทำผิดในการประกอบอาชญากรรม เช่น ตัดมือพวกลักขโมย
ทำให้หมดโอกาสลักขโมย หรือการประหารชีวิต

สำหรับวิธีการลงโทษที่สนองต่อวัตถุประสงค์นี้ และใช้กันแพร่หลายในปัจจุบันก็คือ
การจำคุก โดยการกันผู้กระทำผิดออกไปจากสังคมให้สังคมปลอดภัย แต่การจำคุกเป็นวิธีที่แยก
ผู้กระทำผิดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราว เพราะการลงโทษจำคุกเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์นี้
ไม่ได้เป็นวิธีที่ดีที่สุด เนื่องจากผู้กระทำผิดยังคงต้องกลับมาอยู่ในสังคมในท้ายที่สุด แม้จะเป็นโทษ
จำคุกตลอดชีวิตซึ่งมักจะมีการลดโทษ และเมื่อกลับมาแล้วผู้กระทำผิดอาจมีความ โกรธเคืองสังคม
มากยิ่งขึ้น เป็นผลต่อเนื่องจากการลงโทษที่เขาได้รับ หรือปรับตัวเข้ากับสังคมยากขึ้น เพราะสังคม
ไม่ยอมรับ

4. การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)

แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็น แนวคิดของสำนัก
อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive school) การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ
มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระ ใช้เหตุผลในการเลือก แต่มนุษย์ถูกกดดัน หลอหลอม
จากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำผิด ดังนั้น การ
กระทำของมนุษย์เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางชีวภาค
และปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้ อยู่นอกเหนือการควบคุม ดังนั้น การกระทำ
ความผิดจึงเกิดจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกันด้วย ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การ
ลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการ
กระทำผิดและหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้น

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เน้นที่ตัวผู้กระทำผิดมากกว่าการกระทำผิด โดยการเน้นการศึกษาผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลหรือการจำแนกลักษณะ เพื่อหาสาเหตุการกระทำผิด และแนวทางแก้ไข ทั้งนี้เพราะสังคมจัดให้มีการลงโทษขึ้นก็เพื่อเปิดโอกาสให้สังคมได้แก้ไขผู้กระทำผิด ดังนั้น ระยะเวลาของการลงโทษจำคุกขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กระทำผิดที่จะแก้ไขตนเอง เช่น ผู้ต้องขังคดีฆ่า อาจได้รับการปล่อยตัวก่อน ผู้ต้องขังคดีลักทรัพย์ที่กระทำผิดซ้ำซาก ถ้าผู้ต้องขังคดีฆ่าสามารถสำนึกผิดและมีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการและมีแนวโน้มว่าจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก

แนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูจึงเป็นแนวคิดที่ให้โอกาสคนกลับตัว ให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตัวโดยการทำให้คนที่ทำผิดไม่ให้อดลำตัวลึกไปสู่การกระทำผิดมากขึ้น ทั้งนี้โดยการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายคุณลักษณะหรือศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคมของเขา โดยการใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุก เช่น การรอกการลงอาญา โดยมีการคุมประพฤติ การใช้โทษปรับและการใช้มาตรการในชุมชนอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อมิให้ผู้กระทำผิดได้รับผลกระทบในทางลบในเรือนจำ นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการเลี้ยงโทษจำคุกในกรณีที่ได้เข้าไปรับโทษในเรือนจำาระดับหนึ่งแล้วก็ให้อยู่ในเรือนจำให้น้อยที่สุดเพื่อให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดเช่นกัน โดยใช้วิธีการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ หรือการทำงานสาธารณะและศูนย์ควบคุม ในขณะที่พวกที่ใช้วิธีการจำคุกในเรือนจำก็ให้การอบรมแก้ไขโดยการฝึกวิชาชีพให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรมและศาสนา การจัดสวัสดิการ การให้การบำบัดแก้ไขเป็นกลุ่มและรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อมุ่งแก้ไขสาเหตุทำให้ผู้กระทำผิดมีความบกพร่องและเป็นเหตุให้กระทำผิด

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขผู้กระทำผิดในปัจจุบัน แม้จะเป็นแนวทางที่ยอมรับกันในวงการราชทัณฑ์โดยทั่วไป แต่ก็ยังเป็นที่ยสงสัยว่าจะได้รับผลตามประสงค์เพียงไร เพราะการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดจะมีอุปสรรคหลายประการ กล่าวคือ

1. ผู้กระทำผิดบางส่วนได้สูญเสียบุคลิกภาพไปแล้วโดยถูกหล่อหลอมและขัดเกลาให้มีบุคลิกลักษณะเช่นนั้นมาเป็นเวลานาน แต่ใช้เวลาในเรือนจำไม่นาน เพื่อที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้ฟื้นคืนกลับมา และให้ปรับตัวเข้ากับคนโดยทั่วไปในสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

2. การลงโทษเพื่อการแก้ไขขัดกับความรู้สึกของคนในสังคมว่าผู้กระทำผิดไม่ควรได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนทั่วไป ตามหลักของเจเรมี เบนเท็ม (Jeremy Bentham) ที่เรียกว่า “หลักการได้รับประโยชน์ที่น้อยกว่า” (Principle of less eligibility) ทั้งนี้เพราะคน โดยทั่วไปจะเห็นว่าเป็นการไม่เป็นธรรมที่ผู้กระทำผิดจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนสุจริตโดยทั่วไป เช่น ผู้กระทำผิดจะได้รับการอบรมแก้ไขฝึกวิชาชีพ สวัสดิการ อาหาร ที่อยู่อาศัย ตลอดจนการจัดการศึกษา การหา

งาน ในขณะที่คนโดยทั่วไปในสังคมอีกจำนวนมาก ไม่ได้รับบริการดังกล่าว ความรู้สึกของคนทั่วไปดังกล่าวเห็นได้ว่าขัดกับหลักของการแก้ไขฟื้นฟู

3. การแก้ไขฟื้นฟูเหมาะสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภทเท่านั้น เช่น ผู้กระทำผิดครั้งแรก ซึ่งได้กระทำผิดไปเพราะอารมณ์ชั่ววูบหรือโดยพลั้งพลาด หรือทำไปเพราะความจำเป็น การแก้ไขฟื้นฟูไม่ทำให้กระทำผิดซ้ำ ขึ้นอีกย่อมมีทางทำสำเร็จได้มาก แต่สำหรับผู้กระทำผิดที่เคยกระทำผิดและถูกลงโทษมาหลายครั้งแล้ว หรือพวกอาชญากรอาชีพหรือพวกทำผิดติดนิสัย โอกาสที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวจะยอมเป็นไปได้น้อย ดังนั้นการแก้ไขฟื้นฟูจึงไม่สามารถจะทำให้ผู้กระทำผิดกลับตัวได้ทุกกรณีไป

4. การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในเรือนจำ จะทำให้ผู้กระทำผิดได้รับ トラบาปพันธโทษออกไป ก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม จึงต้องไปคบหาสมาคมกับพวกเดียวกันที่ยอมรับและกลับเข้ามาในเรือนจำใหม่

อย่างไรก็ตาม แม้การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูจะมีข้อจำกัดอยู่หลายประการดังกล่าว แต่ก็ยังเป็นวัตถุประสงค์ที่ได้รับการยอมรับและปฏิบัติอยู่ในวงการราชทัณฑ์ของประเทศต่าง ๆ โดยทั่วไปโดยจะต้องทำควบคู่ไปกับหลักการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อแยกคนที่สมควรแก้ไขฟื้นฟูมาดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งนี้โดยผสมผสานไปกับวัตถุประสงค์ข้ออื่น ๆ

วัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้งสี่ข้อข้างต้น ยังเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่แพร่หลายอยู่ในสังคมปัจจุบัน หากแต่จุดเน้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เน้นการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนไปสู่การลงโทษเพื่อการอบรมแก้ไข แต่การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนก็ยังคงปรากฏอยู่ในความคาดหวังของสังคม ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ รัฐยังต้องลงโทษเพื่อตอบสนองความรู้สึกของประชาชนในกรณี ที่มีอาชญากรรมรุนแรงเกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันการลงโทษยังเป็นการทำให้คนทั่วไปเกิดความเกรงกลัว ในการถูกลงโทษ การลงโทษ จึงมุ่งเพื่อข่มขู่ยับยั้งเช่นกัน นอกจากนี้การลงโทษโดยการจำคุกยังถือเป็นการลงโทษเพื่อตัดออกจากสังคม ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้งสี่ข้อจึงยังเป็นวัตถุประสงค์ที่ผสมผสานในการลงโทษอยู่ในปัจจุบัน (ปกรณ์ มณีปกรณ์, 2549)

3. ลักษณะของการริบทรัพย์สิน

ลักษณะของการริบทรัพย์สิน ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ได้มีคำอธิบายไว้ว่า “การริบทรัพย์สินจัดเป็นโทษสถานที 5 ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 มีลักษณะเฉพาะอยู่บางประการ เช่น ทรัพย์สินที่ต้องริบตามมาตรา 32 ซึ่งผู้ใดทำ หรือมีไว้เป็นความผิด อาจริบได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ คือ ริบโดยไม่มีผู้ใดถูกศาลพิพากษาว่ากระทำและให้ลงโทษ อาจไม่ใช่อุปกรณ์ของโทษใด ๆ เลยก็ได้ ต่างกับการริบ

ทรัพย์สินตามมาตรา 33(1) และ (2) ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้กระทำความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งเป็นโทษอุปกรรมของโทษที่กำหนดไว้ สำหรับการกระทำความผิดนั้น ส่วนทรัพย์สินที่รับซึ่งมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดก็แสดงอยู่ว่าจะมีการกระทำความผิด แต่มิได้ใช้ทรัพย์สินนั้นกระทำความผิด หรือยังไม่มีมีการกระทำอันเป็นความผิดก็ได้ เช่น การกระทำเป็นแต่ขั้นระยะเตรียม ยังไม่ถึงขั้นพยายาม หรือความผิดนั้นสำเร็จ ยังไม่มีโทษที่ลงแก่การกระทำที่เป็นความผิดนั้นก็ได้ ลักษณะเช่นนี้เป็นกรป้องกันไว้ก่อน อันเป็นลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัยมากกว่าเป็นโทษ แต่กฎหมายบัญญัติรวมเป็นโทษประการหนึ่งในมาตรา 18 จะบังคับทรัพย์สินในฐานะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็อาจเป็นการรุนแรงเกินไป จึงรวมบัญญัติเป็นโทษสถานหนึ่งเสียเลย

พิจารณาลักษณะของการริบทรัพย์สินแล้ว จะเห็นว่ามิลักษณะของการเป็นทั้งโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย ลักษณะที่เป็นโทษคือ ทำให้เจ้าของทรัพย์สินที่ถูกริบทรัพย์สินไป ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยคือ เมื่อริบทรัพย์สินไปแล้ว ทรัพย์สินนั้นก็ไม้อาจจะนำมาใช้ในการกระทำความผิดได้อีก เป็นวิธีการป้องกันความผิดจากทรัพย์สินนั้น ที่จะเกิดขึ้นภายหลัง

นอกจากนี้การริบทรัพย์สินยังมีลักษณะที่ตายตัวศาลไม่อาจลดโทษ หรือลดมาตราส่วนของโทษได้ อันต่างจากโทษอาญาอื่น ๆ อีกด้วย และการริบทรัพย์สิน (Forfeiture) ยังต่างจากการยึดทรัพย์สิน (Seizure) คือการยึดทรัพย์สินเกิดขึ้นเมื่อรัฐบาลเข้ายึดถือเอาทรัพย์สินนั้น (Seizure occurs when the government take possession of an asset) ส่วนการริบทรัพย์สินเกิดขึ้นเมื่อเจ้าของทรัพย์สินถูกตัดสิทธิโดยคำสั่งของศาล ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของตนได้อีก (Forfeiture occurs when the owner is divested of his interest in the property) (วัฒนา ชั้นบุญ, 2540, หน้า 20-21)

แนวความคิดเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน

1. แนวความคิดการริบทรัพย์สินตามกฎหมายไทย

การริบทรัพย์สินตามกฎหมายไทยนั้นมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้วตามกฎหมายในสมัยโบราณจะเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรงเห็นได้ชัดว่าการลงโทษเกิดว่าความผิดผู้นั้นได้กระทำไป เช่น โทษในกฎหมายอาญาหลวงให้ลงทัณฑ์เป็นมหันตประณมมัชฌมอวสานโทษและในชนิดหนึ่ง แบ่งออกเป็นสถานต่าง ๆ กัน เช่น ฟันคอ ริบเรือนให้เอามะพร้าวห้าวคุดปาก ตัดปาก ตัดหู ตัดตีน ตัดมือ ถ้าเป็นการริบทรัพย์สินก็เป็นการริบราชบาตรกวาดเก็บทรัพย์สินสมบัติของผู้นั้นจนสิ้นเนื้อประดาตัว

การริบทรัพย์สินในสมัยโบราณเป็นการแก้แค้นทดแทนต่อผู้กระทำความผิดและเป็นการลงโทษที่รุนแรงเกินไปกว่าความผิดที่ผู้นั้นได้กระทำไว้เช่นในกฎหมายลักษณะโจรมาตรา 54 มีว่าจนคบพวกเพื่อนไปปล้นบ้านเรือนทับทิมที่ใด ๆ และสะกดศคมภ์ัดช่องย่องเบาเข้าเจ้าบ้านเจ้าเรือนตาย เก็บเอาทรัพย์สินสิ่งของไปให้เร่งเอาทรัพย์สินส่งให้แก่เจ้าของทรัพย์สินตามตราสินแล้วให้รับราชบาตรเอาทรัพย์สินของโจรและพวกโจรเป็นหลวงเอาบุตรภรรยาเป็นคนน้าร้อน มาตรา 22 โจรปล้นสะกดศคมภ์ัดพันแทงเจ้าทรัพย์บาดเจ็บและเก็บเอาทรัพย์สินนั้นไปให้เร่งเอาทรัพย์สินนั้นไปจงถ้วนแล้วให้รับราชบาตรโจรและพวกโจรให้สิ้นเชิง เอาบุตรภรรยาเป็นคนน้าร้อนการริบทรัพย์สินดังกล่าวในสมัยโบราณทำให้ผู้กระทำความผิดสิ้นเนื้อประดาตัวทำให้ครอบครัวและบุคคลใกล้เคียงซึ่งเป็นญาติต้องพลอยสิ้นเนื้อประดาตัวไปด้วยทั้ง ๆ ที่บุตรและภรรยาไม่ได้กระทำความผิดด้วยเลย

เนื่องจากการริบทรัพย์สินเป็นการริบทั้งหมดที่เรียกว่าการริบราชบาตรการริบทรัพย์สินดังกล่าว ไม่เกี่ยวข้องและไม่เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำไปปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปและเปลี่ยนแนวความคิดมาเป็นการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเท่านั้นแนวความคิดในการริบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนี้สำหรับกฎหมายไทย มีปรากฏครั้งแรกในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 27 โดยสิ่งของที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้โดยเจตนาจะใช้สำหรับ การกระทำความผิดหรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจาก การกระทำความผิด เว้นแต่เป็นของบุคคลอื่นซึ่งมิได้รู้เห็น เป็นใจช่วยในการกระทำความผิด ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2499 ได้มีการนำเอาหลักการดังกล่าวไปบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 32 ถึง 34 จนปัจจุบัน (ปิยนุชถาวรโรฤทธิ์, 2553, หน้า 20-21)

1.1 การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา

ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอแบ่งเป็น 3 กรณี คือ

1.1.1 ตามมาตรา 32

1.1.2 ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบตามมาตรา 34

1.1.3 ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ก็ได้เว้นแต่เป็นของผู้อื่น

ซึ่งไม่ได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33

ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 32 การริบทรัพย์สินประเภทนี้ ดูจากตัวทรัพย์เองเป็นสำคัญปัญหาว่าใครเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นและผลดีเป็นอย่างไรไม่ต้องพิจารณาคำกล่าวคือแม้จะปรากฏจากการพิจารณาของศาลว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นไม่ใช่ของจำเลย หรือว่าในคดีนั้นที่สุดศาลพิพากษาว่าจำเลยไม่มีความผิดตามฟ้องให้ยกฟ้องก็ดีแต่ถ้าเข้าลักษณะที่ว่าเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดศาลก็ต้องพิพากษาให้

ริบทรัพย์นั้น จะสังเกตได้ว่ามาตรา 32 บังคับให้ศาลริบทรัพย์สินประเภทนี้ไม่ปล่อยให้อยู่ในดุลพินิจว่าจะเล็กหรือไม่ ซึ่งทรัพย์ ตามมาตรา 32 มี 3 กรณี คือ

1. ทรัพย์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำเป็นความผิดได้แก่ทรัพย์ที่มีบทบัญญัติของกฎหมายอาญาห้ามไม่ให้บุคคลทำทรัพย์ใดขึ้นเมื่อมีกฎหมายห้ามมิให้บุคคลทำทรัพย์อย่างหนึ่งอย่างใดขึ้น หากผู้ทำขึ้นมาเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ทรัพย์นั้นก็จะเป็ทรัพย์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำเป็นความผิด

2. ทรัพย์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดมิไว้เป็นความผิดได้แก่ทรัพย์ที่มีบทบัญญัติของกฎหมายอาญาห้ามมิให้บุคคลมีทรัพย์เช่นใดไว้ เมื่อมีกฎหมายห้ามมิให้บุคคลมีทรัพย์อย่างหนึ่งอย่างใดไว้ทรัพย์นั้น ก็จะเป็นทรัพย์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดมิไว้เป็นความผิดตามมาตรา 32 เช่น เฮโรอินหรือปืนที่ไม่ได้จดทะเบียนอาวุธปืนจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นต้นซึ่งมีกฎหมายระบุไว้ว่าผู้ใดมิไว้ในครอบครองเป็นความผิด

3. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเว้นแต่จะเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 34 ทรัพย์ประเภทนี้กฎหมายบังคับให้ศาลริบเช่นเดียวกับมาตรา 32 แต่มาตรา 32 ต้องริบเสมอไม่ว่าจะเป็นของใครไม่ว่าจะลงโทษจำเลยหรือไม่ แต่ทรัพย์ตามมาตรา 34 แม้จะบังคับให้ศาลริบแต่มีข้อยกเว้นไว้เมื่อปรากฏว่าข้อ 1 ซับนั้นเป็นของผู้อื่น ไม่ใช่เป็นของผู้กระทำความผิดและข้อ 2 เจ้าของมิได้รู้เห็นด้วยในการกระทำความผิด

2. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบตามมาตรา 34

2.1 ทรัพย์ที่ได้ใช้ในความผิดเกี่ยวกับการปกครองและความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 และมาตรา 150 เป็นความผิดเกี่ยวกับการปกครองมาตรา 167 มาตรา 201 มาตรา 202 เป็นความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม

2.2 ทรัพย์ที่ระบุไว้ในมาตรา 34 ได้แก่ทรัพย์ที่ได้ให้เพื่อจูงใจหรือเป็นรางวัลในการกระทำความผิด ใช้คำว่าได้ให้ตั้งนั้นจะริบทรัพย์ที่ได้ให้กันแล้วถ้าเกิดสัญญาว่าจะให้หรือขอให้ อาจจะเป็นความผิดแล้วและได้กำหนดตัวทรัพย์แน่นอนแล้ว ก็ยังริบตามมาตรา 34 ไม่ได้เพราะว่ายังไม่ได้ให้จริง ๆ

3. ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ก็ได้เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33

กฎหมายไม่บังคับให้ศาลต้องริบทรัพย์นั้นเสมอไปแต่ให้เป็นดุลพินิจของศาลและทรัพย์สินที่จะริบตามมาตรานี้ต้องเป็นของผู้กระทำความผิด ซึ่งแยกพิจารณาได้ 3 กรณี คือ

1. บุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด ททรัพย์สินประเภทนี้โดยสภาพแล้วมิได้โดยชอบ ด้วยกฎหมายแต่เจ้าของนำไปใช้โดยผิดกฎหมายเช่นขวานมีดปกติแล้วใช้ได้แต่นำไปทำร้ายร่างกายผู้อื่น เป็นต้น

2. ททรัพย์ที่มีไว้ใช้ในการกระทำความผิดข้อนี้แตกต่างจากทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดตามข้อ 1 เพราะแม้จะยังมีได้ใช้กระทำความผิดแต่โดยสภาพสิ่งของนั้นจะต้องเป็น สิ่งที่ใช้เพื่อการกระทำความผิด ไม่ใช่ใช้ในธุรกิจปกติธรรมดาและต้องดูจากเจตนาของผู้กระทำความผิด เป็นสำคัญด้วย

3. ททรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิด เช่นทรัพย์สินที่ลักมาถือ โกงมา อย่างไรก็ดี ต้องเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าการได้ทรัพย์มาเป็นความผิด ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติก็ไม่อยู่ในข่าย ที่จะริบเช่น เงินที่ได้จากการขายเฮโรอีน เป็นการมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ให้ได้รับผลประโยชน์ใด ๆ จากการทำความผิด

การริบทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 เป็นการริบ โดยให้อำนาจศาล ที่จะใช้ดุลพินิจไม่ใช่การริบเด็ดขาดทั้งมาตรา 32 กับ 34

การริบตามมาตรา 33 นี้ แตกต่างกับมาตรา 32 ตรงที่ว่า การริบทรัพย์จะริบมาตรา 33 จะริบของบุคคลอื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยไม่ได้ แต่มาตรา 32 ไม่คำนึงว่า จะมีผู้กระทำความผิดและถูกศาลพิพากษาลงโทษหรือไม่ก็ริบได้ทั้งสิ้น ซึ่งเรื่องนี้จะนำไปใช้กับกฎหมายอื่นด้วย ฉะนั้นแม้กฎหมายบางฉบับ ให้ริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของผู้กระทำความผิดหรือไม่ เช่นนี้ถ้าไม่ใช้ทรัพย์สินตามมาตรา 32 แล้ว ก็จะริบทรัพย์สินของผู้อื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยไม่ได้ เพราะเป็นการขัดต่อหลักทั่วไปของรัฐธรรมนูญ ที่ว่าบุคคลจะไม่ต้องรับโทษทางอาญาเว้นแต่ได้กระทำความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 2222/2494) โดยที่การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาถือว่าเป็นโทษทางอาญา ดังนั้นจึงต้องเป็นไปตามหลักในมาตรา 2 ที่ว่าบุคคลจักต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในการกระทำความผิดนั้นบัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือตามหลักของกฎหมายอาญา ที่ว่าไม่มีความผิดไม่มีโทษไม่มีกฎหมาย

การริบทรัพย์สินที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาถือได้ว่าเป็นหลักพื้นฐานทั่วไปในเรื่องการริบทรัพย์สินและอาจเอาไปใช้ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นได้ด้วย เว้นแต่กฎหมายเฉพาะนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17

ดังนั้นการริบทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นการบังคับให้ต้องส่งทรัพย์สิ่งใดสิ่งหนึ่งตกมาเป็นของแผ่นดินและทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งมานั้นต้องเป็นทรัพย์เฉพาะสิ่ง ไม่ใช่การบังคับ

ให้ต้องส่งทรัพย์สินทั้งหมดดังเช่นตามกฎหมายในสมัยโบราณที่เรียกว่าริบราชบาทว์ สำหรับความแตกต่างระหว่างมาตรา 32 มาตรา 33 และมาตรา 34 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มีความเข้มข้นและผ่อนปรนแตกต่างกันไป

การริบตามมาตรา 32 เป็นเรื่องของทรัพย์สินที่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายด้วยตัวของมันเองหรือเป็นทรัพย์สินอันตรายต่อความเป็นอยู่ของชุมชนกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย ของประชาชนเป็นอย่างมาก กฎหมายจึงบัญญัติบังคับให้ต้องริบตกเป็นของแผ่นดินไม่ให้ศาลใช้ดุลพินิจ ส่วนการริบทรัพย์สินตามมาตรา 34 มีความร้ายแรงที่ลดลงไปจากมาตรา 32 โดยมาตรา 34 สภาพของมันเอง ไม่มีอันตรายต่อชุมชนหรือความสงบเรียบร้อย แต่จะเป็นอันตรายก็เพราะการใช้ทรัพย์สินไปในทางที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามกฎหมาย จึงบังคับให้ตกเป็นของแผ่นดินไม่ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจเป็นการบังคับโดยเด็ดขาดเช่นเดียวกับมาตรา 32 แต่มาตรา 34 สภาพทรัพย์สินไม่เป็นทรัพย์สินอันตรายในตัวของมันเอง จึงไม่ได้บังคับให้ริบทุกกรณี โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะมีความผิด โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะมีผู้กระทำความผิดหรือเป็นของผู้ใดตามมาตรา 32 กล่าวคือกรณีตามมาตรา 34 ถ้าเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นที่มีได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ก็ไม่อาจริบได้หรือเมื่อส่งริบไปแล้ว ก็ต้องคืนเจ้าของตามมาตรา 36 สำหรับการริบตามมาตรา 33 เป็นเรื่อง ของการใช้ทรัพย์สินหรือการได้ทรัพย์สินมาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถึงแม้ว่าลักษณะการใช้หรือการได้มา จะฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยชุมชนแต่ก็มีลักษณะที่เบาบางกว่า มาตรา 34 และทรัพย์สินนั้นก็ไม่มีอันตรายต่อชุมชน โดยตรงกฎหมายจึงเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจ โดยจะต้อง เป็นทรัพย์สินที่ใช้เพื่อให้ได้รับผลในการกระทำความผิดโดยตรงมีข้อสังเกตว่าการริบทรัพย์สินตามมาตรา 34 (1) และ (2) นี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เรียกเอาหรือให้การในการทุจริต ต่อหน้าที่ราชการเพื่อให้หรือจงใจให้บุคคลกระทำความผิดจึงน่าจะถือได้ว่าทรัพย์สินเหล่านี้มีลักษณะ เป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดตามความหมายในมาตรา 33 เช่นกัน

หากไม่มีบทบัญญัติในมาตรา 34 ศาลก็ริบได้ตามมาตรา 33 และเหตุที่บัญญัติมาตรา 34 ไว้ก็เพื่อบังคับให้ศาลต้องริบเสียทั้งสิ้นไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจอย่าง มาตรา 33 เพราะถือว่าตัวทรัพย์สินเหล่านี้มีความผิดอย่างร้ายแรงอยู่ในตัวยิ่งกว่าทรัพย์สินตามมาตรา 33 และอาจจะมีเหตุผลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นสิ่งสำคัญ (วัฒนชัย กุ่มวงศ์ดี, 2559, หน้า 24-28)

1.2 การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
 กฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ถูกนำมาใช้ในการฟอกเงิน
 ในทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับใน พ.ศ. 2531

องค์การสหประชาชาติจัดการประชุมว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและมีการประกาศใช้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (U.N. Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance 1988) หรือเรียกว่า “อนุสัญญากรุงเวียนนา” (Vienna Convention 1988) โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดของอนุสัญญานี้ในเนื้อหาลำดับถัดไป อนุสัญญากำหนดให้ประเทศที่เข้าเป็นสมาชิกภาคีจะต้องมีมาตรการในการจัดการกับการค้ายาเสพติด รวมทั้งบังคับให้มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาด้วย เพื่อตัดวงจรประกอบอาชญากรรมและขจัดแรงจูงใจในการค้าหากำไรจากการกระทำความผิด เพื่อที่จะเป็นประเทศภาคีสมาชิก จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้มาจากความผิดมูลฐาน 11 เรื่อง คือ ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดที่เกี่ยวกับเพศ และการค้าหญิงและเด็ก ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ หรือทำทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงิน ตลอดจนตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงความผิดที่เกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐทุจริต หรือประพฤติมิชอบ ความผิดฐานกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์โดยอภัยหรือช่องโหว่ และความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีภาษีศุลกากร ถ้าผู้กระทำความผิดได้นำมาทำธุรกรรมถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และมีมาตรการติดตามหรือยึดโดยเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งมาตรการเช่นนี้ทำให้สามารถตัดการแสวงหาประโยชน์หรือเอาไว้ซึ่งประโยชน์ซึ่งอาชญากรพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยการฟอกเงิน กฎหมายฟอกเงินของไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการกับองค์กรอาชญากรรมยาเสพติดและผู้กระทำความผิดอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ และเพื่อจัดการกับตัวทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายโดยไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล อันเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมกลุ่มองค์กรอาชญากรรม ทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายถูกยึด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ

1. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งมีความผิดมูลฐานหรือความผิดฟอกเงิน
2. รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินนั้น
3. ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม 1 หรือ 2

ทั้งนี้ไม่ว่าตาม 1 2 หรือ 3 จะมีการจำหน่ายจ่ายโอนหรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดก็ต้องยึด ซึ่งการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นกฎหมายไม่ได้ใช้คำว่าริบทรัพย์แต่ใช้คำว่ายึดทรัพย์ให้ตกเป็นของแผ่นดิน และมาตรา 59 กำหนดให้การดำเนินการทางศาลตามกฎหมายนี้ให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม การริบทรัพย์ในทางแพ่งคือการยึดหรือริบทรัพย์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ที่ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานดังที่กล่าวมาแล้ว

การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินโดยการริบทรัพย์ที่มีลักษณะในทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาล โดยประกาศอย่างน้อย 2 วันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน มายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่ง กับให้ศาลสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการ เพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ การที่อยู่ครั้งล่าสุดของผู้นั้น เท่าที่ปรากฏในหลักฐาน ให้ศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ หากเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับทรัพย์สินคืนภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้สำนักงานนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินไปแล้ว หากยังปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดินอีกได้ ทั้งนี้ให้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับกับการขอริบทรัพย์นี้โดยอนุโลม (วัฒนชัย คุ้มวงศ์ดี, 2559)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้มาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการในการพิจารณาคดี ไม่นำ

หลักประกันสิทธิของจำเลย ในฐานะประธานแห่งคดีอาญามาใช้บังคับ มาตรการริบทรัพย์ทางแพ่ง ตามพระราชบัญญัตินี้ได้แบ่งแยกต่างหากไม่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา กล่าวคือไม่คำนึงถึงผลใน คดีอาญาว่าศาลจะมีคำพิพากษาว่า ผู้นั้นกระทำความผิดอาญาหรือไม่ (สุธี กิติทัตสนาสรชัย, 2551, หน้า 79)

มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้บัญญัติไว้ว่า กรณีต้องดำเนินการกับทรัพย์สินหากมีกฎหมายอื่นที่สามารถดำเนินการได้ให้ใช้กฎหมายอื่นก่อน หากใช้แล้วไม่เป็นผลจึงจะใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. แนวความคิดการริบทรัพย์สินในคดีอาเสพติด

กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของไทยมีมาแต่สมัยโบราณจะเห็นได้จากการมี ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2465 พระราชบัญญัติฝิ่น พ.ศ. 2472 พระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. 2486 พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2486 ซึ่งพระราชบัญญัติ ดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยเหตุผลหนึ่งของการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เนื่องจากให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกสำหรับในส่วนของวัตถุประสงค์ ต่อจิตและประสาทนั้น เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุประสงค์ ต่อจิตและประสาท ซึ่งได้กระทำกัน ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2514 เพื่อร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ควบคุมการผลิต การขาย นำเข้า ส่งออก นำผ่าน หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุประสงค์ต่อจิตและประสาท ทั้งในและระหว่างประเทศ ซึ่งได้มีการประกาศ ใช้พระราชบัญญัติบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 เพื่อให้การปราบปราม ยาเสพติด มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดของไทย มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการริบทรัพย์ ดังนี้

2.1 การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

พ.ศ. 2518

“วัตถุออกฤทธิ์” หมายความว่าถึง วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติ หรือที่ได้จากธรรมชาติ หรือที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทรัพย์สินอื่น ที่ให้รับตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากวัตถุออกฤทธิ์แล้ว ต้องเป็นเครื่องมือ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการผลิต ภาชนะ หรือหีบห่อบรรจุวัตถุออกฤทธิ์ ส่วนทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการผลิต ภาชนะ หรือหีบห่อบรรจุวัตถุออกฤทธิ์ เช่นรถยนต์ที่ขนวัตถุออกฤทธิ์

ขอรับได้โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 หรือตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ มีหลักเช่นเดียวกับการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 และมาตรา 33 ต่างกันแต่ว่าการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ริบตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 116 กำหนดให้เป็นของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อทำลาย หรือจัดการอย่างใด อย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร (วัฒนา ชั้นบุญ, 2540, หน้า 39-41)

2.2 การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

การริบทรัพย์สินตามกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดให้ริบยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 ประเภท 4 และประเภท 5 เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ หรือวัตถุอื่น ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน โดยสูบบุหรี่ หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยา มีความต้องการเสพ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืช หรือส่วนของพืชที่เป็น หรืออาจให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ดังกล่าว ด้วยทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความรวมถึง ยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ประเภท 2 ประเภท 4 หรือ ประเภท 5 เป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด และหากศาลพิพากษายกฟ้อง เพราะจำเลยมิใช่ผู้ครอบครองยาเสพติด ก็ริบยาเสพติดของกลางได้ อันเป็นหลักเดียวกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ หรือวัตถุอื่น ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เช่น ถุงพลาสติก กระดาษสำหรับห่อ หรือกรรไกรที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดในการจำหน่ายเฮโรอีน ยานพาหนะ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น จำเลยชุกซ่อนเฮโรอีน ไว้ในลังเครื่องมือในเรือหางยาว ซึ่งจำเลยนั่งทับใช้เป็นที่นั่งขับเรือ หรือว่าถือว่าเรือเป็นยานพาหนะทำผิด เช่นเดียวกับ เฮโรอีน หรือรถยนต์ ที่ให้นำเฮโรอีนไปส่งแก่ ผู้ซื้อ การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นไปตามหลักการเดียวกันกับการริบทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 ที่ให้ริบยาเสพติดให้โทษเพราะเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด และมาตรา 33 ที่ให้ริบทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้ใช้ ในการกระทำความผิด โดยมีหลักว่าถ้าเป็นทรัพย์สิน ที่จำเลยมีไว้ใช้

เพื่อการกระทำความผิด เช่น บ่อนักงาเชียง มีดหันักงา ศาลจะจับได้ต่อเมื่อมีการกระทำความผิดนั้น และโจทก์ต้องฟ้องขอให้ลงโทษ ในความผิดนั้นด้วย หากไม่ปรากฏว่ามีความผิดฐานเสพักงาเกิดขึ้น และโจทก์มิได้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานเสพักงา ก็จะขอให้รับ บ่อนักงาเชียง และมีดหันักงา ไม่ได้ (วัฒนา ชันบุญ, 2540, หน้า 42-45)

3. การริบทรัพย์สิน ตามความหมายของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

องค์การสหประชาชาติได้มีมติให้การรับรองอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (U.N. Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance 1988) หรือเรียกว่า “อนุสัญญากรุงเวียนนา” (Vienna Convention 1988) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ตลอดจนเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการที่ผิดกฎหมายที่มีต่อยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และเป็นการตัดทอนผลตอบแทนอันเกิดจากการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ประเทศไทยเป็นภาคีองค์การสหประชาชาติ และได้รับผลกระทบจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งต่อมามีผลทำให้ประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 โดยอนุสัญญาได้วางหลักการสรุปได้ความดังนี้ ดังนี้*

1. กำหนดรูปแบบ วิธีการที่จำเป็น ให้สามารถริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้

1.1 ผลตอบแทนที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินซึ่งมีมูลค่าเท่าเทียมกับผลตอบแทนดังกล่าว

1.2 ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัสดุและอุปกรณ์ หรือเครื่องมืออื่น ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ในลักษณะใด ๆ ในการกระทำความผิด

2. เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ มีอำนาจสืบหาแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ผลตอบแทน เครื่องมือ หรือสิ่งอื่นใด เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะริบทรัพย์สิน

3. ภาคีต้องให้อำนาจแก่ศาลหรือเจ้าหน้าที่ในการจัดหาหลักฐานทางพยานิชย์ การเงิน ธนาคาร หรือสั่งให้ยึดหลักฐานนั้น ภาคีจะต้องไม่ปฏิเสธ โดยอ้างว่าเป็นความลับทางธนาคาร วิธีการริบทรัพย์สิน กำหนดวิธีการริบทรัพย์สินไว้ 2 วิธี คือ

* อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ข้อ 5 การริบทรัพย์สิน

3.1 การริบทรัพย์สินภายในประเทศอนุสัญญา กำหนดให้รัฐภาคีดำเนินการภายในเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนสามารถระบุสืบหาแหล่งที่มา อาศัย หรือยึดผลตอบแทนทรัพย์สิน เครื่องมือ หรือสิ่งอื่นใด ที่ได้ใช้หรือจะใช้กระทำผิด

3.2 การริบทรัพย์สินระหว่างประเทศ เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจะเกี่ยวพันระหว่างรัฐหลายรัฐ ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดอยู่ในหลายรัฐ การจะดำเนินการริบทรัพย์สิน ให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ เนื่องจากรัฐอื่น ไม่มีอำนาจที่จะเข้าแทรกแซง กิจการภายในของรัฐหนึ่ง เพื่อประสิทธิภาพในการริบทรัพย์สินอนุสัญญาจึงได้กำหนดวิธีการริบทรัพย์สินไว้ โดยเมื่อรัฐภาคีเห็นว่าทรัพย์สินรายได้หรืออุปกรณ์ซึ่งสามารถริบได้ แต่ไม่อยู่ในดินแดนของตน รัฐภาคีต้องส่งคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินเป็นลายลักษณ์อักษร โดยใช้ภาษาที่รัฐผู้ถูกร้องขอยอมรับ เมื่อผู้รับคำร้องขอได้รับคำร้องขอให้ริบทรัพย์สิน รัฐผู้รับคำร้องขอต้องดำเนินการตามกฎหมายภายใน หรือข้อตกลงหรือการปฏิบัติระหว่างรัฐ และรัฐภาคีต้องดำเนินการพยายามทำตามข้อตกลง เพื่อเป็นการเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินการระหว่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 มีลักษณะเป็นอนุสัญญา เพื่อความร่วมมือจึงต้องกำหนดให้การดำเนินการขึ้นอยู่กับรัฐภาคีที่จะตัดสินใจในการดำเนินการ โดยอนุสัญญากำหนดกรอบของการดำเนินการ (วัฒนา ชันบุญ, 2540, หน้า 37)

4. ผลตอบแทนหรือทรัพย์สินที่ภาคีได้รับไว้จะต้องถูกจำหน่ายโดยภาคนั้น ตามกฎหมายภายในและกระบวนการบริหารของภาคีเอง ให้มอบค่าตอบแทน ผลตอบแทน และทรัพย์สินดังกล่าว หรือเงินกองทุนจากการขายผลตอบแทนหรือทรัพย์สิน ให้แก่องค์กรที่มีหน้าที่เฉพาะในการต่อต้านการลักลอบค้าและการใช้ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท การจัดแบ่งผลตอบแทนดังกล่าวหรือเงินกองทุนที่ได้จากการขายทรัพย์สิน ให้ภาคีอื่นให้จัดการให้สอดคล้องกับกฎหมายภายใน การบริหารความตกลงที่ทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์นี้

5. หากผลตอบแทนถูกเปลี่ยนรูป แปรสภาพเป็นทรัพย์สินอื่น ทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องถูกดำเนินการตามมาตรการซึ่งอ้างถึงในข้อนี้แทนผลตอบแทนนั้น หากผลตอบแทนนำมารวมกับทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากแหล่งที่มาซึ่งชอบด้วยกฎหมาย ให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ไม่เกินมูลค่าประเมินรายได้ที่นำมาปะปนนั้น ทั้งนี้โดยไม่กระทบต่ออำนาจหน้าที่ใด ๆ ที่เกี่ยวกับการยึดหรืออายัด (วัฒนา ชันบุญ, 2540, หน้า 37)

6. ในการริบทรัพย์สินระหว่างประเทศ รัฐผู้รับคำร้องขออาจจะพิจารณาที่จะประกันว่าภาระในการพิสูจน์เกี่ยวกับแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ถูกต้องของทรัพย์สิน อาจจะถูกริบเป็นหน้าที่

ของจำเลย เท่าที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายภายในของตนและลักษณะกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งกระบวนการอื่น ๆ (วัฒนา ชื่นบุญ, 2540, หน้า 38)

7. บทบัญญัติจะต้องไม่ตีความให้กระทบต่อสิทธิของบุคคลที่สามผู้สุจริต

8. ไม่มีข้อความใดจะกระทบต่อหลักการที่มาตรการที่จะถูกกำหนดขึ้นนี้ ถูกกำหนดและดำเนินการโดยสอดคล้องและเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายภายในของภาคี

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้นิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ไว้ในมาตรา 3 หมายถึง หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพกี่ครั้งไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นโอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม ทรัพย์สินที่รับได้ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 กำหนดให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้วิชัยขอแบ่งรูปแบบการริบออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด รวมถึงทรัพย์สินที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดด้วย โดยการริบจะบัญญัติอยู่ในมาตรา 30 การริบทรัพย์สินที่เป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ทรัพย์สินที่ถูกริบประเภทนี้ ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใด ที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ทรัพย์สินที่ริบตามมาตรานี้ ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แตกต่างกับการริบตามประมวลกฎหมายอาญา และตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการริบทรัพย์สิน ในสมัยโบราณมีความมุ่งหมายให้เป็นการลงโทษ และป้องกันการกระทำความผิด แต่เนื่องจากเมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลไว้จึงกระทำเฉพาะทรัพย์สินที่เป็นของผู้กระทำความผิด และกรณีที่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้กระทำความผิดโดยตรง แต่ปัจจุบันมีความเห็นว่าในคดียาเสพติด ผู้กระทำความผิดได้นำเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไปแสวงหาผลประโยชน์ซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ เมื่อถูกจับกุมผู้กระทำความผิดก็จะยอมรับโทษจำคุก แต่ในส่วนของทรัพย์สินผู้กระทำความผิดยังไม่ถูกริบ เพราะได้เปลี่ยนแปลงไปหมดแล้ว จึงมีการพยายาม

แก้ไขปัญหาดังกล่าวในระดับระหว่างประเทศ ผ่านองค์การสหประชาชาติ โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ผลักดัน ให้ประเทศภาคี องค์การสหประชาชาติ รวมถึงประเทศไทย นำเอามาตรการริบทรัพย์มาบังคับในการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบการต่อต้านการค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (U.N. Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance 1988) ต่อมาเมื่อประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นำเอาหลักการริบทรัพย์ ในอนุสัญญาดังกล่าว มาใช้บังคับคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใด ที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด จึงเห็นได้ว่าแนวความคิดในการริบทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติมาตรการนี้มีที่มาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 โดยมีวัตถุประสงค์ หรือเจตนารมณ์เพื่อให้ผู้กระทำความผิด ได้รับประโยชน์จากเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติด และตัดแรงจูงใจมิให้ผู้กระทำความผิดกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด เพราะทรัพย์สินที่ได้มา ไม่ว่าจะทรัพย์สินนั้นจะเปลี่ยนสภาพไปเช่นใด ก็จะต้องถูกริบจนหมดสิ้นนั่นเอง (วัฒนา ชันบุญ, 2540, หน้า 45-48)

2. ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดทรัพย์สินในส่วนนี้คือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกฎหมายอาญา แต่ได้ขยายความครอบคลุมถึงทรัพย์สินที่นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไปแปรสภาพมาด้วย ไม่ว่าจะได้มาเมื่อใดหรือแปรสภาพไปกี่ครั้ง ก็ตาม หรือปรากฏในชื่อบุคคลใดก็ตาม โดยในการริบบัญชีอยู่ใน มาตรา 27

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้มีคำวินิจฉัยแล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีคำสั่งให้ยึดอายัดไว้ ได้แก่ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการที่ใช้เงินจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไปซื้อ หรือแม้ว่าทรัพย์สินจะเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง ไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐาน ทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม ในกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สิน จะเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือเจ้าของทรัพย์สินชี้แจง แสดง พยานหลักฐาน อ้างความเป็นเจ้าของทรัพย์ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึด อายัดไว้นั้น ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างไร หรือได้รับโอนมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี ในทางกฤษฎาฐานะ หากว่าไม่สามารถแสดงพยานหลักฐาน ไม่

สามารถชี้แจงได้ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินก็จะมีความชัดเจน อยุ่ดี ทรัพย์สินนั้น ไปจนกว่าจะมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญา ภายใต้เงื่อนไขอายุความตามมาตรา 27 คือต้องไม่ช้ากว่า 1 ปี นับแต่วันที่ยึดหรืออายัด หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ยกฟ้องคดีอาญา

ยังมีกรณีที่ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุน โดยไม่ต้องยื่นสำนวนขอริบทรัพย์สินส่งพนักงานอัยการ พนักงานอัยการไม่ต้องยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สินต่อศาลตามมาตรา 27 คือกรณีทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามมาตรา 32 วรรคสอง มี 2 กรณี คือกรณีไม่อาจดำเนินคดี ได้ภายในสองปี เนื่องจากจำเลยหลบหนี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและอีกกรณีคือสองปีหลังจากผู้ต้องหาหรือจำเลยถึงแก่กรรม ทรัพย์สินจะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ยกเว้นว่าทนายของ ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นได้ทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

ตามมาตรา 32 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นี้ ได้มีบทบัญญัติให้ใช้มาตรานี้ในการดำเนินการจัดการกับทรัพย์สินที่มีการยึด อายัด ไว้ในคดีใดแล้ว จำเลยหลบหนี เหตุเนื่องจากเมื่อจำเลยหลบหนีแล้วก็ไม่สามารถมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาหลักได้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดก็ไม่สามารถยื่นสำนวนขอริบทรัพย์สินต่อพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการมีคำร้องขอริบทรัพย์สินต่อศาลได้ เนื่องจากไม่มีตัวผู้ต้องหาที่จะดำเนินคดีอาญาหลัก มาตรานี้จึงกำหนดให้ทรัพย์สินที่ถูกยึด อายัด ไว้แล้วจำเลยเกิดหลบหนี และไม่อาจตามตัวได้ ให้ทรัพย์สินที่ได้ยึด อายัด ไว้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเลย โดยอัตโนมัติ แต่หากมีผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมาคัดค้านการยึด อายัดทรัพย์สินรายการใด และสามารถแสดงได้ว่าทรัพย์สินไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมีหลักฐาน เอกสาร ชี้แจงได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับมาโดยสุจริตมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี ในทางกุศลสาธารณะ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และหากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยให้ยกเลิกการยึด อายัดทรัพย์สินดังกล่าว ก็สามารถคืนทรัพย์สินนั้น ได้

4. การริบทรัพย์สินของต่างประเทศ

แนวความคิดเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินของต่างประเทศ

การริบทรัพย์สินในระบบกฎหมาย Common Law และ Civil Law ของต่างประเทศ ประเทศที่มีการพัฒนาหลักกฎหมายเกี่ยวกับโทษริบทรัพย์สินในคดีอาญาได้อย่างเด่นชัดจนเป็นต้นแบบของ

หลาย ๆ ประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งประเทศทั้งสองใช้ระบบกฎหมายต่างกันถือได้ว่าเป็นตัวแทนของระบบ Common Law และ Civil Law

4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกาในฐานะเป็นตัวแทนจากประเทศในระบบกฎหมายแบบ Common Law ได้แบ่งการริบทรัพย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ การริบทรัพย์ทางแพ่ง และทางอาญา หลักการที่นำมาเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการริบทรัพย์ทางแพ่งคือหลักกำหนดให้ริบทรัพย์สินที่เป็นตัวของมันเองที่เป็นสิ่งผิดกฎหมายการฟ้องร้องคดี จึงต้องฟ้องต่อตัวทรัพย์สินนั้นและฟ้องยังศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ กฎหมายที่ใช้หลักการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ได้แก่กฎหมายศุลกากรและกฎหมายยาเสพติด ส่วนการริบทรัพย์ทางอาญา เป็นการริบทรัพย์สินที่เกิดจากความผิดของผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเหตุผลที่ใช้ในการริบทรัพย์สินทางอาญา คือ เพื่อปราบปรามอาชญากรรมทำลายขบวนการก่ออาชญากรรมและเพื่อเป็นการชดเชยสังคมที่ต้องเสียไปในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การฟ้องคดีจะต้องฟ้อง ตัวผู้กระทำความผิดยังสถานที่จำเลย มีภูมิลำเนาอยู่ ทรัพย์สินที่สามารถถูกริบทางอาญา ได้แก่ ทรัพย์สินที่จำเลยก่อตั้งขึ้นหรือได้รับมาจากการกระทำความผิด ครอบคลุมถึงกำไรและรายได้ที่มีขอบด้วยกฎหมาย ทรัพย์สินดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินที่มีรูปร่าง ทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างสิทธิประโยชน์ กฎหมายที่บัญญัติให้มีการริบทรัพย์ทางอาญา ได้แก่ กฎหมาย RICO (Racketeer Influenced and Corrupt Organization Statue)

กฎหมาย CCE (Continuing Criminal Enterprise) รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวกับยาเสพติดที่มีการกระทำมากกว่า 3 กรณีต่อเนื่องกัน และผู้มิกระทำความผิดตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป

4.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในฐานะเป็นตัวแทนจากประเทศในระบบกฎหมายแบบ Civil Law การริบทรัพย์สินในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะมีลักษณะเช่นเดียวกับการริบทรัพย์สิน ในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่แตกต่างกัน การตรงแบ่งประเภทของการริบทรัพย์สินโดยสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้แบ่งการริบทรัพย์สิน ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

1 กรณีการริบทรัพย์ที่เป็นมาตรการลงโทษต้องมีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้นและนำผู้นั้นมาลงโทษ ความรุนแรงที่ใช้ในการลงโทษ ต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด

2. การริบทรัพย์ ที่เสมือนการลงโทษ ของเยอรมันเห็นว่า เป็นไปตามหลักเรื่องความผิดของเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งไม่จำกัดว่านำมาใช้เฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นตัวการ หรือผู้สนับสนุนเท่านั้น ดังนั้นการริบทรัพย์สิน ตามมาตรการนี้ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่สาม ที่ไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ในฐานะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน แต่จะเป็นการริบทรัพย์จากบุคคลที่สาม ผู้ไม่มีส่วนร่วม ในการกระทำความผิด แต่มีความผิดบางระดับที่ทำให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิดจึงต้องมีการริบ

3. การริบทรัพย์สินที่เป็นมาตรการการป้องกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสังคมให้พ้นจากอันตรายที่เกิดขึ้น การริบได้แก่ทรัพย์สินที่เป็นอันตรายโดยทั่วไป หรือทรัพย์สินที่จะเป็นอันตราย ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม

การฟ้องคดีการริบทรัพย์สินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะควบคู่ไปกับการดำเนินคดีอาญาเสมอ การฟ้องตัวทรัพย์สินเองจะเป็นข้อยกเว้น เฉพาะกรณีที่หาตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีไม่ได้ เท่านั้น สำหรับการฟ้องริบทรัพย์สินที่เป็นมาตรการลงโทษสามารถฟ้องออกแยกเป็นคดีต่างหากได้ การริบทรัพย์สินที่เป็นมาตรการการลงโทษเป็นเสมือนการลงโทษของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีลักษณะ คล้ายคลึงกับการริบทรัพย์สินทางคดีแพ่งของอเมริกา ส่วนการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนั้น มีลักษณะใกล้เคียงกันและสามารถติดตามริบทรัพย์สินได้ ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนมือไปที่ทอคก็ตาม

4.3 รูปแบบการริบทรัพย์สินของต่างประเทศ

4.3.1 การริบทรัพย์สินแบบเจาะจงทรัพย์สิน (Property confiscation or forfeiture) เป็นการริบทรัพย์สินแบบดั้งเดิม เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแล้ว กรรมสิทธิ์จะตกเป็นของแผ่นดิน โดยสภาพจึงต้องมีตัวทรัพย์สินที่ถูกบังคับ ให้เป็นไปตามคำสั่ง นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ถูกริบจะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางใดทางหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นทรัพย์สินที่ทำหรือมีไว้เป็นความผิด หรือทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เป็นความผิดหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ถ้าริบทรัพย์สินแบบนี้จะต้องพิสูจน์ความเกี่ยวข้องของทรัพย์สินที่จะถูกริบกับการกระทำความผิด ในบางประเทศโดยเฉพาะประเทศอเมริกา ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในด้านใดด้านหนึ่งข้างต้น มักจะเรียกว่าเป็นทรัพย์สินสกปรก หากเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายไม่อาจหาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง หรือได้มาจากการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินสกปรกได้แล้ว การริบทรัพย์สินจะไม่สามารถทำได้ ระบบการริบทรัพย์สินแบบนี้ใช้กันอยู่ในอเมริกาและยุโรปหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย

4.3.2 การริบทรัพย์สินแบบมีมูลค่า (Value confiscation) โดยหลักแล้วคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน มีผลเป็นคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินเท่ากับมูลค่าที่ได้จากการกระทำความผิด แต่คำสั่งดังกล่าว จะไม่ได้ระบุให้ริบทรัพย์สินใดโดยเฉพาะ จึงไม่จำเป็นต้องมีทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งคำริบทรัพย์สินที่จะตกเป็นของแผ่นดิน ในขณะที่ศาลที่มีคำสั่งให้ริบเพียงแต่มีสิทธิ์บังคับให้ผู้กระทำความผิด จ่ายเงินเป็นมูลค่าตามคำสั่งให้ริบเท่านั้น คำสั่งให้ริบทรัพย์สินจึงมีสภาพเหมือนกับโทษทางเงิน ที่ลงกับผู้กระทำความผิดเช่น โทษปรับพนักงานอัยการหรือโจทก์ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์ว่าทรัพย์สินที่ขอริบเป็นทรัพย์สิน ที่ได้จากการกระทำความผิด หน้าที่ของพนักงานอัยการหรือโจทก์ เพียงแค่แสดงเอกสารหลักฐานว่า ผู้กระทำความผิดได้รับทรัพย์สินมาจากการกระทำ

ความผิด ศาลอาจจะมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินเป็นมูลค่าเท่าที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระ ตามคำสั่งที่ให้ริบทรัพย์สิน จะสามารถบังคับเข้ากับทรัพย์สินทุกประเภททุกชนิดของผู้กระทำความผิดได้ โดยไม่คำนึงว่าจะได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ระบบการริบทรัพย์สินแบบมูลค่านี้ เป็นระบบที่ใช้กันครั้งแรกในสหราชอาณาจักร และต่อมาได้ขยายสู่ประเทศในเครือจักรภพอื่น ๆ รวมถึงประเทศในยุโรปบางประเทศ เช่น เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย เป็นต้น (กัมปนาท แสนโกชน์, 2559, หน้า 2)

อายุความตามประมวลกฎหมายอาญา

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดอาญาเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนรัฐและสังคมส่วนรวม ในบางประเทศ การฟ้องร้องคดีอาญาอาจจะกระทำได้เลยแม้เวลาผ่านไปแล้ว 20-30 ปี แต่มาในระยะหลังนี้มีความคิดไปว่าการปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลยไป อาจมีผลเสียในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านวิธีพิจารณาและการลงโทษผู้กระทำความผิด กล่าวคือ

1. กฎแห่งการลืม ยิ่งปล่อยให้เวลาเนิ่นนานไปความทรงจำของพยานหรือการหาพยานหลักฐานอื่น ๆ ย่อมยากขึ้นการพิสูจน์ความผิดย่อมมีโอกาสมิติดพลาดได้มาก
2. ไม่เกิดประโยชน์ เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปนาน ๆ เข้าส่วนไม่เป็นที่สนใจอีกต่อไปแล้ว การลงโทษผู้กระทำความผิดก็ไม่น่าจะเกิดประโยชน์
3. ไม่เสียผลในวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ผู้กระทำความผิดได้รับโทษทางอ้อมจากการที่ต้องหลบหนีอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง และต้องหลบหนีอยู่ด้วยความสงบ โดยไม่กระทำความผิดให้เป็นที่สนใจเพื่อมิให้ต้องถูกจับมาดำเนินคดี เป็นการแสดงว่าได้พยายามทำตนเป็นคนดีแล้วก็ควรจะยุติเรื่องที่ผ่านมาได้แล้ว เป็นการสอดคล้องกับนโยบายทางอาญาที่ให้คนปรับตนเป็นคนดีได้อย่างหนึ่ง

อย่างไรก็ตามเหตุผลเหล่านี้ในบางกรณีก็ไม่น่าจะถูกต้องเสียทีเดียวที่จะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นไปด้วยระยะเวลา ถ้าเป็นผู้กระทำความผิดคดีฉ้อฉล เมื่อไม่มีใครสนใจติดตามลงโทษอาจได้ใจและกระทำผิดขึ้นอีกได้ หรือพยานหลักฐานสมัยใหม่ใช้ข้อพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีความแน่นอนน่าเชื่อถือและไม่มีการลืมเลือนเหมือนบุคคล ทำให้มีแนวคิดว่าในความผิดหวังอย่างน่าจะขยายอายุความออกไปได้ ดังนั้นการกำหนดอายุความจึงต้องคำนึงถึงลักษณะของความผิด และความร้ายแรงของฐานความผิดด้วย เพื่อให้โอกาสในการค้นหาตัวผู้กระทำความผิดและพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องอายุความ

ไว้ดังนี้ 1. อายุความฟ้องร้อง 2. อายุความล่วงเลยการลงโทษ 3. อายุความล่วงเลย การยึดทรัพย์หรือ
กักขังแทนค่าปรับ และ 4. อายุความล่วงเลยการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

1.1 อายุความฟ้องร้อง

มาตรา 95 บัญญัติว่า “ในคดีอาญา” ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาล
ภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

1. ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก
ยี่สิบปี
2. สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
3. สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
4. ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
5. หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวาง
โทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือ
วิกลจริตและศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกว่ากำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่
ศาลสั่งงดการ พิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

มาตรานี้เป็นกรณีอายุความในการฟ้องร้องคดีกระทำความผิดเป็นต้นไปปัญหาคือวัน
ใดเป็นวันกระทำความผิด 5 เป็นความผิดที่เสร็จสิ้นในวันเดียวอายุความก็เริ่มนับแต่หากเป็น
ความผิดที่มีหลายขั้นตอนต้องใช้เวลาจะถึงวันเริ่มต้นหรือวันบรรลุผลเป็นวันกระทำความผิด
ตลอดจนความผิดที่มีอยู่ตลอดเวลาเช่นในเรื่องครอบครองเป็นต้นจึงสมควรแยกออกดังนี้

1. ความผิดที่มีผลต่างจากการกระทำ คือ เสร็จเด็ดขาดในขณะที่กระทำ เช่น การฆ่าคน
โดยการยิงด้วยปืน การยิงปืนอันเป็นการค้ำนัดสุดท้าย เริ่มนับอายุความตั้งแต่นั้น แม้ว่าต่อมาอีก 1
เดือน ผู้ถูกยิง จึงตาย เพราะมาตรา 95 ให้นำอายุความตั้งแต่วันกระทำความผิด ไม่ใช่ นับตั้งแต่วันที่
การกระทำเกิดผล เป็นความผิดขึ้น กรณีบุกรุกก็เช่นกันเป็นความผิดสำเร็จนับแต่วันที่ “เข้าไป” อายุ
ความเริ่มนับในวันเข้าไป แม้อยู่ต่อมาอายุความก็ไม่หยุด ถ้าเป็นการวางยาพิษ ก็ต้องตั้งวันที่ผู้นั้น
กินยาพิษเข้าไป ถ้าเป็นเรื่องความผิดที่ผู้กระทำนั้นต้องมีส่วนในผลด้วยก็นับตั้งแต่วันที่เกิดผล เช่น
ความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำต้อง “ได้ไป” ซึ่งทรัพย์สินเป็นการกระทำของผู้หลอกลวงอีกตอน
หนึ่ง คือรับเอาด้วย หรือความผิดเกี่ยวกับเช็ค ความผิดเกิดขึ้นเมื่อธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็ค
อายุความก็นับจนถึงวันยื่นฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิด มายังศาล การขอให้ศาลการขอให้ศาล
ขังไว้ก่อนแต่ยังไม่ฟ้อง อายุความไม่หยุด

2. ความผิดที่ขี้ออกไป ได้แก่ การกระทำความผิดอย่างเดียวกันซึ่งได้กระทำซ้ำในโอกาสเดียวกัน เช่น เจตนาลักทรัพย์คราวเดียวแต่ใช้เวลาหลายวัน จุศคร่าหญิงไปข่มขืนกระทำชำเราหลายครั้ง อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่กระทำความผิดครั้งสุดท้าย หรือการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เป็นความผิดต่อเนื่อง จะนานเท่าไรก็ไม่ขาดอายุความจนกว่าจะออกไปนอกประเทศ

3. ความผิดต่อเนื่อง เช่น มีเฮโรอิน หรือเงินตราปลอม หรืออาวุธปืนไม่มีทะเบียนไว้ในครอบครอง อายุความเริ่มนับเมื่อของดังกล่าวหลุดพ้นไปจากการครอบครอง

ส่วนถ้าเป็นกรณีที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 ซึ่งมีอายุความฟ้องร้องสิบปี แต่ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดเพียงฐานทำร้ายไม่ถึงเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 391 มันเป็นความผิดลหุโทษซึ่งมีอายุความเพียง 1 ปี คดีนั้นก็มีอายุความฟ้องร้องเพียงหนึ่งปีเท่านั้น หากฟ้องของ โจทก์เกินเวลาดังกล่าวตั้งแต่แรกก็เป็นอันขาดอายุความ

การจะให้อายุความหยุดลงจะต้องมีการฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาล หากได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้วแต่ยังไม่ได้มีการฟ้องร้องก็ดี หรือมีการฟ้องร้องแล้วแต่ยังไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาก็ดี อายุความไม่หยุดลง หากฟ้องหรือได้ตัวมาพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว เป็นอันขาดอายุความ

ดังนี้ หากฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้ว ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต คงมีผลตามมาตรา 95 วรรคท้าย คือ

1. ในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี เริ่มนับอายุความในความผิดที่ถูกฟ้องนั้นใหม่ ตั้งแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี ทั้งนี้ เป็นคนละเรื่องกับความผิดฐานหลบหนีที่คุมขังซึ่งเป็นอีกคดีหนึ่งต่างหาก

2. ในกรณีผู้กระทำความผิดวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในมาตรา 95 ผู้นั้นยังไม่หายวิกลจริต คดีเป็นอันขาดอายุความ (ทวิเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2554, หน้า 254-257)

1.2 อายุความสะดุดหยุดอยู่

การดำเนินคดีอาญามีหลักการที่สำคัญที่ถือเป็นหลักสากลคือ การดำเนินกระบวนการพิจารณาจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เพื่อให้จำเลยได้มีโอกาสรับรู้ว่าตนถูกกล่าวหาว่าอย่างไร และจะแก้ตัวหรือต่อสู้คดีโดยยกพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนต่อศาลได้ ดังนั้น การฟ้องคดีอาญาจึงต้องได้ตัวจำเลยมาฟังการพิจารณา และให้จำเลยมีโอกาสดังทนายความหรือได้รับทนายความที่รัฐจัดหาให้ เพื่อช่วยในการนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาล รวมถึงการซักค้านพยานของโจทก์ นอกจากนี้ การดำเนินคดีอาญาต้องกระทำภายในกำหนดอายุความ หากไม่ได้ตัว

จำเลยหรือได้มาแล้วแต่จำเลยหลบหนีจนพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 หรือ มาตรา 98 คดีเป็นอันขาดอายุความ ไม่สามารถดำเนินคดีแก่ผู้นั้นได้อีก เพราะคดีขาดอายุความในคดีอาญา เป็นเหตุให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ ดำเนินคดีอีกไม่ได้

หลักการทั้งสองประการนี้ ทำให้จำเลยที่หลบหนีไปหลังจากที่กระทำความผิดหรือเมื่อถูก จับตัวได้แล้ว และได้รับการปล่อยชั่วคราวไป แต่หลบหนีไป ซึ่งบางกรณีหนีไปอยู่ในต่างประเทศ เป็นต้น ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีอาญาต้องหยุดหรือรอจนกว่าจะจับตัวได้ จึงจะนำมาฟ้องหรือ ดำเนินคดีต่อไปได้เพราะการฟ้องต้องมีตัวจำเลยมาพร้อมกับคำฟ้อง การพิจารณาต้องกระทำต่อหน้าจำเลย และเมื่อไม่สามารถดำเนินกระบวนการได้จนเกินกำหนดอายุความฟ้องร้องหรืออายุความล่วงเลยการลงโทษ รัฐก็ไม่อาจดำเนินการกับผู้กระทำความผิดนั้นได้อีกต่อไป จึงเป็นช่องว่างที่ทำให้คนกระทำความผิดลอยนวลอยู่ได้

ด้วยเหตุนี้ ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา จึงต้องการปราบปรามผู้ที่กระทำความผิดแล้วหลบหนี การดำเนินคดีดำเนินต่อไป โดยถือว่า ระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไม่ให้นับอายุความในคดีอาญา ซึ่งหมายความว่า ผู้กระทำความผิดไม่อาจกระยะเวลาที่ตนหลบหนีมารวมกับระยะเวลา ที่จะทำให้ขาดอายุความฟ้องร้องได้ เหตุผลก็คือ เพราะถือว่า ผู้กระทำความผิดได้สละสิทธิที่จะนับระยะเวลาที่ตนหลบหนี ไว้ในระยะเวลาของอายุความทางอาญา แนวคิดนี้ได้นำมาใช้ในกฎหมายไทย โดยเริ่มจากคดีอาญาพิเศษ เช่น คดีทุจริต และคดีข้ามมนุษย์ เพราะผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี หรือมีตำแหน่งหน้าที่ทางราชการหรือสังคมสูง จึงมีศักยภาพที่จะหลบหนีไปในที่ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าไปจับไม่ได้ และเมื่อพ้นกำหนดอายุความ ก็จะกลับเข้ามาเพื่อทำธุรกิจของตนต่อไปโดยไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา เพราะคดีขาดอายุความแล้ว ซึ่งทำให้เห็นว่ามีควมไม่เสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมายแก่บุคคลเหล่านี้ หรืออีกนัยหนึ่ง กฎหมายไม่สามารถเอาผิดกับกลุ่มอิทธิพลเหล่านี้ได้ แม้ว่ากลุ่มเหล่านี้จะสร้าง ความเสียหายให้แก่สังคมมากมายเพียงใดก็ตาม

หลักการที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ในระหว่างที่จำเลยหรือผู้กระทำความผิดหลบหนีนั้น จึงเป็นมาตรการหนึ่งที่ป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอาศัยอายุความขึ้นมาปฏิเสธการดำเนินคดีของรัฐ และถือว่าเป็นมาตรการที่มีเหตุผลสมควรที่จะนำมาใช้ทั้งนี้เพราะเหตุของการหลบหนีเป็นเรื่องที่เกิดจากผู้กระทำความผิดหรือจำเลย ไม่ใช่เหตุที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบทั้งหมด แม้ว่าในบางความเห็นจะเห็นว่า การที่จำเลยหลบหนีไปนั้น จำเลยก็ได้รับความทุกข์ทรมานจากการที่ต้องหลบซ่อนมากพอควรแล้ว หรือการที่เจ้าหน้าที่ปล่อยให้จำเลยหลบหนีจนเกินอายุความ เป็นความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ด้วยที่ปล่อยปละละเลยไม่นำตัวมาดำเนินคดีก็ตาม ซึ่งเป็นความจริงบางส่วน แต่ในปัจจุบัน มีผู้กระทำความผิดจำนวนมาก ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมดี สามารถ

ใช้สิทธิพลทางการเงินหรือทางสังคม เป็นเกราะป้องกันตน ให้พ้นจากการจับกุมได้ เพราะกลุ่มเหล่านี้มีอิทธิพลสูง ความทุกข์ทรมานจากการหลบหนีจึงไม่มี และควรนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่มาใช้กับคดีอาญาทั่วไปด้วยในกฎหมายไทย เพื่อให้สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการอีกประการที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้แก้ไขในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 32) พ.ศ. 2559 133 ร.จ. 104 ก ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2559 ได้แก้ไขหลักการในการอุทธรณ์และฎีกา ว่าจำเลยที่ไม่ได้ถูกคุมขังระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา จะมีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ต้องมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในวันยื่นอุทธรณ์ ตามมาตรา 198 ซึ่งหลักการดังกล่าวได้นำมาใช้ในชั้นฎีกาด้วย ซึ่งเหตุผล ในการแก้ไขหลักการที่จำเลยต้องแสดงตนนี้มีสองประการ ประการแรก เพื่อให้ศาลได้ตรวจสอบว่าจำเลย มีตัวตนอยู่จริงหรือไม่ และประการที่สอง เป็นการปิดโอกาสให้จำเลยที่หลบหนีไม่อาจอุทธรณ์ฎีกาได้

ในปัจจุบันต้องถือว่า เมื่อจำเลยหลบหนี มีผลสองประการ ประการแรก อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าจะได้ตัวจำเลยมา ทำให้จำเลยแม้ว่าจะหนีไปนานเท่าใด ก็สามารถฟ้องคดีได้ เพราะอายุความไม่นับระหว่างที่หลบหนี ส่วนกรณีที่สอง หากจำเลยหลบหนีไปในระหว่างที่ศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว จำเลยไม่มีสิทธิอุทธรณ์ และหากพ้นกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา คำพิพากษาศาลชั้นต้นถึงที่สุด ในทำนองเดียวกัน หากเป็นการหลบหนีในชั้นอุทธรณ์ จำเลยไม่มีสิทธิฎีกา เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือน คำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นที่ที่สุด หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่จะตามจับจำเลยได้เพราะระหว่างที่จำเลยหลบหนี อายุความสะดุดหยุดอยู่ไม่นับนำมานับเพื่อให้พ้นกำหนดอายุความล่วงเลยการลงโทษ ด้วยเหตุนี้ จำเลยที่หลบหนีจึงเสียสิทธิหลายอย่าง ทั้งเรื่องอายุความและการอุทธรณ์ฎีกา ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่ติดตามจำเลยที่หลบหนี ได้อย่างมีประสิทธิภาพประการหนึ่ง (ณรงค์ ใจหาญ, 2561)

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สินในคดียาเสพติด

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม ได้มีกฎหมายกำหนดมาตรการในการริบทรัพย์สินไว้อย่างกว้างขวางนัก โดยใช้หลักการริบทรัพย์สินทางแพ่ง มาใช้ริบทรัพย์ที่ได้จากการทำอาชญากรรมที่สำคัญ ๆ เช่น อาชญากรรมยาเสพติด ประเทศที่มีการศึกษา เรื่องการริบทรัพย์ที่น่าสนใจ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี นับเป็นตัวอย่าง การริบทรัพย์ของประเทศที่ใช้กฎหมาย Common Law และ Civil Law รวมทั้งศึกษาอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน การลักลอบค้ายาเสพติด และ วัตถุประสงค์ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 จึงควรกล่าวถึงการริบทรัพย์ของ สองประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทน การริบทรัพย์ของระบบกฎหมาย Common Law และ Civil Law

กฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน

การศึกษาเรื่องการริบทรัพย์สินในรายละเอียดที่น่าสนใจได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งเป็นตัวอย่างการริบทรัพย์ของประเทศที่ใช้กฎหมาย Common Law และ Civil Law รวมทั้งศึกษาอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุประสงค์ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988

1. การริบทรัพย์สินในคดียาเสพติดตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจทางด้านเศรษฐกิจและด้านการทหาร เป็นประเทศที่ประสบปัญหาเรื่องยาเสพติดมาก ซึ่งได้มีการทุ่มเทงบประมาณเป็นจำนวนมหาศาล สหรัฐอเมริกา แม้จะให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนมากก็จริง แต่หากมีปัญหาใดที่กระทบต่อสังคม โดยส่วนรวมแล้วกฎหมายก็จะเข้มงวดมาก และมีการลงโทษอย่างรุนแรง สหรัฐอเมริกาไม่ได้แยก การยึดทรัพย์สิน ในคดียาเสพติด ออกต่างหากจากคดีริบทรัพย์สินโดยทั่วไป โดยแยกการริบทรัพย์สินออกเป็นการริบทรัพย์สินทางแพ่งและการริบทรัพย์สินทางอาญา

1.1 กฎหมายริบทรัพย์สินทางแพ่งที่ใช้ริบทรัพย์สินในคดียาเสพติด ได้แก่

พระราชบัญญัติวัตถุที่ถูกควบคุม Control a substance Act 1970 แก้ไขเพิ่มเติม ปี ค.ศ. 1987 และ ปี ค.ศ. 1984 และกฎหมายริบทรัพย์สิน ที่ใช้ในการริบทรัพย์สินทางอาญา รวมทั้งริบทรัพย์สินในคดี ยาเสพติดด้วย ได้แก่กฎหมายว่าด้วยองค์กรการรีดไถ และคอร์รัปชัน (Racketeer and Influenced and Organization Act) หรือกฎหมาย RICO

การริบทรัพย์สินทางแพ่งตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ถูกควบคุม มีทรัพย์สินที่ต้องริบ
ดังนี้

1. ยาเสพติดที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่สาธารณสุข ที่มีอัตราการใช้ไปในทิศทางที่
ผิด ไม่มีการนำไปใช้ในทางการแพทย์ และก่อให้เกิดการติดยาเสพติดได้สูง การเสพติดประเภทนี้
ริบได้เสมอ เว้นแต่กรณีมิไว้เพื่อการทำวิจัย ยาเสพติดประเภทอื่นนอกจากนั้น เช่น มอร์ฟิน โคเคน
แอมเฟตามีน เมตาควอลอน เป็นต้น ซึ่งได้รับการยอมรับให้นำมาใช้ในทางการแพทย์ ได้มีการผลิต
และได้รับอนุญาตให้นำมาใช้ ในกรณีถูกกฎหมายได้ การริบยาเสพติดดังกล่าว ต้องปรากฏว่า
ยาเสพติดต่าง ๆ ดังกล่าว มีการผลิต จำหน่าย แจกจ่าย หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย
2. วัตถุดิบและอุปกรณ์ทุกชนิดไม่ว่าชนิดใดก็ตาม ที่มีเพื่อใช้หรือเจตนาใช้ในการผลิต
ผสม ดำเนินกรรมวิธี จำหน่าย ส่งออก และนำเข้ายาเสพติดที่ถูกควบคุม
3. ทรัพย์สินทุกชนิดที่ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้เป็นภาชนะของยาเสพติด หรือบรรจุ
ยาเสพติด และอุปกรณ์ที่ถูกต้อง เช่น เครื่องฟอร์นิเจอร์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ชุกซ่อนยาเสพติด พัสตุภัณฑ์
หรือวัตถุต่าง ๆ ที่ใช้ในการชุกซ่อนยาเสพติด เช่น รูปปั้นแกะสลัก ซึ่งใช้ในการชุกซ่อนเฮโรอีน รูป
ปั้นนั้นจะถูกริบ ในฐานะที่เป็นภาชนะในการบรรจุหรือชุกซ่อนยาเสพติด
4. ยานพาหนะทุกชนิดที่ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้ในการขนส่ง การขาย การครอบครอง
และการซ่อนเร้นยาเสพติด หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น รถยนต์ เครื่องบิน ยานพาหนะต่าง ๆ ที่ใช้
ในการลำเลียงยาเสพติด เป็นต้น เว้นแต่ ยานพาหนะของผู้ขนส่งสาธารณะที่รับขนตามปกติ
นอกจากยานพาหนะนั้น เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือยานพาหนะของผู้ที่
ไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด และผู้กระทำความผิดได้ครอบครองยานพาหนะนั้นไป โดยไม่
ชอบด้วยกฎหมาย เช่น รถยนต์ที่ลักขโมยมา และนำรถยนต์ดังกล่าว ไปขนยาเสพติด เป็นต้น
5. พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เช่น เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้
บันทึกรายการเกี่ยวกับยาเสพติด หรือการซื้อขายยาเสพติด รวมทั้งรายงาน สูตร ไมโครฟิล์ม เทป
และข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้กระทำความผิดติดยาเสพติด ผลิตหรือเก็บไว้ จะต้องถูกริบ เว้นแต่เอกสารที่แจกจ่าย
โดยทั่วไป และหนังสือวิชาการ ด้านยาเสพติด
6. เงินตรา เอกสารสิทธิ หรือสิ่งที่มีค่าอื่นใดที่จัดไว้ให้ หรือตั้งใจจะให้แก่บุคคลใด
เพื่อแลกเปลี่ยนกับยาเสพติด โดยมีชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งเงินได้และดอกผลจากสิ่งดังกล่าว เว้น
แต่ทรัพย์สินที่เจ้าของไม่ได้รับรู้เห็นเป็นใจหรือยินยอมด้วยในการกระทำนั้น
7. อสังหาริมทรัพย์ ตลอดถึงสิทธิและผลประโยชน์อื่น ที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์นั้น
ในการริบอสังหาริมทรัพย์นั้น แม้เพียงแต่ส่วนใดส่วนหนึ่งของอสังหาริมทรัพย์เกี่ยวข้องกับการ

กระทำความผิดก็สามารถจับได้ทั้งหมด เช่น มีที่ดินจำนวน 10 ไร่ แต่ใช้ในการผลิตยาเสพติดเพียง 1 ไร่ ก็สามารถจับได้ทั้ง 10 ไร่ (ณรงค์ รัตนานุกูล, 2546, หน้า 84-85)

1.2 การริบทรัพย์สินทางอาญาตามกฎหมายว่าด้วยการรีดไถและคอร์ปชั่น Racketeer and Influenced and Organization Act หรือกฎหมาย RICO โดยมีทรัพย์สินที่ต้องริบ ดังนี้ การริบทรัพย์สินทางอาญาจะตรงกันข้ามกับการริบทรัพย์สินทางแพ่ง คือเป็นส่วนหนึ่งของการฟ้องคดีอาญา เนื่องจากการริบทรัพย์สินทางอาญาเป็นการกระทำต่อบุคคล in personal การริบจึงไม่เกิดขึ้นจนกว่าจะมีคำพิพากษาลงโทษผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในกระทรวงยุติธรรมสหรัฐได้แนะนำว่า ประเด็นเรื่องการริบทรัพย์สินที่อาจเป็นไปได้ ควรเป็นส่วนหนึ่งในคดีอาญา แทนที่จะดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินต่างหากจากในคดีแพ่ง ทั้งกฎหมายสารควบคุม กฎหมาย RICO การฟอกเงินต่างก็มีบทบัญญัติ เรื่องการริบทรัพย์สินทางอาญา

กฎหมายสารควบคุม CSA

บทบัญญัติเกี่ยวกับการริบทางอาญาตามกฎหมายสารควบคุม กำหนดให้มีการริบทางอาญาโดยเด็ดขาด ในความผิดที่มีโทษสูงทั้งหมดทรัพย์สินที่จะถูกริบ ประกอบด้วย

1. ทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำการลักลอบค้ายาเสพติดของจำเลย
2. ทรัพย์สินใด ๆ ของจำเลยที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้อำนวยความสะดวกแก่การลักลอบค้ายาเสพติด
3. ทรัพย์สินใด ๆ ที่เอื้ออำนวยให้จำเลยได้มาซึ่งอิทธิพลเหนือองค์กรอาชญากรรมต่อเนื่อง

กฎหมาย RICO Racketeer and Influenced and Organization Act

วัตถุประสงค์หลักกฎหมาย RICO คือการทำลายการแทรกซึมขององค์กรอาชญากรรม (Organized crime) และอาชญากรรมรีดไถ (Racketeering) ที่เข้าสู่องค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งประกอบการพาณิชย์ระหว่างรัฐ (Interstate commerce) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวกฎหมาย RICO ได้รวมถึง การลักลอบการค้ายาเสพติดด้วยและได้กำหนดกรณีสมคบกันกระทำความผิดทางอาญาด้วย

การริบทรัพย์สิน ได้กำหนดให้มีการรับผลประโยชน์ของจำเลยที่มีในองค์กรทุก ๆ สิ่งที่ทำให้ได้มาซึ่งแรงอิทธิพลในองค์กรและทรัพย์สินใดหรือทรัพย์สินที่ได้มาไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม จากการกระทำ การรีดไถ โดยให้รวมถึงอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ ที่จับต้องไม่ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งหมายถึงทรัพย์สินทุกสิ่งทุกอย่าง

การริบทรัพย์สินของจำเลยภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 1963 ขึ้นอยู่กับการกระทำ ความผิดของจำเลย ฝ่าฝืนสาระสำคัญของกฎหมาย RICO 18 U.S.C. มาตรา 1962 รวมทั้งการสมคบ ซึ่งเป็นการฝ่าฝืน RICO รวมทั้งการสมคบซึ่งเป็นการฝ่าฝืน RICO

ความผิดในบทบัญญัติ RICO เป็นการกระทำสองการกระทำหรือมากกว่า ซึ่ง ประกอบด้วยการกระทำในรูปแบบของการข่มขู่ หรือหนีผิดกฎหมายซึ่งเป็นการห้ามการใช้เงินทุน ที่ได้รับจากรูปแบบของการข่มขู่ต่อการถือสิทธิ์หรือกล่าวอ้างผลประโยชน์ในกิจการที่ได้ว่าจ้าง หรือการกระทำซึ่งเป็นผลร้ายของการค้าระหว่างมลรัฐ หรือการถือสิทธิ์หรือกล่าวอ้างถึง ผลประโยชน์ในกิจการผ่านรูปแบบการกระทำการข่มขู่หรือห้ามการใช้กิจการ เพื่อดำเนินการ รูปแบบการกระทำข่มขู่หรือเน้นการกระทำผลประโยชน์อาชญากรรมต่อการสมคบ ซึ่งฝ่าฝืนกฎ ห้ามที่กล่าวมาแล้ว

18 U.S.C. มาตรา 1962 สรุปได้ความดังนี้

การกระทำผิด 4 ประการที่จะเป็นการละเมิดกฎหมาย RICO คือ

1. เป็นการมิชอบด้วยกฎหมายในกรณีที่ได้รับรายได้โดยตรงหรือโดยอ้อม จากการกระทำมิฉฉาชีพ หรือเรียกเก็บหนี้ ซึ่งบุคคลเช่นว่านั้นมีส่วนร่วมเป็นตัวการ ตามประมวลกฎหมาย สหรัฐอเมริกา และนำรายได้นั้นไปลงทุนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ หรือ ก่อตั้ง หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในธุรกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อการค้าภายใน หรือระหว่างประเทศ
2. เป็นการมิชอบด้วยกฎหมายในกรณีที่ได้เข้าถือเอากิจการธุรกิจ มีผลกระทบต่อ การค้าภายในระหว่างรัฐ โดยใช้กิจการมิฉฉาชีพ
3. เป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีที่ผู้ใดซึ่งถูกจ้างหรือเข้าร่วมธุรกิจซึ่งมี ผลกระทบต่อการค้าภายในประเทศ หรือต่างประเทศ โดยไม่มีส่วนร่วมหรือทำการโดยตรง หรือ โดยอ้อมในกิจการธุรกิจดังกล่าวเพื่อการประกอบกิจการมิฉฉาชีพ หรือเพื่อการกู้ยืมเงินที่มิชอบด้วย กฎหมาย
4. เป็นการมิชอบด้วยกฎหมายในกรณีผู้ใดสมคบกันเพื่อกระทำการตามความใน อนุมาตรา (a) (b) หรือ (c) ของมาตรานี้

18 U.S.C. มาตรา 1963 บัญญัติว่า บุคคลใดที่กระทำความผิดที่กำหนดไว้ว่าเป็นส่วน ของแบบแผนของการประกอบมิฉฉาชีพ (2 การกระทำหรือมากกว่า) ซึ่งจากการกระทำนั้นทำให้ บุคคลนั้นได้รับเงินสกปรก หรือกระทำให้สำเร็จ ซึ่งการอันผิดกฎหมาย หรือได้ใช้โดยผิดกฎหมาย ซึ่งประ โยชน์ในการประกอบการที่มีผลต่อการพาณิชย์ ต้องถูกริบทรัพย์สินตามคำพิพากษา กล่าวคือ ประ โยชน์ในการประกอบการและทุกสิ่งซึ่งเป็นแหล่งที่มาของการประกอบอาชีพ และทรัพย์สินซึ่ง

ก่อตั้งขึ้น หรือได้มาจากรายได้ซึ่งบุคคลนั้นได้รับมาไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการประกอบวิชาชีพ

18 U.S.C. มาตรา 1961 (1) การประกอบมิฉฉฉฉ หมายถึงการกระทำความผิดซึ่งระบุไว้ ในอนุมาตราต่าง ๆ ตามข้อหาที่กำหนดไว้ว่าเป็นความผิด ตาม RICO และอาจเป็นความผิดหลายมูลฐาน หรือพยายามกระทำผิด ก็ได้ ซึ่งเป็นการกระทำการข่มขู่เกี่ยวกับการดำเนินการสารควบคุมตามประเภทที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายสารควบคุม CSA ซึ่งเป็นข้อหาภายใต้กฎหมายสหรัฐ และลงโทษจำคุกมากกว่า หนึ่งปีหรือภายใต้กฎหมายสหรัฐที่รวมอยู่ด้วย ในความผิดผิดหรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในยาเสพติดหรือยาอันตรายหรือการกระทำที่กำหนดภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 1962 เกี่ยวกับการกระทำมิฉฉฉฉมาตรา 1956 เกี่ยวกับการเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน มาตรา 1957 เกี่ยวกับการเป็นธุระในการทำธุรกรรมการเงินเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย

1. ทรัพย์สินในผลประโยชน์ได้เข้าถือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การริบผลประโยชน์รวมถึงผลประโยชน์ในกิจการอื่น ๆ ซึ่งชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายและผลประโยชน์ในทรัพย์สินมากกว่าที่บัญญัติในกิจการตามกฎหมาย RICO เช่น อสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ รวมถึงผลกำไรหรือทรัพย์สินที่ได้รับมา ซึ่งได้ผ่านหรือได้รับมาจากการกระทำผิดกฎหมาย RICO

การริบทรัพย์สินที่ได้รับมาทั้งหมดไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมตามกฎหมายรวมถึงทรัพย์สินที่ได้รับมาทั้งหมดเป็นจำนวน ซึ่งคาดหมายได้จากการร่วมมือการสมคบกระทำการข่มขู่

2. ทรัพย์สินในผลประโยชน์ขององค์กร

ให้อำนาจริบทรัพย์สิน ของผลประโยชน์อื่นใด หลักประกันหรือการอ้างสิทธิต่อองค์กรตามกฎหมาย Rico และทรัพย์สินอื่นอื่น ๆ หรือสิทธิตามสัญญาที่มีแหล่งของอิทธิพลเกินกว่าองค์กรทางกฎหมาย Rico

(1) องค์กรหรือองค์กรรวมถึงนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนบริษัท สมาคม หรือรูปแบบอื่นตามกฎหมายและสหภาพอื่น ๆ หรือกลุ่มของนิติบุคคล ได้เข้าร่วมกันในความเป็นจริง แม้ว่าไม่มีรูปแบบตามกฎหมาย ศาลสูงถือว่าเป็นองค์กรตามกฎหมาย และองค์กรอาชญากรรม

(2) การริบประโยชน์ ในองค์กรตามกฎหมาย ผลประโยชน์ได้รับโดยตรงของแหล่งอิทธิพลของจำเลยนอกจากเงิน และเงินทุนเป็นการทำลายเศรษฐกิจพื้นฐาน ผ่านการกระทำผิดข่มขู่ต่อเนื่องในธุรกิจที่ถูกกฎหมาย ซึ่งมีการริบผลประโยชน์ของจำเลย และเกี่ยวกับกิจการผลประโยชน์ทั้งหมดขององค์กร ทรัพย์สินที่ริบทั้งหมด ไม่คำนึงถึงส่วนของกิจการ ที่ไม่ได้มาจากการกระทำข่มขู่ ศาลได้ตีความผลประโยชน์ขยายความถึงทรัพย์สินทั้งหมด ที่มีอยู่ในสถาบัน

การเงิน ของจำเลยรวมทั้งทรัพย์สินของการแยกบริษัทเป็นบริษัทของจำเลย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการริบนี้ เป็นการตัดสินใจของจำเลย ในทรัพย์สินของจำเลย ในการสร้างผลประโยชน์ ในกิจการ แม้ทรัพย์สินนั้น ไม่เกี่ยวกับการข่มขู่

3. ในองค์การที่ผิดกฎหมาย ถ้าองค์กรเกี่ยวกับการฟ้องร้องบริษัทในทางอาญา เป็นการยากต่อการพิสูจน์ผลประโยชน์อื่น ๆ ศาลสูงกล่าวว่า การริบผลประโยชน์ในบริษัทที่ผิดกฎหมาย ในความเป็นจริงใช้กันน้อยมาก เพราะบริษัทมีการพิสูจน์ประเภททรัพย์สินแท้จริงได้ บางศาลถือว่าผลประโยชน์ในองค์การอาชญากรรมรวมถึงทรัพย์สินได้จำหน่ายต่อบริษัท โดยคดีศาลกล่าวว่า การลงทุนในหุ้นของบริษัทหรือเงินทุนผลประโยชน์ในหุ้นส่วน โดยไม่มีรูปแบบพิธีในการจำหน่ายทรัพย์สินต่อบริษัทผลประโยชน์ในบริษัททรัพย์สิน ถูกริบตั้งแต่ได้จำหน่ายทรัพย์สิน

4. ทรัพย์สินมาจากแหล่งอิทธิพล ทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญามาจากแหล่งอิทธิพลเหนือองค์กร ไม่จำเป็นว่าทรัพย์สินหรือสิทธิรวมอยู่ในกิจการ ไม่ว่าภายในหรือภายนอกกิจการ แต่ต้องกำหนด ความต่อเนื่องในความหมายของอิทธิพลมากกว่าธรรมดา ในแหล่งอิทธิพลที่ผิดกฎหมาย

5. ทรัพย์สินที่ได้รับจากการฝ่าฝืนกฎหมาย RICO ให้อำนาจการริบทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำผิดกฎหมาย RICO การริบรวมทั้งผลกำไรและทรัพย์สินที่ได้รับมาโดยผิดกฎหมาย โดยรัฐต้องแสดง ผลรวม หรือทรัพย์สินซึ่งจำเลยได้รับ ผ่านการกระทำความผิดอาญา ว่ามีผลกำไรแท้จริง (Profited) หลักการหักค่าใช้จ่ายประจำ

6. ทรัพย์สินแทนที่ ให้อำนาจรัฐริบทรัพย์สินแทนที่จากจำเลยตามกฎหมาย เมื่อพบว่า เป็นทรัพย์สินที่ริบ ไม่มีอยู่ในเวลากระทำความผิด โดยร้องขอต่อศาลสั่งริบทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งเป็นของจำเลย ขึ้นอยู่กับมูลค่าของทรัพย์สินซึ่งไม่มีอยู่ เนื่องจากเหตุผลการกระทำหรือการละเว้นของจำเลย

2. มาตรการในการดำเนินการริบทรัพย์สิน ในคดีอาชญากรรมของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี้ (ประยุทธ์ ประชุมชน, 2554, หน้า 31-34)

หลักเกณฑ์ในการริบทรัพย์สินตามความเห็นของนักกฎหมายเยอรมันแต่เดิมนั้น ได้แบ่งการริบทรัพย์สิน ออกเป็น 2 ลักษณะ การริบทรัพย์สินเพื่อเป็นการลงโทษ และการริบทรัพย์สินเพื่อเป็นการป้องกัน โดยมีแนวความคิดในการแบ่งแยกว่า ถ้าริบทรัพย์สินของตัวการ หรือผู้ร่วมในการกระทำความผิดแล้ว ถือว่าเป็นมาตรการในการลงโทษ แต่ถ้าเป็นการริบทรัพย์สินโดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินเป็นของผู้ใด ถือว่าการริบทรัพย์สิน มีลักษณะเป็นการลงโทษ ทำให้มีแนวความคิดในเรื่องการริบทรัพย์สินเกิดขึ้น ในอีกประเภทหนึ่ง คือ มาตรการเสมือนการลงโทษ ดังนั้นในระยะหลังจึงมีผู้เสนอให้มีการแบ่งแยกทรัพย์สิน โดยมีความมุ่งหมายเป็น 3 ลักษณะคือ

2.1 กฎหมายริบทรัพย์สินที่เป็นมาตรการลงโทษ

การริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓ จะเป็นการริบทรัพย์สินเพราะการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในอดีต มีหลักในการพิจารณา 3 ประการคือ

1. หลักเรื่องความผิดรัฐธรรมนูญของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ได้บัญญัติคุ้มครองถึงเกียรติของมนุษย์เอาไว้ ดังนั้นการที่รัฐจะนำบุคคลใดมาลงโทษนั้น ถือเป็นการทำลายเกียรติภูมิและเสรีภาพของผู้นั้นเป็นอย่างยิ่ง เพราะถือว่าเป็นการทำให้ผู้นั้นได้รับความอับอายและเป็นที่ย่ำยีเกียรติยศของผู้นั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ว่าการที่รัฐจะลงโทษผู้ใด จะต้องแน่ใจว่า ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งเอาไว้ เรื่องนี้ศาลยุติธรรม ได้เคยพิจารณาไว้ในปี ค.ศ. 1951 ว่ากฎหมายที่มีผลเป็นการริบทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริตเป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญ เว้นแต่จะมีการชดเชยค่าทดแทน และการริบทรัพย์สินที่เป็นโทษทางอาญา ต้องเป็นอันระงับไป ถ้าเจ้าของทรัพย์สินนั้นถึงแก่ ความตาย วิกลจริตหรือโดยเหตุอื่นใดที่จะมีการฟ้องให้ลงโทษอีกไม่ได้

2. หลักประกันสิทธิในทรัพย์สิน ปริญญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลไว้ในมาตรา 17 ว่า สิทธิ ในทรัพย์สินย่อมศักดิ์สิทธิ์และไม่อาจละเมิดได้ บุคคลจะถูกตัดสิทธินี้มิได้ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยชัดแจ้ง ซึ่งต้องให้ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและโดยเงื่อนไขชดเชยค่าทดแทนก่อน โดยยุติธรรม ในขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญของเยอรมัน ก็มีได้กล่าวถึง อำนาจในการริบทรัพย์สินเอาไว้โดยชัดแจ้ง จึงทำให้เกิดข้อสงสัยขึ้นว่าการริบทรัพย์สินนั้น จะเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคล และเป็นการขัดกับหลักประกันสิทธิของบุคคลที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ เนื่องจากการริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของรัฐ ไม่มีการชดเชยค่าทดแทนโดยยุติธรรมของสหพันธ์ได้เคยพิพากษาไว้เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน ค.ศ. 1958 ดังนี้การริบทรัพย์สินโดยไม่มีค่าชดเชยจึงเป็นโทษอย่างหนึ่ง ในการกระทำความผิดอาญาจึงไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญโดยศาลได้ให้เหตุผลว่าสิทธิในทรัพย์สินเป็นเรื่องสำคัญน้อยกว่าเสรีภาพของบุคคล ในขณะที่เสรีภาพของผู้กระทำความผิดนั้น อาจถูกจำกัดตัดทอนได้ ดังนั้นสิทธิในเรื่องทรัพย์สิน จึงสามารถที่จะจำกัดตัดทอนได้เช่นกัน เป็นไปตามหลักที่ว่าสิ่งที่ใหญ่กว่าย่อมรวมถึงสิ่งที่เล็กกว่า (In greater includes the lesser)

3. หลักเรื่องสัดส่วนของการลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมัน มาตรา 74b ได้กำหนดให้โทษริบทรัพย์สิน อยู่ในดุลพินิจของศาล ดังนั้นศาลจะลงโทษริบทรัพย์สินรุนแรงเกินสัดส่วนของความรับผิดชอบไม่ได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญที่ว่าโทษที่จะใช้ ต้องได้สัดส่วนกับความผิดที่กระทำ หากมีกฎหมายใดกำหนดโทษในเรื่องทรัพย์สินไว้เกินสัดส่วนกับความผิดแล้ว ศาลเห็นว่ากฎหมายนั้น ออกมาขัดกับรัฐธรรมนูญ และเพื่อเป็นการ

ป้องกันไม่ให้การริบทรัพย์สินรุนแรง มากเกินควร ในบางกรณี มาตรา 74 จึงกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินไว้ หรือริบเอาไว้เพียงบางส่วนได้

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นการริบทรัพย์สินที่เป็นการลงโทษนี้ จะทำได้ต่อเมื่อได้มีการกระทำความผิด จะริบทรัพย์สินได้ตามสัดส่วนของโทษ และการริบทรัพย์สินนั้น ไม่ถือว่าเป็นการตัดสิทธิในทรัพย์สิน ของบุคคลตามกฎหมายเยอรมัน

2.2 การริบทรัพย์สินที่เป็นเสมือนการลงโทษ

การริบทรัพย์สินที่เป็นเสมือนการลงโทษจะใช้กับทรัพย์สินของบุคคลที่สามที่ไม่ใช่ตัวการหรือผู้ร่วมกระทำความผิด หรือผู้สนับสนุน หากแต่มีความผิดในกรณีที่ได้มีการนำทรัพย์สินของบุคคลที่สาม ไปใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งการริบทรัพย์สิน เช่นนี้ ได้ถูกนำไประบุไว้ในกฎหมายฉบับอีกหลายฉบับได้มีการอธิบายถึงพื้นฐานของเรื่องนี้ โดยอ้างถึงหลักการริบทรัพย์สินของบุคคลที่สามนี้ เฉพาะกับตัวการหรือผู้สนับสนุนเท่านั้น และเห็นว่าการลงโทษตามมาตรานี้ ไม่เป็นการขัดกับหลักการในรัฐธรรมนูญของสหพันธ์ ต่อมาเมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี้ ในปี ค.ศ. 1968 ได้กำหนดให้ริบทรัพย์สินของบุคคลที่สามได้ ในกรณีต่อไปนี้

1. บุคคลที่สามนั้นมีความประมาทอย่างร้ายแรงจึงทำให้ทรัพย์สินหรือสิทธิต่าง ๆ ของตน ถูกนำไปใช้เป็นปัจจัยหรือเครื่องมือในการกระทำความผิด หรือเตรียมที่จะกระทำความผิด

2. บุคคลที่สามได้รู้จักสถานการณ์แล้วว่าทรัพย์สินนั้นอยู่ในข่ายที่จะต้องถูกริบ แต่ก็ยังได้กระทำการโดยมิชอบ เพื่อให้ตน ได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น

ถึงแม้ว่าเรื่องการริบทรัพย์สินได้ถูกกล่าวถึงไว้ในประมวลกฎหมายของเยอรมันแล้ว แต่ก็ยังคงมีปัญหาในเรื่องดังกล่าวเกิดขึ้นอยู่เสมอ ๆ เช่นกรณีการริบทรัพย์สินอย่างใดจึงได้สัดส่วนกับความผิด ที่ได้กระทำลง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล และในบางครั้งศาลอาจใช้อารมณ์ส่วนตัวเข้ามาตัดสินว่าจะใช้การลงโทษในระดับใด ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมได้ และปัญหาที่ยังคงเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ อยู่ในขณะนี้ ได้แก่การลงโทษริบทรัพย์สินบุคคลที่สามมีแนวโน้ม ไปในทางที่น่าสงสัยว่าจะมีส่วนร่วม ในการกระทำความผิดมากกว่า แต่การลงโทษเพราะเหตุเพียงสงสัยน่าจะยังไม่เพียงพอและน่าจะไม่เป็นไป ตามหลักรัฐธรรมนูญ

2.3 การริบทรัพย์สินเป็นมาตรการป้องกัน

เป็นมาตรการที่มีขึ้นเพื่อเป็นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอันตราย แต่การริบทรัพย์สินเป็นการลิดรอนสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ดังนั้น การที่จะนำมาตรานี้มาใช้ต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเหมาะสม และได้สัดส่วนการป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้น จากทรัพย์สินนั้น หาก

มีวิธีการใดที่ผ่อนปรนกว่าวิธีการนี้ได้ ก็ควรจะนำมาใช้แทน การริบทรัพย์สินมาตรา 74b ประมวลกฎหมายอาญา จึงได้กำหนดให้อำนาจศาล เห็นว่าเพียงแต่มีคำสั่งให้ไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินออกไป หรือควบคุมทรัพย์สินนั้น ด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดที่เหมาะสม นั้นแต่เพียงบางส่วนได้

ทรัพย์สินที่เป็นอันตรายที่อาจริบได้นั้นกฎหมายเยอรมัน ได้แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ กรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นอันตรายโดยทั่วไป เช่น อาวุธสงคราม ยาพิษ และกรณีที่เป็นอันตรายในบางสถานะ เช่น อาวุธมีดขณะที่อยู่ในมือของคนวิกลจริต เป็นต้น จากการที่กฎหมายได้แบ่งประเภทของทรัพย์สิน ที่เป็นอันตรายที่อาจริบได้เป็น 2 แบบ นั้น ก็มีบุคคลบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวถ้าหากอยู่ในบางสถานการณ์ ก็ไม่เป็นทรัพย์สินอันตรายต่อสังคมโดยตรง เช่น อาวุธสงคราม ที่อยู่ในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งถ้ารัฐได้แยกประเภททรัพย์สินอย่างเด็ดขาดเช่นนี้แล้ว และจำเป็นต้องริบทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้น แล้วนั้น ก็จะเป็นการริบทรัพย์สิน โดยที่ไม่จำเป็นเพราะทรัพย์สินไม่ได้เป็นอันตรายต่อสังคม

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการริบทรัพย์สิน ได้แก่กรณีที่ทรัพย์สินที่จะถูกริบ มีกรรมสิทธิ์ร่วมหรือทรัพย์สินเป็นเพียงสิทธิชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งในการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ปี ค.ศ.1968 ได้กำหนดให้ริบสิทธิ ได้ด้วย โดยให้ริบทรัพย์สินนั้น แล้วรัฐเข้าไปใช้สิทธินั้นแทน เช่น ได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินเมื่อได้ชำระหนี้ ที่คิดพันแทนผู้ที่ถูกริบ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินที่ถูกริบกับบุคคลภายนอกนั้น แม้จะมีหลักที่กำหนดไว้ทรัพย์สินที่ริบจะต้องเป็นของผู้กระทำความผิด ในขณะที่ศาลมีคำพิพากษา แต่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74b ได้ขยาย ให้ริบทรัพย์สิน ที่โอนไปยังผู้อื่นได้ด้วย ถ้าผู้นั้นได้ทรัพย์สินมา โดยที่รู้อยู่แล้วว่าทรัพย์สินนั้นอาจจะถูกริบได้ ซึ่งเป็นหลักในการทำงานเดียวกับ Relation Bank ส่วนกำไรที่ได้จากการกระทำความผิด โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นตัวแทนหรือกระทำการแทนตนหรือ บุคคลที่สามนั้น ได้รับเอาทรัพย์สินมา โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

2.4 การดำเนินการริบทรัพย์สินในกรณีไม่พบตัวผู้กระทำความผิด

โดยปกติการริบทรัพย์สินจะดำเนินคดีควบคุมไปกับคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิด ส่วนการฟ้องตัวทรัพย์สินจะกระทำต่อเมื่อหาตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้ และการฟ้องคดีอาญากับบุคคลที่สาม ซึ่งมีส่วนในคดีสามารถเรียกร้องการเข้ามาในคดีอาญาได้ โดยบุคคลนั้นมีสิทธิเช่นเดียวกับจำเลย ถ้าเป็นกรณียึดทรัพย์สิน เพื่อการลงโทษแล้ว ถึงแม้ว่าผู้กระทำความผิดหลบหนีไปหรือหาตัวไม่พบ ก็สามารถฟ้องได้ แต่ถ้ากฎหมายกำหนดให้ฟ้องตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น และไม่สามารถตามตัวผู้กระทำความผิดได้ ก็ไม่สามารถแยกฟ้องคดี ริบทรัพย์สินออกไปต่างหากได้ ในขณะเดียวกันการพิสูจน์ความผิดในการฟ้องริบทรัพย์สิน นั้น จะมีลักษณะเช่นเดียวกับการฟ้องลงโทษในคดีอาญาตามปกติ ส่วนการริบทรัพย์สินตามมาตรการป้องกันสามารถแยกฟ้องเป็นคดี

ต่างหากได้เสมอ ไม่ว่าจะมีความเป็นไปได้หรือไม่ โดยทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เพราะทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมและไม่ถูกจำกัดด้วยเรื่องอายุความหรือการอภัยโทษ

3. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (U.N. Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance 1998)

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาระหว่างประเทศซึ่งต้องมีการดำเนินการร่วมกัน ระหว่างประเทศเนื่องจากโลกปัจจุบันมีการขยายตัวทางการคมนาคม การค้าระหว่างประเทศ การลักลอบค้ายาเสพติดและอาชญากรรมร้ายแรง ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกัน จึงได้เกิดระบบการควบคุมเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างประเทศทางด้านศีลธรรม มากกว่าด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากการควบคุมยาเสพติดโดยอาศัยสนธิสัญญาและข้อตกลงหลายฉบับ ซึ่งประเทศต่าง ๆ ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติตามสนธิสัญญาและข้อตกลง องค์การสหประชาชาติ ก็ได้รับช่วงสนธิสัญญาและข้อตกลง จึงทำอนุสัญญาประกอบด้วย

1. อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด Sing Convention no Narcotic drugs, 1961
แก้ไขเพิ่มเติมปี 1972 (1972 Protocol Amending the sing Convention on Narcotic Drugs 1961)

2. อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท

อนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับเป็นการกำหนดยาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เป็นวัตถุที่อยู่ในความควบคุม ซึ่งเป็นการกำหนดความร่วมมือการป้องกัน และการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติด ในการจำกัดการผลิต การค้า การนำเข้า การส่งออก การจำหน่าย ให้เป็นไปเฉพาะทางการแพทย์ และวิทยาศาสตร์ และเนื่องจากไม่สามารถแก้ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดอย่างได้ผล เพราะมีวิธีการใหม่ พัฒนาอยู่เสมอ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยังคงแพร่ระบาดอย่างรุนแรงและต่อเนื่องรวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการผลิตสารสังเคราะห์ทางเคมี การติดต่อข่าวสาร การขยายตัวทางการคมนาคม การลักลอบโดยองค์กรอาชญากรรมต่าง ๆ

ต่อมาสหประชาชาติได้ให้คณะกรรมการสังคมและเศรษฐกิจแห่งสหประชาชาติยกร่างอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเจตนารมณ์เพื่อปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทั้งระบบมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์เสริมความร่วมมือระหว่างประเทศและขยายความรับผิดชอบโดยมีมาตรการที่สำคัญคือการเพาะปลูกและกำจัดพืชเสพติดการป้องกันการค้าเครื่องมือมือถือใช้เครื่องมือเพื่อการผลิตยาเสพติดการควบคุมผู้ขนส่งพาณิชย์ และไปรษณีย์ภัณฑ์ เพื่อให้ถูกนำไปใช้ลักลอบค้ายาเสพติด

การลักลอบค้ายาเสพติดเป็นความผิดตามกฎหมายการริบทรัพย์สิน ผู้ค้ายาเสพติดการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านกฎหมาย

สำหรับกรณีการริบทรัพย์สิน ผู้ค้ายาเสพติดได้กำหนดมาตรการให้มีการศึกษาติดตามอายัด ยึดหรือริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด ทั้งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง และทรัพย์สินไม่ใช่มาจากการกระทำความผิดแต่มีมูลค่าเทียบเท่า เนื่องจากมีการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดรวมถึงยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ อุปกรณ์เครื่องมือในการผลิตยาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์และสิ่งอื่น ๆ ที่มีไว้เพื่อกระทำความผิดสูงสามารถนำรายได้จากการค้ายาเสพติดมาใช้เป็นสินบน เพื่อให้พ้นจากการถูกลงโทษ หรือลดโทษ แม้ว่าผู้ค้ายาเสพติดจะถูกจับ แต่มิได้รับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ธุรกิจและเครือข่ายการค้ายาเสพติดก็ยังคงดำเนินการต่อไปได้ อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 จึงได้กำหนดมาตรการริบทรัพย์สินไว้ (ปิยนุช ดาวโรฤทธิ์, 2553, หน้า 51-53)

การริบทรัพย์สินในคดียาเสพติดในประเทศไทย

กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของไทย ใช้บังคับมาตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2465 พระราชบัญญัติฝิ่น พ.ศ. 2475 พระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. 2486 พระราชบัญญัติ พืชกระท่อม พ.ศ. 2486 ซึ่งถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่ ส่วนวัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาทประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อ พ.ศ. 2514 เพื่อให้ความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในการควบคุมการผลิต การนำเข้า การส่งออก การนำผ่าน หรือการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 เพื่อให้การปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 (วิไลนา ชันบุญ, 2540, หน้า 38)

กฎหมายที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินในความผิดคดียาเสพติดของไทยมีดังนี้

1. การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ทรัพย์สินที่ต้องริบได้แก่วัตถุออกฤทธิ์เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตรวมทั้งภาชนะหรือหีบห่อที่บรรจุเกี่ยวเนื่องกับความผิดในคดี ทั้งนี้ต้องมีการฟ้องและลงโทษจำเลยในฐานะ ผลิตขายนำเข้า

หรือส่งออกซึ่งวัตถุดิบประเภท 1 ประเภท 2 ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 89 หรือประเภท 3 และประเภท 4 มาตรา 90 หรือมีการลงโทษจำเลยฐานผลิตนำเข้าหรือขายซึ่งวัตถุดิบที่ปลอมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 36(1) ตามมาตรา 98 หรือมีการลงโทษผู้ผลิตนำเข้าขายวัตถุดิบผิดมาตรฐานหรือวัตถุดิบที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนวัตถุดิบอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 36(2) หรือ (5) ตามมาตรา 99 หรือมีการลงโทษผู้ขายหรือนำเข้าวัตถุดิบเสื่อมคุณภาพอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 36(2) ตามมาตรา 100 หรือมีการลงโทษผู้ผลิตขายหรือนำเข้าซึ่งวัตถุดิบที่ต้องขึ้นทะเบียนวัตถุดิบ แต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 36(4) ตามมาตรา 101 นอกจากนี้ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตภานะหรือหีบห่อที่บรรจุวัตถุดิบสามารถรับได้ตามกฎหมายนี้ส่วนทรัพย์สินที่ไม่ใช่เครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิตภานะหรือหีบห่อต้องดำเนินการขอรับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 หรือตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 30

การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มีหลักการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 และมาตรา 33 มีความแตกต่างกันเพียงการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาทรัพย์สินที่ริบตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 116 กำหนดให้ทรัพย์สินที่ริบเป็นหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขที่จะทำลายหรือจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร (วัฒนชัย คุ่มวงศ์ดี, 2559, หน้า 59-60)

2. การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา

การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ การริบทรัพย์สินเด็ดขาด มาตรา 32 มาตรา 34 และการริบทรัพย์สินโดยใช้ดุลพินิจตามมาตรา 33

2.1 การริบทรัพย์สินโดยเด็ดขาด

ทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดมีลักษณะเป็นความผิดโดยสภาพของตัวเอง ไม่ว่าจะป็นกรณีทำขึ้น หรือมีไว้เป็นความผิด คือ เป็นของที่ผิดกฎหมายในตัวของมันเอง ไม่ว่าจะป็นของผู้ใดก็ต้องริบทั้งสิ้น ไม่ต้องคำนึงว่าจะมีผู้ใดถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ หรือยกฟ้องหรือไม่ เช่น ปืนเถื่อน ยาบ้า หรือยาเสพติด เป็นต้น ส่วนทรัพย์สินตามมาตรา 34(1) คือ ทรัพย์สินซึ่งได้ให้สินบนเพื่อจูงใจให้กระทำความผิด แปลงสภาพของการกระทำผิด โดยใช้ทรัพย์สินนั้นเป็นวัตถุประสงค์ขององค์ประกอบความผิด เช่นเงินค่าจ้างฆ่าคน เงินให้สินบนเจ้าพนักงาน เป็นต้น และมาตรา 34(2) เป็นทรัพย์สินที่ได้มาเพราะเกี่ยวข้องกับ ความผิด เช่น เงินรางวัล ในการที่เขาได้กระทำความผิด แต่ไม่ใช่สินบนกฎหมาย ก็ให้อำนาจให้ศาลสั่งริบได้ อย่างไร

ก็ตาม มาตรา 34 นี้ แตกต่างกับ มาตรา 32 ตรงที่ว่าถ้าเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นที่ไม่รู้เห็นเป็นใจด้วย ก็จะริบไม่ได้ แม้ริบไว้ก็ต้องคืนแก่เจ้าของไป ตามมาตรา 36

บทบัญญัติของการริบทรัพย์สินตามมาตรา 32 นี้ เป็นการลงโทษทางด้านทรัพย์สิน ของบุคคลที่รุนแรงและเข้มงวดกว่าการริบทรัพย์สินประเภทอื่น ทรัพย์สินที่ศาลริบได้ในกรณีนี้ แม้จะเป็นของบุคคลอื่นไม่ใช่ผู้กระทำความผิด จะมีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ศาลก็ต้องริบเสมอ กฎหมายจำเป็นต้องบัญญัติไว้เช่นนั้น เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวเห็นอยู่ในตัวแล้วว่าเป็นทรัพย์สิน ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นหลักใหญ่ในการคุ้มครองสวัสดิภาพชุมชนและสังคมส่วนรวม แม้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบุคคล จะไม่ต้องถูกลงโทษหากมิได้กระทำการซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด และมีโทษตามที่กำหนดไว้ แต่ถือว่าเป็นหลักแห่งความจำเป็นของรัฐ ย่อมมีคุณค่ามากกว่าและความจำเป็นยิ่งกว่าสิทธิส่วนบุคคล บทบัญญัติของกฎหมายเช่นนี้ จึงเป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไปแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

การริบทรัพย์สินโดยเด็ดขาดนี้ เฉพาะทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่าทำหรือมีไว้เป็นความผิดเท่านั้นที่จะริบได้ แม้จะเป็นของบุคคลอื่น ไม่ใช่ของผู้กระทำความผิดหรือบุคคลผู้รู้เห็นเป็นใจหรือร่วมกระทำความผิดก็ตาม จะมีผู้ถูกคำพิพากษาให้ลงโทษหรือไม่ก็ตามทรัพย์สินดังกล่าวในมาตรา 32 นี้ศาลต้องพิพากษาริบโดยเด็ดขาดเสมอ

ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด ตามปกติทรัพย์สินประเภทนี้ โดยสภาพแล้วจะเป็นทรัพย์สินที่บุคคลมิได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่เจ้าของนำเอาทรัพย์สินไปใช้โดยผิดกฎหมาย คือใช้ในการกระทำความผิดเช่น มีคปกติแล้วเป็นทรัพย์สินที่ใช้ประโยชน์ในครัวเรือน แต่ก็นำไปใช้ทำร้ายร่างกายผู้อื่นอันเป็นความผิดต่อกฎหมายอาญา ทรัพย์สินเช่นนี้ก็เป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด ควรริบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32(1) หากไม่มีทรัพย์สินเช่นนั้นจะกระทำผิดไม่สำเร็จ แม้จะเป็นอุปกรณ์เครื่องมือช่วยเหลือในการกระทำความผิดให้สำเร็จ หรือสะดวกขึ้นก็ตาม ถ้าทรัพย์สินนั้นไม่ได้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ก็ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด

2.2 การริบทรัพย์สินโดยใช้ดุลพินิจ

กฎหมายไม่บังคับให้ศาลต้องริบทรัพย์สินนั้นเสมอไปแต่ให้เป็นดุลพินิจของศาลและทรัพย์สิน ที่จะริบตามมาตรา 33 นี้ต้องเป็นของผู้กระทำความผิด แยกพิจารณาได้คือ

1. ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้ตามมาตรา 33(1)

ต้องเป็นการใช้กระทำความผิด เช่น ถ้าหากเป็นการป้องกันสิทธิโดยชอบตามกฎหมายอาญามาตรา 68 แล้วก็ถือว่าผู้นั้นไม่มีความผิด ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำเมื่อการกระทำ

นั้น ไม่เป็นความผิดแล้วก็ไม่ควรริบ (ฎีกาที่ 552/2515) ฉะนั้นสิ่งใดที่จะเป็นความผิดตามกฎหมาย อาญาจะต้องเกิดขึ้นจากการกระทำ ซึ่งรวมถึงการงดเว้น ที่จะต้องกระทำเพื่อป้องกันผลอันจะเกิดขึ้นด้วย ซึ่งต้องรวมถึงการกระทำผิดตั้งแต่เริ่มพยายามจนถึงผิดสำเร็จ แต่ถ้าหากเป็นสิ่งที่ใช้ก่อนลงมือในชั้นพยายามและภายหลังจากการกระทำผิดสำเร็จแล้ว แม้จะเป็นยานพาหนะที่ใช้ ขนทรัพย์สินที่ลักขโมยมาด้วย ก็ไม่ใช่สิ่งที่มีส่วนร่วมในการกระทำผิด ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำ ความผิดนี้ หมายความว่าต้องเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ ในการกระทำผิด โดยตรงหรือใช้ เกี่ยวข้องในการกระทำผิด หากไม่มีทรัพย์สินนั้นจะกระทำผิดไม่สำเร็จ เช่น รถยนต์ที่ใช้ ลำเลียงยาเสพติดไปส่ง อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด กระเป๋าเดินทางที่ใช้ซุกซ่อนยาเสพติด เป็นต้น แต่ถ้าเป็นทรัพย์สินที่ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกแต่ไม่ถึงขั้นในการกระทำผิดหรือ ภายหลังจากการที่ความผิดสำเร็จแล้ว เช่น รถยนต์ที่ใช้เป็นพาหนะขนทรัพย์สินที่ลักมา ดังนี้ก็รับไม่ได้ เช่นกัน สำหรับรถยนต์ที่ผู้ค้ายาเสพติดใช้ในการควบคุมลำเลียงยาเสพติด โดยมีรถยนต์อีกคันหนึ่ง บรรทุกยาเสพติด ปรากฏว่าบางคดีศาลพิพากษาให้รับตามมาตรา 33(1) แต่บางคดีศาลพิพากษาให้ คินเจ้าของเนื่องจากเห็นว่าไม่ได้เป็นทรัพย์สิน ที่จำเลยใช้ในการกระทำผิด

2. ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำผิด มาตรา 33(1) ทรัพย์สินตามข้อนี้ มี ลักษณะแตกต่างกับทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิด ตามที่กล่าวมาแล้ว เพราะแม้จะยังไม่ได้ใช้ กระทำความผิดก็รับได้ แต่ต้องได้ความว่าโดยสภาพของทรัพย์สินนั้น เป็นสิ่งที่ใช้เพื่อการกระทำ ผิด ไม่หมายความว่ารวมถึงทรัพย์สินที่มีไว้เพียงเพื่อใช้ในธุรกิจปกติธรรมดา และคงจะต้องดูจาก เจตนาของผู้กระทำผิดเป็นสำคัญด้วย ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำผิดนี้ ก็มีหลัก เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิด คือจะต้องเป็นทรัพย์สินที่มีไว้สำหรับใช้ในการ กระทำความผิดโดยตรง และจะต้องมีเจตนาที่จะกระทำผิดพร้อมกับมีทรัพย์สินไว้เพื่อใช้ในการ กระทำความผิดโดยเจตนาด้วย เช่น กระเป๋าเดินทางที่ทำช่องลับไว้ซุกซ่อนยาเสพติด ถุงพลาสติกที่ เตรียมไว้แบ่งบรรจุยาเสพติด

3. ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำผิด มาตรา 33(2) ทรัพย์สินตามข้อนี้มีความ ชัดเจนอยู่ในตัว คือ เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด เช่น ทรัพย์สินที่ลักขโมยมา น้อ โกงมา อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี จะต้องเป็นกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติไว้ว่าทรัพย์นั้น ได้ทรัพย์มาเป็นความผิด ความประสงค์อันสำคัญของกฎหมายนี้ ก็เพราะไม่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์จาก ทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำผิด เช่น เงินที่ได้จากการขายยาเสพติด ทั้งนี้เป็นการมุ่ง ลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ให้รับประโยชน์ใด ๆ ที่ได้มาจากการกระทำผิดของตน แต่ถ้าเป็น ทรัพย์สินที่แปรสภาพมาจากเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดแล้ว เช่น เงินที่ได้จากการ

ขายทรัพย์สินที่ลักขโมยมา ก็จะไม่ใช้ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด เพราะไม่ได้ลักขโมยมาโดยตรง

การริบทรัพย์สินทั้ง 3 กรณี ตามมาตรา 33 ดังกล่าว เป็นการริบโดยอำนาจศาลที่จะใช้ดุลพินิจ ริบหรือไม่ก็ได้ไม่ใช่การริบทรัพย์สินโดยเด็ดขาด ตามมาตรา 32 หรือ 34 ดังนั้นการที่ศาลอาจใช้ดุลพินิจว่าสมควรจะริบหรือไม่ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์แต่ละคดีว่าการกระทำเช่นนี้ มีลักษณะร้ายแรงมีเจตนาหรือไม่ หรือมีลักษณะเป็นผู้ร้ายในสันดานกระทำความผิดแล้ว กระทำความผิดอีก หรือไม่ กรณีดังกล่าวสมควรจะริบหรือไม่ ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับชนิดทรัพย์สินพฤติการณ์ลักษณะของบุคคลเป็นเรื่อง ๆ ไป

การริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 นี้ มีหลักสำคัญว่าจะริบทรัพย์สินที่เป็นของบุคคลอื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นหาได้ไม่ เพราะการริบทรัพย์สินเป็นโทษอย่างหนึ่ง ดังกล่าวมาแล้ว จะลงโทษได้ก็แต่เฉพาะผู้กระทำความผิดเท่านั้น หลักในกรณีนี้จะต้องนำมาใช้กับพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษเฉพาะอื่น ๆ ด้วย กล่าวคือ ถ้าไม่มีบทบังคับของกฎหมายไว้เป็นกรณีพิเศษนอกเหนือไปจากบทบัญญัติตามมาตรา 33 นี้แล้ว จะริบทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดหาได้ไม่ เพราะเป็นการขัดกับหลักรัฐธรรมนูญ และหลักกฎหมายอาญา มาตรา 2 (ณรงค์ สุวรรณเปี่ยม, 2540, หน้า 74-77)

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

การริบทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดสิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับลง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(1) และโทษย่อมระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4418/2548 ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้ริบรถยนต์กระบะของกลางของจำเลยที่ 1 ทั้งที่ได้ความเพียงว่าจำเลยที่ 1 เพียงแต่ใช้รถยนต์กระบะเป็นยานพาหนะเดินทางไปยังที่เกิดเหตุมิได้ใช้ในการกระทำความผิดในคดีนี้โดยตรง และพิพากษาให้ริบรถยนต์กระบะของกลางจำเลยที่ 2 ทั้งที่จำเลยที่ 2 ถึงแก่ความตายไปแล้ว และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องสำหรับจำเลยที่ 2 ระงับลง ตาม ป.วิอาญามาตรา 39(1) และโทษย่อมระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด ตาม ป.อาญามาตรา 38 จึงเป็นการไม่ชอบ แม้ฝ่ายจำเลยมิได้ฎีกาในปัญหานี้ แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและพิพากษาแก้ไขให้ถูกต้องได้ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้ง 2 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 15 มาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 102 ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 และริบของกลางจำเลยทั้งสองปฎิเสธ ระหว่างพิจารณาจำเลยที่ 2 ถึงแก่ความตายศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ 2 ออกจากสารบบความ ศาลชั้นต้น

พิพากษาว่าจำเลยที่ 1 มีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสอง(เดิม) มาตรา 66 วรรคสอง (เดิม) มาตรา 102 ประกอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 ความผิดฐานร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายและฐานร่วมกันจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นกรรมเดียวกัน และระวางโทษเท่ากันให้ลงโทษฐานร่วมกันจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน จำคุกจำเลยที่ 1 ตลอดชีวิตให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและคำให้การ ในชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 1 เป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้ 1 ใน 3 ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบกับมาตรา 53 คงจำคุกจำเลยที่ 1 มีกำหนด 33 ปี 4 เดือน ริมเมทแอมเฟตามีนและรถยนต์กระบะของกลางส่วนโทรศัพท์มือถือของกลาง การนำสืบของโจทก์ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองได้ใช้ติดต่อซื้อขายยาเสพติดจึงมิใช่เครื่องมือเครื่องใช้หรือวัตถุที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 102 จึงไม่อาจรับได้ให้ยกคำขอของโจทก์ในส่วนนี้และให้คืนโทรศัพท์มือถือของกลางแก่เจ้าของ จำเลยที่ 1 อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนจำเลยที่ 1 ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานของโจทก์ฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยที่ 1 กระทำความผิดฐานร่วมกับผู้อื่นมีเมทแอมเฟตามีนของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและร่วมกันจำหน่าย ตามที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยและพิพากษาลงโทษมา พยานหลักฐานจำเลยที่ 1 ที่นำสืบว่าตนไม่ได้กระทำความผิดและถูกทำร้ายร่างกาย จนต้องรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ไม่มีน้ำหนัก ให้รับฟังหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ได้ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้นชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยที่ 1 ฟังไม่ขึ้น ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้ริบรถยนต์กระบะของกลางของจำเลยที่ 1 ทั้งที่ได้ความเพียงว่าจำเลยที่ 1 เพียงแต่ใช้รถยนต์กระบะเป็นยานพาหนะเดินทางไปยังที่เกิดเหตุ มิได้ใช้ในการกระทำความผิด ในคดีนี้โดยตรง และศาลพิพากษาให้ริบรถกระบะของการของจำเลยที่ 2 ทั้งที่จำเลยที่ 2 ถึงแก่ความตายแล้ว สิทธิภาคีอาญา มาฟ้องสำหรับจำเลยที่ 2 ระวังลงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(1) และโทษย่อมระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 38 นั้น เป็นการไม่ชอบ แม้ฝ่ายจำเลยมิได้ฎีกาในปัญหานี้แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและพิพากษาแก้ไขให้ถูกต้องได้พิพากษา แก้เป็นว่า ไม่ริบรถยนต์กระบะของกลางโดยให้คืนแก่เจ้าของนอกจากที่แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาล

3. การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

ผู้วิจัยขอแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดจะดำเนินการโดยพนักงานสอบสวน

3.2 ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และเมื่อผ่านการตรวจสอบแล้ว เรื่องจะถูกส่งไปยังพนักงานอัยการคน เดียวกับที่รับผิดชอบคดีอาญา เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สิน และเป็นศาลเดียวกับที่พิจารณาคดีอาญา

3.2.1 ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดจะดำเนินการโดยพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมข้อมูลและเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการ เพื่อขอให้ศาลสั่งริบเช่นที่เคยปฏิบัติมาแต่แตกต่างกันไปเพียงมีข้อกำหนดที่ขอให้ศาลสั่งริบเท่านั้น เปลี่ยนจากการขอให้ศาล สั่งริบตามกฎหมายอาญามาตรา 33 หรือกฎหมายยาเสพติดปี 2522 (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522) มาตรา 102 เป็นมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติ มาตรการนี้ การขอริบทรัพย์สินตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ นี้ศาลจะสั่งริบโดย เต็ดขาด ไม่ว่าจะศาลจะสั่งลงโทษจำเลยหรือไม่ก็ตาม และยังคงครอบคลุมถึงอุปกรณ์ที่ทำให้ได้รับผลใน การกระทำผิดด้วยซึ่งในการริบตามกฎหมายอาญา มักพบว่า ในหลายคดีที่ศาลไม่สั่งริบรถยนต์ของ กลาง ตามที่พนักงานสอบสวนเสนอว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด เพราะศาลเห็นว่ายาเสพติดของ กลางไม่ได้ซุกซ่อนในตัวรถยนต์ เพียงแต่เป็นพาหนะอำนวยความสะดวก ในการเดินทางเท่านั้น แต่ สำหรับพระราชบัญญัติมาตรการฯ นี้ศาลจะสั่งริบในฐานะอุปกรณ์ให้ได้รับผล เมื่อศาลสั่งริบแล้ว เจ้าของจะมาร้องขอคืนตามกฎหมายอาญามาตรา 36 อีกไม่ได้ และทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบ จะตกเป็น ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไม่ใช่ของแผ่นดินอย่างกฎหมายอาญา

การริบทรัพย์สินตามมาตรา นี้ เป็นมาตรการเสริมการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญา เดิม ซึ่งมีขอบเขตจำกัดในเรื่องของทรัพย์สิน ที่ศาลจะสั่งริบกฎหมายฉบับนี้ จะได้ขยายความหมาย ของทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบให้กว้างออกไป เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เกี่ยวกับ ทรัพย์สินที่เข้าไปพัวพันเป็นผลประโยชน์ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งมี ปริมาณมากและสลับซับซ้อนกว่าทรัพย์สินที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ และ ในกฎหมายฉบับนี้ยังเปลี่ยนแปลงปลายทางของทรัพย์สินที่ถูกศาลสั่งริบ ซึ่งปกติจะตกเป็นของ แผ่นดิน ให้ตกเป็นของ “กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” ซึ่งเป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้น โดย บัญญัติของกฎหมาย มีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินที่ได้จากการริบ ไปใช้ประโยชน์ในการ แก้ไขปัญหา ยาเสพติดต่อไป

ทรัพย์สินที่ริบตามมาตรา 30 นี้ เป็นทรัพย์สินที่ถืออำนาจในการกระทำผิด เท่านั้น ดังนี้

1. ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น เครื่องอัดไฮโดรลิก ซึ่งใช้ในการอัดเฮโรอินหรือกัญชาเป็นก้อน เพื่อความสะดวกต่อการขนส่งไปจำหน่าย กระทะ

กะละมัง ที่ใช้ในการเคี้ยวฝืน ในการผลิต เฮโรอิน รถยนต์ที่ใช้ในการขนส่งลำเลียงยาเสพติด ซ้ำไม้ แกะสลักซึ่งใช้บรรจุชุกซ่อนเฮโรอิน เพื่อนำส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ

2. ทรัพย์สินที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง เป็นทรัพย์สิน ที่เป็นส่วนประกอบช่วยในการกระทำความผิดสำเร็จ ได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น แต่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความผิดสำเร็จ คือแม้ไม่มีทรัพย์สินนี้การกระทำ ความผิดก็อาจสำเร็จได้ แต่อาจไม่สะดวก เช่น รถยนต์ที่ใช้เป็นยานพาหนะในการติดต่อเพื่อซื้อขาย ยาเสพติด หรือควบคุมการลำเลียง โทรศัพท์มือถือ ซึ่งใช้ในการติดต่อเจรจาซื้อขายยาเสพติด

3. ทรัพย์สินที่มีไว้ใช้ในการกระทำความผิด ได้แก่ ถุงพลาสติก สก๊อตเทป ที่เตรียมไว้ในการบรรจุหีบห่อยาเสพติด ไม้ซึ่งเตรียมไว้เพื่อเป็นลังบรรจุชุกซ่อนยาเสพติด เป็นต้น การดำเนินการต่อทรัพย์สินของกลางเหล่านี้ ในชั้นจับกุมและสอบสวน เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดิม เมื่อสำนวนการสอบสวน ในคดียาเสพติดนั้นมาถึงชั้น พนักงานอัยการ พนักงานอัยการ จะอาศัยความตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัตินี้พิจารณายื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดี ยาเสพติดนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินของกลางในคดี ให้ตกเป็นของ กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เมื่อศาลสั่งรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศใน หนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อเป็นการแจ้งให้เจ้าของทรัพย์สิน มาร้องขอทรัพย์สินคืน โดยต้องยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา หรือคำสั่งซึ่งผู้มี หน้าที่ประกาศตามมาตรา 30 นี้ ในทางปฏิบัติคือ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด (เลขาธิการ ป.ป.ส.) ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ ในการประกาศตาม กฎหมายนี้กำหนดให้ต้องประกาศทุกกรณี แม้อาจจะรู้ตัวผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินก็ตาม

การริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา 30 นี้ กำหนดให้ริบทรัพย์สินทั้งสิ้นแม้จำเลย ในคดีนั้นไม่ถูกลงโทษตามคำพิพากษาก็ตาม แต่การที่ศาลจะสั่งริบทรัพย์สิน ได้ก็จะต้องพิจารณา พยานหลักฐานของโจทก์และเจ้าของ ทรัพย์สินตามกระบวนการดังนี้

1. โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ปรากฏหลักฐานฟังได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้ ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด

2. เจ้าของทรัพย์สินจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ตนไม่มีโอกาสทราบหรือ ไม่มีเหตุ สมควรสงสัยว่ามีกรกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี

3. ถ้าเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ไม่ได้ หรือไม่มีผู้ใดร้องขอเข้ามาในคดีก็ให้ศาลสั่ง ริบทรัพย์สินนั้นได้ หลังจากพ้นกำหนด 30 วัน นับตั้งแต่วันแรกของการประกาศในหนังสือพิมพ์

ซึ่งในการนี้กฎหมายตัดสิทธิเจ้าของทรัพย์สินโดยจะอ้างว่าได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิด และร้องขอคืนทรัพย์สินภายในหนึ่งปี นับตั้งแต่วันที่มีการพิพากษาถึงที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36 ไม่ได้

3.2 ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (มาตรา 27 และมาตรา 29)

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 27 กำหนดให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินที่ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน มีคำสั่ง คำวินิจฉัย แล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีดำเนินการ ดังต่อไปนี้

เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหาคดียาเสพติดและพบว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหา ที่ตรวจพบหรือยึดไว้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิด เจ้าหน้าที่ชุดจับกุมหรือพนักงานสอบสวน จะประสานมายังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เพื่อเสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เลขาธิการ ป.ป.ส.) มีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา ตามมาตรา 19 หากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. มีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา ตามมาตรา 21 จากนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและสรุปผลการตรวจสอบพร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อวินิจฉัยกรณี คณะกรรมการฯ วินิจฉัยว่าทรัพย์สินรายการใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 22 คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ก็จะสั่งยึดหรืออายัดแล้วเสนอ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สินนั้นตามมาตรา 27

ที่สำคัญการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายได้ผลักระพิสูจน์ให้กับ เจ้าของทรัพย์สินที่ต้องพิสูจน์ว่าได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริตอย่างไรหากพิสูจน์ไม่ได้ศาลจะสั่งริบและ ทรัพย์สินนั้น จะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามมาตรา 29

บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สิน เหตุใดผู้จับกุมหรือพนักงานสอบสวนต้องส่งเรื่องมาที่สำนักงาน ป.ป.ส. เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้การตรวจสอบทรัพย์สินต้องทำในรูปแบบของคณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สินและเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เลขาธิการ ป.ป.ส.) ให้เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งเท่ากับสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นฝ่ายเลขานุการของ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีหน้าที่ ในการเสนอเรื่องต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการตรวจสอบ

ทรัพย์สินและดำเนินการตามมติของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ส่วนการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินหรือยึดอายัดทรัพย์สินนั้น คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. จะมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแทน หน้าที่จะเกิดขึ้น เมื่อมีการมอบหมายเป็นราย ๆ ไป

การสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน

1. เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาพร้อมของกลางยาเสพติดและทรัพย์สินส่งพนักงานสอบสวนพนักงานสอบสวนจะต้องทำการแยกทรัพย์สินระหว่างทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด

กรณีทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดและใช้ในการกระทำความผิดพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนและเสนอให้พนักงานอัยการขอให้ศาลสั่งริบ (ของกลางคดีอาญา)

ทรัพย์สินที่มีได้มีไว้เป็นความผิดหรือไม่ได้ใช้ในการกระทำความผิดและไม่ใช้ทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำความผิดครั้งที่ฟ้องร้อง พนักงานสอบสวนจะไม่สามารถดำเนินการได้ ก็จะประสานมายัง สำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อให้ดำเนินงานกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2534 นำไปสู่การดำเนินการตาม มาตรา 27 ไม่จำเป็นต้องผ่านพนักงานสอบสวนก่อนเสมอไป หากผู้จับกุมเห็นว่าผู้ต้องหา มีทรัพย์สินที่มีเหตุสงสัยว่าเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและเป็นทรัพย์สินที่ไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอาญาได้ก็ประสานมายังสำนักงาน ป.ป.ส. โดยตรงได้เมื่อพนักงานสอบสวนหรือผู้จับกุมประสานมายังสำนักงาน ป.ป.ส. หากไม่เข้าเงื่อนไขของกฎหมายก็จะมีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สิน และแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไป แต่หากเป็นไปตามเงื่อนไขตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ก็จะมีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินและมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่พนักงานสอบสวนให้ข้อมูลมา ตามมาตรา 19

2. เงื่อนไขในการสั่งตรวจสอบทรัพย์สินผู้ต้องหา เนื่องจากการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินก่อนดังนั้นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดคือ การสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน โดยกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือ ในกรณีเร่งด่วนให้เป็นอำนาจของเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นผู้มีอำนาจในการสั่งตรวจสอบทรัพย์สินตามมาตรา 19 นอกจากนั้นกฎหมายได้ให้ข้อกำหนดเงื่อนไขในการสั่งตรวจสอบทรัพย์สินไว้ ดังนี้

2.1 บุคคลที่จะสั่งตรวจสอบทรัพย์สินจะต้องตกเป็นผู้ต้องหาหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก่อน ไม่ว่าจะจับกุมตัวได้หรือไม่ เสียชีวิตไปแล้วหรือไม่

2.2 นอกจากบุคคลจะต้องตกเป็นผู้ต้องหาแล้ว ข้อหาที่ถูกกล่าวหาต้องเป็นความผิดที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย ตามมาตรา 3

“ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือ มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือหรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย”

“กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ และกฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทซึ่งก็คือพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518”

ข้อหาเสพติดหรือครอบครองยาเสพติดกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดว่าเป็นความผิดผู้ต้องหาคดีเสพติดหรือครอบครองเพียงเท่านั้น ไม่สามารถสั่งตรวจสอบทรัพย์สินได้

3. ยาเสพติดของกลาง จะต้องเป็นวัตถุที่ถูกระวางออกตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งปัจจุบันเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดชื่อยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2559

4. เงื่อนไขที่สำคัญที่จะสั่งตรวจสอบทรัพย์สินได้คือพบทรัพย์สินของผู้ต้องหา และทรัพย์สินนั้นมีเหตุอันควรสงสัยซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องพบทรัพย์สินทั้งหมดพบเพียงบางรายการแต่ละรายการนั้น มีเหตุสงสัยว่าเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็จะสามารถสั่งตรวจสอบทรัพย์สินได้ แต่หากว่ามีข้อมูลหรือเชื่อว่าผู้ต้องหาจะมีทรัพย์สิน เท่านั้นจะยังไม่สามารถสั่งตรวจสอบได้ หรือทรัพย์สินเท่าที่พบยังไม่มีเหตุสงสัย ก็ยังไม่สามารถสั่งตรวจสอบได้เป็นไปตามมาตรา 19

กรณีทรัพย์สิน มีเหตุอันควรสงสัยนี้เป็นปัญหาอย่างมากเพราะไม่สามารถกำหนดชัดเจน เป็นมูลค่าได้แต่สามารถนำแนวทางการพิจารณาของคณะกรรมการฯ หรือศาล ในการสั่งริบทรัพย์สินมาเป็นแนวทางในการพิจารณาได้ ในการสั่งยึดหรือริบทรัพย์สิน ส่วนใหญ่พนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่สามารถ หาหลักฐานได้ชัดเจนว่าทรัพย์สินนั้นนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายยาเสพติดไปซื้อ แต่จะใช้บทสันนิษฐานของกฎหมายตามมาตรา 22 ที่กำหนดไว้ว่าให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาเป็นเจ้าของและเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หากทรัพย์สินนั้นไม่เกินกว่าฐานะของผู้ต้องหา ก็ไม่สามารถใช้บทสันนิษฐานนี้ได้ ศาลก็จะไม่สั่งริบ ดังนั้นในเบื้องต้นที่จะพิจารณาว่าทรัพย์สินใด มีเหตุอันควรสงสัย ก็ต้องนำข้อสันนิษฐานนี้มาปรับใช้ คือ

หากพบทรัพย์สินให้พิจารณาในเบื้องต้นเปรียบเทียบกับฐานะของผู้ต้องหาว่าจะสามารถมีได้จากการประกอบอาชีพโดยสุจริต หรือหากสงสัยว่าไม่น่าจะมีได้ ก็คือมีเหตุอันควรสงสัย

ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในข่ายที่จะริบทรัพย์สินเนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ไม่อาจริบได้ ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

1. ทรัพย์สินที่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าได้มาโดยการให้
2. ทรัพย์สินที่ได้มาก่อนวันที่ 29 เมษายน 2535 ซึ่งเป็นวันที่กฎหมายมีผลบังคับใช้
3. ทรัพย์สินซึ่งไม่อาจริบได้ตามประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งหมายถึงทรัพย์สิน

ที่ใช้ในการดำรงชีพเป็นการทั่วไปในครัวเรือน

ยังมีผู้เข้าใจผิดอยู่มาก โดยเข้าใจว่าบุคคลใดเกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาแล้วจะถูกตรวจสอบทรัพย์สินหรือยึดทรัพย์สินไปด้วยจริง ๆ แล้ว นั้นกฎหมายไม่ได้เน้นที่ความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแต่เน้นที่ทรัพย์สินไม่ว่าเจ้าของทรัพย์สินจะเป็นผู้ใด แต่หากทรัพย์สินนั้นมีหลักฐานเชื่อได้ว่าเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือได้รับมาจากผู้ต้องหา ก็สามารถสั่งตรวจสอบหรือยึดทรัพย์สินของบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ ในทางตรงกันข้าม หากเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่มีหลักฐานว่าทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวเกี่ยวเนื่องกับการทำความผิดของผู้ต้องหา ก็ไม่สามารถสั่งตรวจสอบหรือยึดทรัพย์สินของบุคคลนั้นได้

เมื่อเลขาธิการ ป.ป.ส. มีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา สามารถแยกภารกิจหลักของพนักงานเจ้าหน้าที่ออกได้ 3 ส่วน คือ

1. การตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการค้นหาทรัพย์สิน การรวบรวมข้อเท็จจริงและเอกสาร หลักฐาน และการสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือสรุปสำนวน
2. การยึดอายัด ทรัพย์สิน
3. พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา 21 ดำเนินการรวบรวม

ข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐาน ซึ่งตามบทบัญญัติของกฎหมาย ในภาวะการพิสูจน์ เป็นไปตามมาตรา 29 คือภาวะการพิสูจน์เป็นของผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แต่ก็ยังเป็นการยากที่จะพิสูจน์หรือหาหลักฐาน ได้ชัดเจนว่าทรัพย์สินใดได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด ในการตรวจสอบทรัพย์สิน จะใช้บทสันนิษฐานของกฎหมาย ตามมาตรา 29 วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หาก ผู้ถูกตรวจสอบเคยมีพฤติกรรม เกี่ยวข้อง เคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และทรัพย์สินที่ขอให้ศาลริบ เป็นทรัพย์สินที่มีเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสุจริต ในการตรวจสอบทรัพย์สินเป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการรวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐาน

เพื่อนำสืบ หากพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถนำสืบได้ ถือว่าคดีมีมูล ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินนั้น ในขณะที่เดียวกันหากไม่สามารถนำสืบได้ ศาลก็อาจจะยกคำร้อง

บทบัญญัติของกฎหมายและภาระพิสูจน์ของเจ้าของทรัพย์สิน มาตรา 22 วางหลักไว้ว่าในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับมาตรา 29

ที่บัญญัติทำให้ศาลได้สวนคดีมีมูลว่า ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องก็ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นเว้นแต่เจ้าของสามารถพิสูจน์ได้ว่าได้มาโดยสุจริตไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด กับอีกอย่างว่า ผู้ถูกตรวจสอบหรือเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่นำสืบ รวมทั้งต้องพิสูจน์ตัวตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด หากพิสูจน์ไม่ได้ทรัพย์สินนั้นก็จะถูกริบ สืบเนื่องจากความในมาตรา 22 และมาตรา 29 ที่ระบุให้ภาระการตรวจพิสูจน์เป็นของผู้ต้องหาดังกล่าว ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เข้าใจว่าไม่ต้องรวบรวมเอกสารหลักฐานใด เพราะเป็นหน้าที่ของผู้ต้องหาหรือเจ้าของทรัพย์สิน ต้องนำมาแสดงซึ่งความเข้าใจนี้ยังไม่ถูกต้อง หากพิจารณาจากการดำเนินการเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้กล่าวหา และพนักงานอัยการจะต้องพิสูจน์ให้ศาลทราบ จนสิ้นข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริง จึงส่งลงโทษพิพากษาเมื่อมีข้อสงสัยเกิดขึ้น ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาหรือทนายก็จะอาศัยในเงื่อนไขนี้ ชักค้ำเพื่อให้ศาลเห็นพินิจหรือข้อสงสัยในคำเบิกความเป็นพยานหลักฐานของผู้กล่าวหาแต่ในคดีทรัพย์สินจากตรงข้ามกับคดีอาญา ฝ่ายผู้คัดค้านหรือเจ้าของทรัพย์สินจะต้องนำสืบพิสูจน์ให้ศาลเชื่อจนสิ้นข้อสงสัยว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หากพิสูจน์ไม่ได้ศาลก็จะสั่งริบทรัพย์สินนั้นซึ่งจากเงื่อนไขดังกล่าวในการชักค้ำพนักงานอัยการก็ต้องชี้ให้ศาลเห็นว่าการพิสูจน์หรือนำสืบของผู้คัดค้านมีข้อพิรุธไม่น่าเชื่อถือซึ่งการที่พนักงานอัยการจะสะท้อนให้เห็นข้อพิรุธดังกล่าวได้ ก็ต้องอาศัยข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมมา หากพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ได้รวบรวมเอกสารหลักฐานใดมาเลย เพียงแต่ชี้แจงว่า ฝ่ายผู้อ้างอ้าง เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่ได้ยื่นเอกสาร เพียงเท่านี้ก็จะนำไปสู่การยกคำร้องได้

จากข้อบัญญัติของกฎหมายทั้งในมาตรา 29 และมาตรา 22 ดังกล่าวสรุปเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูลและเอกสารหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกได้เป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลและเอกสารที่จะพิสูจน์ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ซึ่งได้แก่ข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกตรวจสอบมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องคือใครเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและข้อมูลและเอกสารที่แสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินที่ตรวจสอบเป็น

ทรัพย์สินที่ผู้ถูกตรวจสอบ มีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยสุจริตเพื่อเสนอให้ศาลเห็นว่าคดีมีมูล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานที่พิสูจน์หักล้างคำหนึ่งสนับสนุนคำชี้แจงของผู้ถูกตรวจสอบว่ารับฟังได้หรือไม่ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละคดี

การพิจารณาของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินในการพิจารณาว่าทรัพย์สินใด เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดหรือไม่นั้น คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะพิจารณาจาก ข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐาน ที่พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมมาให้ ภายใต้บทบัญญัติในมาตรา 22 และ 29 ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 โดยพิจารณา ดังนี้

1. ผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่อย่างไร
2. ทรัพย์สินที่ตรวจสอบเป็นทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาสามารถมีอยู่หรือได้มาตามฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยสุจริตหรือไม่
3. คำชี้แจง และพยานหลักฐานที่ผู้ต้องหาพิสูจน์ที่มาของทรัพย์สินที่ตรวจสอบ มีน้ำหนักให้รับฟังได้หรือไม่

หากปรากฏข้อเท็จจริงผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินมีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และทรัพย์สินที่ตรวจสอบเป็นทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาสามารถมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยสุจริต และผู้ต้องหา ไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า ได้มาโดยสุจริตอย่างไร คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ก็จะวินิจฉัย โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 ที่บัญญัติว่า หากผู้ถูกตรวจสอบไม่สามารถ พิสูจน์ได้ว่า ได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับ ข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามความในมาตรา 29 วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็จะมีคำสั่งให้ ยึดหรืออายัด เพื่อเสนอพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สิน ส่วนทรัพย์สินที่เจ้าของ สามารถพิสูจน์ว่าได้มาโดยสุจริตก็จะมีคำสั่งให้ยกเลิกการยึดหรืออายัด แล้วคืนทรัพย์สินนั้นให้กับ เจ้าของ

เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยและมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน รายใด ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แล้วเสนอให้พนักงาน อัยการยื่นคำร้อง ขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องไปยังศาลที่พิจารณา คดีอาญาให้สั่งริบทรัพย์สิน ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา หรือยื่นภายใน 1 ปี หลังจากศาลชั้นต้น

พิพาทภายในกรณีที่มีเหตุอันสมควร และเมื่อพนักงานได้ยื่นคำร้องแล้ว ก็จะแจ้งกลับมายังสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อให้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อื่น ๆ เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ทราบ และยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดี ตามมาตรา 28

เมื่อศาลส่งรับคำร้องของพนักงานอัยการที่ยื่นคำร้องขอให้สั่งริบทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินสั่งยึดหรืออายัดไว้ ศาลก็จะสั่งให้มีการประกาศลงในหนังสือพิมพ์เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามา จากนั้นศาลจะใช้การไต่สวนโดยพิจารณาข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่ฝ่ายผู้ร้อง คือพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่นำสืบว่าคดีมีมูลให้ฟังได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ เข้าองค์ประกอบของกฎหมายหรือไม่ ที่บัญญัติไว้ว่า กรณีจำเลยเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินที่จำเลยมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หากศาลเห็นว่าไม่เข้าองค์ประกอบ หรือคดีไม่มีมูลศาลก็จะสั่งยกคำร้อง หากศาลเห็นว่าคดีมีมูลศาลก็จะสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่จำเลย หรือเจ้าของทรัพย์สิน สามารถนำเอกสารหลักฐานมานำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ หรือพิสูจน์ได้ว่า ได้มาโดยสุจริตไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดศาลจึงจะสั่งคืนทรัพย์สินให้

การจัดการทรัพย์สิน ที่ยึดหรืออายัด

ในการตรวจสอบทรัพย์สินจะมีการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ 2 ลักษณะคือการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเพื่อตรวจสอบ ซึ่งสั่งโดยเลขาธิการป.ป.ส. กรณีเร่งด่วน หรือคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินและการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินแล้ว และคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการยึดหรืออายัดไปเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นคำร้อง ขอให้ศาลสั่งริบการยึดหรืออายัดทั้ง 2 ลักษณะและมีวิธีปฏิบัติที่เหมือนกัน โดยมีหลักการสำคัญคือ

1. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีคำสั่ง
2. ด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดแล้วต้องส่งมอบทรัพย์สินให้กับผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน

3. ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน มีหน้าที่ดูแลและเก็บรักษาทรัพย์สินตามระเบียบ
คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด

การจัดการทรัพย์สินที่ไม่เหมาะสมในการเก็บรักษา

บรรดาทรัพย์สินที่มีคำสั่งให้ยึดไว้ระหว่างการตรวจสอบนั้นทรัพย์สินบางประเภทที่ไม่เหมาะสมในการเก็บรักษา เช่นเป็นของเสียได้ เป็นทรัพย์สินขนาดใหญ่ไม่สะดวกในการ

เคลื่อนย้าย เป็นภาระแก่ทางราชการในการเก็บรักษา คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 และมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการฯ ให้อำนาจเลขาธิการ ป.ป.ส. ในการพิจารณาสั่งให้นำทรัพย์สินที่ไม่เหมาะสมในการเก็บรักษา ออกขายทอดตลาดแล้วเก็บรักษาเป็นเงินสดแทน สั่งให้นำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในทางราชการได้ แต่หน่วยงานที่จะนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์จะต้องเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านปราบปรามยาเสพติดเท่านั้น โดยให้หัวหน้าส่วนราชการแสดงความจำนงต่อสำนักงาน ป.ป.ส.

การจัดการทรัพย์สินของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

เมื่อศาลสั่งริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้วจะนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด

โดยในกฎหมายริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีขั้นตอน และวิธีการ การทำคดี การดำเนินการกับตัวรายการทรัพย์สินแต่ละรายการ แต่ละชั้น ส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ มีขั้นตอนและเงื่อนไขการทำคดีเงื่อนไขอายุความการฟ้อง ที่ยังผูกพันกับคดีอาญาหลักอยู่ แต่ในของกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา กระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินเป็นกระบวนการหนึ่งในการสอบสวนคดีอาญาหลัก โดยอำนาจของพนักงานอัยการสูงสุด พนักงานอัยการมีดุลพินิจเลือกดำเนินการให้มีการริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ ทั้งในฐานะโทษอาญา หรือการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ในการสอบสวนเรื่องทรัพย์สิน

ในการพิจารณาว่าทรัพย์สินใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจากพิจารณาจากข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐาน พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมมาให้ ภายใต้อำนาจในมาตรา 22 และ มาตรา 29

หากปรากฏข้อเท็จจริงผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินมีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและทรัพย์สินที่ตรวจสอบเป็นทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาถืออยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสุจริต และผู้ต้องหาไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าได้มาโดยสุจริตอย่างไร คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินก็จะวินิจฉัย โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 ที่บัญญัติว่า หากผู้ถูกตรวจสอบไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า ได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับ ข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามความในมาตรา 29 วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็จะมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัด เพื่อเสนอพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สิน ส่วนทรัพย์สินที่เจ้าของ

สามารถพิสูจน์ ว่าได้มาโดยสุจริตก็จะมีคำสั่งให้ยกเลิกการยึดหรืออายัด แล้วคืนทรัพย์สินนั้นให้กับเจ้าของ

เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยและมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้วจะเสนอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้อง ขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องไป ยังศาลที่พิจารณาคดีอาญาให้สั่งริบทรัพย์สิน โดยจะยื่นไปพร้อมกับคำฟ้องหรือจะยื่นคำร้องในภายหลัง จากคำฟ้องก็ได้ แต่ต้องก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา แต่หากมีเหตุสมควรให้ยื่นภายใน 1 ปีหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษา และเมื่อพนักงาน ได้ยื่นคำร้องแล้ว ก็จะแจ้งกลับมายังสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อให้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อื่น ๆ เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ทราบ และยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดี ตามมาตรา 28

เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดำเนินการประกาศและมีหนังสือแจ้งให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด โดยต้องดำเนินการประกาศในหนังสือพิมพ์ ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นเป็นเวลาอย่างน้อย 2 วัน ติดต่อกัน ปิดประกาศที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและที่สถานีตำรวจ ที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินอย่างน้อย 7 วัน มีหนังสือแจ้งผู้ที่อาจอ้างว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินให้ทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้น ศาลต้องไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการทุกครั้งที่มีการยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สิน ไม่ว่าจะมีส่วนยื่นคำร้องเข้ามาในคดีหรือไม่ก็ตาม ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 27 นี้จะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

หากในคดีหลักพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องก็จะมีผลทำให้ไม่มีการยื่นคำร้องและทำให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นสิ้นสุดลงซึ่งจะต้องคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ถูกตรวจสอบไปในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีหลัก ถ้าไม่มีบุคคลใดมาขอรับทรัพย์สิน ดังกล่าวคือภายใน 1 ปีนับแต่วันที่คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหลักของพนักงานอัยการก็ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 32 วรรคสอง

คดีทรัพย์สินที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ศาลจะใช้การไต่สวนโดยพิจารณาข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่ฝ่ายผู้ร้องคือพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่นำสืบว่าคดีมีมูลให้ฟังได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ เข้าองค์ประกอบของกฎหมายหรือไม่ และที่วางหลักตามมาตรา 29 วรรคสองไว้ว่า กรณีจำเลยเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินที่จำเลยมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถ ในการประกอบอาชีพโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หากศาลเห็นว่าไม่เข้าองค์ประกอบ หรือคดีไม่มี

มูลศาลก็จะสั่งยกคำร้อง หากศาลเห็นว่าคดีมีมูลศาลก็จะสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่จำเลย หรือ เจ้าของทรัพย์สิน สามารถนำเอกสารหลักฐานมานำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ หรือ พิสูจน์ได้ว่าได้มาโดยสุจริตไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดศาลจึงจะตั้งคืนทรัพย์สินให้

สำหรับผู้ที่ยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีต้องยื่นบัญชีพยานและนำหลักฐานเข้าสืบก็แสดง ให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้น ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิด ที่เกี่ยวกับยาเสพติดเป็นผู้รับ โอนหรือรับประโยชน์และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตได้มี ค่าตอบแทนหรือได้มาสมควรเลยทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

เมื่อได้สวนพยานของพนักงานอัยการ และผู้ร้องเข้ามาในคดีแล้วศาลจึงจะมีคำสั่งให้ ริบทรัพย์สินหรืออาจให้คืนทรัพย์สินแล้วแต่พยานหลักฐานที่ปรากฏ

ยังมีอีกหนึ่งกรณีที่ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้ โดยอัตโนมัติคือในกรณีที่ไม้อาจดำเนินคดีอาญาได้ภายในสองปี เนื่องจากจำเลยหลบหนี ให้ ทรัพย์สินที่ยึดอายัดไว้ ตกเป็นของกองทุน ตามมาตรา 32 วรรคสอง

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 32 วรรคสอง กรณีจำเลยหลบหนี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2976/2556

ศ. สามิโจทก์ที่ 1 และเป็นบิดาโจทก์ที่ 2 เป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงานมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของ ศ. และ โจทก์ทั้งสอง เป็นทรัพย์สินเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจึงมีอำนาจตรวจสอบทรัพย์สินที่ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้ตาม พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 16 (2) (4) และมาตรา 22 ดังนั้น การที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินของ ศ. และ โจทก์ทั้งสองจึงชอบด้วยกฎหมาย

กรณีที่ ศ. ผู้ต้องหาหลบหนีและพนักงานอัยการ ไม่อาจดำเนินคดีได้ภายใน 2 ปี นับแต่วันที่การกระทำความผิดเกิด ทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของ ศ. ต้องตกเป็นของกองทุน ตามมาตรา 32 วรรคสอง หากโจทก์ทั้งสองเห็นว่าทรัพย์สินที่ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โจทก์ทั้งสองจะต้องดำเนินการยื่นคำร้องพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานต่อ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามมาตรา 33 ดังนั้นเมื่อคำสั่งคณะกรรมการตรวจสอบ

ทรัพย์สินเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์ทั้งสองจึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้

กรณีคืออาญาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี ไม่อาจดำเนินคดีอาญาได้ภายในสองปี ให้ทรัพย์สินที่ยึด อายัด ไว้ ตกเป็นของกองทุน ตามมาตรา 32 วรรคสอง แต่หากมีผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน มาคัดค้านการยึด อายัดทรัพย์สินรายการใด และสามารถแสดงได้ว่าทรัพย์สินไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมีหลักฐาน เอกสาร ชี้แจง ได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีอยู่หรือได้รับมา โดยสุจริต เช่นเป็นที่ดินมรดกพนักงานเจ้าหน้าที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และหากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน วินิจฉัยให้ยกเลิกการยึด อายัดทรัพย์สินดังกล่าว ก็สามารถคืนทรัพย์สินนั้นได้ ทรัพย์สินที่ถูกยึด อายัดไว้ชั่วคราวตามมาตรา 27 ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา 27 ซึ่งเป็นมาตราที่บัญญัติขึ้นมาจัดการกับทรัพย์สินกรณียึด อายัด ไว้ชั่วคราวแล้วแต่ไม่สามารถดำเนินการขอริบทรัพย์สินต่อศาลได้

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการรับทรัพย์ในคดียาเสพติด

ปัญหา ยาเสพติด นับเป็นปัญหาทางสังคมของประเทศไทยที่มีความร้ายแรงระดับชาติ เกิดผลกระทบจากปัญหา ยาเสพติดมากมาย ในทุกวันนี้ผู้คนกำลังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมีปัจจัยหลักมาจากปัญหา ยาเสพติด และยังพบว่า ยาเสพติดยังคงมีการแพร่ระบาดมากขึ้น แม้ทางรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง แต่ทว่าปัญหา ยาเสพติด ก็ยังคงอยู่ในสังคมชุมชนระดับที่มีความร้ายแรง จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนมาโดยตลอด และนับวันกลุ่มนักค้า ยาเสพติดหรือขบวนการค้า ยาเสพติด จะมีวิธีการค้า ยาเสพติดรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้ ทางรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ หรือพัฒนาปรับปรุงมีมาตรการการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ที่จะทำให้ลดระดับปัญหา ยาเสพติดหรือทำให้ปัญหา ยาเสพติดสร้างผลกระทบไปสู่ปัญหาทางอื่น ๆ ให้น้อยลงที่สุด หรือให้ปัญหา ยาเสพติดถูกขจัดไปอย่างหมดสิ้นในประเทศไทย

ปัญหา ยาเสพติดเกิดการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการค้า ยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นนายทุนผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้นำเข้า และส่งออก ยาเสพติด อาศัยผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นำ ยาเสพติดทั้งที่มีอยู่เดิมและชนิดใหม่ ๆ เข้ามาเผยแพร่ในหมู่ประชาชนในแต่ละกลุ่มซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคล ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหา ยาเสพติด สำหรับแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ที่ขอนำเสนอนี้ เป็นการแสวงหาวิธีการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ มาตรการด้านการปราบปราม ยาเสพติด เน้นไปที่มาตรการรับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งเห็นว่า เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดได้

จากข้อมูลของสำนักงานป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด ภาค 2 สถิติการจับกุมคดี ยาเสพติดในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดสระแก้ว ปีงบประมาณ 2559 (ตุลาคม 2558-กันยายน 2559) มีการจับกุม 32,179 คดี ผู้ต้องหา 32,976 ราย ปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559-กันยายน 2560) มีการจับกุม 28,056 คดี ผู้ต้องหา 28,834 ราย จากสถิติการจับกุมคดี ยาเสพติดยังมีมาก ส่งผลให้ปริมาณคดีที่เจ้าหน้าที่ชุดจับกุม หรือพนักงานสอบสวนส่งคดีให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ดำเนินการ

ตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มากตามไปด้วย โดยเฉพาะการดำเนินการตามมาตรา 27 ซึ่งขั้นตอน วิธีการกระบวนการทำงาน ทำสำนวน เพื่อขอริบทรัพย์สิน ขั้นตอนส่วนใหญ่ ผู้คิดกับการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้ทำการดำเนินการเพื่อพิสูจน์ตัวทรัพย์สิน การได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริต หรือว่าเป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องดำเนินการภายในกรอบระยะเวลาที่จำกัด คือต้องดำเนินการและยื่นคำร้องต่อศาลไปพร้อมกับคำฟ้องในคดีอาญาหลักหรือในเวลาใด ๆ ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา เว้นแต่แสดงได้ว่ามีเหตุอันควร ไม่อาจยื่นคำร้องได้ก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษา ก็จะยื่นคำร้องได้ภายในกำหนด 1 ปี นับแต่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาในคดีอาญาหลัก

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จึงมีคดีที่ต้องดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน เพิ่มขึ้น แต่การทำงานต้องผูกติดกับเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อให้สามารถทำคดีได้ทัน กำหนดอายุความ ตามมาตรา 27 คดีอาจจะขาดคุณภาพ ศาลอาจจะยกคำร้อง จากปัญหาคดีค้างค้ำดังกล่าวนี้ ทำให้การทำคดีตรวจสอบทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง มีแนวทางจากสำนักตรวจสอบทรัพย์สิน คดียาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. ให้ถือปฏิบัติร่วมกันทั่วประเทศกำหนดเกณฑ์มูลค่าทรัพย์สินตั้งต้นของคดี เมื่อมีมูลค่าทรัพย์สินในคดีใดรวมแล้วถึงเกณฑ์ที่กำหนด จึงจะเสนอพิจารณาดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 หากไม่ถึงเกณฑ์จำต้องส่งเรื่องกลับหน่วยงานที่ขอให้ทำการตรวจสอบหรือดำเนินการตามกฎหมายอื่น ปรากฏข้อมูลคดีตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นคดีที่มีจำนวนมูลค่าทรัพย์สินไม่ถึงเกณฑ์ตั้งต้น ที่จะดำเนินการเสนอส่งตรวจสอบทรัพย์สินแล้วทางสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจึงต้องทำการยุติการตรวจสอบทรัพย์สินไปดังนี้

1. ปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนผู้ต้องหาที่ยุติการตรวจสอบจำนวน 1220 ราย มูลค่าทรัพย์สินรวม 60,313,741.67 บาท
2. ปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนผู้ต้องหาที่ยุติการตรวจสอบจำนวน 4,215 ราย มูลค่าทรัพย์สินรวม 149,279,347.1 บาท
3. ปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนผู้ต้องหาที่ยุติการตรวจสอบจำนวน 3,991 ราย มูลค่าทรัพย์สินรวม 189,666,979.4 บาท
4. ปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนผู้ต้องหาที่ยุติการตรวจสอบจำนวน 6,630 ราย มูลค่าทรัพย์สินรวม 230,703,811.8 บาท

เมื่อคดีได้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สินไปแล้ว จะนำไปดำเนินการตามวิธีการอื่น คือ ส่ง บังคับโทษปรับ หรือส่งไปดำเนินการตามกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่มีระยะเวลาการดำเนินการที่ยืดหยุ่นกว่า พิจารณาเห็นได้ว่าการทำงานภายใต้ข้อ กําจัดของเงื่อนไข จากการศึกษาที่ไม่สามารถตรวจสอบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้ทัน ส่งผลให้รัฐเสียประโยชน์มากมาย ทั้งที่ควรจะเป็นของงบประมาณกองทุนป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด เพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศ ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ก็พบว่ายังมีปัญหาบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการทำงานในการ ตรวจสอบทรัพย์สินซึ่งจากการศึกษาพบปัญหา ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน

1. สภาพปัญหาของการปฏิบัติงานต่อการดำเนินการตามกฎหมายพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

การเร่งรัดเวลาให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขอายุความ ตามมาตรา 27 ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการ ดำเนินคดีตรวจสอบทรัพย์สินที่เร่งรัด จนกระทบทำให้การสำนวนไม่ละเอียดรอบคอบมากพอ จนเป็นเหตุให้คดีไม่สมบูรณ์ นำไปสู่การที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง ซึ่งการยื่นขอริบทรัพย์สินในคดียา เสพติด ตามมาตรา 27 ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้น มีที่มาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 ที่ต้องการให้ริบทรัพย์สินและผลประโยชน์ที่ได้มาจากการ กระทำความผิดทุกชนิดอย่างกว้างขวาง ประเทศภาคี ต้องประกันว่าภาระในการพิสูจน์ เกี่ยวกับ แหล่งที่มาของทรัพย์สินเป็นภาระหน้าที่พิสูจน์ของจำเลย แม้ว่าตามมาตรา 29 วรรค 2 กฎหมายให้ สันนิษฐานไว้ก่อนว่าถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคย เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาเงินหรือ ทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรม อย่างเป็นทางการอื่น โดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ตาม แต่ใน คดีริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ยังมีการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอก คือผู้ที่อ้างว่าเป็น เจ้าของทรัพย์สิน ให้แสดงหลักฐานชี้แจงว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สิน ที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางสาธารณะ กฎหมายฉบับนี้ยังมุ่งคุ้มครองสิทธิ ของบุคคลภายนอก ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินนี้ด้วย ระบุให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อ้างเป็น เจ้าของทรัพย์สินทราบว่ารำบว่าทรัพย์สินตน ถูกยึดอายัดไว้ แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แม้ว่า

ต้องการมุ่งลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด แต่ยังคงไม่ละเลยปัญหาเกี่ยวกับสิทธิ ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

ดังนั้นการดำเนินการทำคดีตรวจสอบทรัพย์สินจึงมีวิธีการ ขั้นตอน ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งต้อง การรวบรวมเอกสารหลักฐานจากหลายหน่วยงาน มิใช่เพียงให้ทางฝ่าย จำเลยหรือผู้อาจอ้างเท่านั้นที่เป็นฝ่ายแสวงหาพยานหลักฐาน

ปริมาณคดี และรายการทรัพย์สินที่มากขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่จึงมีสำนวนคดีตรวจสอบ ทรัพย์สินที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ต้องทำงานภายใต้เงื่อนไข โทษ อายุความที่จำกัดตามมาตรา 27 ทั้งยังต้องดำเนินการหาเอกสารหลักฐาน รวบรวมข้อเท็จจริงของคดี เพื่อดำรงไว้ซึ่งความ ยุติธรรมกับทุกฝ่าย

จากเจตนารมณ์ของกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 กฎหมายมุ่งดำเนินการริบทรัพย์สิน มุ่งดำเนินการกับตัว ทรัพย์สิน ไม่ว่าจะทรัพย์สินนั้นจะได้อะไรในเวลาใด ๆ ก็ตาม และแม้จะเปลี่ยนแปลง ทั้งสิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ ดอกผล หนี้ ทรัพย์สินที่เป็นของผู้ต้องหาที่ได้ ขยาย จำหน่าย จ่ายโอน ยักย้ายไปใน ระหว่างระยะเวลา 10 ปี ก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และภายหลังนั้น หากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็มุ่งหมายให้ริบ มาตรการริบทรัพย์สินนี้เป็นหลักการ เดียวกันกับกฎหมายริบทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกา ที่นำมาตราการยึดทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้เนื่องจาก ข้อจำกัดของการริบทรัพย์สินทางอาญา ที่จะต้องพิสูจน์ความผิดก่อนจึงจะบังคับโทษได้ อีกทั้งมี ข้อจำกัดในเรื่องขั้นตอน วิธีการ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีอาญา

คดีตรวจสอบทรัพย์สินเป็นอุปกรณ์ของคดีอาญา กล่าวคือหากพนักงานอัยการมีคำสั่ง เด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องจำเลยในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อันเป็นความผิดประทุษร้าย ก็จะส่งผลให้การยึด อายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลย รวมทั้ง ทรัพย์สินทุกรายการที่ยึด อายัดไว้สำหรับคดีนั้น ๆ สิ้นสุด หากพิจารณาข้อเท็จจริงนี้แล้ว จึงเป็น ปัญหาว่าคดีขอริบทรัพย์สินซึ่งเป็นอุปกรณ์ ก็ควรมีอายุความเฉกเช่นเดียวกับคดีอาญาที่เป็น ประชาน

เมื่อพิจารณาข้อมูลดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดตามมาตรา 27 เป็นการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ซึ่งต้องมีกระบวนการทำสำนวนคดี ตรวจสอบทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งต้องมีขั้นตอน การแสวงหา ข้อเท็จจริงรายละเอียด การกำหนดให้ดำเนินการภายใต้เงื่อนไขของคดีอาญาที่ดำเนิน ไปอย่าง รวดเร็ว จึงนับเป็นข้อขัดข้องของการริบทรัพย์สิน

2. วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินการตามกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ตามมาตรา 27 กับมาตรา 30 และมาตรา 32 วรรคสอง

ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 32 วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินคดีได้ภายในสองปีนับแต่การกระทำความผิดเกิด ไม้อาจจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ให้ทรัพย์สินที่ยึดอายัดไว้ ตกเป็นของกองทุน” เกี่ยวกับมาตราดังกล่าวนี้หากว่าไม่สามารถจับตัวจำเลยได้ การนำตัวผู้กระทำความผิดหรือจำเลยมาฟ้องร้องคดีอาญาหลักยังไม่เกิดขึ้น กฎหมายบัญญัติให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเมื่อครบสองปีนับแต่วันที่มีการกระทำความผิด แต่ต่อมาหากแม้ว่าจับตัวจำเลยได้แล้วภายใต้เงื่อนไขอายุความคดีอาญา สำหรับข้อหาอาชญากรรมอายุความคือ 20 ปี จากนั้นเมื่อคดีอาญาเริ่มขึ้น ทรัพย์สินของจำเลยที่อาจจะก่อเกิดขึ้นใหม่ นอกเหนือจากทรัพย์สินที่เคยถูกริบให้ตกเป็นของกองทุนไปแล้ว ก็สามารถนำมาตรวจสอบทรัพย์สินได้ และถ้าหากมีการพิจารณาวินิจฉัยว่าทรัพย์สินนั้นเนื่องเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กระทั่งมีคำสั่งให้ยึด อายัด จากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ทรัพย์สินนั้นก็สามรถที่จะนำไปสู่การส่งสำนวนต่อพนักงานอัยการเพื่อขอริบทรัพย์สินต่อศาลต่อไปได้ ถึงแม้ว่าจำเลยจะเพิ่งถูกจับกุมก่อนคดีหมดอายุความเพียง 1 วันก็ตาม แต่ในขณะที่เดียวกันเมื่อพิจารณาถึงการริบทรัพย์สินที่ผูกกับเงื่อนไขเวลาตามมาตรา 27 นั้น หากว่ามีกรดำเนินการส่งสำนวนคดีขอริบทรัพย์สินต่อพนักงานอัยการ กระทั่งพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินไปแล้วภายในเงื่อนไขเวลาตามมาตรา 27 จนกระทั่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีริบทรัพย์สินนั้นไปแล้ว คดีดังกล่าวก็สิ้นสุดลง เห็นได้ว่าการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ ยังคงมีการบังคับใช้ของแต่ละมาตราที่ยังขัดกันอยู่

3. วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินการตามกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ตามมาตรา 27 กับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และประมวลกฎหมายอาญา

การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีการเริ่มดำเนินการจากมีผู้กระทำความผิดทางอาญาคือ จำเลย ยกเว้นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 30 ซึ่งเป็นการริบทรัพย์สินที่เป็นสภาพที่ทรัพย์สินเป็นอันตราย เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันสังคมจากอันตราย ส่วนการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทรัพย์สินนั้นไม่ได้

เป็นอันตรายโดยสภาพของมันเอง การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ตามประมวลกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ศาลพิพากษาให้ริบต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดโดยตรง แต่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สามารถริบทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไปได้ ไม่ว่าจะเปลี่ยนไปสักกี่ทอดก็ตาม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่มุ่งจะดำเนินการกับตัวทรัพย์สินที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่ว่าจะได้มา ณ เวลาใดก็ตาม แม้ว่าจะเปลี่ยนสภาพโอนจำหน่ายไปก็ไม่พ้นจากสภาพเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ หากท้ายที่สุดหลักฐานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดจริง เลขานุการก็จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา เพื่อยื่นคำร้องต่อศาล ศาลจะทำการไต่สวนพิจารณา หากศาลพิจารณาว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ศาลก็จะมิคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ตามกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นอกจากการดำเนินสำนวนคดีริบทรัพย์สินคดียาเสพติดแล้ว ยังรวมถึงความผิดอื่น ๆ รวม 11 เรื่อง การดำเนินคดีตามกฎหมายพระราชบัญญัตินี้ไม่จำเป็นต้องมีตัวผู้ต้องหา แต่สามารถเริ่มสืบจากความผิดปกติของทรัพย์สินก่อน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แบ่งแยกออกมาต่างหากไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญา ไม่คำนึงถึงผลในคดีอาญาว่าผู้นั้นกระทำความผิดอาญาหรือไม่ ทรัพย์สินที่ริบตามพระราชบัญญัตินี้ตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าของที่แท้จริงมาร้องขอคืนทรัพย์สินได้ภายใน 1 ปี การติดตามทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ สามารถติดตามได้ตลอดไป ไม่มีกำหนดเวลาบังคับ

4. วิเคราะห์การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 กับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและสหพันธรัฐเยอรมันนี้

กฎหมายริบทรัพย์สินของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีสหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบในการยกร่างกฎหมายการริบทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัตินี้ แบ่งออกเป็น 2 กรณี

1. การริบทรัพย์สินตามมาตรา 30 คือกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาเป็นทรัพย์สินของกลาง

2. การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 27 ซึ่งแนวทางการดำเนินคดีขอริบทรัพย์สิน การทำสำนวนคดีขอริบทรัพย์สินเพื่อยื่นต่อพนักงานอัยการ เพื่อขอให้มีการร้องต่อศาล กำหนดชั้นตอน กระบวนการทำงานเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 27 ยังกำหนดให้การทำสำนวนคดีตรวจสอบทรัพย์สิน ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขอายุความ ภายใต้การดำเนินคดีอาญาหลัก

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบของกฎหมายมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการฟอกเงิน เป็นที่ได้การยอมรับว่าสามารถบังคับใช้มาตรการการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างได้ผล การริบทรัพย์สินถูกแบ่งออกเป็นกรณีริบทรัพย์สินทางอาญา และทางแพ่ง ในสหรัฐอเมริกาไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้เลือกริบทรัพย์สินทางใดทางหนึ่งระหว่างทางแพ่งหรือทางอาญา กล่าวคืออาจจะเลือกให้การริบทรัพย์สินทางแพ่งหรือทางอาญาก็ได้ ผู้วิจัยขอแบ่งการริบแยกออกเป็น 3 ลักษณะ

1. กฎหมายที่ใช้ริบทรัพย์สินทางอาญา เป็นการริบทรัพย์สินที่เกิดจากความผิดของเจ้าของทรัพย์สิน เหตุผลที่ใช้ในการริบทรัพย์สินทางอาญานี้คือ เพื่อปราบปรามอาชญากรรม ทำลายองค์กรอาชญากรรม และเพื่อเป็นการชดเชยเงินของรัฐที่ต้องเสียไปในการปราบปรามอาชญากรรม คล้ายกับการดำเนินการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย และการริบทรัพย์สินของกลางในคดีอาญาตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 คือเป็นการริบทรัพย์สินที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ อุปกรณ์ประกอบ โดยตรงในการกระทำความผิดอาญา

2. กฎหมายที่ใช้ริบทรัพย์สินทางแพ่ง ได้แก่ กฎหมายศุลกากร และกฎหมายยาเสพติด การฟ้องคดีจะกำหนดให้ริบทรัพย์สินที่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย การฟ้องประสงค์ต่อตัวทรัพย์สินและฟ้องต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่

3. การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่อง คือทรัพย์สินได้งอกเงยมาจากการกระทำความผิด ทั้งของจำเลยเอง และของผู้อื่น ดังนั้นจะใช้วิธีการริบทางแพ่ง การดำเนินการริบทรัพย์สินไม่ผูกติดกับคดีอาญา ในส่วนนี้ ยังเป็นส่วนที่คล้ายกับการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ ไม่จำเป็นต้องมีบุคคลที่ถูกลงโทษตามคดีอาญา การริบทรัพย์สินทางแพ่งจึงเป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามที่กระทำต่อทรัพย์สินและผลประโยชน์ที่เป็นแรงจูงใจในการค้ายาเสพติด หรือการกระทำความผิดใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดคดียาเสพติดเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่เกี่ยวกับคดียาเสพติด

4.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

การริบทรัพย์สินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีลักษณะคล้ายกับการริบทรัพย์สินในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ริบทรัพย์สินตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ การริบทรัพย์สินเป็นมาตรการการลงโทษ การริบทรัพย์สินเสมือนการลงโทษ และการริบทรัพย์สินที่เป็นมาตรการป้องกัน แต่ผู้วิจัยขอสรุป วิเคราะห์ลักษณะการริบทรัพย์เป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การริบทรัพย์สินเป็นมาตรการการลงโทษ ต้องมีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้นและมีการนำผู้นั้นมาลงโทษ ความรุนแรงที่ใช้ในการลงโทษต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด
2. การริบทรัพย์สินเสมือนการลงโทษ เป็นไปตามหลักของเจ้าของทรัพย์ซึ่งไม่จำกัดว่าต้องนำมาใช้เฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนเท่านั้น ส่วนใหญ่จะเกิดกับบุคคลที่สาม ที่ไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในฐานะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนเลย แต่มีความผิดในบางระดับทำให้ถูกนำทรัพย์สินไปใช้กระทำความผิด เปรียบเทียบได้กับการถูกริบทรัพย์ของกลางตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เช่นนาย ก บิดาของจำเลยเป็นเจ้าของรถยนต์ จำเลยซึ่งเป็นบุตร นำรถยนต์ออกไปใช้ซุกซ่อนยาเสพติดเพื่อไปจำหน่าย แต่ถูกจับกุม และรถยนต์ถูกยึดเป็นของกลางคดีอาญา แต่บิดาไม่ได้มีส่วนร่วม ส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดเลย
3. การริบทรัพย์สินที่เป็นมาตรการป้องกัน ต้องมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและมีการลงโทษผู้นั้น ความรุนแรงการลงโทษต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด การริบทรัพย์สินที่เป็นมาตรการป้องกันสามารถแยกฟ้องเป็นคดีต่างหากได้เสมอ เพราะทรัพย์สินเป็นทรัพย์สินที่เป็นอันตรายต่อสังคม ไม่ถูกจำกัดด้วยอายุความ
4. การริบทรัพย์ที่ไม่พบตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งการดำเนินการริบทรัพย์ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะควบคู่ไปกับการดำเนินคดีอาญา ส่วนการฟ้องร้องตัวทรัพย์สินนั้น จะกระทำต่อเมื่อหาตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้ ถ้าเป็นกรณีริบทรัพย์สินเพื่อการลงโทษ แม้ว่าผู้กระทำความผิดหลบหนีไป หรือหาตัวไม่พบ ก็สามารถฟ้องได้ การฟ้องริบทรัพย์สินมีการพิสูจน์ความผิดเช่นเดียวกับการฟ้องลงโทษในคดีอาญาปกติ

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีไม่ได้แยกการดำเนินการริบทรัพย์เป็นทางแพ่งและทางอาญาดังประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ได้แบ่งการริบทรัพย์ออกเป็น 3 ประการ ดังที่กล่าวข้างต้น การริบทรัพย์สินในเยอรมันทางอาญาเป็นการริบทรัพย์ด้วยมาตรการทางอาญาที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขในการดำเนินคดีอาญาและความผิดของจำเลย

จากที่กล่าวมาแล้วเมื่อวิเคราะห์ เปรียบเทียบเรื่องอายุความการขอริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 กับการริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประมวลกฎหมาย

อาญา และกฎหมาย กระบวนวิธีวิธีสันของประเทศไทยสหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เห็นได้ว่าอายุความ ตามมาตรา 27 ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ยังพบปัญหาผูกการวิธีวิธีไว้กับเงื่อนไขของคดีอาญาหลัก ทั้ง ๆ ที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีต้นแบบเดียวกันมาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (U.N. Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance 1998) ซึ่งอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 นี้ กำหนดให้มีการวิธีวิธีสันที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษที่ไม่เคยใช้ในอนุสัญญาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติดใด ๆ ให้ประเทศภาคีต้องมีมาตรการวิธีวิธีสันดังกล่าว ประเทศไทยเป็นภาคีองค์การสหประชาชาติ และได้รับผลกระทบ ต่ออามีผลทำให้ประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งจะต้องดำเนินการตามข้อกำหนดของอนุสัญญาดังกล่าว ซึ่งบัญญัติไว้ในข้อที่ 5 การวิธีวิธีสัน ซึ่งได้กำหนดถึงขั้นตอนการดำเนินการ วิธีปฏิบัติให้วิธีวิธีสัน แต่ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขอายุความในการดำเนินการวิธีวิธีสันไว้เลย ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นก็ไม่ผูกติดกับคดีอาญาหลัก และสามารถติดตามวิธีวิธีสันได้ตลอดไป ไม่มีกำหนดเวลา ทั้งเมื่อพิจารณาว่ากระบวนการวิธีวิธีสันเป็นคดีอุปกรณ์ของคดีอาญา แต่กลับไม่ใช่อายุความตามคดีอาญา คือ 20 ปี ซึ่งเป็นความผิดประฐาน

กระบวนวิธีวิธีสันของประเทศไทยสหรัฐอเมริกา ดังที่กล่าวมาแล้วการวิธีวิธีสันที่เกี่ยวข้องเนื่องที่ได้ประโยชน์เพิ่มพูนจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะของผู้กระทำความผิดหรือบุคคลภายนอกจะใช้วิธีการวิธีวิธีสันทางแพ่ง ทำให้การดำเนินการวิธีวิธีสันในกรณีดังกล่าวไม่ผูกพันกับการดำเนินคดีอาญาหลัก และไม่จำเป็นต้องมีบุคคลที่ถูกลงโทษตามคำพิพากษา การวิธีวิธีสันแบบนี้ของประเทศไทยจึงไม่จำกัดด้วยอายุความและการอภัยโทษ ส่วนการวิธีวิธีสันของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ส่วนใหญ่ยังเป็นการวิธีวิธีสันด้วยมาตรการทางอาญาที่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิด อยู่ภายใต้เงื่อนไขการดำเนินคดีอาญา จะมีการวิธีวิธีสันที่เป็นมาตรการป้องกันสามารถแยกฟ้องเป็นคดีต่างหากได้เสมอ เพราะวิธีวิธีสันเป็นวิธีวิธีสันที่เป็นอันตรายต่อสังคม เรื่องนี้จะไม่ถูกจำกัดด้วยอายุความ ซึ่งแม้แต่กระบวนการบังคับวิธีวิธีสันของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 30 ประกอบกับมาตรา 32 วรรคสอง ยังพบว่ามีการบังคับใช้ในลักษณะที่ขัดกันอยู่ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาข้างต้น

ปัญหาความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการขอริบทรัพย์สินของจำเลยในการกระทำความผิดครั้งอื่น

1. สภาพปัญหาของการปฏิบัติงานต่อการดำเนินการตามกฎหมายพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

เนื่องด้วยบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ยังไม่มีบทบัญญัติหรือมาตราใด ระบุโดยชัดแจ้งว่า การยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สินสามารถกระทำได้กับความผิดทางอาญาในครั้งก่อนหรือครั้งอื่นของจำเลยได้หรือไม่ เนื่องจากสภาพปัญหาการทำงานจริงนั้น บางความเห็นมีแนวทางว่าสามารถทำได้ สำหรับบางความเห็นมีแนวทางว่าไม่สามารถทำได้ต้องยื่นขอริบทรัพย์สินในคดีที่พนักงานอัยการฟ้องบุคคลนั้น ในคดีอาญาหลักนั้นเท่านั้น ซึ่งกว่าจะพิสูจน์ความจริง พิเคราะห์ด้วยทฤษฎีหมายต่าง ๆ ส่งผลให้ล่าช้าเสียเวลา กระบวนการดำเนินการริบทรัพย์สิน ในความผิดครั้งอื่นของจำเลยจึงมีแนวทางการดำเนินการที่ยังไม่ชัดเจน ปรากฏตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ไม่สามารถขอริบทรัพย์สินในการกระทำความผิดครั้งอื่นของจำเลยได้

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11563/2556

ในคดีที่พนักงานอัยการร้องต่อศาลให้ริบทรัพย์สินของบุคคล ตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้น มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติ ไว้ว่า "เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและทรัพย์สินที่ คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดและอายัดตามมาตรา 22 เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้อง เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สิน โดยจะยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้..." บทบัญญัตินี้มีนัยว่า ทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ริบนั้น ต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในคดีที่พนักงานอัยการฟ้องบุคคลใดเป็นคดีอาญานั้น เท่านั้น เมื่อทรัพย์สินทั้ง 5 รายการ เป็นทรัพย์สินที่ถูกยึดไว้ชั่วคราวเพื่อทำการตรวจสอบในคดีอาญาที่ผู้คัดค้านถูกกล่าวหาว่าจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ต่อมาพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี การยึดจึงสิ้นสุดลงตาม พระราชบัญญัติ มาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 32 และเมื่อทรัพย์สินถูกยึดไว้ชั่วคราวแล้ว ก่อนวันที่ 26 มกราคม 2547 อันเป็นวันที่ผู้คัดค้านกระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายในคดีอาญาของศาลชั้นต้นที่พิพากษาลงโทษผู้คัดค้าน แสดงว่าทรัพย์สิน ทั้ง 5 รายการมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ย่อมไม่ใช่ทรัพย์สินที่ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบตามมาตรา 27

เมื่อพิเคราะห์นัยตามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายความว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมา เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มา โดยการใช้จ่ายเงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าว หรือการกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ให้เงินหรือทรัพย์สินเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

เมื่อพิเคราะห์ตามนิยามที่กล่าวมาข้างต้น พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ระบุในบทบัญญัติมาตราใดว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ยื่นสำนวนขอริบทรัพย์สินต่อพนักงานอัยการได้สำหรับความผิดครั้งใดบ้าง เมื่อไม่ได้ระบุไว้เช่นนี้จึงก่อให้เกิดความสับสน สามารถเข้าใจได้ทั้งสองทาง บางความคิดเห็นอาจจะเห็นว่าได้ว่าหากว่าเข้าใจข้อหาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้วก็สามารถยื่น ขอริบได้แม้กับคดีอื่น หรือบางความเห็นต้องยื่นขอริบทรัพย์สินตามคดีอาญาหลักที่จำเลยถูกจับกุม จนถูกยึดทรัพย์สินในครั้งนั้นเท่านั้น

2. วิเคราะห์จากเจตนารมณ์ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988

ตามกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีเหตุผลในการประกาศใช้เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิด ตลอดจนถึง การลิดรอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมาตรการการริบทรัพย์สิน ทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องถูกริบ ทั้งเมื่อพิจารณาถึงที่มาของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีที่มาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งอนุสัญญามีขึ้นเพื่อต้องการให้ริบทรัพย์สินและผลประโยชน์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดทุกชนิดอย่างกว้างขวาง นอกจากจะเป็นทรัพย์สินแล้วยังรวมถึงผลประโยชน์ทุกชนิดที่มาจากการกระทำความผิด ทั้งนี้เนื่องจากการค้ายาเสพติดเป็นการกระทำความผิดที่ได้กำไรเป็นเครื่องล่อใจ ดังนั้นการปราบปรามที่มีประสิทธิภาพต่อมูลเหตุจูงใจนี้ก็คือการริบทรัพย์สิน

เมื่อค้นพบกฎหมายบัญญัติให้การบังคับใช้จริงไม่ชัดเจน นำไปสู่ความคิดเห็นที่ผิดแผกแตกต่าง สูญเสียเวลาไปกับการถกเถียง แบ่งแยกความคิดเห็น เมื่อวิเคราะห์ถึงที่มาของกฎหมาย

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมีที่มาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้จัดการกับการลักลอบค้ายาเสพติด โดยการริบทรัพย์สินทรัพย์สินที่ต้องริบมีเงื่อนไข ต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อนุสัญญาไม่ได้จำกัดแต่อย่างใด ว่าต้องขอริบทรัพย์สินเฉพาะแต่กับความผิดครั้งที่ถูกจับกุมจนถูกยึดทรัพย์สินในคราวนั้นเท่านั้น

3. วิเคราะห์การขอริบทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

การค้ายาเสพติดมีองค์ประกอบสามส่วนที่สำคัญ คือ 1. คน 2. ตัวยา 3. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติด เมื่อเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดได้มาโดยง่าย จึงเป็นแรงจูงใจให้คนกล้าเสี่ยง นอกจากนั้น เงิน ทรัพย์สิน ยังถูกใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดครั้งต่อไป เกิดการพัฒนาเครือข่ายยาเสพติด ให้มีความสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม ต่อมาการปราบปรามยาเสพติดจึงเกิดแนวความคิดต้องกำจัดองค์ประกอบสามส่วนดังกล่าว ไปพร้อม ๆ กัน การริบทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติดปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ฉบับ คือ 1. กฎหมายอาญา
2. พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
3. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

ปัญหาในการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาที่พบกันอยู่เสมอคือ ตามประมวลกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบได้ คือ ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด และทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิด แต่จะต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดครั้งที่ฟ้องร้องเท่านั้น ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดครั้งก่อน ๆ ศาลไม่สามารถริบได้ เนื่องจากความผิดนั้น ไม่ได้มีการฟ้องร้องพิสูจนกัน ถึงแม้ว่าจำเลยรับสารภาพว่าได้มาจากการค้ายาเสพติดครั้งก่อน ๆ ก็ตาม ดังนั้นสิ่งที่มักเกิดขึ้นเมื่อพนักงานสอบสวนเสนอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สินบางรายการ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาได้มาโดยการกระทำความผิด แต่พนักงานอัยการไม่อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบ หรือยื่นไปแล้วศาลอาจไม่สั่งริบ สุดท้ายพนักงานสอบสวนจำเป็นต้องคืนทรัพย์สินนั้นให้กับผู้ต้องหา ทั้งที่ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ควรจะถูกริบ

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่บ่งบอกถึงข้อจำกัดในการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1814/2543

การที่โจทก์ขอให้รับทรัพย์ของกลางที่กล่าวอ้างมาในคำฟ้องว่าจำเลยได้มาจากการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนก่อนหน้าคดีที่เสนอสู่ศาลนี้ เมื่อปรากฏว่าของกลางดังกล่าวไม่ใช่เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ หรือวัตถุอื่นซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 102 และไม่ใช่ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้ เป็นความผิดหรือได้มาโดยกระทำความผิด ซึ่งหมายถึงเฉพาะความผิดที่กระทำในคดีนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 มาตรา 33(2) จึงไม่อาจจับได้

ทั้งประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดไว้ชั่วคราว เจ้าพนักงานต้องพบการกระทำความผิดอาญา และได้เริ่มดำเนินคดีทางอาญากับผู้ต้องหา ก่อน หรือในขณะเดียวกับการเริ่มขั้นตอนกระบวนการรับทรัพย์สิน แต่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แบ่งแยกต่างหากไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญา กล่าวคือไม่คำนึงถึงผลในคดีอาญาว่าศาลจะมีคำพิพากษาว่าผู้ต้องหากระทำความผิดอาญาหรือไม่

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีเป้าหมายที่ตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แต่การดำเนินการพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จะเริ่มจากผู้กระทำความผิดไปสู่ตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ส่วนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะเริ่มจากทรัพย์สินที่สงสัยว่าได้มาจากการกระทำความผิดไปสู่ตัวเจ้าของทรัพย์สินที่กระทำความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐาน และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ ก็เป็นการดำเนินการทางแพ่งมุ่งที่ตัวทรัพย์สินเป็นหลักเจ้าของทรัพย์สินไม่จำเป็นต้องถูกจับกุมในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การปราบปรามจึงไม่ครบองค์ประกอบ ทั้งสามส่วนดังที่กล่าวมาแล้ว และมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้วางหลักไว้ว่ากรณีต้องดำเนินการกับทรัพย์สินหากมีกฎหมายอื่นที่สามารถดำเนินการได้ ให้ใช้กฎหมายอื่นก่อน หากใช้แล้วไม่เป็นผลจึงใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเห็นได้ว่ากฎหมายฟอกเงินตามพระราชบัญญัตินี้ ยังไม่ใช่กฎหมายที่มุ่งเน้นการปราบปรามทำลายวงจรการค้ายาเสพติดด้วยมาตรการรับทรัพย์เท่ากับพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษโดยแท้ เหตุที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อให้จัดการปัญหาไม่ให้ นักค้ายาเสพติดได้ประโยชน์ เงินหรือทรัพย์สินใด ๆ จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ ดังกล่าว ก็เปรียบเสมือนวัตถุอันตราย ทำ

ให้สังคมเกิดความเดือดร้อน ควรจะต้องรีบให้สิ้น และต้นเหตุของการต้องใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายหลักในการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สาเหตุหนึ่งเกิดจากข้อขัดข้องที่ประมวลกฎหมายอาญาไม่สามารถดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ ดังตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่กล่าวมาแล้ว คือไม่สามารถริบได้เนื่องจากไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ในครั้งที่ฟ้องร้อง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ก็ควรจะทำหน้าที่อุดช่องว่างนี้ให้สมดังเจตนารมณ์ของการบัญญัติใช้ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่มา ของการประกาศใช้ สืบเนื่องจากสนธิสัญญาความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งเมื่อย้อนกลับไปพิจารณาตามข้อ 5 เรื่องการริบทรัพย์สินของอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 ก็ไม่มีเนื้อหาส่วนใดเลยที่กำหนดให้ยื่นริบทรัพย์สินได้ เฉพาะความผิดครั้งที่ฟ้องร้อง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ยาเสพติดยังคงเป็นปัญหาและเป็นภัยคุกคามของโลก การค้ายาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสังคม ผู้กระทำความผิดยาเสพติด ได้รับผลตอบแทนสูงมาก จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นปัจจัยสำคัญจูงใจให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลยอมเสี่ยงเข้ามาสู่วังวนกระบวนการค้ายาเสพติด พื้นที่ภูมิภาคสามเหลี่ยมทองคำ ยังคงเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญ แม้ในส่วนของประเทศไทยจะสามารถควบคุมการผลิตยาเสพติดได้ แต่ยังคงได้รับผลกระทบในการลำเลียงยาเสพติด จากภูมิภาคและประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาจำหน่ายภายในประเทศ แม้จะมีมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด และบทลงโทษผู้กระทำความผิดที่รุนแรง แต่มาตรการทางกฎหมายและการลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มุ่งเน้นไปที่การลงโทษตัวบุคคล โดยกำหนดโทษจำคุกหรือประหารชีวิต ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 และมุ่งเน้นไปที่การลงโทษในทางทรัพย์สิน โดยการยึดอายัด ริบทรัพย์สิน ซึ่งการที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ทั้ง 5 ประการดังกล่าวข้างต้นนั้น ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน จึงจะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้ สำหรับโทษจำคุกนั้น ด้วยสถานการณ์ผู้ต้องขังล้นเรือนจำเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่ง ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง สร้างความลำบากใจ ให้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๆ ต้องเร่งแก้ไขปัญหา ซึ่งจากข้อมูลของกรมราชทัณฑ์พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมา มีผู้ต้องขังจำนวนกว่า 325,000 คน ทั่วประเทศ เกินความจุของเรือนจำที่สามารถรองรับผู้ต้องขังได้เพียง 112,348 คน จากเรือนจำทั่วประเทศทั้งหมด 143 แห่ง ซึ่งจำนวนผู้ต้องขังเหล่านั้น เกินความจุของเรือนจำที่จะรองรับได้ถึงเกือบ 3 เท่า รวมถึงอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ที่จำนวนน้อยไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนของผู้ต้องขัง คือเจ้าหน้าที่เรือนจำ 1 คน ต้องดูแลผู้ต้องขังจำนวนมากถึง 50 -100 คน ในบางพื้นที่ ขณะที่มาตรฐานสากล คือ เจ้าหน้าที่เรือนจำ 1 คน ดูแลผู้ต้องขังจำนวน 5 คน ซึ่งนับว่าแตกต่าง จากของประเทศไทยเป็นอันมาก ปัญหาจำนวนผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ยังส่งผลกระทบต่อกิจการภายในของเรือนจำหลาย ๆ อย่าง ทั้งเรือนนอน ที่ไม่ถูกสุขลักษณะและไม่เพียงพอ สถานที่รับประทานอาหาร ห้องเยี่ยมญาติ สถานพยาบาล และปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ตามหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เนื่องจากปริมาณจำนวนของผู้ต้องขังเกินกว่าที่

เรือนจำจะรองรับได้ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อประสิทธิภาพ การขัดเคลาเตรียมความพร้อมในการปล่อยตัวผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาในจำนวนมากกว่า 150,000 คนต่อปี ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึง ก่อนที่ผู้ต้องขังที่พ้นโทษจะถูกปล่อยตัวออกมา

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับมาตรการลงโทษทางด้านทรัพย์สิน เพื่อตัดวงจรการค้ายาเสพติด ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ยังมีประเด็นที่ต้องศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข กระบวนการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อนำไปสู่การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างมาก คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับการแต่งตั้งและมอบหมายให้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน หากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเกิดประโยชน์ต่อมาตรการปราบปรามยาเสพติด ส่งผลให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดมีประสิทธิภาพ ประเด็นที่ยังพบว่าเป็นปัญหาในกระบวนการทำคดีตรวจสอบทรัพย์สิน

1. ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน

พบปัญหาคือมาตรา 27 ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สินไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใด ๆ ก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาก็ได้ แต่ถ้ามีเหตุอันสมควร ให้ยื่นคำร้องภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ ซึ่งก็หมายความว่าโดยสรุปว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องทำคดีให้เสร็จโดยเร็วก่อนครบกำหนด 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ศาลชั้นต้น มีคำพิพากษา ซึ่งเมื่อย้อนพิจารณาถึงลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานจริง นับตั้งแต่เริ่มมีการจับกุม เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งเอกสารให้ สำนักงาน ป.ป.ส. พิจารณา สำนักงาน ป.ป.ส. ได้รับเรื่องแล้วต้องเสนอกคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือท่านเลขาธิการ ป.ป.ส. ให้ลงนามสั่งตรวจสอบ ยึดอายัด ทรัพย์สิน ไปจนถึงขั้นตอนสำคัญของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในการทำคดี การรวบรวมเอกสารหลักฐานจากหลายหน่วยงาน ในการปฏิบัติงานจริงนั้น จะใช้เวลานาน ประกอบกับจำนวนคดียาเสพติด ที่เข้าเงื่อนไขที่จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็มีมาก อาจจะทำให้คดีต้องทำโดยติดกับเงื่อนไขเวลา 1 ปี มากเกินไป ทำให้คดีที่สรุปออกมาอาจจะไม่มีคุณภาพมากเพียงพอ และส่งผลกระทบต่อความไม่เป็นธรรมต่อจำเลย หรือเจ้าของทรัพย์สิน ผู้ได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริต

แม้ว่าตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัตินี้จะวางหลักว่าหากจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมี ได้มาเกินกว่าฐานะ นำไปสู่การริบทรัพย์สินได้ และวางหลักให้ภาระการพิสูจน์การได้มาของทรัพย์สินว่าได้มาโดยสุจริตหรือไม่อย่างไร เป็นภาระ

ของทางฝ่ายจำเลยและผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินก็ตาม แต่ในความเป็นจริง การทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ย่อมต้องให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน ต้องมีความเห็นใจทางฝ่ายจำเลย ซึ่งถูกคุมขังอยู่เพียงเท่านี้ ก็ยากเกินไป ที่จะติดต่อกับโลกภายนอก และยากมากเกินไปสำหรับจำเลยที่ยากจน ไม่มีความรู้ ไม่มีญาติพี่น้องมาเยี่ยม ไม่สามารถแสวงหาเอกสารหลักฐานได้ และหากแม้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะปล่อยเลยผ่านไปโดยปล่อยให้ทรัพย์สินถูกยึดตามกระบวนการ เพราะเหตุว่าฝ่ายจำเลยหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่สามารถแสดงเอกสารได้ หากต่อมาในชั้นศาล หากจำเลยต่อสู้คดี และพยายามหาข้อกล่าวอ้างต่าง ๆ มาต่อสู้ พนักงานอัยการก็จะไม่สามารถนำเอกสารใด ๆ ขึ้นมาซัก เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่คดีได้เลย มีเพียงแค่คำพูดในสำนวนที่ว่า จำเลยไม่สามารถแสดงเอกสารหลักฐานได้ เท่านั้น จากข้อเท็จจริงนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจึงจำเป็นต้องขอเอกสาร หลักฐานจากหลายหน่วยงาน และรวบรวมข้อเท็จจริงอย่างสุดความสามารถเพื่อประโยชน์ของทางราชการ และเกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย การทำงานด้วยเงื่อนไขระยะเวลาจำกัด จึงเป็นปัญหาต่อการดำเนินการริบทรัพย์สินในคดีอาชญากรรม

2. ปัญหาความไม่ชัดเจน เกี่ยวกับการขอริบทรัพย์สินของจำเลยในการกระทำความผิดครั้งอื่น

ในคดีริบทรัพย์สิน ขั้นตอนแรก ๆ ที่ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือกรณีเร่งด่วนเลขที่การ ป.ป.ส. ออกคำสั่งตรวจสอบ และยึด อาชญากรรมผู้ถูกตรวจสอบรายใด นั้น จะลงในคำสั่ง ถึงต้นเหตุที่ทำให้มีการตรวจสอบก็คือ ในคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สินจะกล่าวถึงคดีที่ผู้กระทำผิดถูกจับกุม ในครั้งนั้น ในไปสู่การยึดอะไรได้บ้าง แต่ก็ยังพบปัญหา หากว่าคดี ๆ นั้น อาจจะเป็นคดีที่ไม่ชัดเจน ในพยานหลักฐาน อาจจะเป็นคดีที่นำไปสู่การที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง หรือพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องก็เป็นได้ จึงเป็นที่น่าเสียดาย เนื่องจากในครั้งนั้นอาจจะมีการยึดทรัพย์สินไว้มากมาย ผู้กระทำผิดอาจจะร้ายผิดปกติ อาจจะเป็นไปได้ว่าผู้กระทำผิดอาจจะมีพฤติกรรมในทางจำหน่ายยาเสพติด ทรัพย์สินที่ยึดมา อาจจะได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ แต่ในเหตุการณ์ที่ถูกจับกุมนั้น ยังขาดด้วยพยานหลักฐาน ที่จำเป็นในการพิจารณา คดี ซึ่งคดีก็อาจจะนำไปสู่การที่ศาลพิพากษายกฟ้อง พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง นับว่าเป็นการสูญเสียประโยชน์ของทางราชการอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาและข้อเท็จจริงดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากระบวนการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เอื้อต่อการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ย่อมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพหรือคุณภาพของคดีที่เสนอริบทรัพย์สิน

ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2534 และนอกจากนี้ ยังส่งผลดี ให้การดำเนินการมีความรวดเร็วขึ้น เป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างความเป็นธรรมกับประชาชน และเป็นการปรับปรุงพัฒนาแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เห็นควรแก้ไข เพิ่มเติม ดังนี้

1. เกี่ยวกับเรื่องระยะเวลาการดำเนินการตรวจสอบตรวจสอบทรัพย์สิน ที่กำหนดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2534 ควรขยายให้ระยะเวลาเท่ากับอายุความคดีอาญาความผิดประฐาน เนื่องจากว่าคดีตรวจสอบทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเพียงคดีอุปกรณ์ เพื่อไม่ให้การทำคดีตรวจสอบทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องผูกติดอยู่กับเงื่อนไข ซึ่งหากแก้ไขแล้วจะส่งผลให้เกิดประโยชน์หลายด้าน พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินด้วยความละเอียดรอบคอบมากขึ้น เกิดประโยชน์กับทางราชการและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ซึ่งที่เป็นอยู่เป็นการดำเนินการตามเงื่อนไข กำหนดให้ดำเนินการอย่างช้าไม่เกิน 1 ปี หลังศาลชั้นต้นพิพากษาสืบเนื่องจากดังที่กล่าวมาแล้ว ปัจจุบันคดีอาญา หลายคดีที่ศาลพิจารณา พิพากษารวดเร็ว โดยเฉพาะหลายคดีที่รับสารภาพ ศาลพิพากษาหลังจากจำเลยถูกจับกุมประมาณสามเดือนเท่านั้น การดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน บางครั้งพยานเอกสาร พยานบุคคล ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรวบรวมข้อเท็จจริง เพื่อนำสืบให้ได้ว่า จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีรายได้ อาชีพ อย่างไร ทรัพย์สินที่ได้มาเกินกว่าฐานะหรือไม่ ได้มาโดยสุจริต และมีเอกสารหลักฐานการได้มาหรือไม่อย่างไร รวมถึงพยานเอกสาร หลักฐานได้ต้องร้องขอจากหลายหน่วยงาน

ผู้วิจัยเห็นควรแก้ไขให้เป็นอย่างนี้

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2534 มาตรา 27

วรรคหนึ่ง “เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง และทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา 22 เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใด ๆ ก่อนสิ้นกำหนดอายุความฟ้องร้องความผิดก็ได้ เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง”

วรรคสอง “ในกรณีที่พบว่า มีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีก ให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นก่อนสิ้นกำหนดอายุความฟ้องร้องความผิด เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง”

2. เสนอให้เพิ่มบทบัญญัติ ระบุให้สามารถขอรับทรัพย์สิน จำเลยหรือเจ้าของหรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ในการกระทำผิดครั้งก่อนได้ โดยหากสามารถตรวจสอบได้ว่า จำเลยได้ทรัพย์สินมาก่อนหรือขณะกระทำความผิดครั้งก่อน ปกป้องรักษาประโยชน์ของทางราชการ หากว่าคดีที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินและจำเลยถูกดำเนินคดีทางอาญายุ่่นั้น สุ่มเสี่ยง มีโอกาสที่ศาลจะมีคำพิพากษายกฟ้อง หรือพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ทั้ง ๆ ที่จำเลยเองมีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดจริง และทรัพย์สินที่ถูกยึดมานั้นก็ได้มาก่อนหรือขณะกระทำความผิดคดีก่อนด้วย

ผู้วิจัยเห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติ ดังนี้

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2534 มาตรา 32

วรรคหนึ่ง “ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใด ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสิ้นสุดลงส่วนทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ให้ตกเป็นของกองทุน”

วรรคสอง “ในกรณีที่พบว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยตามวรรคหนึ่ง ยังมีความผิดยาเสพติดคดีอื่น ที่เข้าข้อหาตามพระราชบัญญัตินี้ ภายใต้ง่อนไขอายุความตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้นำคดีตรวจสอบทรัพย์สินที่สิ้นสุดตามวรรคหนึ่ง ไปดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินได้ทันที”

บรรณานุกรม

- กัมปนาท แสนโกชน์. (2559). *การริบทรัพย์สินตามมูลค่า*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฬา อินอิ. (2557). *ปัญหาการริบทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติดตามมาตรา 30 ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534*. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2561). *จำเลยในคดีอาญาหลบหนี*. เข้าถึงได้จาก <https://siamrath.co.th/n/6536>
- ณรงค์ รัตนานุกูล. (2546). *ประสิทธิภาพในการบังคับใช้มาตรการริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534*. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2554). *คำอธิบายกฎหมายอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน
- ปกรณ์ มณีปกรณ์. (2549). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอ เอ็น จี การพิมพ์.
- ปกรณ์ มณีปกรณ์. (2555). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส
- ประยุทธ์ ประชุมชน. (2544). *มาตรการริบทรัพย์สินองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิ่น ศรีเมือง. (2555). *ปัญหาอาชญากรรมในประเทศไทย: มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ปิยนุช ถาวโรฤทธิ์. (2553). *ปัญหาการดำเนินคดีริบทรัพย์สินในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัฒนา ชันบุญ. (2540). *การดำเนินคดีริบทรัพย์ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัฒนชัย คุ้มวงศ์ดี. (2559). *ปัญหาระยะเวลาในการตรวจสอบทรัพย์สินและอายุความในการยื่นคำร้องขอริบทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 27*. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ยาบ้า. (2561). เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ยาบ้า>
- ศาลฎีกา. (2561). *คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11563/2556*. เข้าถึงได้จาก <https://deka.in.th/view-554800.html>

ศาลฎีกา. (2561). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2976/2556. เข้าถึงได้จาก <https://deka.in.th/view-554817.html>

ศรีราชา เจริญพานิช. (2549). คำอธิบายว่าด้วย ทรัพย์สิน. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

สุธี กิตติศนาสรชัย. (2551). มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบต่อฐานะความเป็นประธานแห่งคดี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เสรี ถวิลหวัง. (2542). มาตรการริบทรัพย์สิน ศึกษาเฉพาะกรณีริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงานยุติธรรม.

สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ. (2561). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1814/2543. เข้าถึงได้จาก <https://deka.in.th/view-30296.html>

Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends a routine activity approach. *American Sociological Review*, 44, 588-608.

Cornish, D., & Clarke, R. V. (1986). *The reasoning criminal: rational choice perspectives on offending*. Hague: Springer- Verlag.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

กฎกระทรวง

กฎกระทรวง

กำหนดชื่อยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปราม
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
พ.ศ. ๒๕๕๙

อาศัยอำนาจตามความในบทนิยามคำว่า “ยาเสพติด” ในมาตรา ๓ และมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

ข้อ ๒ ยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีดังต่อไปนี้

- (๑) กัญชา (Cannabis)
- (๒) คีตามีน (Ketamine)
- (๓) โคคาอีน (Cocaine)
- (๔) ซาฟรอล (Safrole)
- (๕) ซูโดอีเฟดรีน (Pseudoephedrine)
- (๖) เดกซ์ไทรโลเซอริไซด์ ((+)-Lysergide) หรือแอลเอสดี (LSD) หรือแอลเอสดี-๒๕ (LSD 25)
- (๗) เดกซ์แอมเฟตามีน (Dexamphetamine)
- (๘) ไดเมทอกซีโบรมอแอมเฟตามีน (Dimethoxybromoamphetamine, DOB)
- (๙) ไดเมทอกซีแอมเฟตามีน (Dimethoxyamphetamine, DMA)
- (๑๐) ๒,๕-ไดเมทอกซี-๔-เอทิลแอมเฟตามีน (2,5-dimethoxy-4-ethylamphetamine, DOET)
- (๑๑) ไดเมทิลแอมเฟตามีน (Dimethylamphetamine)

- (๑๒) ไตรเมทอกซีแอมเฟตามีน (Trimethoxyamphetamine, TMA)
- (๑๓) ไนตราซีแพม (Nitrazepam)
- (๑๔) ไนเมตาซีแพม (Nimetazepam)
- (๑๕) ผีน
- (๑๖) พาราเมทอกซีแอมเฟตามีน (Paramethoxyamphetamine, PMA)
- (๑๗) พีซีผีน
- (๑๘) ฟีนาซีแพม (Phenazepam)
- (๑๙) เฟนเตอมีน (Phentermine)
- (๒๐) เฟนนิลโพรพานอลามีน (Phenylpropanolamine)
- (๒๑) มอร์ฟีน (Morphine)
- (๒๒) มิดาโซแลม (Midazolam)
- (๒๓) เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine)
- (๒๔) เมทิลีนไดออกซีไพโรวาเลโรน (Methylenedioxypropylone, MDPV)
- (๒๕) เมทิลีนไดออกซีแอมเฟตามีน (Methylenedioxyamphetamine, MDA)
- (๒๖) ๓,๔-เมทิลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน (3,4-methylenedioxymethamphetamine, MDMA)
- (๒๗) เมทิลอน (Methylone)
- (๒๘) ๕-เมทอกซี-๓,๔-เมทิลีนไดออกซีแอมเฟตามีน (5-methoxy-3,4-methylenedioxyamphetamine, MMDA)
- (๒๙) เมฟีโดรอน (Mephedrone)
- (๓๐) อาเซติก แอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride)
- (๓๑) อาเซทิล คลอไรด์ (Acetyl Chloride)
- (๓๒) อีเฟดรีน (Ephedrine)
- (๓๓) เอทิลิดีน ไดอะเตต (Ethylidine Diacetate)
- (๓๔) แอมเฟตามีน (Amphetamine)
- (๓๕) ไอโซซาฟรอล (Isosafrole)
- (๓๖) เฮโรอีน (Heroin)

ข้อ ๓ ยาเสพติดตามข้อ ๒ ให้รวมถึงวัตถุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น แต่มีสูตรโครงสร้างทางเคมีอย่างเดียวกับยาเสพติดดังกล่าว

ข้อ ๔ ยาเสพติดตามข้อ ๒ ยกเว้น (๑) (๔) (๑๗) (๓๐) (๓๑) (๓๓) และ (๓๕) ให้รวมถึง

(๑) ไอโซเมอร์ใด ๆ ของยาเสพติดดังกล่าว ยกเว้นไอโซเมอร์อื่นของยาเสพติดที่ได้ระบุตัวไอโซเมอร์นั้น ๆ เป็นยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทไว้แล้วโดยเฉพาะ

(๒) เกลือ เอสเทอร์ และอีเทอร์ใด ๆ ของยาเสพติดดังกล่าว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันมียาเสพติดให้โทษ และวัตถุออกฤทธิ์ชนิดที่มีความต้องการใช้หรือมีการแพร่ระบาดสูงในกลุ่มผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดหรือกลุ่มผู้ลักลอบผลิตยาเสพติด และการกำหนดชื่อยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ยังไม่ครอบคลุมถึงยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าว ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจดำเนินการตรวจสอบและยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ สมควรกำหนดชื่อยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ครอบคลุมถึงยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่มีความต้องการใช้หรือมีการแพร่ระบาดสูงในกลุ่มผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดหรือกลุ่มผู้ลักลอบผลิตยาเสพติดทุกชนิด จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ข

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติ
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๔
เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(๑) พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^(๒)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและยาเสพติด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีกำหนดในกฎกระทรวง^(๓)

“กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

(๑) ข้อความดังกล่าวเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๓๗ ก ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๓

(๒) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๑๐๘ ตอนที่ ๑๗๐ ลงวันที่ ๑๗๐ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๓๔

(๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

“ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด” หมายความว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มา โดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซื้อมา หรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการตรวจสอบทรัพย์สินและให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สินด้วย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม^(๔) รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ ผู้ใดกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษใน ราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า

(๑) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือ

(๒) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นใน ราชอาณาจักรหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(๓) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การ กระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมิได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่า ด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ ให้ตามมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๔) เปลี่ยนแปลงเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยมาตรา ๑๑๓ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ และพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๘๗ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอน ๑๐๒ ก วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๒๕

มาตรา ๖ ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(๑) สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(๒) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใดๆ เพื่อประโยชน์ หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

(๓) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้นหรือช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกจับกุม

(๔) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

(๕) ปกปิด ซ่อนเร้นหรือเอาไปเสียซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุใดๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด

(๖) ชี้นำ หรือติดต่อบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนักหรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๗ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

มาตรา ๘ ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๙ ผู้ใดกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยแต่งเครื่องแบบหรือโดยแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นเจ้าพนักงาน ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ต้องระวางโทษหนักกว่าโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นอีกกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๐ กรรมการหรืออนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล หรือสภาท้องถิ่นอื่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจผู้ใด กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือกระทำความผิดตาม มาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๑ กรรมการหรืออนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงานหรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๒ การกำหนดโทษจำคุกที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ ให้กำหนดโทษจำคุกอย่างสูงที่สุดได้ไม่เกินห้าสิบปี

มาตรา ๑๓ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๔ การจับกุมหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖ หรือตามมาตรา ๘ ต้องได้รับอนุมัติ

จากเลขธิการก่อน และเมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้ว ให้รายงานให้เลขธิการทราบทันที
 การขออนุมัติ การอนุมัติ และการรายงานตามวรรคหนึ่งให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด
 ในกฎกระทรวง^(๕)

หมวด ๒

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

^(๖) **มาตรา ๑๕** ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคณะหนึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน
 กรรมการ อัยการสูงสุดเป็นรองประธานกรรมการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรม
 สุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ และเลขธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ
 คณะกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่งในสำนักงาน เป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งนอกจากประธานกรรมการไม่อาจมาประชุมได้ อาจมอบหมายให้ ผู้ดำรง
 ตำแหน่งรองหรือเทียบเท่าหรือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการมาประชุมแทนเฉพาะครั้งนั้นก็ได้

มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒

มาตรา ๒๓ และมาตรา ๓๑

(๒) ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(๓) วินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหาหรือผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความ
 ผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่

(๔) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดและการนำทรัพย์สินไป
 ใช้ประโยชน์ตามมาตรา ๒๔ และระเบียบเกี่ยวกับกองทุนตามมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๘

คณะกรรมการอาจมอบหมายให้อุทธรณ์การหรือเลขธิการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินตาม (๒) หรือดำเนินการ
 ยึดหรืออายัดตาม (๔) แล้วรายงานให้ทราบก็ได้

มาตรา ๑๗ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวน
 กรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติ
 หน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้
 กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงสองในสามของกรรมการที่มาประชุม กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียง
 หนึ่งในการลงคะแนน

มาตรา ๑๘ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
 หรือปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้ และให้นำความในมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

(๕) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

(๖) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓ และให้ใช้ข้อความ
 ความที่พิมพ์ไว้แทน

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหาขายใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการอาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาไปก่อน แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้

มาตรา ๒๐ ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา โดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หา ก็ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้นด้วย และให้นำความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการ หรือเลขานุการอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแทนแล้วรายงานให้ทราบก็ได้ โดยให้ประกาศเพื่อให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานต่อคณะกรรมการเพื่อขอรับทรัพย์สินคืนได้ด้วย

การตรวจสอบทรัพย์สินและการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง^(๓)

มาตรา ๒๒ ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาด ไม่ฟ้องคดีซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัด หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต่องานั้น

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา ๑๖(๑) ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ และให้นำความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวแล้ว ให้คณะกรรมการจัดให้มีการพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งได้ ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ถือว่าการยึดหรืออายัดตามวรรคสองเป็นการยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง

การยื่นคำร้องขอผ่อนผันตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง^(๔)

เพื่อประโยชน์ตามมาตรานี้ คำว่า “ทรัพย์สิน” ให้หมายความรวมถึง

(๑) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลของทรัพย์สิน ดังกล่าว

(๒) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา

(๓) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอนหรือ ยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

(๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

(๔) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๒๓ เมื่อคณะกรรมการหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว แล้วรายงานให้ทราบการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง^(๕)

ทั้งนี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ การเก็บรักษาทรัพย์สินที่คณะกรรมการได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขาธิการอาจสั่งให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้

การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ตามวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำไปใช้ตามวรรคสองมิใช่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งค่าใช้จ่ายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด โดยใช้จากเงินกองทุนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ให้ชดเชยราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตาม พระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการและเลขาธิการ มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ รวมถึงการตรวจสอบจากธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์ และสถาบันการเงินด้วย

(๓) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒ ซุกซ่อนอยู่ เพื่อทำการตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มิเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูก ยักย้าย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน

ในกรณีตาม (๓) ประธานกรรมการ หรือเลขาธิการจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติแทนแล้วรายงานให้ทราบก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายตามวรรคสอง ต้องแสดงเอกสาร มอบหมายต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

มาตรา ๒๖ การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒ ซึ่งกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หากก่อให้เกิดความเสียหาย

(๕) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

หายแก่ผู้ใด ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว

(๑๐) **มาตรา ๒๗** เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา ๒๒ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใดๆ ก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาก็ได้ แต่ถ้ามีเหตุอันสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา จะยื่นคำร้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาได้ เว้นแต่จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

ในกรณีที่พบว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มเติมอีก ให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

(๑๑) **มาตรา ๒๘** เมื่อศาลสั่งรับคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๒๗ แล้ว ให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด ในกรณีที่มิหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว โดยแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งล่าสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏหลักฐานในสำนวนการสอบสวน

ค่าใช้จ่ายในการประกาศและในการแจ้ง ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

มาตรา ๒๙ บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลได้สอบสวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่ง ริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุดและแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือ ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่น โดยสุจริตเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด

(๑๒) **มาตรา ๓๐** บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษา หรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลสั่งรับคำร้องแล้ว ให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา หรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัว

(๑๐) และ (๑๑) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดย พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน

(๑๒) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดย พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน

บุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ค่าใช้จ่ายในการประกาศ ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ

มาตรา ๓๑ ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ให้ตกเป็นของกองทุน

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่มิได้ตั้งเด็คนัดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องผู้ต้องหาหรือ จำเลยรายใด ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสิ้นสุดลง ส่วนทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มิได้ตั้งเด็คนัดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ให้ตกเป็น ของกองทุน

ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินคดีได้ภายในสองปีนับแต่วันที่การกระทำความผิดเกิดและไม่อาจจับตัวผู้ต้องหาหรือ จำเลยได้ ให้ทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นตกเป็นของกองทุน แต่ถ้าไม่อาจดำเนินคดีต่อไปได้เพราะเหตุที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตายให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุน เว้นแต่ภายในสองปี นับแต่วันที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นถึงแก่ความตาย และทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้น ไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นได้ทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณชน ก็ให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาทของผู้ต้องหาหรือ จำเลยรายนั้น

มาตรา ๓๓ การขอรับทรัพย์สินคืน ให้ยื่นคำร้องพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานต่อคณะกรรมการ การขอรับทรัพย์สินและการคืนทรัพย์สินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดใน

กฎกระทรวง^(๑๓)

หมวด ๓

กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มาตรา ๓๔ ให้จัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงาน เพื่อใช้ประโยชน์ ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มาตรา ๓๕ กองทุนตามมาตรา ๓๔ ประกอบด้วยทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (๑) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒
- (๒) ทรัพย์สินที่มีผู้ให้
- (๓) ทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล

^(๑๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความใน พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

(๔) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (๑) (๒) และ (๓)

มาตรา ๓๖ กองทุนตามมาตรา ๓๕ ให้เป็นของสำนักงานโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๓๗ การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๓๘ การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการและการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๓๙ ภายในหกเดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน ให้เลขาธิการเสนอบุคคลและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้ว ซึ่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบรับรองต่อรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าเงินกองทุนมีมากพอสมควร ซึ่งเมื่อนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนแล้วยังคงมีเงินเหลืออยู่อีกเป็นจำนวนมาก คณะรัฐมนตรีจะมีมติให้ส่งเงินกองทุนจำนวนใดจำนวนหนึ่งเข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดินก็ได้

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๐ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานตามมาตรา ๒๕(๒) หรือขัดขวาง หรือไม่ให้ความสะดวกตามมาตรา ๒๕(๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำด้วยประการใดๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดชักย้าย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ หรือรับไว้โดยมิชอบด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึดหรืออายัด หรือที่ตนรู้ว่าจะถูกยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อำนาจ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง

(พ.ศ. ๒๕๓๕)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓ และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย^(๑) นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่เป็นยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มีดังต่อไปนี้

- (๑) เฮโรอีน
- (๒) มอร์ฟีน
- (๓) ฟีน
- (๔) โคคาอีน
- (๕) อาเซติก แอนไฮไดรด์
- (๖) อาเซติล คลอไรด์
- (๗) เอทิลีน ไดอะเซต
- (๘) กัญชา
- (๙) ไดเมทอกซีแอมเฟตามีน
- (๑๐) ไดเมทอกซีโปรโมแอมเฟตามีน
- (๑๑) ๒,๕-ไดเมทอกซี-๔-เอทิลแอมเฟตามีน
- (๑๒) เมทิลีนไดออกซีแอมเฟตามีน
- (๑๓) ๓,๔-เมทิลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน
- (๑๔) ๕-เมทอกซี-๓,๔ เมทิลีนไดออกซีแอมเฟตามีน

(๑) ข้อความดังกล่าวเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๕) ออกตามความใน พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

- (๑๕) พาราเมทอกซีแอมเฟตามีน
 (๑๖) ไตรเมทอกซีแอมเฟตามีน
 (๑๗) เดกซ์โทรโลเซอรัยด์ หรือแอลเอสดี หรือแอลเอสดี-๒๕
 (๑๘) แอมเฟตามีน
 (๑๙) เดกซ์แอมเฟตามีน
 (๒๐) เมทแอมเฟตามีน
 (๒๑) อีเฟดรีน

(๒) (๒๒) คีตามีน

(๓) (๒๓) ชูโดอีเฟดรีน เว้นแต่ชูโดอีเฟดรีนซึ่งเป็นส่วนผสมในตำรับยาสูตรผสมตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และชูโดอีเฟดรีนซึ่งเป็นส่วนผสมในตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

(๔) (๒๔) เฟนเตอมีน

(๕) (๒๕) มิคาโซแลม

ข้อ ๒ ยาเสพติดตามข้อ ๑ ให้รวมถึงวัตถุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นแต่มีชื่อหรือส่วนประกอบทางเคมีอย่างเดียวกันกับยาเสพติดดังกล่าว และเกลือใดๆ ของยาเสพติดดังกล่าวด้วย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) อานันท์ ปันยารชุน

(นายอานันท์ ปันยารชุน)

นายกรัฐมนตรี

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๕๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๕)

(๒) (๓) (๔) และ (๕) เพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๕) ออกตามความใน พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๘ ตอน ๖๕ ก ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๕

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การขออนุมัติจับกุมผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๘ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้เป็นหัวหน้าในการสืบสวน ซึ่งมียศตั้งแต่นายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรี หรือเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป หรือหัวหน้าพนักงานสอบสวน ยื่นคำขออนุมัติจับกุมต่อเลขานุการ

คำขอตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุชื่อผู้กระทำความผิดซึ่งประสงค์จะขอจับกุม รวมทั้งระบุข้อหาให้ชัดเจน และให้ยื่นคำขอพร้อมกับเอกสารหลักฐาน ดังต่อไปนี้

(๑) บันทึกลงแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งความผิดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

(๒) รายงานการสืบสวนเกี่ยวกับพฤติการณ์และสถานภาพส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดที่ขออนุมัติจับกุมนั้น เช่น ประวัติบุคคลหรือประวัติอาชญากร

(๓) พยานหลักฐานอื่นที่ทำให้เชื่อได้ว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดในข้อหาที่ขออนุมัติจับกุม

ข้อ ๒ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๘ เป็นผู้ต้องหาซึ่งถูกจับกุมในความผิดอื่น ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนดำเนินคดีในความผิดอื่นนั้น รายงานหัวหน้าพนักงานสอบสวน และให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนยื่นคำขออนุมัติแจ้งข้อหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๘ แก่ผู้นั้น ต่อเลขานุการโดยเร็ว

ให้นำความในวรรคสองของข้อ ๑ มาใช้บังคับแก่การยื่นคำขออนุมัติแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

ข้อ ๓ ในการพิจารณาคำขอ เลขานุการอาจเรียกให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ทำการสืบสวน พนักงานสอบสวน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาให้ถ้อยคำหรือส่งพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ข้อ ๔ ให้เลขานุการพิจารณาคำขออนุมัติตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ ให้แล้วเสร็จภายในห้าวันนับแต่วันที่รับคำขอ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นจะขยายเวลาออกไปอีกได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินห้าวัน โดยต้องบันทึกเหตุจำเป็นดังกล่าวไว้ด้วย เมื่อเลขานุการได้มีคำสั่งประการใดแล้ว ให้มีหนังสือแจ้งคำสั่งให้ผู้ขออนุมัติทราบโดยไม่ชักช้า หรือจะให้ผู้ขออนุมัติลงลายมือชื่อรับทราบในคำสั่งนั้นก็ได้

ข้อ ๕ ในกรณีที่ได้รับอนุมัติจากเลขานุการ ให้ผู้ขอรับอนุมัติรีบดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้วรายงานให้เลขานุการทราบโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัตินั้น

ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติได้ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งอนุมัติ ก็ให้รายงานเลขานุการทราบโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามวันนับแต่วันที่ครบกำหนดดังกล่าว

ข้อ ๖ ในการรายงานตามข้อ ๕ ให้รายงานด้วยว่ามีหรือได้รับข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำผิดตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๘ ที่ถูกจับกุม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดของบุคคลดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

การรายงานข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้ทุกขณะที่ได้รับข้อมูลหรือหลักฐาน

ข้อ ๗ ในกรณีที่มีการออกหมายจับ ให้ผู้ขออนุมัติส่งสำเนาหมายจับให้เลขาธิการทราบโดยเร็ว

ข้อ ๘ คำขออนุมัติ หนังสือแจ้งคำสั่งอนุมัติ และรายงานต่างๆ ตามกฎกระทรวงนี้ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงานกำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) **อานันท์ ปันยารชุน**

(นายอานันท์ ปันยารชุน)

นายกรัฐมนตรี

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๕ ตอนที่ ๕๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๕)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๕)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินตามกฎกระทรวงนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจะต้องดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการที่คณะกรรมการแต่งตั้ง

ข้อ ๒ เมื่อได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบดังนี้

(๑) รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ทราบถึงทรัพย์สินที่ได้มาหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจากข้อมูลข่าวสาร หรือหลักฐานที่ได้รับจากการรายงานการจับกุมตามมาตรา ๑๔ รายงานที่ได้รับตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ และจากรายงานที่ได้รับจากการสืบสวนในทางอื่น

(๒) ในการตรวจสอบทรัพย์สินตามที่รวบรวมได้ตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นให้ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้ใด ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยวิธีใด เมื่อใด มีหลักฐานการได้มาอย่างไร และมีราคาโดยประมาณเท่าใด

(๓) จัดทำรายละเอียดแสดงรายการทรัพย์สินที่ตรวจสอบรวมทั้งรายละเอียดที่ได้จากการตรวจสอบลงไว้ในสารบบคดี บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจสอบตามแบบที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันสมควรที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินที่ต้องตรวจสอบอาจมีการ โอน ยักย้าย ซุกซ่อน พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายอาจร้องขอให้คณะกรรมการโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๒ สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนได้ หรืออาจร้องขอให้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ แทนคณะกรรมการได้

ข้อ ๔ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การรวบรวมข้อมูล เอกสาร และพยานหลักฐานในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน

(๑) ในกรณีที่เป็นการตรวจสอบสังหาริมทรัพย์ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอความร่วมมือไปยังเจ้าพนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้ดำเนินการตรวจสอบให้ก็ได้

(๒) ในกรณีที่เป็นการตรวจสอบสังหาริมทรัพย์

(ก) สำหรับสังหาริมทรัพย์ที่ต้องมีทะเบียนตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอความร่วมมือไปยังนายทะเบียน หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้ดำเนินการตรวจสอบให้ก็ได้

(ข) สำหรับสังหาริมทรัพย์อื่น หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าบุคคลใดมีข้อมูล เอกสาร หรือพยานหลักฐานใดๆ ที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ของผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้บุคคลดังกล่าวมาให้ถ้อยคำ หรือให้แจ้งข้อมูล หรือให้ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานนั้นก็ได้

(๓) การตรวจสอบการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน ให้ตรวจสอบจากการจดทะเบียนที่ได้กระทำภายในระยะเวลาสิบปีก่อนวันที่ผู้ต้องหานั้นถูกจับกุมหรือได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา และได้กระทำภายหลังวันดังกล่าวด้วย

(๔) การตรวจสอบทรัพย์สินประเภทเงินฝากธนาคารหรือเงินฝากในสถาบันการเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอความร่วมมือจากสำนักงานใหญ่ของธนาคารหรือสถาบันการเงินนั้น เพื่อขอเอกสารหลักฐานเงินฝากในชื่อของผู้ถูกตรวจสอบที่มีหรือที่เคยมีบุคคลในครอบครัว รวมทั้งที่ใช้นามอื่น ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าของหรือมีอำนาจสั่งจ่ายร่วมกับบุคคลอื่นได้

(๕) การตรวจสอบพยานหลักฐานอื่นๆ ให้ตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๕ ในกรณีทรัพย์สินที่ตรวจสอบได้มีหลักฐานของทางราชการหรือหลักฐานอื่นที่ปรากฏแก่

พนักงานเจ้าหน้าที่ระบุว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของบุคคลอื่น หรือในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าบุคคลอื่นอาจอ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบถึงการตรวจสอบทรัพย์สินนั้น

ในกรณีที่ไม้อาจทราบได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศแจ้งการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการของสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และที่สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่ที่ตรวจสอบพบทรัพย์สินนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องที่นั้นอย่างน้อยสองฉบับ เป็นเวลาอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน และในกรณีที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ให้ปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานที่ดินแห่งท้องที่ที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่และบริเวณที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์นั้นด้วย

การมีหนังสือแจ้งตามวรรคหนึ่งและการประกาศตามวรรคสองนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ระบุรายละเอียดของทรัพย์สินให้ชัดเจนเพียงพอที่บุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้ถึงประเภท ชนิด ลักษณะ ขนาดหรือจำนวน และท้องที่ที่ตรวจสอบพบหรือที่เป็นที่ตั้งของทรัพย์สินนั้น

ข้อ ๖ ในระหว่างที่ยังไม่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เจ้าของทรัพย์สินอาจไปแสดงตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อขอรับทรัพย์สินของตนคืนได้ในวันและเวลาทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่หากว่าทรัพย์สินนั้นม่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือเจ้าของทรัพย์สินได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตาม สมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ โดยให้นำพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปแสดงด้วย ในการนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกปากคำของบุคคลดังกล่าวและรายละเอียดแห่งพยานหลักฐานนั้นไว้เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการต่อไป

ข้อ ๗ เมื่อได้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินเสร็จแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานผลการดำเนินการ พร้อมด้วยสารบบคดี บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจสอบได้ต่อเลขาธิการ เพื่อเลขาธิการจะได้นำเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(ลงชื่อ) อานันท์ ปันยารชุน
(นายอานันท์ ปันยารชุน)
นายกรัฐมนตรี

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๕ ตอนที่ ๕๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๒๒ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวตามคำสั่งของคณะกรรมการหรือเลขาธิการนั้น ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินอาจยื่นคำร้องขอผ่อนผันต่อเลขาธิการเพื่อขอรับทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในเวลาใดก็ได้ก่อนที่คณะกรรมการจะมีคำสั่งตามมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น โดยให้แสดงเหตุผลและความจำเป็นในการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งกำหนดเวลาที่จะนำทรัพย์สินนั้น ไปใช้ประโยชน์ และผู้ซึ่งจะเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น และในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินให้แสดงหลักฐานแห่งการเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นด้วย คำร้องตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๒ การพิจารณาอนุญาตให้นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์นั้น ให้พิจารณาหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ประกอบด้วย

(๑) เหตุผล ความจำเป็น และความเร่งด่วนที่จะต้องนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

(๒) ความน่าเชื่อถือของผู้ที่จะนำทรัพย์สินนั้น ไปใช้ประโยชน์

(๓) ประเภท และมูลค่าของทรัพย์สิน และลักษณะของการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ว่าจะมีความเสี่ยงภัยหรือเสี่ยงต่อความเสียหายหรือไม่ เพียงใด

(๔) ระยะเวลาที่จะนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

ข้อ ๓ คณะกรรมการจะอนุญาตให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ แต่การจะอนุญาตให้บุคคลอื่นนอกจากบุคคลดังกล่าว เป็นผู้นำทรัพย์สินนั้น ไปใช้ประโยชน์ ให้กระทำโดยมีหลักประกัน

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการอาจอนุญาตให้มีการนำทรัพย์สินนั้น ไปใช้ประโยชน์ก่อน โดยมีหลักประกันแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการจะเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเพิกถอนการอนุญาตเสียก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง จะกระทำโดยกำหนดเงื่อนไขใดๆ ให้ผู้ได้รับอนุญาตต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

ข้อ ๔ การผ่อนผันให้นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันนั้น เมื่อผู้ได้รับอนุญาตได้ทำสัญญารับมอบทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์แล้ว ให้ส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้ได้รับอนุญาต

การผ่อนผันให้นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์โดยมีหลักประกันนั้น เมื่อผู้ได้รับอนุญาตได้ทำสัญญารับมอบทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์พร้อมทั้งส่งมอบหลักประกันแก่สำนักงานแล้ว ให้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ได้รับอนุญาต

สัญญาตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงานกำหนด และอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ได้รับอนุญาต กำหนดเวลาที่อนุญาต และข้อความยินยอมชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนหรืออัตราที่กำหนดในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นชำรุดบกพร่อง หรือสูญหาย

ข้อ ๕ หลักประกันอาจใช้อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสด
- (๒) พันธบัตรรัฐบาลไทย
- (๓) เชื้อธนาคารหรือตราที่อาจขึ้นเงินได้ในวันส่งมอบเป็นหลักประกัน
- (๔) หุ่นหรือหุ่นคู่ที่ออกโดยนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
- (๕) อสังหาริมทรัพย์
- (๖) บุคคลอื่นโดยมีหลักประกันตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) มอบเป็นหลักประกัน
- (๗) หลักทรัพย์อื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้รับเป็นหลักประกันได้

ข้อ ๖ ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งตามมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้มีการอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ ให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนการอนุญาตนั้น

ข้อ ๗ ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต คณะกรรมการอาจมีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาตทั้งหมดหรือบางส่วน หรือจะกำหนดเงื่อนไขใดๆ เพิ่มเติมก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจมีคำสั่งให้มีการวางหลักประกันเพิ่มขึ้นหรือดีกว่าเดิมภายในเวลาที่กำหนดก็ได้

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการอาจมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองไปก่อนก็ได้ แล้วรายงานคณะกรรมการในโอกาสแรกที่มีการประชุมของคณะกรรมการ

ข้อ ๘ ให้เลขานุการแจ้งคำสั่งตามข้อ ๘ ให้ผู้ได้รับอนุญาตทราบ และดำเนินการตามคำสั่งโดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการหรือเลขานุการเพิกถอนการอนุญาตนั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๙ ให้ผู้ได้รับอนุญาตรีบส่งคืนทรัพย์สินที่นำไปใช้ประโยชน์ให้แก่สำนักงานทันทีเมื่อปรากฏว่า

- (๑) มีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาต
  - (๒) ครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาต หรือ
  - (๓) ผู้ที่นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์หมดความจำเป็นที่จะต้องใช้ประโยชน์ทรัพย์สินนั้นแล้ว
- การส่งคืนทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๑๐ หลักประกันนั้น ถ้ามิได้มีการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้จัดการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ส่งคืน เมื่อการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์เป็นไปโดยถูกต้องตามสัญญาและผู้ที่ได้รับอนุญาตได้ส่งคืนทรัพย์สินนั้นแล้ว แต่ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ส่งคืนนั้นมีความชำรุดบกพร่องหรือเสียหายอย่างใดๆ อันเนื่องมาแต่การนำไปใช้ประโยชน์ ให้หักค่าเสียหายออกจากหลักประกันนั้นตามส่วน

(๒) ให้รีบ เมื่อผู้ได้รับอนุญาตไม่ส่งทรัพย์สินคืนตามสัญญา ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) **อานันท์ ปันยารชุน**

(นายอานันท์ ปันยารชุน)

นายกรัฐมนตรี

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๕๕ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๓๕)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๒๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

หมวด ๑

การยึดและอายัดทรัพย์สิน

ข้อ ๑ เมื่อคณะกรรมการหรือเลขาธิการมีคำสั่งให้ยึดอสังหาริมทรัพย์ใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบโดยเร็ว และให้เจ้าพนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวบันทึกการสั่งยึดนั้นไว้

ข้อ ๒ ก่อนทำการยึดทรัพย์สิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงเอกสารการมอบหมายตามมาตรา ๒๕ และคำสั่งยึดทรัพย์สินต่อผู้ถูกตรวจสอบหรือเจ้าของทรัพย์สิน ถ้าไม่พบตัวผู้นั้น ก็ให้แสดงต่อบุคคลผู้ครอบครอง หรือบุคคลในครอบครัวของผู้ครอบครองทรัพย์สิน หากไม่พบตัวบุคคลใดๆ ณ ที่ทำการยึดนั้นก็ให้ดำเนินการยึดโดยให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองในท้องที่นั้นมาร่วมเป็นพยานด้วย

ข้อ ๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดทรัพย์สินได้ทุกวันในระหว่างเวลากลางวัน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ได้ดำเนินการในทันที ทรัพย์สินนั้นจะสูญหายหรือถูกขโมย ก็ให้มีอำนาจดำเนินการยึดในเวลากลางคืนได้

ข้อ ๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศการยึดไว้ ณ บริเวณอสังหาริมทรัพย์นั้นและมีหนังสือแจ้งการยึดให้ผู้ถูกตรวจสอบ เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ และเจ้าของร่วมทราบ หากไม่สามารถแจ้งแก่บุคคลดังกล่าวได้ ให้ปิดประกาศแจ้งการยึดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินและสำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่ อันเป็นที่ตั้งแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นและที่ทำการของสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถนำหนังสือสำคัญสำหรับอสังหาริมทรัพย์มาได้ ให้นำหนังสือสำคัญนั้นมาเก็บรักษาไว้ ณ ที่สำนักงาน

ข้อ ๕ ในการยึดที่ดินที่มีโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งใดๆ ที่เป็นของผู้อื่นรวมอยู่ด้วย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกถ้อยคำผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งนั้น ให้ปรากฏว่ามีสิทธิในที่ดินนั้นอย่างไร เช่น สิทธิอาศัย สิทธิการเช่า หรือสิทธิเหนือพื้นดิน

ข้อ ๖ การยึดโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดแจ้งรายละเอียดของสิ่งเหล่านั้นตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๗ การยึดสิ่งหามิทรัพย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งการยึดให้ผู้ถูกตรวจสอบเจ้าของทรัพย์สิน หรือเจ้าของร่วมทราบ หากไม่สามารถแจ้งแก่บุคคลดังกล่าวได้ ให้ปิดประกาศแจ้งการยึดไว้ ณ ที่ทำการของสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กรณียึดสิ่งหามิทรัพย์ที่มีทะเบียนกรรมสิทธิ์ เช่น เรือกำปั่น หรือเรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือรถยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพคนอยู่อาศัย เครื่องจักร อากาศยาน ให้แจ้งการยึดไปยังนายทะเบียนแห่งทรัพย์สินนั้น และให้นายทะเบียนบันทึกการยึดนั้นไว้

ข้อ ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำบัญชีทรัพย์สินที่ยึด โดยแสดงรายละเอียด เช่น ชื่อ ประเภท จำนวน ขนาด น้ำหนัก สภาพของทรัพย์สิน ตามลำดับหมายเลขไว้ และให้แสดงเครื่องหมายไว้ที่ทรัพย์สินนั้นให้เห็น โดยประจักษ์แจ้งว่าได้มีการยึดแล้วตามวิธีที่เห็นสมควร

ข้อ ๙ เมื่อได้ยึดทรัพย์สินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการให้ผู้ถูกตรวจสอบ หรือเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้ที่ครอบครอง หรือผู้ที่อยู่ในครอบครองของผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นลงนามรับรองบัญชีหรือทรัพย์สินที่ยึดไว้ หากผู้นั้นไม่ยินยอมลงลายมือชื่อ หรือในกรณีไม่มีบุคคลดังกล่าว ให้จัดแจ้งในบัญชีทรัพย์สินที่ยึด และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองในท้องถิ่นนั้นลงลายมือชื่อรับรองแทน

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดสิ่งหามิทรัพย์ใดแล้ว ไม่สามารถขนย้ายสิ่งหามิทรัพย์ที่ยึดนั้นมาเก็บรักษาไว้ได้ หรือสิ่งหามิทรัพย์นั้นมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะนำมาเก็บรักษา ให้รายงานเลขาธิการทราบเพื่อพิจารณา สั่งการตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่เลขาธิการยังไม่มีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการยึดนั้นจัดการเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ตามที่เห็นสมควรไปพลางก่อน

ข้อ ๑๑ เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งคำสั่งแก่ผู้ถูกตรวจสอบหรือเจ้าของทรัพย์สินและบุคคลภายนอก ซึ่งต้องรับผิดชอบ เพื่อชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของนั้น

ข้อ ๑๒ ถ้าค่าแห่งสิทธิเรียกร้องซึ่งอายัดไว้ นั้น ต้องเสื่อมเสียไปเพราะความผิดของบุคคลภายนอกเนื่องจากกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอายัดไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้คณะกรรมการ หรือเลขาธิการเรียกให้บุคคลภายนอกนั้น รับผิดชอบเพื่อความเสียหายใดๆ อันเกิดขึ้นแต่การนั้น

ข้อ ๑๓ คำสั่งอายัดนั้นอาจออกได้ ไม่ว่าหนึ่งของบุคคลภายนอกนั้นจะมีข้อโต้แย้ง ข้อจำกัด หรือเงื่อนไข หรือว่าได้กำหนดจำนวนไว้แน่นอนหรือไม่

หมวด ๒

การประเมินราคาทรัพย์สิน

ข้อ ๑๔ เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายดำเนินการประเมินราคาทรัพย์สินดังกล่าวโดยเร็ว

ข้อ ๑๕ ในการประเมินราคาทรัพย์สินบางประเภท พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายอาจขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบประเภท ชนิด และประเมินราคาทรัพย์สินนั้นได้

ข้อ ๑๖ กรณีที่คณะกรรมการหรือเลขานุการเห็นว่าราคาทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินต่ำหรือสูงเกินไป คณะกรรมการหรือเลขานุการอาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ชี้แจงเหตุผลแห่งการประเมิน หรือ สั่งให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินนั้นใหม่ได้

ข้อ ๑๗ การประเมินราคาทรัพย์สิน ให้ประเมินตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การประเมินราคาที่ดินให้ถือหลักเปรียบเทียบกับราคาตลาดหรืออิงราคาที่เกี่ยวข้องกับราคาตลาดให้มากที่สุด แต่ไม่ต่ำกว่าราคาประเมินของกรมที่ดิน ซึ่งใช้ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

(๒) การประเมินราคาโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง

(ก) อาคารที่ก่อสร้างใหม่ ให้ถือหลักการถอดแบบคำนวณตามวิธีการของการ

ก่อสร้าง

(ข) อาคารที่ใช้งานแล้ว ให้คำนวณตามตารางสำเร็จของทางราชการ

(๓) การประเมินราคาทรัพย์สินอื่นๆ

(ก) สำหรับของใหม่ ให้ถือราคาตลาดเป็นเกณฑ์การประเมิน

(ข) สำหรับของเก่า ให้ถือตามราคาตลาดหักด้วยค่าเสื่อมราคาตามสภาพความเป็นจริง หรือ

ตามวิธีการที่กำหนดไว้

(ค) สำหรับราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ให้ใช้ราคาซื้อขายครั้งหลังสุด ส่วนราคาหุ้นกู้ให้

ใช้ราคาที่ตราไว้และราคาหุ้นในบริษัทต่างๆ ให้ประเมินราคาโดยการประเมินฐานะทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัทนั้น

ข้อ ๑๘ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการยึดหรืออายัด และประเมินราคาทรัพย์สินเสร็จแล้วให้ทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี พร้อมแนบบัญชีทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดนั้นไปด้วย

ข้อ ๑๙ ค่าใช้จ่ายในการยึด อายัด เก็บรักษาทรัพย์สินชั่วคราว และประเมินราคาทรัพย์สินให้เป็นไปตามที่เลขานุการกำหนด โดยใช้เงินจากกองทุน

ข้อ ๒๐ เอกสารการยึด อายัด ประเมินราคาทรัพย์สินและรายงานต่างๆ ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงานกำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) **อานันท์ ปันยารชุน**

(นายอานันท์ ปันยารชุน)

นายกรัฐมนตรี

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๕ ตอนที่ ๕๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๕)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกรณีที่ต้องคืนทรัพย์สิน ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้ผู้ซึ่งมีสิทธิได้รับทรัพย์สินนั้นคืนตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้ที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนทราบ เพื่อมารับทรัพย์สินดังกล่าวคืนไป เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นจะมีผู้มาขึ้นคำร้องขอคืนไว้แล้ว

ข้อ ๒ ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของทรัพย์สินที่ต้องคืนตามข้อ ๑ ให้สำนักงานประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยสองฉบับ เป็นเวลาอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน เพื่อให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของมาขึ้นคำร้องต่อเลขานุการเพื่อขอรับทรัพย์สินคืน และให้เลขานุการเสนอคำร้องนั้นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

คำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๓ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ อาจยื่นคำร้องต่อเลขานุการเพื่อขอรับทรัพย์สินของตนคืนในเวลาใดๆ ก็ได้ ก่อนที่คณะกรรมการจะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น

คำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๔ คำร้องตามข้อ ๒ และข้อ ๓ อย่างน้อยต้องยื่นพร้อมเอกสารหรือหลักฐานทางทะเบียนที่ทางราชการออกให้ หรือเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่แสดงว่า ตนเป็นเจ้าของหรือผู้มีสิทธิครอบครองในทรัพย์สินนั้น

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นถึงแก่ความตาย ให้ยื่นใบมรณะบัตรและคำสั่งของศาลที่แต่งตั้งผู้จัดการมรดกด้วย

ข้อ ๕ เมื่อมีการคืนทรัพย์สินที่มีทะเบียนตามกฎหมาย ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งการถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้น ไปยังนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจดทะเบียนสำหรับทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว

ข้อ ๖ การรับทรัพย์สินคืน ให้เจ้าของมารับคืนได้ ณ สถานที่ที่สำนักงานแจ้งให้ทราบ เว้นแต่ในกรณีจำเป็น และมีเหตุผลสมควร เลขานุการอาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินนั้นไปส่งคืนให้แก่เจ้าของก็ได้

ข้อ ๗ ทรัพย์สินใดที่ไม่อาจคืนให้แก่เจ้าของได้ หรือไม่มีผู้ใดมาอ้างว่าเป็นเจ้าของเพื่อขอรับคืน ให้เลขธิการ
รายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(ลงชื่อ) **อานันท์ ปันยารชุน**
(นายอานันท์ ปันยารชุน)
นายกรัฐมนตรี

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๕ ตอนที่ ๕๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๓๕

โดยที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้ คณะกรรมการหรือเลขาธิการ มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือดำเนินการอื่น ดังนั้น ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีความสุจริต ยุติธรรม จึงจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคุณสมบัติพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่า ด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ผู้ซึ่งจะได้รับการเสนอชื่อให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับสามหรือเทียบเท่า หรือชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป หรือ

(๒) เป็นพนักงานขององค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่า ข้าราชการ

การใน (๑)

ให้เลขาธิการเสนอชื่อผู้มีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งต่อนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๔ เมื่อได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ให้เลขาธิการออกบัตรประจำตัวตามแบบที่ เลขาธิการกำหนดให้แก่ผู้นั้น

ข้อ ๕ ให้เลขาธิการจัดทำทะเบียนประวัติ ความประพฤติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามที่เห็นว่าจำเป็นและสมควร

ข้อ ๖ การเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สิ้นสุดลง เมื่อนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งยกเลิกการแต่งตั้ง

ให้เลขาธิการเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้นั้นขาดคุณสมบัติตามข้อ ๓

(๒) ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นเสนอให้ยกเลิกการแต่งตั้ง

(๓) เลขาธิการเห็นสมควรให้ยกเลิกการแต่งตั้ง

ข้อ ๗ ให้เลขาธิการรักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจออกระเบียบหรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตาม
ระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕

(ลงชื่อ) พลตำรวจเอก เกา สารสิน

(เกา สารสิน)

รองนายกรัฐมนตรี รักษาการแทน

นายกรัฐมนตรี

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๕ ตอนที่ ๑๐๔ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๕)

ระเบียบสำนักงาน ป.ป.ส.

ว่าด้วยการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๔๒

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้การแต่งตั้งและการออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงกำหนดระเบียบปฏิบัติไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงาน ป.ป.ส. ว่าด้วยการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๒” หรือเรียกโดยย่อว่า “ระเบียบพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๔๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักงาน ป.ป.ส. ว่าด้วยการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วย มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕

ระเบียบหรือคำสั่งใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้ “บัตรประจำตัว” หมายความว่า เอกสารที่เลขการออกให้ประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๕ ให้ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ข้อ ๖ การขอแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ส่งหลักฐานตามรายการดังต่อไปนี้

(๑) คำขอแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (แบบ ป.ป.ส. ๓-๑๐๑)

(๒) ภาพถ่ายไม่เกิน ๖ เดือนหน้าตรงแต่งเครื่องแบบไม่สวมหมวก ขนาด ๒ นิ้ว จำนวน ๒ ภาพ

(๓) สำเนาภาพถ่ายทะเบียนบ้าน ๑ ฉบับ

ข้อ ๗ การขอแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ผู้ขอยื่นคำขอต่อบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ส. ให้ยื่นต่อผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป

(๒) ในส่วนราชการอื่น ให้ยื่นต่ออธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการเทียบเท่าอธิบดี

ข้อ ๘ เมื่อผู้รับคำขอตามข้อ ๗ พิจารณาเห็นควรให้แต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ส่งคำขอไปยังสำนักงาน ป.ป.ส.

ข้อ ๙ เมื่อสำนักงาน ป.ป.ส. ได้รับคำขอแต่งตั้ง ให้สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดตรวจสอบหลักฐานตามข้อ ๖ และตรวจสอบประวัติ ตลอดจนพฤติกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ให้สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาเสพคดีเสนอเลขานุการ พร้อมความเห็นว่าจะสมควรแต่งตั้งเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่หรือไม่

ข้อ ๑๐ ให้เลขานุการนำรายชื่อที่เห็นสมควรแต่งตั้ง เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งและเมื่อมีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ให้เลขานุการนำรายชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบต่อไป

ข้อ ๑๑ ให้สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาเสพคดี จัดทำบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ทะเบียนประวัติ ความประพฤติ และพฤติการณ์ต่างๆ ที่เห็นว่าจำเป็น

ถ้าไม่มีการแต่งตั้ง ให้สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาเสพคดีแจ้งให้ผู้ขอแต่งตั้งทราบ

ข้อ ๑๒ บัตรประจำตัวให้ใช้ได้ภายในระยะเวลาตามที่กำหนด เมื่อบัตรประจำตัวหมดอายุ และมีความประสงค์จะขอต่อ ให้ยื่นขอต่อได้ภายใน ๓๐ วันก่อนวันหมดอายุ ที่สำนักงาน ป.ป.ส. พร้อมคำรับรองว่าบัตรประจำตัวหมดอายุ และมีตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบปัจจุบันในการปราบปรามอาเสพคดี

การขอต่อบัตรประจำตัว ให้ใช้คำขอตามแบบ ป.ป.ส. ๓-๑๐๒ พร้อมภาพถ่ายตามข้อ ๖(๒) โดยยื่นคำขอต่อผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง ผู้บังคับการตำรวจ หรือเทียบเท่าขึ้นไป

เมื่อได้รับบัตรประจำตัวใหม่แล้ว จะต้องมอบบัตรประจำตัวเก่าคืนให้สำนักงาน ป.ป.ส.

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่บัตรประจำตัวชำรุด สูญหายหรือถูกทำลายด้วยประการใดๆ ให้ผู้นั้นรีบรายงานต่อผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง ผู้บังคับการตำรวจ หรือเทียบเท่าขึ้นไป เพื่อแจ้งสำนักงาน ป.ป.ส. พร้อมบัตรประจำตัว และคำรับรองหรือหลักฐานการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ แล้วแต่กรณี

ถ้าผู้นั้นประสงค์ให้ออกบัตรประจำตัวใหม่ ให้ใช้คำขอตามข้อ ๑๒ วรรคสอง

ข้อ ๑๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับบัตรประจำตัวด้วยตัวเอง ในกรณีที่ไม่สามารถมารับบัตรประจำตัวด้วยตนเอง ให้มอบอำนาจแก่ข้าราชการในส่วนราชการเดียวกันมารับแทน โดยทำใบมอบอำนาจตามแบบ ป.ป.ส. ๓-๑๐๓

ประกาศ ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

(ลงชื่อ) พยงค์ พันธุ์ศรี

(นายพยงค์ พันธุ์ศรี)

เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามอาเสพคดี

คำขอแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ด้วยข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอรับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงขอแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติของข้าพเจ้าดังต่อไปนี้

๑. ชื่อ/ยศ ..... ชื่อสกุล .....

ชื่อรอง .....

๒. รับราชการในตำแหน่ง ..... ระดับ .....

ชั้น ..... บาท แผนก ..... กอง .....

กรม .....

สถานที่ทำการ ..... โทรศัพท์ .....

วันเข้ารับราชการ .....

๓. หน้าที่ความรับผิดชอบปัจจุบันเกี่ยวข้องกับปราบปรามยาเสพติดโดยตรงคือ .....

.....

.....

.....

๔. เชื้อชาติ ..... สัญชาติ ..... ศาสนา .....

๕. เกิดวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... อายุ ..... ปี

๖. เกิดที่บ้านเลขที่ ..... หมู่ ..... ตรอก/ซอย .....

ถนน ..... ตำบล/แขวง .....

อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

๗. อยู่ที่บ้านเลขที่ ..... หมู่ ..... ตรอก/ซอย .....

ถนน ..... ตำบล/แขวง .....

อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

โทรศัพท์ .....

๘. การศึกษา (ชั้นวิชาชีพ วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยทุกสถาบัน) .....

.....

.....

ได้รับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาบัตร .....

มีความรู้ความสามารถพิเศษ .....

รู้ภาษาต่างประเทศภาษาใดบ้าง เพียงใด .....

๘. ประวัติการรับราชการหรือการทำงานที่ผ่านมาแล้วทุกแห่ง .....
- พ.ศ. .... ถึง พ.ศ. .... ตำแหน่ง ..... ที่ทำงาน .....
- พ.ศ. .... ถึง พ.ศ. .... ตำแหน่ง ..... ที่ทำงาน .....
- พ.ศ. .... ถึง พ.ศ. .... ตำแหน่ง ..... ที่ทำงาน .....
- พ.ศ. .... ถึง พ.ศ. .... ตำแหน่ง ..... ที่ทำงาน .....
- พ.ศ. .... ถึง พ.ศ. .... ตำแหน่ง ..... ที่ทำงาน .....
- พ.ศ. .... ถึง พ.ศ. .... ตำแหน่ง ..... ที่ทำงาน .....
๑๐. เคยได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายพิเศษหรือไม่
- เป็น ..... ตามกฎหมาย ..... เมื่อ ..... ยกเลิกเมื่อ .....
- เป็น ..... ตามกฎหมาย ..... เมื่อ ..... ยกเลิกเมื่อ .....
- เป็น ..... ตามกฎหมาย ..... เมื่อ ..... ยกเลิกเมื่อ .....
๑๑. เคยถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องว่ากระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการหรือไม่ .....
- .....
- เคย ..... ครั้ง เมื่อ .....
๑๒. ก. เคยถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องว่ากระทำความผิดอาญาหรือไม่ .....
- เคย ..... ครั้ง เมื่อ .....
- ข้อหาความผิด .....
- ข. เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษอย่างใดหรือไม่ .....
- เคย ..... ครั้ง เมื่อ .....
- ความผิดฐานใด .....
- กำหนดโทษ ..... จำคุก ..... ปี ..... เดือน .....
- วันพ้นโทษเมื่อใด ..... ปรับ ..... บาท
๑๓. สถานที่ติดต่อข้าพเจ้าได้สะดวก .....
- .....
- .....
- ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความที่กล่าวข้างต้นนี้เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ ..... ผู้ขอรับการแต่งตั้ง

คำรับรอง

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

ขอรับรองว่า ..... ซึ่งขอรับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นผู้อยู่ได้บังคับบัญชาของข้าพเจ้ามาเป็นเวลา ..... ปี ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่ามีคุณสมบัติดี ไม่เป็นผู้มีความประพฤติและชื่อเสียงเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และเป็นผู้มีหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติดโดยตรง สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

ลงชื่อ ..... ผู้รับรอง

หมายเหตุ ผู้รับรองจะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง ผู้บังคับการตำรวจ หรือเทียบเท่าขึ้นไป

คำขอจัดทำบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ใหม่

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ด้วยข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอจัดทำบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ใหม่ เนื่องจากบัตรประจำตัว .....

..... เมื่อวันที่ ..... จึงขอแจ้งรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ชื่อ/ยศ ..... ชื่อสกุล .....

ชื่อรอง .....

๒. รับราชการในตำแหน่ง ..... ระดับ .....

ชั้น ..... บาท แผนก .....

กรม .....

สถานที่ทำการ ..... โทรศัพท์ .....

วันเข้ารับราชการ .....

๓. หน้าที่ความรับผิดชอบปัจจุบันเกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติดโดยตรงคือ .....

.....
.....
.....

๔. อยู่ที่บ้านเลขที่ ..... หมู่ .....

ถนน ..... ตำบล/แขวง .....

อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

โทรศัพท์ .....

๕. ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
พ.ศ. ๒๕๓๔ บัตรเลขที่ .....๖. ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินให้ดำเนินการตรวจสอบ ..... เรื่อง
มีรายละเอียดคือเรื่อง ....
.....
.....

๗. สถานที่ติดต่อข้าพเจ้าได้สะดวก .....

.....
.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ ..... ผู้ขอรับการแต่งตั้ง

คำรับรอง

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

ขอรับรองว่าบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ของ .....

ซึ่งขอรับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่สามารถใช้งานได้เนื่องจาก .....

และปัจจุบันบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของข้าพเจ้า และเป็นผู้มีหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติดโดยตรง สมควรได้รับการออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

ลงชื่อ ..... ผู้รับรอง

-
- หมายเหตุ
- ผู้รับรองจะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง ผู้บังคับการตำรวจหรือเทียบเท่าขึ้นไป
  - กรณีบัตรสูญหาย ต้องแนบใบแจ้งความมาพร้อมคำขอนี้ด้วย

ใบมอบอำนาจรับบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

กอง ..... กรม ..... จังหวัด .....

ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... ซึ่งได้รับแจ้งจากสำนักงานให้มารับบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

ของข้าพเจ้านั้น เนื่องจาก .....

จึงไม่สามารถรับบัตรประจำตัวด้วยตนเองได้ข้าพเจ้าจึงขอมอบอำนาจให้ .....

เป็นผู้มารับบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ของข้าพเจ้าแทน และหากเกิดความเสียหายขึ้นแก่บัตรประจำตัวของข้าพเจ้าด้วย

ประการใดๆ ก็ดี หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น โดยการนำบัตรประจำตัวของข้าพเจ้าไปใช้ในทางมิชอบก็ดี ข้าพเจ้าก็ขอรับผิดชอบ

ทุกประการ

จึงลงลายมือชื่อเป็นสำคัญ

ลงชื่อ ..... ผู้มอบอำนาจ

คำรับรองผู้รับมอบอำนาจ

ข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

กอง ..... กรม ..... จังหวัด .....

ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... ยินยอมเป็นผู้รับมอบอำนาจแทน .....

เพื่อกระทำการตามหนังสือมอบอำนาจฉบับนี้

ลงชื่อ ..... ผู้รับมอบอำนาจ

ลงชื่อ ..... พยาน

ลงชื่อ ..... พยาน

หมายเหตุ ผู้รับมอบอำนาจจะต้องนำบัตรประจำตัวมาแสดงด้วย

**ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน
ว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด (ฉบับที่ ๓)**

พ.ศ. ๒๕๔๗

เนื่องจากระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังขาดสาระหลายประการ ประกอบกับมีการขยายการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไปยังพื้นที่ที่ทำการยึดหรืออายัดหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด นั้น

เพื่อให้การเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นระเบียบเดียวกัน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๕) และมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๗) ”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

ทรัพย์สิน หมายความว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่คณะกรรมการได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ และให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่คณะกรรมการหรือเลขานุการได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวด้วย

ข้อ ๕ ให้เลขานุการ รักษาการตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจออกระเบียบหรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เลขานุการเสนอให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด

หมวด ๑

หน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน

ข้อ ๖ ในกรณีปกติ ให้ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด หรือผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำภาค แล้วแต่กรณี มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดได้ในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ

ชอบ แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควร เลขานุการจะมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะประกอบด้วยข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน หรือจะมีคำสั่งแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาชญากรรมหรือผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทใด ให้เป็นผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินของผู้ต้องหารายใดโดยเฉพาะก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามระเบียบนี้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินอาจมอบหมายให้ผู้หนึ่งผู้ใดทำการแทนก็ได้

ข้อ ๗ ให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินตามข้อ ๖ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ตรวจสอบความถูกต้องของทรัพย์สินที่จะต้องเก็บรักษาหรือส่งมอบ
- (๒) จัดทำบัญชีทรัพย์สินที่เก็บรักษา
- (๓) จัดทำหลักฐานการรับหรือส่งมอบทรัพย์สิน
- (๔) เก็บรักษากุญแจและรหัสของสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินตามข้อ ๕
- (๕) ตรวจสอบเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ความชำรุดบกพร่อง และรายงานความเคลื่อนไหวหรือผลการตรวจสอบเกี่ยวกับทรัพย์สิน ทั้งนี้ ตามที่เลขานุการกำหนด
- (๖) เก็บรักษาทรัพย์สินที่ได้รับมอบไว้ให้ปลอดภัย
- (๗) ส่งมอบทรัพย์สินแก่บุคคลที่เลขานุการมีคำสั่ง
- (๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน

ข้อ ๘ กุญแจและรหัสให้แยกกันเก็บรักษาไว้ โดยให้ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาชญากรรมหรือผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทใด หรือประธานกรรมการเก็บรักษาทรัพย์สินที่เลขานุการแต่งตั้งแล้วแต่กรณีเป็นผู้เก็บรักษาหุ้กุญแจและให้ข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับ ๗ ขึ้นไป หรือยศพันตำรวจโทขึ้นไปหรือเทียบเท่าและข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับ ๖ ขึ้นไป หรือยศพันตำรวจตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่าที่มีหน้าที่เก็บรักษากุญแจคนละหนึ่งดอก

ข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินจากเลขานุการ

หมวด ๒

การส่งมอบและรับมอบทรัพย์สิน

ข้อ ๙ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินประเมินราคา ทรัพย์สิน และส่งมอบทรัพย์สินพร้อมเอกสารหลักฐานให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน เพื่อเก็บรักษาไว้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบนี้

กรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรพนักงานเจ้าหน้าที่อาจส่งมอบทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไปก่อน แล้วประเมินราคาทรัพย์สินภายหลังก็ได้

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือเป็นการประกอบกิจการ เช่น อุตสาหกรรม พณิชยกรรม หรือเกษตรกรรม ที่มีรายได้จากการประกอบกิจการดังกล่าว ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งรายงานเลขานุการทันทีเพื่อพิจารณาสั่งการ

หากพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งได้ ให้รายงานต่อเลขาธิการเพื่อพิจารณาสั่งการ

ข้อ ๑๐ ในการยึดและส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นอัญมณี เครื่องทองรูปพรรณหรือของมีค่าทำนองเดียวกัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการการยึด ตรวจสอบความถูกต้องของทรัพย์สินที่ยึดต่อหน้าผู้นำยึด แล้วบรรจุทรัพย์สินแยกตามประเภทลงในภาชนะที่เรียบร้อย ปลอดภัย แล้วลงลายมือชื่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยึดและผู้นำยึด บนฉลากแล้วปิดทับภาชนะบรรจุทรัพย์สินหรือตัวทรัพย์สิน ตามที่เห็นสมควร ในลักษณะที่หากจะมีการเปิดภาชนะดังกล่าวแล้วจะต้องทำให้ฉลากหรือภาชนะฉีกขาดหรือไม่อยู่ในสภาพที่ปิดอยู่ตามปกติแล้วส่งมอบให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน

ในกรณีที่ฉลากหรือภาชนะฉีกขาดหรือไม่อยู่ในสภาพที่ปิดอยู่ตามปกติผู้มีส่วนหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน อาจไม่รับมอบทรัพย์สินนั้นก็ก็ได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควร

ข้อ ๑๑ ภายใต้บังคับข้อ ๗ ให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินตรวจสอบความถูกต้องของทรัพย์สินที่ส่งมอบต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ส่งมอบแล้วบรรจุทรัพย์สินแยกตาม ประเภทลงในภาชนะที่เรียบร้อย ปลอดภัย แล้วลงลายมือชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ส่งมอบและรับมอบ ในแบบฉลากที่ปิดภาชนะนั้นไว้เป็นหลักฐาน

การปิดฉลากที่ภาชนะบรรจุทรัพย์สินหรือตัวทรัพย์สินให้ปิดทับในลักษณะที่หากจะมีการเปิดภาชนะดังกล่าวแล้ว จะต้องทำให้ฉลากหรือภาชนะฉีกขาดหรือไม่อยู่ในสภาพที่ปิดอยู่ตามปกติ ในกรณีที่ทรัพย์สินมีขนาดใหญ่ ไม่อาจบรรจุในภาชนะได้ ให้ปิดทับบนทรัพย์สินนั้นในตำแหน่งที่เห็นสมควร

แบบฉลากตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๑๒ เมื่อมีการส่งมอบสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ใดแล้วปรากฏว่าทรัพย์สิน ดังกล่าวมีการผูกพันให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้คู่สัญญาทราบเกี่ยวกับการยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้น และให้รวบรวมมูลหนี้และหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องส่งมอบให้ผู้มีส่วนหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน เพื่อรายงานเลขาธิการพิจารณาสั่งการ

ข้อ ๑๓ กรณีทรัพย์สินที่ต้องส่งมอบเพื่อเก็บรักษาเป็นเงินสดเพื่อความสะดวกในการส่งมอบทรัพย์สินพนักงานเจ้าหน้าที่อาจนำทรัพย์สินประเภทเงินสดที่ยึดเข้าฝากสถาบันการเงินตามที่คณะกรรมการกำหนด ไปก่อน แล้วนำหลักฐานการฝากเงินส่งมอบต่อคณะกรรมการเก็บรักษา ทรัพย์สินก็ได้

ข้อ ๑๔ ในการนำทรัพย์สินที่เก็บรักษามาประเมินราคาตามข้อ ๕ วรรคสอง จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจอนุญาตตามข้อ ๒๒ โดยให้ระบุรายละเอียดของทรัพย์สิน และวันเวลาที่ให้นำทรัพย์สินนั้นมาทำการตรวจสอบและประเมินราคา

ในการตรวจสอบเพื่อประเมินราคาตามวรรคหนึ่งหากต้องมีการทำลายฉลากที่ปิดทับภาชนะที่เก็บรักษาทรัพย์สินให้กระทำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ และผู้มีหน้าที่เก็บรักษา ทรัพย์สิน

เมื่อดำเนินการประเมินราคาแล้วให้ผู้มีส่วนหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินบรรจุทรัพย์สินในภาชนะใหม่ ต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วลงลายมือชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน ในแบบฉลากที่ปิดภาชนะนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐาน ทั้งนี้ให้นำความในข้อ ๑๑ วรรคสองและวรรคสามมาบังคับใช้โดยอนุโลม

หมวด ๓

วิธีการเก็บรักษาทรัพย์สิน

ข้อ ๑๕ ในการเก็บรักษาทรัพย์สิน ให้พึงปฏิบัติต่อไปนี้

(๑) จัดทำบัตรหรือเครื่องหมายติดไว้กับทรัพย์สินนั้นตามบัญชีทรัพย์สินที่เก็บรักษาตามข้อ ๘ (๒) เพื่อสะดวกและง่ายต่อการค้นหาและอ้างอิง

(๒) เก็บรักษาทรัพย์สินตามประเภท สภาพ และขนาดของทรัพย์สินในสถานที่หรือห้องที่มั่นคงและแข็งแรงปลอดภัย

ข้อ ๑๖ ถ้าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาเป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ที่ไม่สะดวกต่อการขนย้าย ให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินดำเนินการต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เห็นสมควร อาจจัดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ดูแล ทรัพย์สินต่อไปได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินยินยอม หรือ

(๒) จัดให้ผู้อื่นดูแลรักษาทรัพย์สิน เช่น จ้างคนเฝ้าทรัพย์สิน

ข้อ ๑๗ ถ้าทรัพย์สินที่ต้องการเก็บรักษาเป็นทรัพย์สินตามข้อ ๕ วรรคสาม เลขวิธีการมีคำสั่งตั้งผู้จัดการหรือให้เช่าอสังหาริมทรัพย์หรือกิจการดังกล่าว โดยให้ส่งมอบเงินรายได้ทั้งหมด หรือ บางส่วนแก่ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินภายในเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดก็ได้ เพื่อเก็บรักษาเช่นเดียวกับทรัพย์สิน และเมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการในโอกาสแรกที่มีการประชุม

ข้อ ๑๘ ถ้าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาเป็นเงินสดให้รับนำเข้าฝากสถาบันการเงินตามที่คณะกรรมการกำหนด ในวันที่รับทรัพย์สิน หากไม่สามารถนำเข้าฝากได้ทันทีเนื่องจาก สถาบันการเงิน ปิดทำการ ให้รับนำเข้าฝากในโอกาสแรกที่สถาบันการเงินเปิดทำการ แล้วรายงานให้เลขธิการทราบ

ในกรณีทรัพย์สินที่เก็บรักษาเป็นเงินตราต่างประเทศที่อาจแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยได้ ให้แลกเปลี่ยนเป็นเงินไทย แล้วเก็บรักษาตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๑๙ ถ้าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาเป็นอัญมณี เครื่องทองรูปพรรณ หรือของมีค่าอื่น ทำนองเดียวกัน ให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน ตามข้อ ๑ เก็บรักษาทรัพย์สินไว้ในที่ปลอดภัย ตามที่เห็นสมควร โดยในบัญชีทรัพย์สินที่เก็บรักษาตามข้อ ๘ (๒) ให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นตามสมควรด้วย

ข้อ ๒๐ ให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินรายงานต่อเลขธิการ โดยเร็ว เพื่อพิจารณาสั่งการตามที่สมควร เมื่อปรากฏว่า

(๑) ทรัพย์สินนั้นมีสภาพเป็นของสด ของเสียได้ หรือถ้าหวังซ้ำไว้ อาจเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

(๒) ทรัพย์สินนั้นมีลักษณะที่อาจทำให้สกปรก เลอะเทอะ หรือมีกลิ่น หรืออาจรบกวนหรืออาจก่อความรำคาญ

(๓) ทรัพย์สินนั้นมีน้ำหนักมาก หรือไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย หรือมีขนาดใหญ่่มากหรือเปลืองเนื้อที่ในการเก็บรักษา

(๔) ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งโดยสภาพอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย เช่น สารเคมี หรือสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิง

(๕) ทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาไว้ในสถานที่โดยเฉพาะเพื่อรักษาคุณภาพของตัวทรัพย์สิน

(๖) ทรัพย์สินที่เก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากเกินไปจนสมควรกว่าประโยชน์อันพึงได้

ข้อ ๒๑ ในกรณีที่เลขธิการเห็นว่าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาตามข้อ ๒๐ ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือการเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากเกินไปจนสมควร เลขธิการอาจสั่งให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบ ว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ

ข้อ ๒๒ การเคลื่อนย้ายทรัพย์สินออกนอกสถานที่ เก็บรักษาทรัพย์สินจะกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาต เป็นลายลักษณ์อักษรจากเลขาธิการหรือผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาชญากรรม ผู้อำนวยความสะดวก สำนักงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม หรือประธานกรรมการเก็บรักษาทรัพย์สินก่อน

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗

สมชาย วงศ์สวัสดิ์
(นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์)
ปลัดกระทรวงยุติธรรม
ประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๖๒ ง ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗)

ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน
ว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด
หรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ

พ.ศ. ๒๕๔๘

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขปรับปรุง ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๖ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖(๕) และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๖

ข้อ ๔ ให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรักษการ ตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจออกระเบียบหรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เลขาธิการเสนอให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

“ กองทุน ” หมายความว่า กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“ ทรัพย์สิน ” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับ

ยาเสพติดที่คณะกรรมการได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้แล้ว และให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่คณะกรรมการหรือเลขาธิการได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวด้วย

“ สำนักงาน ” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“ หัวหน้าหน่วยงานราชการ ” หมายความว่า ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการ ผู้บังคับการตำรวจ ผู้บังคับการกรม หรือเทียบเท่าขึ้นไป

ข้อ ๖ เลขธิการอาจสั่งให้นำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) ทรัพย์สินนั้นมีสภาพเป็นของสด ของเสียได้ หรือถ้าหวังเข้าไป จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าเสียหายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

(๒) ทรัพย์สินนั้นมีลักษณะที่อาจทำให้สกปรก เลอะเทอะ หรือมีกลิ่น หรืออาจรบกวนหรือก่อความรำคาญ

(๓) ทรัพย์สินนั้นมีน้ำหนักมาก หรือไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย หรือมีขนาดใหญ่มาก หรือเปลืองเนื้อที่ในการเก็บรักษา

(๔) ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สิน ซึ่งโดยสภาพอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย เช่น สารเคมี หรือสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิง

(๕) ทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาไว้ในสถานที่โดยเฉพาะเพื่อรักษาคุณภาพของตัวทรัพย์สิน

ทรัพย์สินตาม (๑) ถึง(๕) ให้รวมถึงทรัพย์สินที่เลขธิการเห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่านำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น

หมวด ๒

การขายทอดตลาด

ข้อ ๗ ในการขายทอดตลาดให้เลขธิการแต่งตั้งคณะกรรมการขายทอดตลาดขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน โดยมีข้าราชการในสำนักงานเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สิน

ในกรณีที่เหมาะสมควร เลขธิการอาจจัดจ้างหรือมอบหมายหน่วยงานราชการหรือบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการขายทอดตลาดแทนก็ได้ โดยให้คณะกรรมการขายทอดตลาดตามวรรคหนึ่งดำเนินการประกวดราคา พิจารณาควบคุม กำกับดูแลการขายทอดตลาดทรัพย์สินของหน่วยงานราชการหรือบริษัทเอกชนนั้น รวมทั้งกำหนดราคาขั้นต่ำของทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาด กรณีจัดจ้างหรือมอบหมายหน่วยงานราชการหรือบริษัทเอกชนมาดำเนินการขาย ทอดตลาด ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดจะต้องไม่สูงกว่าร้อยละ ๒๕ ของราคาขั้นต่ำของทรัพย์สินนั้น

ข้อ ๘ การดำเนินการขายทอดตลาดให้กระทำโดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขธิการกำหนด

ข้อ ๙ ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดตามระเบียบนี้ ให้ใช้เงินจากกองทุน

หมวดที่ ๓

การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

ข้อ ๑๐ ทรัพย์สินที่จะนำไปใช้ประโยชน์จะต้องเป็นทรัพย์สินที่ไม่เหมาะสมจะนำออกขายทอดตลาด หรือการนำทรัพย์สินไปใช้นั้นจะได้ประโยชน์มากกว่าการขายทอดตลาด

ข้อ ๑๑ การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ให้กระทำได้เฉพาะหน่วยงานราชการเท่านั้น

ข้อ ๑๒ การขอนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ ให้หัวหน้าหน่วยงานราชการมีหนังสือแสดงความจำนงต่อ
เลขาธิการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานราชการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าที่ประสงค์จะขอ
นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์

(๒) ประเภทของทรัพย์สินที่จะขอไปใช้ประโยชน์

(๓) เหตุผลและความจำเป็นที่จะขอทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

(๔) ลักษณะและระยะเวลาของการใช้ประโยชน์

(๕) การดูแลรักษาและรับผิดชอบต่อกรณีที่เกิดความชำรุดบกพร่องเสียหายหรือสูญหาย

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่เลขาธิการเห็นว่าทรัพย์สินตามข้อ ๖ จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน
ในสังกัดของสำนักงาน เลขาธิการอาจอนุญาตให้หน่วยงานนั้นนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ได้

ข้อ ๑๔ การพิจารณาอนุญาตให้นำทรัพย์สินใดไปใช้ประโยชน์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด ทั้งนี้
ในระเบียบดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) หน่วยงานราชการนั้นเป็นหน่วยงานราชการซึ่งทำหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด หรือทำหน้าที่
ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(๒) เหตุผลและความจำเป็นที่จะขอทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

(๓) ภาระต่างๆ ที่จะตกแก่ทางราชการหากไม่นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์

(๔) ความเสียหายหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์

(๕) พฤติการณ์ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

(๖) พฤติกรรมอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร

การพิจารณาอนุญาตตามวรรคหนึ่ง หากหน่วยราชการได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อทรัพย์สินดังกล่าว
แล้วก็ไม่อนุญาตให้นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

ข้อ ๑๕ การขอนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานราชการอื่นนอกจากหน่วยงานราชการตามข้อ ๑๔

(๑) ให้เลขาธิการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเป็นรายๆ ไป

ข้อ ๑๖ เมื่อหน่วยงานราชการใดได้รับอนุญาตให้นำทรัพย์สินใดไปใช้ประโยชน์ให้เลขาธิการจัดให้มีเอกสารการ
ส่งมอบและรับมอบทรัพย์สินนั้นไว้เป็นหลักฐาน และมีหนังสือแจ้งให้ส่วนราชการต้นสังกัดของหน่วยงานราชการนั้น และสำนักงานการ
ตรวจเงินแผ่นดินทราบ

ข้อ ๑๗ หน่วยงานราชการที่นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ มีหน้าที่บำรุงรักษาทรัพย์สินนั้น ถ้ามีความเสียหายหรือ
ทรัพย์สินนั้นสูญหาย ให้รีบดำเนินการตามระเบียบของทางราชการและแจ้งให้เลขาธิการทราบทันที

ข้อ ๑๘ เมื่อหมดความจำเป็นที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นต่อไป หรือเมื่อครบกำหนดเวลาได้รับอนุญาต
แล้ว หรือเมื่อคณะกรรมการหรือเลขาธิการเพิกถอนการอนุญาต ให้หน่วยงานราชการที่นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์จัดส่งทรัพย์สิน
นั้นคืนพร้อมหลักฐานการส่งคืนเป็นหนังสือภายในเวลาที่กำหนด

ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้ส่งคืนในสภาพที่เป็นอยู่ในขณะที่ได้รับมอบทรัพย์สินนั้นไป เว้นแต่จะเสื่อมไป
โดยสภาพแห่งทรัพย์สินนั้นเองในกรณีที่ไม้อาจส่งคืนในสภาพดังกล่าวได้ให้เลขาธิการพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๙ ก่อนครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาตให้นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ ถ้าหน่วยราชการที่นำทรัพย์สินไป
ใช้ประโยชน์ เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ต่อไปอีก ให้หัวหน้าหน่วยราชการนั้นมีหนังสือถึง

เลขานุการก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสิบห้าวันแจ้งถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ให้เลขานุการพิจารณาถึงเหตุผลและความจำเป็นตามวรรคหนึ่งโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามข้อ ๑๔ และในกรณีที่เลขานุการไม่อนุญาตให้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไปให้หน่วยงาน ราชการนั้นคืนทรัพย์สินพร้อมหลักฐานการส่งคืนเป็นหนังสือภายในเวลาที่กำหนด และให้นำความในข้อ ๑๘ วรรคสอง มาใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

สมชาย วงศ์สวัสดิ์

(นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์)

ปลัดกระทรวงยุติธรรม

ประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๖๒ ง ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๘)

ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน
ว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๔๗

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วย การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน อาศัยอำนาจ ตามความในมาตรา ๑๖ (๕) และมาตรา ๒๔ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการ ประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ ”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๓ ข้อ ๔ ข้อ ๕ ข้อ ๖ ข้อ ๗ แห่งระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. ๒๕๓๕ และใช้ข้อความนี้แทน

“ ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ ทรัพย์สิน ” หมายความว่า ทรัพย์สินที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ

“ คณะกรรมการเก็บรักษา ” หมายความว่า คณะกรรมการเก็บรักษาตามระเบียบ

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด

ข้อ ๔ ในกรณีที่ต้องคืนทรัพย์สินใดให้คณะกรรมการเก็บรักษาทรัพย์สิน ประเมินค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินนั้น

ข้อ ๕ ในกรณีจำเป็นหรือสมควรเลขาธิการจะแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพขึ้นเป็นการเฉพาะก็ได้

ข้อ ๖ ในการประเมินค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพ ถ้ามีความจำเป็นและ สมควร คณะกรรมการเก็บรักษาหรือคณะกรรมการประเมินค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพอาจขอให้ผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญกับทรัพย์สินประเภทใดโดยเฉพาะ เป็นผู้ตรวจสอบและให้ความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการประเมินค่าเสียหายหรือเสื่อมสภาพทรัพย์สินนั้นก็ไว้

ข้อ ๗ ในการประเมินค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพให้ทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ไม่อาจคืนได้

(๑) ทรัพย์สินที่สูญหาย เสียหาย หรือเสื่อมสภาพโดยสิ้นเชิง

(๒) ทรัพย์สินที่โดยสภาพไม่อาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้

(๓) ทรัพย์สินที่โดยสภาพอาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ แต่คณะกรรมการเห็นว่าค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมนั้นสูงเกินควร ”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๕ แห่งระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและเสื่อมสภาพ พ.ศ. ๒๕๓๕ และใช้ข้อความนี้แทน

“ ข้อ ๕ เลขานุการจะสั่งให้คณะกรรมการเก็บรักษาหรือคณะกรรมการประเมินค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพชี้แจงเหตุผลและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพ หรือสั่งให้มีการประเมินใหม่ก็ได้ หากเห็นว่าค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพที่ประเมินไว้นั้นสูงหรือต่ำเกินสมควร หรือหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินยังไม่เหมาะสม ”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗

สมชาย วงศ์สวัสดิ์
(นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์)
ปลัดกระทรวงยุติธรรม
ประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๖๒ ง ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗)

ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
ว่าด้วยการขายทอดตลาดทรัพย์สิน

พ.ศ. ๒๕๔๘

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๘ แห่งระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๘ เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการขายทอดตลาดทรัพย์สิน พ.ศ.๒๕๔๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการขายทอดตลาดทรัพย์สิน พ.ศ.๒๕๓๑ และให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า ทรัพย์สินที่มีลักษณะตามข้อ ๕ แห่งระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ

“คณะกรรมการขายทอดตลาด” หมายความว่า คณะกรรมการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามข้อ ๗ แห่งระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ

“ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน” หมายความว่า ผู้มีหน้าที่เก็บ รักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด

ข้อ ๕ ให้ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินศึกษาเสพติดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามระเบียบนี้ ให้ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินศึกษาเสพติดรายงานเลขานุการทันทีเพื่อพิจารณาสั่งการ

หมวด ๑

การดำเนินการขายทอดตลาด

ข้อ ๖ การดำเนินการขายทอดตลาดในหมวดนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่เลขานุการกำหนด

เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาเสพติด หรือผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค อาจเสนอเลขานุการมอบหมายหรือจัดจ้างหน่วยงานราชการหรือบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินเป็นรายครั้งหรือรายปีก็ได้

ข้อ ๑๖ เมื่อเลขานุการมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินได้ออกขายทอดตลาด ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดจัดทำประกาศขายทอดตลาดโดยเร็ว

ข้อ ๑๗ ประกาศขายทอดตลาดตามข้อ ๑๖ ให้เป็นไปตามแบบที่ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาเสพติดกำหนด โดยอย่างน้อยให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะขาย ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้สั่งให้ขายทอดตลาด

(๒) วัน เวลา สถานที่ที่จะขาย

(๓) จำนวนและรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีชื่อเจ้าของ ประเภท ลักษณะ ขนาด หรือน้ำหนัก และภาระหนี้สินในตัวทรัพย์สินนั้น ถ้าเป็นที่ดินให้แจ้งเนื้อที่ ที่ตั้งของที่ดิน ถ้ามีข้อสัญญาและคำเตือนก็ให้ระบุไว้โดยชัดเจน

(๔) เงื่อนไข การชำระเงิน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้และเงื่อนไขอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๘ สถานที่ขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ขาย ณ ที่ทำการของสำนักงานในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค สถานที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ สถานที่ที่ปรึกษาทรัพย์สิน หรือสถานที่ที่เลขานุการหรือคณะกรรมการขายทอดตลาดเห็นสมควร

ข้อ ๑๙ ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดจัดให้มีการส่งประกาศขายทอดตลาดไปยังผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และปิดประกาศขายทอดตลาดนั้นไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ที่จะขาย สถานที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ และที่ชุมนุมชน หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร ก่อนวันขายไม่น้อยกว่า ๕ วัน

ในกรณีที่เห็นสมควรจะประกาศขายทอดตลาดในหนังสือพิมพ์รายวันหรือทางวิทยุกระจายเสียงหรือทางโทรทัศน์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น แทนการปิดประกาศก็ได้

ข้อ ๒๐ การจัดส่งประกาศขายทอดตลาดไปยังส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดนั้น ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาเสพติดหรือผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำภาคกำหนด

ข้อ ๒๑ การขายทอดตลาดทรัพย์สินที่โดยสภาพถ้าหวังเข้าไว้จะเกิดความเสียหาย หรือค่าเสียหายจะเกินส่วนแห่งค่าทรัพย์สินนั้น ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามข้อ ๑๐ วรรคหนึ่งแต่ต้องดำเนินการตามข้อ ๑๐ วรรคสอง ก่อนวันขายไม่น้อยกว่า ๑ วัน

ข้อ ๒๒ ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดกำหนดราคาเริ่มต้นของทรัพย์สินเพื่อขายทอดตลาดโดยให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ราคาประเมินทรัพย์สินขณะยึดหรืออายัดไว้

(๒) สภาพและลักษณะของทรัพย์สินในขณะที่จะขายทอดตลาด

(๓) ราคาของทรัพย์สินในท้องตลาดในขณะที่จะขายทอดตลาด

(๔) ราคาประเมินเพื่อใช้ในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมของทางราชการ

(๕) ราคาทรัพย์สินที่ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ ผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะ หรือสมาคมวิชาชีพเฉพาะ ประเมิน

ตามที่คณะกรรมการขายทอดตลาดขอความร่วมมือ

(๖) ในกรณีที่ทรัพย์สินที่มีภาระจำนอง ให้คำนวณต้นทุนเงินและดอกเบี้ยค้างชำระจนถึงวันขาย กับค่าธรรมเนียมต่างๆเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย

ข้อ ๒๓ การขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีภาระจำนอง ให้ขายทรัพย์สินนั้นโดยมีภาระจำนองคิดไปและให้คณะกรรมการขายทอดตลาดแจ้งให้ผู้รับจำนองทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถึงวัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการขายทอดตลาด พร้อมทั้ง

ให้สอบถามผู้รับจ้างจนถึงรายละเอียดของการจ้าง เช่น ต้นเงินและดอกเบี้ยที่ค้างชำระ ถ้าผู้รับจ้างไม่แจ้งให้ทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ให้คำนวณเงินที่ต้องชำระให้ผู้รับจ้าง โดยคำนวณต้นเงินค้างชำระกับดอกเบี้ยตามอัตราที่กำหนดโดยกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่ขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการขายทอดตลาดเห็นว่าการขายทอดตลาดโดยปลอดจ้างจะทำให้ได้ราคาดีกว่า ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดรายงานเลขานุการเพื่อพิจารณาโดยเร็ว

ข้อ ๑๕ กรณีที่เลขานุการมีคำสั่งให้จัดจ้างบริษัทเอกชนมาดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ให้ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาญาเสพคดีหรือผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามอาชญาเสพคดีภาค ดำเนินการออกประกาศภายใน ๕ วัน นับแต่วันที่เลขานุการมีคำสั่ง เพื่อให้บริษัทเอกชนยื่นซองประกวดราคา

การประกาศ ให้นำความตามข้อ ๑๐ มาบังคับใช้โดยอนุโลม โดยอย่างน้อยให้มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) ทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาด มูลค่าทรัพย์สินโดยประมาณ
- (๒) วิธีการขายทอดตลาด
- (๓) ลักษณะหรือระยะเวลาจัดจ้าง
- (๔) วัน เวลา สถานที่ ที่จะให้ ยื่นซองประกวดราคา

ข้อ ๑๖ การพิจารณาจัดจ้างบริษัทเอกชนรายใดให้เป็นผู้ดำเนินการขายทอดตลาด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (๑) ฐานะความมั่นคงของบริษัท
- (๒) บริษัทนั้นเป็นผู้ประกอบอาชีพเฉพาะเกี่ยวกับการขายทอดตลาดทรัพย์สิน
- (๓) บริษัทนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ หรือ ผู้ประกอบอาชีพเฉพาะเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีคำสั่งให้ขายทอด

ตลาด

- (๔) บริษัทเอกชนนั้นเสนอค่าใช้จ่ายต่ำกว่าผู้เสนอรายอื่น แต่ต้องไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของราคาทรัพย์สิน

กรณีมอบหมาย ให้หน่วยงานราชการหรือบริษัทเอกชนดำเนินการขายทอดตลาด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ ตาม (๑) (๒) และ (๓) หรือเป็นบริษัทเอกชนที่เคยมอบหมายหรือว่าจ้างให้ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินในลักษณะเดียวกันมาก่อน

สัญญามอบหมายหรือจัดจ้างให้เป็นไปตามแบบที่ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาชญาเสพคดีกำหนด

ข้อ ๑๗ การขายทอดตลาดโดยบริษัทเอกชนตามข้อ ๖ เลขานุการอาจอนุญาตให้ส่งมอบทรัพย์สินที่จะขายให้กับบริษัทเอกชนที่จะดำเนินการขายทอดตลาดโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน ก็ได้ โดยให้ระบุไว้ในสัญญามอบหมายหรือจัดจ้างเกี่ยวกับผู้ได้รับมอบทรัพย์สิน กำหนดเวลาให้ดำเนินการขายทอดตลาด และข้อความยินยอมชดเชยค่าเสียหายตามจำนวนหรืออัตราที่กำหนด ในกรณีทรัพย์สินนั้นชำรุด บกพร่อง สูญหาย หรือไม่ดำเนินการขายตามกำหนดเวลา

หลักประกันอาจใช้อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสด
- (๒) พันธบัตรรัฐบาลไทย
- (๓) แคมเซียร์เช็ค
- (๔) หุ่นหรือหุ่นกึ่งที่ออกโดยนิติบุคคลที่กฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
- (๕) อสังหาริมทรัพย์
- (๖) บุคคลอื่นโดยมีหลักประกันตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) มอบเป็นหลักประกัน
- (๗) หลักทรัพย์อื่นที่เลขานุการเห็นสมควรให้รับเป็นหลักประกันได้

ข้อ ๑๘ หลักประกันนั้น ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้จัดการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ส่งคืน เมื่อมีการดำเนินการเป็นไปตามสัญญามอบหมายหรือจัดจ้าง และบริษัทเอกชนที่ดำเนินการขายทอดตลาดได้ส่งมอบเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดแล้ว

(๒) ให้รีบ เมื่อมีการดำเนินการผิดสัญญามอบหมายหรือจัดจ้าง ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ

ข้อ ๑๙ ภายใต้บังคับข้อ ๗ ถึง ข้อ ๑๐ ในกรณีมอบหมายหรือจัดจ้างหน่วยงานราชการหรือบริษัทเอกชนดำเนินการขายทอดตลาด ให้หน่วยงานราชการหรือบริษัทเอกชนได้รับการยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามข้อบังคับดังกล่าว โดยให้ดำเนินการขายทอดตลาดตามวิธีปกติของหน่วยงานราชการหรือบริษัทเอกชนนั้น

หมวด ๒

วิธีการขายทอดตลาด

ข้อ ๒๐ การขายทอดตลาด ตามปกติให้ขายโดยการเสนอราคาด้วยปากเปล่า หรือยื่นซองประกวดราคา เว้นแต่คณะกรรมการขายทอดตลาดเห็นสมควรให้ขายทอดตลาดโดยวิธีอื่น

ข้อ ๒๑ ก่อนการขายทอดตลาดให้คณะกรรมการขายทอดตลาดอ่านประกาศขายทอดตลาดหรือโฆษณาการขายทอดตลาดรวมทั้งวิธีการหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะใช้ในการขายทอดตลาดครั้งนั้นโดยเปิดเผย

ในกรณีที่เป็นการขายทรัพย์สินที่มีภาระจำนอง ให้ประกาศชื่อผู้รับจำนองพร้อมทั้งค้ำเงินและดอกเบี้ยที่ยังค้างชำระจนถึงวันขาย และระบุให้ผู้ซื้อทรัพย์สินนั้นทราบว่าจะต้องรับภาระจำนองไปด้วย

ข้อ ๒๒ ก่อนการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้คณะกรรมการขายทอดตลาดแจ้งให้บรรดาผู้ผู้ราคาซึ่งจะเข้าผู้ราคาในนามของบุคคลอื่น แสดงใบมอบอำนาจก่อนเข้าผู้ราคาและแจ้งด้วยว่าถ้าผู้ผู้ราคาผู้ใดเข้าผู้ราคาแทนบุคคลอื่นโดยมิได้แสดงใบมอบอำนาจก่อน จะถือว่าผู้ผู้ราคานั้นกระทำการในนามตนเองในกรณีเช่นนี้ถ้าทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดนั้นเป็นทรัพย์สินที่ต้องจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ผู้ผู้ราคาผู้นั้นจะขอให้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ซื้อ โดยอ้างว่าตนเป็นเพียงตัวแทนมิได้

ข้อ ๒๓ การขายทอดตลาดทรัพย์สินย่อมบริบูรณ์เมื่อคณะกรรมการขายทอดตลาดแสดงความตกลงขายด้วยวิธีเคาะไม้ หรือวิธีการอื่นที่คณะกรรมการขายทอดตลาดกำหนด

ข้อ ๒๔ การเสนอผู้ราคาในการขายทอดตลาดให้เป็นไปตามอัตราเพิ่มราคาที่เขาธิการกำหนดและแจ้งให้ผู้เข้าผู้ราคาทราบก่อนการขายทอดตลาด

ในการเสนอราคาด้วยปากเปล่า ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดร้องขานจำนวนเงินที่มีผู้ผู้ราคาไม่น้อยกว่า ๓ คน ถ้าไม่มีผู้ผู้ราคาสูงขึ้นและได้ราคาพอสมควรให้ร้องขานจำนวนเงินที่มีผู้ผู้ราคาสูงสุดพร้อมกับเคาะไม้ แต่ถ้าก่อนเคาะไม้ไม่มีผู้ผู้ราคาสูงขึ้นไปอีกก็ให้ร้องขานราคาตั้งต้นใหม่ตามลำดับดังกล่าว

ในกรณีที่มีเหตุสงสัยว่า ผู้ใดจะไม่ผู้ราคาโดยสุจริตหรือไม่สามารถจะชำระราคาได้ คณะกรรมการขายทอดตลาดจะสอบถามผู้นั้นเสียก่อนจึงเคาะไม้ก็ได้

ข้อ ๒๕ ถ้าผู้ผู้ราคาถอนคำผู้ราคาของตนก่อนเคาะไม้ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดตั้งต้นร้องขายใหม่

ข้อ ๒๖ การขายทอดตลาดทรัพย์สินตามปกติเมื่อเคาะไม้ตกลงขายแล้วผู้ซื้อต้องชำระเงินทันทีวันแต่ทรัพย์สินซึ่งมีราคาตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไปอาจให้ผู้ซื้อวางเงินมัดจำไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของราคาซื้อ และทำสัญญาโดยมีเงื่อนไขในการชำระเงินที่ค้างชำระภายในเวลาไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันขาย เมื่อได้ชำระเงินทั้งหมดแล้วจึงให้โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ซื้อ

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ขายมีราคาสูงมากหรือมีเหตุผลพิเศษประการอื่น เลขานุการอาจกำหนดให้ผู้ซื้อวางเงินมัดจำและกำหนดเวลาชำระเงินได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ผู้ซื้อไม่สามารถปฏิบัติตามระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้ผู้ซื้อยื่นคำร้องขอผ่อนผันพร้อมเหตุผลความจำเป็นต่อคณะกรรมการขายทอดตลาด หากคณะกรรมการขายทอดตลาดเห็นสมควรให้รายงานเลขานุการเพื่อพิจารณาลังการ

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ขายมีราคาสูงมาก โดยมีราคาประเมินขณะยึดหรืออายัดหรือคาดหมายว่าจะขายได้ในราคาไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทขึ้นไป ผู้ซึ่งจะมีสิทธิเข้าสู้ราคาในกรณีนี้ต้องนำแคชเชียร์เช็คจำนวนเงินไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของราคาตามข้อ ๑๓(๑) มาวางเป็นประกัน และเมื่อขายทรัพย์สินได้แล้วให้ถือว่าแคชเชียร์เช็คของผู้ซื้อนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการชำระราคา

ข้อ ๒๔ ห้ามกรรมการขายทอดตลาดเข้าสู้อราคาหรือใช้ให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าสู้อราคาในการขายทอดตลาดครั้งที่ตนทำหน้าที่เป็นกรรมการ

ข้อ ๒๕ เมื่อคณะกรรมการขายทอดตลาดเห็นว่าการขายทอดตลาดทรัพย์สินใดไม่มีผู้เข้าสู้อราคาหรือมีผู้เสนอราคาต่ำกว่าราคาที่กำหนดตามข้อ ๑๓ หรือมีกรณีที่เห็นว่าการสู้อราคาอาจไม่เป็นไปโดยสุจริตให้มีอำนาจถอนทรัพย์สินนั้นออกจากการขายทอดตลาด สั่งงดการขายทอดตลาดหรือเลื่อนการขายทอดตลาดออกไป แล้วรายงานให้เลขานุการทราบ

ข้อ ๓๐ เมื่อขายทอดตลาดบริบูรณ์ ถ้าผู้ซื้อไม่ชำระเงินหรือไม่วางเงินมัดจำตามที่ตกลงกันหรือตามข้อสัญญาในข้อ ๒๖ ให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดซ้ำอีก ในการขายทอดตลาดครั้งหลังนี้ให้แจ้งให้ผู้ซื้อทราบกำหนด วัน เวลา และสถานที่ที่จะขาย และเมื่อขายแล้วได้เงินเท่าใด หากไม่คุ้มกับการขายทอดตลาดครั้งก่อนให้จัดการเรียกร้องให้ผู้ซื้อเดิมชำระเงินส่วนที่ขาดนั้น หรือดำเนินการตามกฎหมายหากจำเป็น

ข้อ ๓๑ การขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งผู้ยึดถือครอบครองจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานตามกฎหมายก่อน เช่น อาวุธปืน ให้ผู้ซื้อวางเงินมัดจำไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของราคาซื้อ และให้นำใบอนุญาตมาแสดงต่อคณะกรรมการขายทอดตลาดภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่การขายทอดตลาดบริบูรณ์ พร้อมทั้งชำระเงินที่ค้างชำระให้ครบถ้วน ถ้าพ้นกำหนดดังกล่าวแล้วไม่สามารถนำใบอนุญาตมาแสดงได้ให้ริบเงินมัดจำ และให้คณะกรรมการขายทอดตลาดดำเนินการขายทอดตลาดซ้ำอีกตามข้อ ๓๐

ในกรณีที่ปรากฏว่าการที่ผู้ซื้อไม่อาจนำใบอนุญาตมาแสดงได้มิได้เกิดจากความผิดของผู้ซื้อหรือมิได้เกิดจากการที่ผู้ซื้อจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดขายเวลาออกไปได้ตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน ๑ เดือน

ข้อ ๓๒ ในระหว่างการขายทอดตลาดให้คณะกรรมการขายทอดตลาดบันทึกการขายทอดตลาดทรัพย์สินแต่ละรายการตามแบบที่ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาชญาคดีกำหนด และเมื่อดำเนินการขายทอดตลาดเรียบร้อยแล้วให้รายงานเลขานุการเพื่อทราบ

ข้อ ๓๓ การขายทอดตลาดโดยหน่วยราชการหรือบริษัทเอกชน ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามหมวดนี้ แต่ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดเข้าร่วมสังเกตการณ์การขายทอดตลาด และบันทึกการขายทอดตลาดทรัพย์สินแต่ละรายการตามแบบที่ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาชญาคดีกำหนด และเมื่อดำเนินการขายทอดตลาดเรียบร้อยแล้วให้รายงานเลขานุการเพื่อทราบ

กรณีที่เห็นว่าการสู้อราคาอาจไม่เป็นไปโดยสุจริตให้คณะกรรมการขายทอดตลาดมีอำนาจถอนทรัพย์สินนั้นออกจากการขายทอดตลาด สั่งงดการขายทอดตลาดหรือเลื่อนการขายทอดตลาดออกไป แล้วรายงานให้เลขานุการทราบ

หมวด ๓

การโอนและส่งมอบทรัพย์สิน

ข้อ ๓๔ ภายใต้บังคับข้อ ๒๗ การขายทอดตลาดทรัพย์สิน เมื่อผู้ซื้อชำระเงินครบถ้วนแล้วให้คณะกรรมการขายทอดตลาดส่งมอบทรัพย์สินให้ผู้ซื้อไป ถ้าเป็นทรัพย์สินที่จะต้องแก้ไขทะเบียนชื่อผู้เป็นเจ้าของ เช่น อาวุธปืน รถ เรือ ให้เลขธิการแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการทางทะเบียนต่อไป

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งเป็นที่ดินหรือโรงเรือนซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินที่มีโฉนดหรือหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน ให้เลขธิการแจ้งเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อดำเนินการทางทะเบียนต่อไป

ข้อ ๓๕ ค่าใช้จ่ายในการโอนและส่งมอบทรัพย์สิน เช่น ค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าขนย้าย หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นภาระของผู้ซื้อ

หมวด ๔

วิธีรับเงิน

ข้อ ๓๖ การรับเงินจากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน เมื่อผู้ซื้อชำระเงินแล้วให้คณะกรรมการขายทอดตลาดออกไปรับเงิน โดยมีสำเนา ๒ ฉบับ ต้นฉบับมอบให้ผู้ซื้อ ส่วนสำเนาส่งให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน ๑ ฉบับ อีก ๑ ฉบับ เก็บไว้เป็นต้นขั้ว

ข้อ ๓๗ การรับเงินโดยปกติให้รับเป็นเงินสด แต่ถ้าคณะกรรมการขายทอดตลาดเห็นสมควรอาจรับเงินเป็นเช็คหรือตัวแลกเงินก็ได้ โดยให้จดเลขที่เช็คหรือตัวแลกเงินในใบรับเงินด้วย ในกรณีที่ไม่ใช่เช็คหรือตัวแลกเงินของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ จะต้องเป็นเช็คหรือตัวแลกเงินที่ธนาคารสั่งจ่ายหรือธนาคารรับรอง

เมื่อได้ชำระเงินจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินแล้วไม่เป็นการชำระเป็นเงินสด เช็ค หรือตัวแลกเงินก็ตาม ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดส่งมอบให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินเพื่อเก็บรักษาไว้ตามระเบียบต่อไป

ข้อ ๓๘ การรับเงินเป็นเช็คหรือตัวแลกเงิน หากเรียกเก็บเงินไม่ได้ ให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินแจ้งให้เลขธิการทราบเพื่อดำเนินการเรียกร้องผู้ซื้อให้ชำระเงินนั้นหรือดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

ข้อ ๓๙ ในกรณีที่เป็นการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีหลักฐานแสดงว่าผู้อื่นเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วย หรือเป็นทรัพย์สินที่ติดจำนอง หรือทรัพย์สินที่มีบุริมสิทธิหรืออย่างอื่น ให้คณะกรรมการขายทอดตลาดแจ้งผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินเพื่อทราบ

ข้อ ๔๐ ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด ให้เบี่ยงจากกองทุน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

พลตำรวจโท กฤษณะ ผลอนันต์

(กฤษณะ ผลอนันต์)

เลขธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
เรื่อง กำหนดอัตราเพิ่มราคาในการเสนอผู้ราคาการขายทอดตลาดทรัพย์สิน

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๔ แห่งระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการขายทอดตลาดทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เลขานุการ ป.ป.ส. จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

๑. ยกเลิกประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดอัตราเพิ่มราคาในการเสนอผู้ราคาการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๗

๒. ทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาด กำหนดราคาเริ่มต้นไม่ถึง ๑,๐๐๐ บาท ผู้ผู้ราคาจะเสนอเพิ่มราคาครั้งละเท่าใดก็ได้

๓. ทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาด กำหนดราคาเริ่มต้นตั้งแต่ ๑,๐๐๐ บาท ขึ้นไป ผู้ผู้ราคาจะต้องเสนอเพิ่มราคาครั้งละไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ บาท

๔. ในการขายทอดตลาดทรัพย์สินแต่ละรายการไม่ว่าจะมีการเสนอราคาสูงขึ้นเพียงใดก็ตาม ให้ผู้ผู้ราคาแต่ละรายใช้อัตราเพิ่มราคาตามข้อ ๒ หรือข้อ ๓ แล้วแต่กรณี ในการเสนอเพิ่มราคาตั้งแต่เริ่มต้นจนการขายทอดตลาดบริบูรณ์

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

พลตำรวจโท กฤษณะ ผลอนันต์

(กฤษณะ ผลอนันต์)

เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน
ว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๓๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖(๕) มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“พนักงานกองทุน” หมายความว่า ผู้ซึ่งเลขาธิการแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๔ ให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามระเบียบนี้ ให้เลขาธิการเสนอให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด

หมวด ๑

หมวดทั่วไป

ข้อ ๕ เมื่อทรัพย์สินใดตกเป็นของกองทุน ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินพร้อมทั้งหนังสือนำส่งจำนวนสองชุดมอบแก่ ผู้

อำนาจการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดหรือพนักงานกองทุนซึ่งผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจรับทรัพย์สิน^(๑)

(๒) ให้ผู้ตรวจรับทรัพย์สินดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่พิเศษ ๑๘๒ ง ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๕.

(ก) ทำการสำรวจทรัพย์สินและบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวน ประเภท รวมทั้งมูลค่าของทรัพย์สินนั้น โดยอาจมีรายละเอียดอื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้ แล้วรายงานและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการกองทุนว่าสมควรดำเนินการแก่ทรัพย์สินนั้นต่อไปอย่างไร

(ข) ตรวจสอบทรัพย์สินให้ถูกต้องตามรายละเอียดในหนังสือนำเสนอ แล้วให้ผู้นำเสนอและผู้ตรวจรับทรัพย์สินลงนามกำกับไว้เป็นหลักฐานและเก็บรักษาหนังสือนำเสนอไว้เป็นหลักฐานฝ่ายละหนึ่งชุด หากทรัพย์สินนั้นไม่ครบถ้วน หรือมีความชำรุดเสียหาย ให้บันทึกไว้โดยชัดเจนด้วย

ข้อ ๖ เมื่อได้มีการตรวจรับทรัพย์สินตามข้อ ๕ แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นเงิน ให้นำเสนอผู้รับเงินตามข้อ ๑๑ ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าวันทำการวันแรกที่อาจนำเสนอได้

(๒) ทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์ ให้นำไปเก็บรักษาไว้ที่สถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินของกองทุน หรือจะฝากเก็บรักษาไว้ที่สถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินของสำนักงานตามระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดก็ได้

(๓) ทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์หรือเป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะตามข้อ ๑๑ จะมอบให้บุคคลซึ่งได้ดูแลรักษาทรัพย์สินในระหว่างการยึดหรืออายัดดูแลรักษาต่อไป หรือจะจ้างบุคคลอื่นให้ดูแลรักษาทรัพย์สิน หรือเช่าสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินนั้น ไปพลางก่อนในระหว่างที่คณะกรรมการกองทุนยังไม่มีความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นก็ไว้

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการกองทุนโดยเร็ว และในกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่มีหลักฐานทางทะเบียน ให้เลขานุการจัดการเกี่ยวกับหลักฐานทางทะเบียนดังกล่าวให้เรียบร้อยด้วย

ข้อ ๗ ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินตามข้อ ๕ รายงานคณะกรรมการกองทุนโดยด่วนที่สุดเมื่อปรากฏว่า

(๑) ทรัพย์สินนั้นมีสภาพเป็นของสด ของเสียได้ หรือถ้าหน่วงช้าไว้ จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

(๒) ทรัพย์สินนั้นมีลักษณะที่อาจทำให้สกปรก เลอะเทอะ หรือมีกลิ่น หรืออาจรบกวน หรือก่อความรำคาญ

(๓) ทรัพย์สินนั้นมีน้ำหนักมาก หรือไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย หรือมีขนาดใหญ่เกินไป หรือเปลืองเนื้อที่ในการเก็บรักษา

(๔) ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งโดยสภาพอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย เช่น สารเคมี หรือสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิง

(๕) ทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาไว้ในสถานที่โดยเฉพาะเพื่อรักษาคุณภาพของตัวทรัพย์สิน

หมวด ๒

การบริหารกองทุน

ข้อ ๘ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วยเลขานุการเป็นประธาน อนุกรรมการ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนกรมตำรวจ ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ และผู้อำนวยการกองตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งหรือหลายคนในสำนักงาน เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้

อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ ๕ ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณานุมัติให้จ่ายเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้

(๒) ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการรับ การจ่าย และการเก็บรักษาเงิน

(๓) ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการจัดการและการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของกองทุน

(๔) วางระเบียบ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ กำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) การนำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์

(ข) การจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุน

(ค) การจ่ายเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อสนับสนุน หรือเพื่อช่วยเหลือบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หรือที่ได้รับความเดือดร้อนจากการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(ง) การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การจ่ายเงินหรือทรัพย์สินจากกองทุนครั้งหนึ่ง ถ้ามีจำนวนหรือมูลค่าเกินห้าล้านบาทจะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการก่อน

ข้อ ๑๐ การใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อประโยชน์ตามมาตรา ๓๔ ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา

เสพติด

(๒) สนับสนุนหรือจัดให้มีการศึกษา ฝึกอบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๓) สนับสนุนหรือจัดให้มีวิทยากรซึ่งมีความรู้หรือความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศ เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๔) สนับสนุนหรือจัดให้มีการให้บริการหรือจัดกิจกรรมอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการป้องกัน

และปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๕) สนับสนุนการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนช่วยเหลือหรือสนับสนุนการ

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๖) กิจกรรมอื่นที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้

กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

หมวด ๓

การรับเงิน

ข้อ ๑๑ การรับเงินของกองทุน ให้เลขาธิการหรือพนักงานกองทุนตั้งแต่ระดับ ๘ ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย ร่วมกับผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด หรือพนักงานกองทุนตั้งแต่ระดับ ๖ ซึ่งผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด หรือพนักงานกองทุนตั้งแต่ระดับ ๖ ซึ่งผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดมอบหมาย เป็นผู้รับเงิน และออกหลักฐานการรับเงิน แล้วดำเนินการตามข้อ ๑๕^(๒)

(๒) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๔ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน

หมวด ๔

การจ่ายเงิน

ข้อ ๑๒ เงินของกองทุน ให้จ่ายได้ตามจำนวนที่คณะกรรมการกองทุนพิจารณาอนุมัติสำหรับกรณี
ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด
- (๒) ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายในการยึด อาศัย และการขายทอดตลาด

ทรัพย์สิน

- (๓) ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด
- (๔) ค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาทรัพย์สินตามมาตรา ๒๓ และค่าใช้จ่ายในการประเมินค่าเสียหาย

และค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา ๒๔

- (๕) เงินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา ๒๔
- (๖) เงินสินบนตามข้อ ๑๕ และเงินรางวัลตามข้อ ๒๐
- (๗) ค่าใช้จ่ายอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

การจ่ายเงินกองทุนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำหรับกรณีอื่นนอกจากที่กำหนดไว้
ในวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนกระทำได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ข้อ ๑๓ วิธีการจ่ายเงินที่ได้รับอนุมัติตามข้อ ๑๒ แล้ว ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ แต่ถ้าไม่มี
ระเบียบที่เกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด

ข้อ ๑๔ ให้กองทุนมีเงินทროงจ่ายภายในวงเงินที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๕

การเก็บรักษาทรัพย์สิน

ข้อ ๑๕ ทรัพย์สินของกองทุนให้เก็บรักษาไว้ดังนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นเงิน ให้ฝากไว้กับธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ
- (๒) ในกรณีที่เป็นทรัพย์สินอื่น ให้เก็บรักษาไว้ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วย

การเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด

หมวด ๖

การจัดหาผลประโยชน์

ข้อ ๑๖ คณะกรรมการกองทุนอาจนำเงินของกองทุนไปจัดหาผลประโยชน์ได้ดังนี้

- (๑) ซื้อพันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ หรือตั๋วเงินคลัง
- (๒) ลงทุนอย่างอื่น โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ และต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง

การคลัง

ข้อ ๑๗ คณะอนุกรรมการกองทุนอาจนำทรัพย์สินอื่นไปจัดหาผลประโยชน์ได้ตามหลักเกณฑ์เดียวกันกับการนำทรัพย์สินที่เก็บรักษาไว้ในระหว่างการยึดหรืออายัดไปจัดหาผลประโยชน์ แต่ถ้ามีกรณี จำเป็นและสมควรนอกเหนือไปจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว ให้กระทำได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

หมวด ๗

เงินสินบนและเงินรางวัล

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร คณะอนุกรรมการกองทุนอาจพิจารณามีมติให้มีการจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

การจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ เป็นเพียงหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามที่คณะอนุกรรมการกองทุนเห็นสมควร มิใช่เป็นการโฆษณา หรือให้ค้ำประกันตามกฎหมายแก่บุคคลใด ในอันที่จะยกขึ้นกล่าวอ้างเพื่อเรียกร้องสิทธิในเงินดังกล่าว

ข้อ ๑๙ คณะอนุกรรมการกองทุนมีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินสินบนแก่ผู้ซึ่งชี้แนะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ทราบถึงตัวทรัพย์สิน แหล่งที่มา หรือสถานที่ตั้งของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีข้อมูลหรือพยานหลักฐานพอสมควรที่สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน จนมีผลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน

เงินสินบนที่จะจ่ายตามวรรคหนึ่ง ให้คณะอนุกรรมการกองทุนกำหนดโดยพิจารณาถึงประโยชน์ของข้อมูลและพยานหลักฐานที่ได้รับจากผู้ชี้แนะ และมูลค่าของทรัพย์สิน โดยให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละสิบของเงินที่คำนวณได้จากราคาทรัพย์สินที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือของราคาที่ได้ออกจากการขายทอดตลาด แล้วแต่กรณี หักด้วยค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาทรัพย์สินหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น^(๓)

ข้อ ๒๐ คณะอนุกรรมการกองทุนมีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินรางวัลแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ซึ่งทำหน้าที่สืบสวน สอบสวน หรือจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จนมีผลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน โดยให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าของเงินที่คำนวณได้จากราคาทรัพย์สินที่มีการประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือของราคาที่ได้ออกจากการขายทอดตลาดแล้วแต่กรณี หักด้วยค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาทรัพย์สินหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น หากในคดีได้มีการจ่ายเงินรางวัลแต่ไม่มีการจ่ายเงินสินบนให้นำเงินสินบนคตินั้นจ่ายเป็นเงินรางวัลเพิ่มเติม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินจำนวนเงินขั้นสูงที่คณะกรรมการกำหนด^(๔)

ข้อ ๒๑ เงินสินบนหรือเงินรางวัล ให้จ่ายหลังจากนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ แล้ว หากไม่มีการนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือไม่มีการนำไปใช้ประโยชน์ ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุน ให้คณะอนุกรรมการกองทุนประเมินราคาทรัพย์สินนั้นตามที่เห็นสมควร เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดเงินสินบนหรือเงินรางวัล

ข้อ ๒๒ ถ้าผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลมีหลายคน ให้แบ่งเงินนั้นคนละส่วนเท่าๆ กัน เว้นแต่คณะอนุกรรมการกองทุนจะเห็นสมควรกำหนดเป็นอย่างอื่น

(๓) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๓ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้แทน โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๐ ตอนพิเศษ ๘๔ ง ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๖

(๔) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้แทน โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ตอนพิเศษ ๘๔ ง ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๖

หมวด ๘

การบัญชี

ข้อ ๒๓ ให้สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดจัดทำบัญชี ตามระบบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจาก
กระทรวงการคลัง^(๕)

ข้อ ๒๔ ให้สำนักงานจัดทำงบดุลและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้วภายใน ๕๐ วัน นับ
แต่วันสิ้นปีปฏิทิน เพื่อรายงานคณะกรรมการและส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบรับรอง และดำเนินการต่อไปตาม
มาตรา ๓๕ พร้อมทั้งส่งรายงานดังกล่าวให้กระทรวงการคลังทราบด้วย^(๖)

ข้อ ๒๕ ให้สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงินและการบัญชี
ของกองทุนและรายงานคณะกรรมการกองทุนเมื่อสิ้นปีปฏิทิน^(๗)

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

(ลงชื่อ) สักดิ์ สอนงชาติ

(นายศักดิ์ สอนงชาติ)

ประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๐ ตอนที่ ๕๕ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๖)

---

(๕) (๖) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๕
ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของกองทุน
พ.ศ. ๒๕๓๓

อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ ๘(๔) แห่งระเบียบคณะกรรมการการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๖ คณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของกองทุน พ.ศ. ๒๕๓๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๓ เป็นต้นไป

(๑) ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม กอง หรือที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

“หน่วยงานของเอกชน” หมายความว่า สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีไว้วัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร และดำเนินการเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด

ข้อ ๔ ให้ผู้อำนวยการรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกข้อบังคับหรือคำสั่ง เพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบนี้ให้ผู้อำนวยการเสนอคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณา

หมวด ๑

การนำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์

ข้อ ๕ การนำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์ให้กระทำได้เฉพาะหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๑) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของกองทุน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๓ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้แทน ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

การอนุญาตให้หน่วยงานของเอกชนนำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์ให้อนุญาตได้เฉพาะทรัพย์สินของกองทุนที่เป็นอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น

ข้อ ๖ หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะนำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นมีหนังสือถึงประธานอนุกรรมการกองทุน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าที่ประสงค์จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์

(๒) ประเภทของทรัพย์สินที่จะขอนำไปใช้ประโยชน์

(๓) เหตุผลและความจำเป็นที่จะขอนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

(๔) ลักษณะและระยะเวลาของการใช้ประโยชน์

(๕) การดูแลรักษาและความรับผิดชอบในกรณีที่เกิดความชำรุดบกพร่องเสียหายหรือสูญหาย

ข้อ ๗ หน่วยงานของเอกชนที่ประสงค์จะนำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์ ให้หัวหน้าหน่วยงานของเอกชน จัดทำแผนงาน หรือโครงการ เสนอต่อประธานอนุกรรมการกองทุน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) ส่วนของงานที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์

(๒) ประเภทของทรัพย์สินที่จะนำไปใช้ประโยชน์

(๓) เหตุผลและความจำเป็นที่จะขอนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

(๔) ลักษณะและระยะเวลาของการใช้ประโยชน์

(๕) การดูแลรักษาและความรับผิดชอบในกรณีที่เกิดความชำรุดบกพร่องเสียหายหรือสูญหาย

ข้อ ๘ การพิจารณาอนุญาตให้นำทรัพย์สินใดไปใช้ประโยชน์ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณา โดยคำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ ระยะเวลาที่จะนำไปใช้ประโยชน์ การดูแลรักษาและความรับผิดชอบในกรณีที่เกิดความชำรุดบกพร่องเสียหายหรือสูญหาย

หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์ต้องดูแลและบำรุงรักษาทรัพย์สินนั้นอย่างน้อยตามระเบียบของทางราชการ และคณะกรรมการกองทุนอาจกำหนดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควรอีกก็ได้

ข้อ ๙ เมื่อมีการอนุญาตให้หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานของเอกชนนำทรัพย์สินใดไปใช้ประโยชน์ ให้ผู้อำนวยการจัดให้มีการทำหนังสือส่งมอบและรับมอบทรัพย์สินนั้นไว้เป็นหลักฐานและมีหนังสือแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินทราบ

ข้อ ๑๐ ในกรณีทรัพย์สินที่นำไปใช้ประโยชน์นั้นเกิดความชำรุดบกพร่องเสียหายหรือสูญหายเพราะความผิดของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ได้รับอนุญาต ให้หน่วยงานดังกล่าวรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องเสียหาย หรือสูญหายนั้น

ข้อ ๑๑ เมื่อหมดความจำเป็นที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นต่อไป หรือเมื่อครบกำหนดที่ได้รับอนุญาตแล้ว หรือเมื่อคณะกรรมการกองทุนเพิกถอนการอนุญาตให้หน่วยงานที่ได้รับอนุญาตจัดส่งทรัพย์สินนั้นคืนพร้อมหลักฐานการส่งคืนเป็นหนังสือภายใน ๑๕ วัน หรือภายในเวลาที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้ส่งคืนในสภาพที่เป็นอยู่ในขณะที่ได้รับมอบทรัพย์สินนั้นไป เว้นแต่จะเสื่อมไปโดยสภาพแห่งทรัพย์สินนั้นเอง ในกรณีที่ไม่อาจส่งคืนในสภาพเดิมได้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาคำเนินการตามความเห็นสมควร

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่หน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไปอีก ให้หัวหน้าหน่วยงานนั้นมีหนังสือถึงประธานอนุกรรมการกองทุนแจ้งถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ยังต้องนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

การพิจารณาอนุญาตให้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาหลักเกณฑ์ตามข้อ ๘ และในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนไม่อนุญาตให้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป ให้หน่วยงานนั้นคืนทรัพย์สินพร้อมหลักฐานการส่งคืนเป็นหนังสือภายในเวลาที่กำหนด และให้นำความในข้อ ๑๑ วรรคสอง มาใช้บังคับ

หมวด ๒

การจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุน

ข้อ ๑๓ การจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุน ให้ดำเนินการได้ โดยวิธีการดังต่อไปนี้

- (๑) ขาย
- (๒) ให้
- (๓) แปรสภาพหรือทำลาย
- (๔) จำหน่ายเป็นสูญ

ข้อ ๑๔ การขาย โดยปกติให้ดำเนินการขายโดยวิธีทอดตลาด โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยอนุโลม

ในกรณีที่ทรัพย์สินใดที่ได้ดำเนินการขายทอดตลาดไม่เป็นผล หรือเป็นทรัพย์สินที่คณะกรรมการกองทุนเห็นว่าไม่สมควรดำเนินการขายโดยวิธีทอดตลาดให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดวิธีการขายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๕ การให้ คณะอนุกรรมการกองทุนอาจพิจารณานำทรัพย์สินที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ให้หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชนใดก็ได้ ตามที่เห็นสมควร

- (๑) ทรัพย์สินที่โดยสภาพไม่อาจซ่อมแซมให้กลับสู่สภาพเดิมได้
- (๒) ทรัพย์สินที่โดยสภาพอาจซ่อมแซมให้กลับสู่สภาพเดิมได้แต่ค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร
- (๓) ทรัพย์สินนั้นหากให้หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชนนำไปใช้จะเป็นประโยชน์มากกว่าเก็บรักษาไว้เป็นทรัพย์สินของกองทุน และไม่เป็นภาระกับกองทุน

ข้อ ๑๖ การแปรสภาพหรือทำลาย ให้กระทำได้ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

ข้อ ๑๗ การจำหน่ายเป็นสูญ ให้กระทำได้ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดเมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินสูญหายไปโดยไม่ปรากฏตัวผู้รับผิดชอบ หรือมีตัวผู้รับผิดชอบแต่ไม่สามารถชี้แจงรายละเอียดการรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการ หรือมีตัวทรัพย์สินอยู่แต่ไม่สามารถนำออกจำหน่ายได้ ให้กองทุนเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อจำหน่ายเป็นสูญ

หมวด ๓

การจ่ายเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อสนับสนุนหรือช่วยเหลือบุคคลหรือ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับความเดือดร้อนจากการป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด

ข้อ ๑๘ การจ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนให้แก่หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชนให้ดำเนินการ
ได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยา
เสพติด

(๒) สนับสนุนหรือจัดให้มีการศึกษา ฝึกอบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยา
เสพติด การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๓) สนับสนุนหรือจัดให้มีวิทยากรซึ่งมีความรู้หรือความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษา
และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๔) สนับสนุนหรือจัดให้มีการให้บริการหรือจัดกิจกรรมอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๕) สนับสนุนการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนช่วยเหลือหรือสนับสนุนการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๖) กิจกรรมอื่นที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้
กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อ ๑๙ ให้หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานของเอกชนที่จะขอรับการสนับสนุนตามข้อ ๑๘ จัดทำแผนงาน
โครงการหรือภารกิจที่มีเป้าหมาย ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจนเสนอต่อประธานอนุกรรมการกองทุน

(๒) ข้อ ๒๐ แผนงาน โครงการ หรือภารกิจที่กองทุนจะให้การสนับสนุนต้องเป็นแผนงาน โครงการ หรือภารกิจ
ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณตามปกติของทางราชการ หรือจากแหล่งอื่น ในกรณีที่ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณ
ปกติของทางราชการหรือจากแหล่งอื่น แต่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะอนุกรรมการ
กองทุน

ข้อ ๒๑ การพิจารณาให้การสนับสนุน ให้คณะอนุกรรมการกองทุนพิจารณา โดยคำนึงถึงประโยชน์และความ
เป็นไปได้ ตลอดจนการติดตามผลการดำเนินการตามแผนงาน โครงการหรือภารกิจ

ข้อ ๒๒ แผนงาน โครงการ หรือภารกิจที่มีระยะเวลาดำเนินการเกินกว่า ๓ เดือน คณะอนุกรรมการกองทุนอาจ
พิจารณาให้การสนับสนุนเงินเป็นงวดๆ ตามที่เห็นสมควรและอาจระงับการสนับสนุนงวดใดงวดหนึ่งหรือทั้งหมดก็ได้ หากแผน
งาน โครงการหรือภารกิจนั้นไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือไม่
เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งการนั้น

(๒) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะอนุกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของกองทุน (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๔ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน

ข้อ ๒๓ เมื่อแผนงาน โครงการ หรือภารกิจได้รับการพิจารณาอนุมัติให้การสนับสนุนและอนุมัติวงเงินแล้ว ให้ผู้อำนวยการแจ้งให้หน่วยงานดังกล่าวทราบ และเมื่อหน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุน ดำเนินการตามแผนงาน โครงการหรือภารกิจ สิ้นสุดลง หรือตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด ให้หน่วยงานนั้นรายงานผลการดำเนินการต่อประธานคณะกรรมการ กองทุนทราบ

(๓) ข้อ ๒๔ คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณาจ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน เพื่อช่วยเหลือบุคคลใดได้ต่อเมื่อบุคคลนั้นเป็นเจ้าของที่ หรือผู้ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือเจ้าหน้าในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่หรือบุคคลดังกล่าวได้รับความเดือดร้อน หรือได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการดำเนินการนั้น

การพิจารณาจ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้เสียชีวิตรายละไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยพิจารณาจ่ายเป็นเงินช่วยเหลือให้แก่ทายาทซึ่งต้องขาดไร้อุปการะ เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเสียชีวิต

(๒) กรณีบาดเจ็บจนถึงแก่ทุพพลภาพ หรือเสียวัยะส่วนหนึ่งส่วนใด พิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือรายละไม่เกิน ๗๐,๐๐๐ บาท

(๓) กรณีได้รับบาดเจ็บจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่า ๒๐ วัน พิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือรายละไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท

(๔) กรณีได้รับความเสียหายหรือสูญเสียต่อทรัพย์สิน พิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือรายละไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท

(๕) กรณีได้รับบาดเจ็บแต่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตาม (๒) และ (๓) พิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือรายละไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๒๕ การขอรับเงินช่วยเหลือตามข้อ ๒๔ ให้ส่งหลักฐานตามรายการดังต่อไปนี้

(๑) แบบขอรับเงินช่วยเหลือ

(๒) คำสั่งมอบหมายให้ปฏิบัติงานและรายงานการปฏิบัติงาน

(๓) สำเนาใบมรณะบัตรกรณีเสียชีวิตหรือใบรับรองแพทย์กรณีได้รับบาดเจ็บ

(๔) หลักฐานการเป็นทายาทของผู้เสียชีวิต เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาสูติบัตรหรือสำเนาทะเบียนสมรส สำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล

(๕) สำเนาบันทนาการจับกุม (ถ้ามี)

(๖) หลักฐานอื่นๆ (ถ้ามี)

การยื่นคำขอให้ยื่นภายใน ๕๐ วัน นับแต่ได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต เว้นแต่คณะกรรมการกองทุนกำหนดเป็นอย่างอื่น

แบบเอกสารตามข้อ ๒๕(๑) ให้เป็นไปตามแบบท้ายระเบียบนี้

(๓) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของกองทุน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๕ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน

หมวด ๔

การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล

ข้อ ๒๖ ให้จ่ายเงินสินบนให้แก่ผู้ชี้แนะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบถึงตัวทรัพย์สิน แหล่งที่มาหรือสถานที่ตั้งของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีข้อมูลหรือพยานหลักฐานพอสมควรที่สามารถใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สินจนมีผลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน โดยบุคคลนั้นได้แจ้งข้อมูลดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และได้ลงบันทึกในใบแจ้งข้อมูลตามทำนองเปรียบเทียบนี้ ทั้งนี้ผู้แจ้งข้อมูลต้องมีผู้มีอำนาจหน้าที่ปราบปรามตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อ ๒๗ เงินสินบนให้จ่ายตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไข ดังนี้

(๑) ให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละสิบของเงินที่คำนวณได้จากราคาทรัพย์สิน ที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือของราคาที่ได้จากการขายทอดตลาด แล้วแต่กรณี หักด้วยค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาทรัพย์สินหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น

(๒) ทรัพย์สินที่แจ้งข้อมูลเพื่อขอรับเงินสินบนต้องเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนหรือในกรณีที่มีหลักฐานทางทะเบียน แต่ถูกโอน โยกย้าย ซุกซ่อน แปรสภาพเพื่ออำพรางการมีอยู่หรือได้มาของทรัพย์สินนั้น

(๓) เป็นทรัพย์สินที่แจ้งข้อมูลเพื่อขอรับเงินสินบนตามประกาศชี้ชวนของคณะกรรมการ กองทุน ให้แจ้งข้อมูลของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อ ๒๘ ทรัพย์สินรายใดมีผู้แจ้งข้อมูลหลายคน โดยร่วมกันชี้แนะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบตาม ข้อ ๒๖ ให้แบ่งสินบนคนละส่วนเท่าๆ กัน เว้นแต่คณะกรรมการกองทุนจะเห็นสมควรกำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๙ ให้จ่ายเงินรางวัลแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ซึ่งทำหน้าที่สืบสวน สอบสวนหรือจับกุมผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด จนมีผลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน โดยจ่ายไม่เกินร้อยละห้าของเงินที่คำนวณ ได้จากราคาทรัพย์สินที่มีการประเมินในวันยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือของราคาที่ได้จากการขายทอดตลาด แล้วแต่กรณี หักด้วยค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาทรัพย์สินหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แต่ทั้งนี้ไม่เกินสิบล้านบาท

(๔) ข้อ ๓๐ การจ่ายเงินรางวัล ตามข้อ ๒๙ ให้แบ่งเงินรางวัลออกเป็น ๑๐ ส่วนเท่าๆ กัน โดยให้จ่ายตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ได้รับ ๔ ส่วน ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มีหลายคนให้แบ่งคนละเท่าๆ กัน เว้นแต่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้เข้าเบิกความเป็นพยานในคดีร้องขอให้รับทรัพย์สินนั้น ให้ได้รับเป็น ๒ เท่าของพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นในจำนวน ๔ ส่วน

(๒) เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้ทำการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จนมีผลทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุน ได้รับ ๕ ส่วน ถ้าเจ้าหน้าที่มีหลายคนให้แบ่งคนละเท่าๆ กัน เว้นแต่เจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นพยานโจทก์ในคดีนั้น ให้ได้รับเป็น ๒ เท่าของเจ้าหน้าที่อื่นในจำนวน ๕ ส่วน

(๔) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของกองทุน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้แทน

(๑) พนักงานสอบสวนผู้ซึ่งได้ทำการสอบสวนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จนมีผลทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุน ได้รับ ๑ ส่วน ถ้าพนักงานสอบสวนมีหลายคนให้แบ่งคนละเท่าๆ กัน

ในกรณีมีผู้อยู่ในเกณฑ์จะได้รับเงินรางวัล ตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หลายฐานะ ให้ได้รับเงินรางวัลเพียงฐานะเดียว

ข้อ ๓๑ การรับเงินสินบนเงินรางวัล ให้ส่งหลักฐานตามรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) แบบคำขอรับเงินสินบน หรือเงินรางวัล แล้วแต่กรณี

(๒) แบบใบแจ้งความชี้แจงถึงตัวทรัพย์ แหล่งที่มาหรือสถานที่ตั้งของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (เฉพาะกรณีขอรับเงินสินบน)

(๓) หนังสือรับรองว่าได้ปฏิบัติหน้าที่สืบสวนในคดีที่ขอรับเงินรางวัลของผู้บังคับบัญชาระดับผู้บัญชาการกอง ผู้บังคับการตำรวจ หรือเทียบเท่าขึ้นไป แล้วแต่กรณี

(๔) สำเนาบันทึกการจับกุมของเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม

(๕) หนังสือรับรองการเป็นพนักงานสอบสวนในคดีที่ขอรับเงินรางวัลของผู้บังคับบัญชา

(๖) สำเนาคำสั่งมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแทนในคดีนั้น

(๗) สำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งคดีถึงที่สุดของศาลให้รับทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุน

(๘) ใบมอบฉันทะให้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลแทน (ถ้ามี)

ข้อ ๓๒ การขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามข้อ ๓๑ ให้ยื่นเอกสารตามท้ายระเบียบนี้ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าจะขอรับเงินด้วยตนเองหรือขอรับผ่านบัญชีเงินฝากของผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนเงินรางวัล โดยแจ้งเลขที่บัญชีเงินฝากมาพร้อมนี้ ต่อประธานอนุกรรมการกองทุนภายใน ๑๕๐ วัน หลังจากได้รับแจ้งสิทธิในการขอรับเงินสินบนเงินรางวัล

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาจ่ายค่าสินบน เงินรางวัลตามระเบียบนี้ ให้ผู้อำนวยการเสนอคณะอนุกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร

หมวด ๕

ข้อกำหนดในการจ่ายเงิน

ข้อ ๓๓ หลักฐานการจ่ายเงินของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เป็นไปตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยอนุโลมหรือตามที่คณะอนุกรรมการกองทุนเห็นสมควร

ข้อ ๓๔ การอนุมัติจ่ายเงินตามข้อ ๕(๑) แห่งระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้ประธานอนุกรรมการกองทุนหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี ลงลายมือชื่ออนุมัติในหลักฐานการจ่ายเงินหรือใบสำคัญคู่จ่ายหรือหลักฐานการขอรับชำระหนี้ หรือบหน้าหลักฐานการจ่ายเงินใบสำคัญคู่จ่ายก็ได้

ข้อ ๓๕ การจ่ายเงินของกองทุน ให้พนักงานกองทุนจัดให้มีหลักฐานการจ่ายเงินไว้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

ข้อ ๓๖ การจ่ายเงินของกองทุนให้แก่ผู้รับเงินทุกรายการ พนักงานกองทุนต้องบันทึกรายการจ่ายเงินนั้นไว้ในบัญชีเงินสดจ่ายหรือบัญชีเงินฝากธนาคาร แล้วแต่กรณี ในวันที่จ่ายเงินพร้อมทั้งจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวันให้ผู้อำนวยการทราบ

ข้อ ๓๗ ในการจ่ายเงินของกองทุนให้จ่ายเป็นเช็ค ยกเว้นในกรณีจ่ายจากเงินทროงจ่าย ซึ่งเก็บไว้เป็นเงินสด

ข้อ ๓๘ การเขียนเช็คส่งจ่ายเงินให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) การจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงิน ให้ออกเช็คสั่งจ่ายในนามของผู้มีสิทธินั้นขีดฆ่าคำว่า “หรือตามคำสั่ง” หรือ “หรือผู้ถือ” ออก และขีดคร่อมด้วย

(๒) ในกรณีสั่งจ่ายเงินเพื่อนำมาเป็นเงินตรงจ่าย ให้ออกเช็คสั่งจ่ายในนามพนักงานกองทุนและขีดฆ่าคำว่า “หรือตามคำสั่ง” หรือ “หรือผู้ถือ” ออก

ข้อ ๓๕ การอนุมัติจ่ายเงินตรงจ่ายของกองทุนให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการและให้จ่ายได้ภายในวงเงินที่คณะกรรมการกำหนดตามประเภทรายจ่ายดังต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

(๒) ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายในการยึดอายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สิน

(๓) ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด

(๔) ค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาทรัพย์สินตามมาตรา ๒๑ และค่าใช้จ่ายในการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมตามมาตรา ๒๔

(๕) ค่าใช้จ่ายอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ข้อ ๔๐ เงินตรงจ่ายที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการให้เก็บรักษาไว้ในตู้รับฝากโดยตั้งไว้ ณ ที่ทำการของกองทุน วันละไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

ให้ผู้อำนวยการรายงานการจ่ายตรงจ่ายต่อคณะกรรมการกองทุนทุกคราวที่มีการประชุม เพื่อขออนุมัติเบิกเงินตรงจ่ายมาทดแทนจำนวนเงินที่ได้จ่ายไป และให้ประธานอนุกรรมการกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อรับทราบ ทุกครั้งปีปฏิทิน

(๕) **ข้อ ๔๑** กุญแจและรหัสตู้รับฝากให้แยกกันเก็บรักษาไว้ โดยให้ผู้อำนวยการเก็บรักษาหุ้สและให้พนักงานกองทุนตั้งแต่ระดับ ๖ ขึ้นไป จำนวน ๒ คน เก็บรักษากุญแจคนละหนึ่งดอก

ข้อ ๔๒ การจ่ายเงินตรงจ่ายให้พนักงานกองทุนจัดให้มีใบสำคัญคู่จ่ายไว้เป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและขออนุมัติเบิกเงินจากคณะกรรมการกองทุนเพื่อขอใช้เงินตรงจ่าย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

(ลงชื่อ) พลตำรวจเอก ชวลิต ยอคมณี

(ชวลิต ยอคมณี)

ประธานอนุกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(๕) ข้อความเดิมถูกยกเลิกโดยระเบียบคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของกองทุน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๗ และให้ใช้ข้อความที่พิมพ์ไว้นี้แทน

แบบ กท. ป.ป.ส. ๑๑

กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แบบขอรับเงินช่วยเหลือกรณีบาดเจ็บ หรือทรัพย์สินเสียหาย

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เรียน ประธานอนุกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ด้วยข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

สังกัด ..... อายุ ..... ปี สถานที่ติดต่อ .....

โทร. .... เป็นบุคคลได้รับความเสียหายอันเนื่องจากการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. วัน/เดือน/ปี/เวลา สถานที่เกิดเหตุ .....

๒. เจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติการ

๒.๑ .....

สังกัด.....

๒.๒ .....

สังกัด.....

๒.๓.....

สังกัด.....

๒.๔.....

สังกัด.....

๓. ชื่อผู้ต้องหาหรือจำเลย.....

๔. รายละเอียดเกี่ยวกับการได้รับบาดเจ็บ .....

๕. รายละเอียดเกี่ยวกับความเสียหายของทรัพย์สิน.....

.....
 .....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้า

(ลงชื่อ) ..... ผู้ยื่นคำขอ
 (.....)

คำรับรอง

ข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

สังกัด ..... ขอรับรองว่า .....

ซึ่งได้ยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือเป็นผู้ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานในด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำ
 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ..... ผู้รับรอง
 (.....)

หมายเหตุ

ผู้รับรองจะต้องเป็นข้าราชการซึ่งเกี่ยวข้องกับกรณีที่ร้องขอ ระดับตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง ผู้บังคับการตำรวจ
 หรือเทียบเท่าขึ้นไป

แบบ กท. ป.ป.ส. ๑๒

กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แบบขอรับเงินช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เรียน ประธานอนุกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ด้วยข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

เกี่ยวข้องกับ ..... ซึ่งเสียชีวิตเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ในการ
ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในฐานะ .....
ขอเรียนข้อเท็จจริง ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ชื่อ ..... ซึ่งเสียชีวิตเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ใน

การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีตำแหน่ง .....

..... สังกัด .....

อายุ ..... ปี อยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....

ถนน ..... ตำบล/แขวง .....

อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

โทรศัพท์ .....

๒. วัน/เดือน/ปี/เวลา/สถานที่เกิดเหตุ .....

.....
.....

๓. เจ้าหน้าที่ที่ร่วมปฏิบัติการ

๓.๑ .....

สังกัด.....

๓.๒ .....

สังกัด.....

๓.๓ .....

สังกัด.....

๓.๔ .....

สังกัด.....

๔. รายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติกรจนเป็นเหตุให้เสียชีวิต .....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๕. ชื่อผู้ต้องหาหรือจำเลย .....

.....
.....

๖. รายละเอียดเกี่ยวกับทายาทของผู้เสียชีวิต

๖.๑ บิดาชื่อ ..... เชื้อชาติ.....

สัญชาติ ..... อายุ ..... ปี อาชีพ ..... ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ .....

๖.๒ มารดาชื่อ ..... เชื้อชาติ.....

สัญชาติ ..... อายุ ..... ปี อาชีพ ..... ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ .....

๖.๓ คู่สมรสชื่อ ..... เชื้อชาติ.....

สัญชาติ ..... อายุ ..... ปี อาชีพ ..... ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ .....

๖.๔ ผู้เสียชีวิตมีบุตร จำนวน ..... คน คือ

๖.๔.๑ ชื่อ ..... อายุ ..... ปี

ปัจจุบัน (ทำงานที่/กำลังศึกษาระดับ) .....

๖.๔.๒ ชื่อ ..... อายุ ..... ปี

ปัจจุบัน (ทำงานที่/กำลังศึกษาระดับ) .....

๖.๔.๓ ชื่อ ..... อายุ ..... ปี

ปัจจุบัน (ทำงานที่/กำลังศึกษาระดับ) .....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา จ่ายเงินช่วยเหลือแก่ทายาทของ .....

.....

(ลงชื่อ) ..... ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

คำรับรอง

ข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

สังกัด ..... ขอรับรองว่า .....

ได้เสียชีวิตอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุหน้าทีในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ..... ผู้รับรอง
(.....)

หมายเหตุ ผู้รับรองจะต้องเป็นข้าราชการซึ่งเกี่ยวข้องกับกรณีที่ร้องขอ ระดับตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง ผู้บังคับการตำรวจหรือเทียบเท่าขึ้นไป

แบบ กท. ป.ป.ส. ๒๑
กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แบบขอรับเงินสินบนคดีทรัพย์สิน

เขียนที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เรียน ประธานอนุกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ตามที่ข้าพเจ้า .....
ได้ชี้แนะเบาะแสแห่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ .....
เดือน ..... พ.ศ. .... และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึด/อายัด ..... ตามที่รับแจ้งไว้แล้วตั้งแต่วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... และศาลได้มีคำสั่งรับทรัพย์สิน ดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอรับเงินสินบนตามระเบียบของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งในการขอรับเงินสินบนรายนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าได้ขอรับหรือได้รับเงินสินบน ตามกฎหมายหรือระเบียบอื่นมาก่อน จึงเรียนมาเพื่อ โปรดเบิกจ่ายเงินจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้แก่ข้าพเจ้าด้วย

ขอแสดงความนับถือ

.....
ลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือ (ชายหรือขวา)

ผู้ขอรับเงินสินบน

คำรับรองของพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

สังกัด .....

ขอรับรองว่าผู้ขอรับเงินสินบนเป็นผู้ชี้แนะเบาะแสดังกล่าวข้างต้นจริง

ลงชื่อ .....

(.....)

พนักงานเจ้าหน้าที่

แบบ กท. ป.ป.ส. ๒๒

กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แบบรับแจ้งข้อมูลแหล่งทรัพย์สินคดีทรัพย์สิน

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

สังกัด ..... เป็นผู้ที่มีอำนาจรับแจ้งข้อมูลตามระเบียบคณะกรรมการ

กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินกองทุน พ.ศ. ....

ได้รับแจ้งความจาก ..... อายุ ..... ปี อยู่บ้านเลขที่ .....

ตรอก/ซอย ..... หมู่ที่ ..... ถนน ..... ตำบล/แขวง .....

อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

.....

.....

.....

.....

โดยผู้แจ้งข้อมูลมีความประสงค์จะขอรับเงินสินบนตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบ
 ปรามยาเสพติด ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินกองทุน พ.ศ. .... จึงได้ออกใบรับแจ้งข้อมูลนี้ให้ไว้เป็นหลักฐาน

.....
 ลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือ (ชายหรือขวา)

ผู้แจ้งข้อมูล

.....
 ลายมือชื่อ

พนักงานเจ้าหน้าที่

หมายเหตุ

๑. ใบรับแจ้งข้อมูลนี้ให้ทำเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน โดยให้ผู้ชี้แนะและพนักงานเจ้าหน้าที่เก็บไว้
 ฝ่ายละ ๑ ฉบับ
๒. ถ้าผู้แจ้งข้อมูลไม่ประสงค์จะเปิดเผยชื่อและที่อยู่จะแจ้งเป็นรหัสแทนก็ได้

แบบ กท. ป.ป.ส. ๒๓
กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

หนังสือมอบฉันทะรับเงินสินบนคดีทรัพย์สิน

เขียนที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เรียน ประธานอนุกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ข้าพเจ้า ..... อยู่บ้านเลขที่ ..... ตรอก/ซอย .....

ถนน ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

เป็นผู้แจ้งข้อมูลแหล่งทรัพย์สินอันเนื่องจากการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามแบบรับแจ้งข้อมูลแหล่งทรัพย์สิน ลงวันที่
..... เดือน ..... พ.ศ. .... ได้ทรัพย์สินดังนี้

.....
.....

ขอมอบฉันทะให้ ..... ตำแหน่ง ..... เป็นผู้รับเงินสินบน
ซึ่งข้าพเจ้ามีสิทธิได้รับเต็มจำนวน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สิน
สินกองทุน พ.ศ. .... จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

..... ผู้มอบฉันทะ
ลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือ (ชายหรือชวา)

คำรับรองผู้รับมอบฉันทะ

ข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

สังกัด .....

อยู่บ้านเลขที่ ..... ตรอก/ซอย ..... ถนน .....

ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

ยินยอมเป็นผู้รับมอบฉันทะรับเงินสินบนจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแทน .....

..... และข้าพเจ้ามีความผูกพันที่จะนำเงินสินบนรายดังกล่าวนี้ไปจ่ายให้แก่

ผู้มอบฉันทะตามสิทธิต่อไป

(ลงชื่อ) ..... ผู้รับมอบฉันทะ

(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน

(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน

(.....)

แบบ กท. ป.ป.ส. ๓๑
กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แบบขอรับเงินรางวัลคดีทรัพย์สิน

เขียนที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เรียน ประธานอนุกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ด้วยข้าพเจ้า ..... ตำแหน่ง .....

สังกัด ..... เป็น (เจ้าหน้าที่ผู้สืบสวน/เจ้าหน้าที่ผู้จับกุม/พนักงานสอบสวน/
พนักงานเจ้าหน้าที่) ผู้มีนามข้างท้ายนี้มีความประสงค์ขอรับเงินรางวัลจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

๑. คดีหมายเลขดำที่ ...../..... คดีหมายเลขแดงที่ ...../.....

๒. ชื่อผู้ต้องหาหรือจำเลย.....

.....

๓. รายละเอียดทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบ .....

.....

๔. วัน เดือน ปีที่ศาลสั่งริบ .....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดดำเนินการเบิกจ่ายเงินรางวัลคดีทรัพย์สินจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้กับ
ข้าพเจ้าและผู้มีนามข้างท้ายนี้ด้วย

(ลงชื่อ) .....

(.....)

(ลงชื่อ) .....

(.....)

(ลงชื่อ) .....

(.....)

(ลงชื่อ) .....

(.....)

แบบ กท. ป.ป.ส. ๓๒

กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

หนังสือรับรองผู้ปฏิบัติหน้าที่สืบสวนคดียาเสพติด

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เรียน ประธานอนุกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ตามที่ (หน่วยงาน) ..... ได้จับกุม (ชื่อผู้ต้องหา)

..... พร้อมของกลาง .....

โดยกล่าวหาว่า .....

เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... นั้น

ในการนี้ (หน่วยงาน) .....

ขอแจ้งชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่สืบสวนคดียาเสพติดดังกล่าวจนมีผลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ดังมีรายชื่อดังนี้

๑.....

๒.....

๓.....

๔.....

๕.....

๖.....

๗.....

๘.....

๙.....

๑๐.....

(ลงชื่อ) ..... ผู้รับรอง

(.....)

หมายเหตุ

ผู้รับรองจะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาซึ่งเกี่ยวข้องกับกรณีที่ร้องขอ ระดับตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง
ผู้บังคับการตำรวจ หรือเทียบเท่าขึ้นไป

แบบ กท. ป.ป.ส. ๓๓

กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

หนังสือมอบฉันทะรับเงินรางวัลคดียาเสพติด

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เรียน ประธานอนุกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ข้าพเจ้าผู้มีนามและที่อยู่ปรากฏตามแบบหนังสือมอบฉันทะรับเงินรางวัลคดีทรัพย์สิน

(แบบ กท. ป.ป.ส. ๓๔) จำนวน ..... ราย เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ร่วม (สืบสวน/จับกุม/สอบสวน/ตรวจสอบ และยึดหรืออายัดทรัพย์สิน) คดี .....

จำนวน ตามคดีหมายเลขดำที่ .....คดีหมายเลขแดงที่ .....

ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษา หรือคำสั่งรับทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุน ตามคำสั่งศาลลงวันที่ .....

เดือน ..... พ.ศ. .... ขอมอบฉันทะให้ .....

ตำแหน่ง ..... ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะ .....คดีดังกล่าวข้างต้นนี้

เป็นผู้รับเงินรางวัล ซึ่งข้าพเจ้าผู้มีรายชื่อตามแบบหนังสือมอบฉันทะนี้มีสิทธิได้รับเต็มจำนวนตามระเบียบกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในแบบหนังสือมอบฉันทะนี้

คำรับรองผู้รับมอบฉันทะ

ข้าพเจ้า .....ตำแหน่ง .....

สังกัด .....

อยู่บ้านเลขที่ ..... ตรอก/ซอย ..... ถนน .....

ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

ยินยอมเป็นผู้รับมอบฉันทะรับเงินรางวัลจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แทนผู้มอบฉันทะ ตามรายชื่อในแบบแบบหนังสือมอบฉันทะฉบับนี้ จำนวน ..... ราย และข้าพเจ้ามีความผูกพันที่จะนำเงินรางวัลดังกล่าวนี้ไปจ่ายให้แก่ผู้มอบฉันทะตามสิทธิต่อไป

(ลงชื่อ) .....ผู้รับมอบฉันทะ

(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน

(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน

(.....)

แบบ กท ป.ป.ส. ๓๔
กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แบบแนบหนังสือมอบนันทะรับเงินรางวัลคดีทรัพย์สิน

ตามหนังสือมอบนันทะ ลงวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ลำดับที่	ชื่อ	ตำแหน่ง	สังกัด/ที่อยู่	ลายมือชื่อผู้มอบนันทะ	หมายเหตุ

ภาคผนวก ก

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์
ต่อจิตและประสาท

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด
และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

รับเอาโดยที่ประชุมเต็มคณะครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๘

ต่อไปนี้เป็นข้อความของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทซึ่งรับเอาโดยสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๘

(เริ่มต้นข้อความ)

ภาคีแห่งอนุสัญญานี้

ด้วยความหวังอย่างยิ่งต่อขอบเขตและแนวโน้มที่สูงขึ้นของการผลิต ความต้องการและการค้าที่มีขอบซึ่งยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท อันก่อให้เกิดภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของมนุษย์และผลเสียหายต่อ รากฐานทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมืองของสังคม

ด้วยความหวังอย่างยิ่งเช่นกันต่อการแทรกซึมที่เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอของการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเข้าไปในกลุ่มสังคมต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อข้อเท็จจริงที่ว่าในหลายส่วนของโลก เด็กถูกใช้เป็นตลาดผู้ใช้ยาเสพติดและเพื่อวัตถุประสงค์ในการผลิต การจำหน่าย และการค้าที่มีขอบซึ่งยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งก่อให้เกิดภัยร้ายแรงอันประมาณมิได้

โดยยอมรับความเกี่ยวพันกันระหว่างการลักลอบค้ายาเสพติดกับอาชญากรรมเป็นระบบที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งบั่นทอนระบบเศรษฐกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย และคุกคามเสถียรภาพ ความมั่นคง และอธิปไตยของรัฐต่างๆ

โดยยอมรับด้วยว่าการลักลอบค้ายาเสพติดนั้นเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศซึ่งจำต้องให้ความเอาใจใส่อย่างยิ่งและให้ความสำคัญในลำดับสูงสุดในการปราบปราม

โดยตระหนักว่าการลักลอบค้ายาเสพติดสร้างผลกำไรและความร่ำรวยมหาศาล ซึ่งทำให้องค์การอาชญากรรมข้ามชาติสามารถแทรกซึม สร้างความเสื่อมเสีย และบั่นทอนโครงสร้างของรัฐบาลธุรกิจการค้าและการเงินอันชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งสังคมในทุกระดับชั้น

โดยมุ่งมั่นที่จะตัดผลตอบแทนอันเกิดจากอาชญากรรมของผู้ดำเนินการลักลอบค้ายาเสพติดเพื่อขจัดแรงจูงใจสำคัญของการกระทำเช่นนั้น

โดยปรารถนาที่จะขจัดรากเหง้าของปัญหาการใช้ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทโดยผิดวัตถุประสงค์ รวมทั้งความต้องการที่ผิดกฎหมายที่มีต่อยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวและรายได้อันมหาศาลที่ได้จากการลักลอบค้ายาเสพติด

โดยเห็นว่ามาตรการต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการควบคุมสารบางประเภท ซึ่งรวมถึงสารตั้งต้น สารเคมี และ

ตัวทำลายที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เพราะการที่สามารถจัดหาสารดังกล่าวได้อย่างสะดวกทำให้การลักลอบผลิตยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทดังกล่าวเพิ่มขึ้น **โดยมุ่งมั่น**ที่จะปรับปรุงความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล โดยยอมรับว่าการจัดการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกรัฐ และด้วยเหตุนี้ การร่วมมือดำเนินการภายในกรอบของความร่วมมือระหว่างประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว **โดยรับรู้**ถึงประสิทธิภาพขององค์การสหประชาชาติในการควบคุมยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และปรารถนาให้องค์การระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเช่นว่าควรอยู่ภายในกรอบขององค์การสหประชาชาติ

โดยยืนยันอีกครั้งหนึ่งถึงหลักการที่เป็นแนวทางของสนธิสัญญาต่างๆ ที่มีอยู่เกี่ยวกับยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และระบบการควบคุมที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาเหล่านั้นด้วย

โดยยอมรับความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างและเพิ่มความเข้มแข็งของมาตรการที่ระบุไว้ในอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญาเดี่ยวกันนี้ได้รับการแก้ไขโดยพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๒ และอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๗๑ เพื่อจะได้ต่อต้านกับความรุนแรงและขอบเขตของการลักลอบค้ายาเสพติดและผลกระทบอันร้ายแรงที่ตามมา

โดยยอมรับเช่นกันถึงความสำคัญของการเสริมสร้างและส่งเสริมมาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิผล เพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการทางอาญา ในการปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ

โดยปรารถนาที่จะจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศที่สมบูรณ์แบบ มีประสิทธิผลและใช้บังคับได้ ที่มุ่งโดยตรงต่อการลักลอบค้ายาเสพติด และพิจารณาลักษณะต่างๆ ของปัญหานี้โดยส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่สนธิสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่มีอยู่ในปัจจุบันมิได้ครอบคลุมถึง **ได้ตกลงกัน**ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

บทนิยาม

เว้นแต่จะได้ระบุไว้อย่างชัดเจนเป็นอย่างอื่น หรือตามบริบทแล้วจำเป็นต้องใช้คำนิยามเป็นอย่างอื่น ให้ใช้คำนิยามที่กำหนดต่อไปนี้ตลอดอนุสัญญานี้

(ก) “คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นโดย อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. ๑๙๖๑ และตามอนุสัญญาดังกล่าวที่ได้รับการแก้ไขโดยพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๒

(ข) “พืชกัญชา” หมายถึง พืชใดๆ ในสกุลคานาบิส (Cannabis)

(ค) “ต้นโคคา” หมายถึง พืชในสกุลอีริทโรไซลอน (Erythroxylon)

(ง) “ผู้ประกอบการขนส่ง” หมายถึง บุคคลใดๆ หรือหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือหน่วยงานใดที่ประกอบกิจการ การขนส่งบุคคล สินค้า หรือไปรษณีย์ภัณฑ์ เพื่อค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อย่างอื่น

(จ) “คณะกรรมการวิชาการ” หมายถึง คณะกรรมการว่าด้วยยาเสพติดของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ

(ฉ) “การริบ” ซึ่งรวมถึงการถูกตัดกรรมสิทธิ์ ถ้าหากมี หมายถึง การทำให้สิ้นกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นอย่างถาวร โดยคำสั่งศาล หรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจ

(ช) “การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม” หมายถึง วิธีการปล่อยให้สินค้ายาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่ผิดกฎหมายหรือต้องสงสัยว่าเป็นสิ่งดังกล่าว ตามรายชื่อในบัญชี I และบัญชี II ที่ผนวกไว้กับ

อนุสัญญานี้ หรือสิ่งที่บรรจุไว้แทน ออกจาก ผ่าน หรือเข้าไปในดินแดนของประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศ โดยการรับรู้และอยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะทราบถึงตัวบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ ของอนุสัญญานี้

(ซ) “อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑” หมายถึง อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. ๑๙๖๑

(ฉ) “อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไข” หมายถึง อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ ได้รับการแก้ไขโดยพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๒

(ง) “อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑” หมายถึง อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๗๑

(จ) “คณะมนตรี” หมายถึง คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ

(ฉ) “การอายัด” หรือ “การยึด” หมายถึง การห้ามเป็นการชั่วคราวมิให้มีการโอน แปรสภาพ จำหน่าย หรือ เคลื่อนย้ายทรัพย์สิน หรือ การยึดถือหรือควบคุมทรัพย์สินเป็นการชั่วคราวตามคำสั่งศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มี อำนาจ

(ช) “การลักลอบค้า” หมายถึง การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในข้อ ๓ วรรค ๑ และวรรค ๒ ของ อนุสัญญานี้

(ซ) “ยาเสพติด” หมายถึง สารใดๆ ที่ได้จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ตามที่ระบุไว้ในตารางที่ ๑ และ ๒ ของอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. ๑๙๖๑ และอนุสัญญาดังกล่าวที่ได้รับการแก้ไขโดยพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๒

(ฅ) “พืชฝิ่น” หมายถึง พืชชนิดพาวาเวอร์ ซอมนิเฟอรัม ลินน์ (Papaver Somniferum L.)

(ฉ) “ผลตอบแทน” หมายถึง ทรัพย์สินใดๆ อันเกิดจากหรือที่ได้รับจากการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ในข้อ ๓ วรรค ๑ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม

(ค) “ทรัพย์สิน” หมายถึง ทรัพย์สินทุกชนิดไม่ว่าจะมีรูปร่างหรือไม่รูปร่าง เป็นสังหาริมทรัพย์ หรือ อสังหาริมทรัพย์ มีตัวตนหรือไม่มีตัวตน และเอกสารทางกฎหมายหรือตราสารที่เป็นหลักฐานแสดงการมี กรรมสิทธิ์หรือมีผลประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น

(ค) “วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท” หมายถึง สารใดที่ได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ หรือวัสดุ ธรรมชาติใดๆ ที่ระบุไว้ในตารางที่ I, II, III และ IV ของอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๗๑

(ง) “เลขอาชญากรรม” หมายถึง เลขอาชญากรรมสหประชาชาติ

(จ) “บัญชี I” และ “บัญชี II” หมายถึง บัญชีรายชื่อที่มีตัวเลขกำกับ ซึ่งผนวกไว้กับอนุสัญญานี้ ซึ่งได้รับการ แก้ไขเป็นครั้งคราวตามข้อ ๑๒

(ฉ) “รัฐผ่านแดน” หมายถึง รัฐซึ่งดินแดนของตนถูกใช้ขนผ่านซึ่งยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและ ประสาท รวมทั้งสารในบัญชี I และ บัญชี II ที่มีขอบข่ายกฎหมาย โดยรัฐดังกล่าวไม่ใช่แหล่งกำเนิดหรือ ปลายทางสุดท้ายของการขนถ่ายดังกล่าว

ข้อ ๒

ขอบเขตของอนุสัญญา

๑. วัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้คือการส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างภาคี เพื่อว่าภาคีอาจจัดการอย่างมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกับด้านต่างๆ ของการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทซึ่งมี ขอบข่ายระดับระหว่างประเทศ โดยในการดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญานี้ ภาคีจะต้องดำเนิน มาตรการที่จำเป็นรวมทั้งมาตรการด้านนิติบัญญัติและด้านบริหาร โดยสอดคล้องกับบทบัญญัติพื้นฐานของ

ระบบกฎหมายภายในของตน

๒. ภาคิจจะต้องดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญานี้ในลักษณะที่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคแห่งอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐ และหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของรัฐอื่น

๓. ภาคิจจะต้องไม่ใช้ดินแดนของภาคีอื่นซึ่งเขตอำนาจ และไม่กระทำการที่ใดซึ่งได้รับการสงวนไว้โดยเฉพาะสำหรับเจ้าพนักงานของภาคีอื่นโดยกฎหมายภายในของภาคีนั้น

ข้อ ๓

ความผิดและบทลงโทษ

๑. แต่ละภาคิจจะต้องนำมาใช้ซึ่งมาตรการตามที่จำเป็นเพื่อบัญญัติให้การกระทำซึ่งได้กระทำโดยเจตนาดังต่อไปนี้ เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของตน

(ก) (๑) การทำขึ้น ผลิต สกัด ปรง เสนอให้ เสนอขาย จำหน่าย ขาย ส่งมอบ ไม่ว่าจะตามเงื่อนไขใด เป็นนายหน้า จัดส่ง จัดส่งผ่านแดน ขนส่ง นำเข้าหรือส่งออก ซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทใดๆ อันขัดต่อบทบัญญัติแห่งอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไข หรืออนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑

(๒) การเพาะปลูกพืชฝิ่น ต้นโคคา หรือพืชกัญชาเพื่อวัตถุประสงค์ในการผลิตยาเสพติดที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ และอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไข

(๓) การครอบครองหรือซื้อยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ไม่ว่าจะชนิดใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำการใดๆ ตามที่ระบุไว้ใน (๑) ข้างต้น

(๔) การผลิต ขนส่ง หรือจำหน่ายอุปกรณ์ วัสดุ หรือสารตามที่ระบุไว้ในบัญชี I และ บัญชี II โดยรู้ว่าจะมีการใช้สิ่งเหล่านั้นในการหรือเพื่อการเพาะปลูก การทำขึ้นหรือการผลิตยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่ผิดกฎหมาย

(๕) การจัดให้มี จัดการ หรือให้เงินสนับสนุนการกระทำความผิดใดๆ ที่ระบุไว้ใน (๑), (๒), (๓) หรือ (๔) ข้างต้น

(ข) (๑) การแปรสภาพหรือโอนทรัพย์สินโดยรู้วาทพินดังกกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดเดียวหรือหลายความผิดที่บัญญัติไว้ตามอนุวรรค (ก) ของวรรคนี้ หรือได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเดียวหรือหลายความผิดดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกปิดหรืออำพรางแหล่งกำเนิดซึ่งผิดกฎหมาย ของทรัพย์สินหรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลใดๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเดียวหรือหลายความผิดดังกล่าวให้หลบเลี่ยงผลตามกฎหมายอันเกิดจากการกระทำของตน

(๒) การปกปิดหรืออำพรางลักษณะอันแท้จริง แหล่งที่มา สถานที่ตั้ง การจำหน่าย การเคลื่อนย้าย สิทธิที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยรู้วาทพินดังกกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดเดียวหรือหลายความผิดที่บัญญัติไว้ตามอนุวรรค (ก) ของวรรคนี้ หรือที่ได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเดียวหรือหลายความผิดดังกล่าว

(ค) ภายใต้หลักการแห่งรัฐธรรมนูญและแนวคิดพื้นฐานของระบบกฎหมายของภาคีนั้น

(๑) การได้มา การครอบครอง หรือการใช้ทรัพย์สิน โดยในขณะที่รับทรัพย์สินนั้นรู้วาทพินดังกกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดเดียวหรือหลายความผิดที่บัญญัติไว้ตามอนุวรรค (ก) ของ วรรคนี้ หรือได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเดียวหรือหลายความผิดดังกล่าว

(๒) การครอบครองอุปกรณ์หรือวัสดุ หรือสารที่ระบุไว้ในบัญชี I และบัญชี II, โดยรู้ว่ามีการใช้หรือจะมีการใช้สิ่งดังกล่าวในการหรือเพื่อการเพาะปลูก การทำขึ้น หรือการผลิตยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและ

ประสาทที่ผิดกฎหมาย

(๓) การยุยงหรือชักจูงบุคคลอื่นโดยเปิดเผย ไม่ว่าจะโดยวิธีการใดๆ ให้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อนี้ หรือให้บุคคลอื่นใช้ยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทโดยผิดกฎหมาย

(๔) การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง หรือการสมคบกันกระทำความผิด พยายามกระทำและช่วยเหลือ ยุยงสนับสนุนให้ความสะดวกและให้คำปรึกษาแนะนำในการกระทำความผิดใดๆ ที่บัญญัติไว้ตามข้อนี้

๒. ภายใต้หลักการแห่งรัฐธรรมนูญและแนวคิดพื้นฐานของระบบกฎหมายภายในของภาคีนั้น แต่ละภาคีจะต้องรับเอามาตรการที่อาจจำเป็นเพื่อบัญญัติให้การครอบครอง ซื้อมี หรือเพาะปลูกยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เพื่อเสพเป็นการส่วนตัวอันขัดต่อบทบัญญัติแห่งอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไข หรืออนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑ เมื่อได้กระทำโดยเจตนาเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของตน

๓. การรู้ข้อเท็จจริง เจตนาหรือวัตถุประสงค์ที่เป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดที่ระบุไว้ในวรรค ๑ ของข้อนี้ อาจพิจารณาได้จากสถานการณ์ความเป็นจริง

๔. (ก) แต่ละภาคีจะต้องดำเนินการให้การกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามวรรค ๑ ของข้อนี้มีโทษซึ่งพิจารณาตามลักษณะความร้ายแรงของความผิดเหล่านี้ เช่น การจำคุกหรือการจำกัดอิสรภาพในรูปแบบอื่น การปรับ และการริบทรัพย์สิน

(ข) นอกจากการตัดสินลงโทษหรือการลงโทษสำหรับความผิดแล้ว ภาคีอาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้ารับมาตรการต่างๆ เช่น การบำบัดรักษา การศึกษา การดูแลภายหลังการบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือการกลับคืนสู่สังคม

(ค) ถึงแม้ว่าจะมีอนุวรรค (ก) และ (ข) บัญญัติไว้ก็ตาม ในกรณีที่ความผิดมีลักษณะไม่ร้ายแรง และเมื่อเห็นเป็นการสมควร ภาคีอาจกำหนดมาตรการต่างๆ แทนการตัดสินลงโทษหรือการลงโทษ เช่น การศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพหรือการกลับคืนสู่สังคม รวมถึงการบำบัดรักษาหรือการดูแลภายหลังการบำบัดรักษาในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ติดยาเสพติด

(ง) ภาคีอาจกำหนดมาตรการต่างๆ เป็นทางเลือกนอกเหนือจากการตัดสินลงโทษหรือการลงโทษ หรือมาตรการเพิ่มเติมจากการตัดสินลงโทษ หรือการลงโทษสำหรับการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามวรรค ๒ ของข้อนี้ ได้แก่ การบำบัดรักษา การศึกษา การดูแลภายหลังการบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพหรือการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำความผิด

๕. ภาคีจะต้องประกันว่าศาลและเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจซึ่งมีเขตอำนาจของตนสามารถพิจารณาถึงสถานการณ์ความเป็นจริงซึ่งทำให้การกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามวรรค ๑ ของข้อนี้เป็นความผิดที่ร้ายแรงอย่างยิ่งดังนี้

(ก) การเข้ามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดของกลุ่มอาชญากรรมที่มีการจัดระบบซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกอยู่

(ข) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของผู้กระทำความผิดในกิจกรรมอาชญากรรมที่มีการจัดระบบระหว่างประเทศอื่น

(ค) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดกฎหมายอื่นซึ่งได้รับผลช่วยจากการกระทำความผิด

(ง) การที่ผู้กระทำความผิดใช้ความรุนแรงหรืออาวุธ

(จ) การที่ผู้กระทำความผิดมีตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดดังกล่าวเกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ราชการนั้น

(ฉ) การที่ผู้เยาว์ต้องประสบเคราะห์กรรมหรือใช้ผู้เยาว์

(ช) การกระทำความผิดเกิดขึ้นในทัศนสถาน สถาบันการศึกษาหรือสถานที่ให้บริการทางสังคม หรือ

บริเวณใกล้ชิดติดกับสถานที่ข้างต้น หรือสถานที่อื่นใดซึ่งเด็กนักเรียนและนักศึกษาใช้เพื่อกิจกรรมทางการศึกษา การกีฬา และสังคม

(ข) ผู้กระทำความผิดเคยถูกตัดสินลงโทษมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ ไม่ว่าจะ เป็นคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรือในประเทศ ภายในขอบเขตของกฎหมายภายในของภาคี

๖. ภาคีจะต้องพยายามประกันว่า ภาคีจะใช้อำนาจที่จะใช้ดุลพินิจตามกฎหมายภายในของตนอันเกี่ยวกับการฟ้องร้องบุคคลในความผิดซึ่งบัญญัติไว้ตามข้อนี้ เพื่อให้มาตรการปราบปรามการกระทำความผิดเหล่านั้นเกิด ประสิทธิภาพสูงสุด และให้คำนึงตามสมควรถึงความจำเป็นในการป้องปรามการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

๗. ภาคีจะต้องประกันว่าศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอื่นๆ ของตนจะคำนึงถึงลักษณะอันรุนแรงของการกระทำความผิดที่ระบุไว้ในวรรค ๑ ของข้อนี้ รวมถึงพฤติการณ์ต่างๆ ที่ได้ระบุไว้ในวรรค ๕ ของข้อนี้ เมื่อพิจารณาว่าในที่สุดแล้วจะมีการปล่อยตัวก่อนกำหนดหรือปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไขแก่ผู้ต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดดังกล่าว

๘. ในกรณีที่เหมาะสม แต่ละภาคีจะต้องตราบทบัญญัติตามกฎหมายภายในของตนที่กำหนดอายุความที่ยาวนานสำหรับเริ่มดำเนินคดีการกระทำความผิดใดๆ ที่บัญญัติไว้ตามวรรค ๑ ของข้อนี้ และกำหนดให้มีอายุความยาวนานกว่า ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้นได้หลบหนีกระบวนการยุติธรรม

๙. แต่ละภาคีจะต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบกฎหมายของตนเพื่อประกันว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหาหรือต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามวรรค ๑ ของข้อนี้ และพบตัวอยู่ในดินแดนของภาคี จะไปปรากฏตัวในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่จำเป็น

๑๐. เพื่อวัตถุประสงค์ในการร่วมมือระหว่างภาคีตามอนุสัญญานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรวมถึงการร่วมมือตามข้อ ๕, ๖, ๗ และ ๙ ความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อนี้จะต้องไม่ถือว่าเป็นความผิดทางการเงินหรือทางการเมือง หรือจะต้องไม่ถือว่าเป็นความผิดที่มีเหตุจูงใจทางการเมือง ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อข้อจำกัดทางรัฐธรรมนูญและกฎหมายภายในพื้นฐานของภาคี

๑๑. บทบัญญัติแห่งข้อนี้จะต้องไม่กระทบต่อหลักการที่ว่า การกำหนดลักษณะบรรดาความผิดซึ่งข้อนี้อ้างถึง และลักษณะของการแก้คดีตามกฎหมายในความผิดเหล่านั้นสงวนไว้สำหรับกฎหมายภายในของภาคี และที่ว่าความผิดเช่นนั้นจะได้รับการฟ้องร้องและลงโทษโดยสอดคล้องกับกฎหมายนั้น

ข้อ ๔

เขตอำนาจ

๑. แต่ละภาคี

(ก) จะต้องดำเนินมาตรการตามที่อาจจำเป็นที่จะบัญญัติให้ตนมีเขตอำนาจเหนือความผิดที่ตนได้บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ เมื่อ

(๑) ความผิดนั้นได้กระทำในดินแดนของตน

(๒) ความผิดนั้นได้กระทำบนเรือที่ชักธงของตน หรือบนอากาศยานที่ได้รับการจดทะเบียนตามกฎหมายของตนในขณะที่มีการกระทำความผิดดังกล่าว

(ข) อาจดำเนินมาตรการตามที่อาจจำเป็นที่จะกำหนดเขตอำนาจของตนเหนือความผิดที่ตนได้บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ เมื่อ

(๑) ความผิดนั้นกระทำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เป็นคนชาติของตน หรือโดยบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ปกติเป็นหลักแหล่งในดินแดนของตน

(๒) ความผิดนั้นกระทำบนเรือซึ่งภาคีได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการตามที่เหมาะสมตามข้อ ๑๗ โดยมีเงื่อนไข

ว่า การใช้เขตอำนาจดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความตกลงหรือข้อตกลงที่อ้างถึงในวรรค ๔ และวรรค ๙ ของข้อนี้เท่านั้น

(๓) ความผิวนั้นเป็นหนึ่งในบรรดาความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ อนุวรรค (ค) (๔) และเป็นความผิดที่กระทำนอกดินแดนของภาคี โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ ในดินแดนของตน

๒. แต่ละภาคี

(ก) จะต้องดำเนินมาตรการตามที่อาจจำเป็นให้ตนมีเขตอำนาจเหนือการกระทำความผิดตามที่ตนบัญญัติไว้ในข้อ ๓ วรรค ๑ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตัวอยู่ในดินแดนของตน และภาคีนั้นมิได้ส่งตัวผู้นั้นในฐานะผู้ร้ายข้ามแดนไปยังอีกภาคีหนึ่ง ด้วยมูลเหตุดังนี้

(๑) ความผิวนั้นได้กระทำในดินแดนของตน หรือบนเรือซึ่งชักรงของตน หรือบนอากาศยานที่ได้รับการจดทะเบียนตามกฎหมายของตนในขณะที่มีการกระทำความผิดดังกล่าว หรือ

(๒) ความผิวนั้นได้กระทำโดยผู้ที่เป็นคนชาติของตน

(ข) อาจดำเนินมาตรการตามที่อาจจำเป็นที่จะบัญญัติให้ตนมีเขตอำนาจเหนือความผิดที่ตนบัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตัวอยู่ในดินแดนของตน และภาคีมิได้ส่งตัวผู้นั้นในฐานะผู้ร้ายข้ามแดนไปยังอีกภาคีหนึ่ง

๓. อนุสัญญาไม่มีได้กีดกันการใช้เขตอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่ภาคีบัญญัติไว้ตามกฎหมายภายในของตน

ข้อ ๕

การริบทรัพย์สิน

๑. แต่ละภาคีจะต้องรับเอามาตรการตามที่อาจจำเป็น เพื่อให้ภาคีสามารถริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้

(ก) ผลตอบแทนที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ หรือทรัพย์สินซึ่งมีมูลค่าเท่าเทียมกับผลตอบแทนดังกล่าวนี้

(ข) ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัสดุและอุปกรณ์ หรือเครื่องมืออื่นซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ในลักษณะใดๆ ในการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑

๒. แต่ละภาคีจะต้องรับเอามาตรการตามที่อาจจำเป็น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนสามารถระบุ สืบหา แหล่งที่มาของ อาศัย หรือยึดผลตอบแทน ทรัพย์สิน เครื่องมือ หรือสิ่งอื่นใดที่อ้างถึงในวรรค ๑ ของข้อนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะริบทรัพย์สินในที่สุด

๓. เพื่อดำเนินมาตรการซึ่งอ้างถึงในข้อนี้ แต่ละภาคีจะต้องให้อำนาจแก่ศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอื่นของตนในการสั่งให้จัดหาหลักฐานทางการพาณิชย์ ทางการเงิน หรือทางธนาคาร หรือสั่งให้ยึดหลักฐานเหล่านั้น ภาคีใดจะต้องไม่ปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติของข้อนี้โดยอ้างว่าเป็นการรักษาความลับทางธนาคาร

๔. (ก) หลังจากที่มีการร้องขอตามข้อนี้โดยภาคีอีกภาคีหนึ่งซึ่งมีเขตอำนาจเหนือความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ ภาคีซึ่งมีผลตอบแทน ทรัพย์สิน เครื่องมือ หรือสิ่งอื่นใดที่อ้างถึงในวรรค ๑ หรือในข้อนี้อยู่ในดินแดนของตน จะต้อง

(๑) ยื่นคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้นำมาซึ่งคำสั่งริบทรัพย์สิน และหากได้รับคำสั่งดังกล่าวแล้ว ให้ดำเนินการบังคับตามคำสั่งนั้น หรือ

(๒) ยื่นคำสั่งริบทรัพย์สินซึ่งออกโดยภาคีผู้ร้องขอตามวรรค ๑ ของข้อนี้ต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การริบทรัพย์สินมีผลบังคับเท่าที่ได้รับการร้องขอและเท่าที่การริบทรัพย์สินดังกล่าว

เกี่ยวข้องกับผลตอบแทน ทรัพย์สิน เครื่องมือ หรือสิ่งอื่นใดที่อ้างถึงในวรรค ๑ ซึ่งอยู่ในดินแดนของภาคีผู้ได้รับ

การร้องขอ

(ข) หลังจากที่มีการร้องขอตามข้อนี้โดยภาคีอีกภาคีหนึ่งซึ่งมีเขตอำนาจเหนือความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ ภาคีผู้ได้รับการร้องขอจะต้องดำเนินมาตรการที่จะระงับ สืบหาแหล่งที่มาของและอายัด หรือยึด ผลตอบแทน ทรัพย์สิน เครื่องมือ หรือสิ่งอื่นใดที่อ้างถึงในวรรค ๑ ของข้อนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้มีการริบ ทรัพย์สินในที่สุด ที่จะได้มีคำสั่งโดยภาคีผู้ร้องขอหรือโดยภาคีผู้ได้รับการร้องขอตามคำร้องขอภายใต้อนุวรรค ก ของวรรคนี้

(ค) การวินิจฉัยหรือการดำเนินการที่บัญญัติไว้ในอนุวรรค (ก) และ (ข) ของวรรคนี้จะต้องกระทำโดยภาคีผู้ ได้รับการร้องขอ โดยให้สอดคล้องและเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายภายในและวิธีพิจารณาความของตน หรือสนธิสัญญาความตกลง หรือข้อตกลงลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคีใดๆ ซึ่งตนอาจมีพันธผูกพันอยู่ในส่วนที่ เกี่ยวกับภาคีผู้ร้องขอ

(ง) บทบัญญัติของข้อ ๗ วรรค ๖ ถึงวรรค ๑๙ นำมาใช้บังคับได้โดยอนุโลม นอกเหนือจากข้อมูลที่ระบุไว้ในข้อ ๗ วรรค ๑๐ แล้ว คำร้องขอตามข้อนี้จะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

(๑) ลักษณะรายละเอียดของทรัพย์สินที่จะถูกริบและเอกสารแสดงข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ภาคีผู้ร้องขอเชื่อถือ ซึ่ง เพียงพอที่จะให้ภาคีผู้ได้รับการร้องขอสามารถขอคำสั่งดังกล่าวตามกฎหมายภายในของตน ในกรณีที่มีการร้อง ขอตามอนุวรรค (ก) (๑) ของวรรคนี้

(๒) สำเนาคำสั่งริบทรัพย์สินที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เป็นพยานหลักฐานได้ตามกฎหมาย ซึ่งออกโดยภาคีผู้ร้องขอ และเป็นหลักของการร้องขอนั้น รวมทั้งเอกสารแสดงข้อเท็จจริงและข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตของการที่จะให้ ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ในกรณีที่มีการร้องขอตามอนุวรรค (ก) (๒)

(๓) เอกสารแสดงข้อเท็จจริงที่ภาคีผู้ร้องขอเชื่อถือและลักษณะรายละเอียดของการดำเนินการที่ร้องขอ ในกรณี ที่มีการร้องขอตามอนุวรรค (ข)

(จ) แต่ละภาคีจะต้องให้ตัวบทของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับใดๆ ของตนซึ่งทำให้วรรคนี้มีผลบังคับ รวมทั้งตัวบทของการแก้ไขภายหลังใดๆ ของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับดังกล่าวแก่เลขาธิการ

(ฉ) ถ้าภาคีใดเลือกที่จะดำเนินมาตรการซึ่งอ้างถึงในอนุวรรค (ก) และ (ข) ของวรรคนี้ก็ต่อเมื่อมีสนธิสัญญาใน เรื่องดังกล่าวอยู่ ให้ภาคีนั้นถือเอาอนุสัญญานั้นเป็นหลักที่จำเป็นและเพียงพอ

(ช) ภาคีจะต้องพยายามจัดทำสนธิสัญญา ความตกลง หรือข้อตกลง ทั้งลักษณะทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อ เพิ่มพูนประสิทธิผลของความร่วมมือระหว่างประเทศตามข้อนี้

๕. (ก) ผลตอบแทนหรือทรัพย์สินที่ภาคีใดได้รับไว้ตามวรรค ๑ หรือ วรรค ๔ ของข้อนี้จะต้องถูกจำหน่ายโดย ภาคีนั้นตามกฎหมายภายในและกระบวนการบริหารของตน

(ข) ขณะที่ดำเนินการตามการร้องขอของภาคีอีกภาคีหนึ่งโดยสอดคล้องกับข้อนี้ ภาคีหนึ่งอาจให้การพิจารณา เป็นพิเศษสำหรับการจัดทำความตกลงในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การมอบค่าของผลตอบแทนและทรัพย์สินดังกล่าว หรือเงินกองทุนที่ได้มาจากการขายผลตอบแทนหรือ ทรัพย์สินดังกล่าว หรือส่วนสำคัญของสิ่งดังกล่าวให้แก่องค์กรระหว่างรัฐบาลที่มีหน้าที่เฉพาะในการต่อต้านการ ลักลอบค้าและการใช้ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

(๒) การจัดแบ่งผลตอบแทนหรือทรัพย์สินดังกล่าว หรือเงินกองทุนซึ่งได้มาจากการขายผลตอบแทนหรือ ทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่ภาคีอื่นเป็นปกติหรือเป็นรายกรณีไป โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายใน กระบวนการวิธี ทางการบริหาร หรือความตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีของตนที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์นี้

๖. (ก) หากผลตอบแทนถูกเปลี่ยนรูปหรือแปรสภาพเป็นทรัพย์สินอื่นแล้ว ทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องถูก ดำเนินการตามมาตรการซึ่งอ้างถึงในข้อนี้แทนผลตอบแทนนั้น

(ข) หากผลตอบแทนถูกนำมารวมกับทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากแหล่งที่มาซึ่งชอบด้วยกฎหมายทรัพย์สินดังกล่าว จะต้องถูกริบไม่เกินมูลค่าอันประเมินแล้วของผลตอบแทนที่ถูกนำมารวมไว้นั้น ทั้งนี้โดยไม่กระทบต่ออำนาจใดๆ ที่เกี่ยวกับการยึดหรืออายัด

(ค) รายได้หรือผลประโยชน์อื่นที่ได้มาจาก

(๑) ผลตอบแทน

(๒) ทรัพย์สินที่เกิดจากการเปลี่ยนรูปหรือแปรสภาพของผลตอบแทน หรือ

(๓) ทรัพย์สินที่มีผลตอบแทนรวมอยู่ด้วย

จะต้องถูกดำเนินการตามมาตรการซึ่งอ้างถึงในข้อนี้ด้วย ในลักษณะและขอบเขตเดียวกันกับ ผลตอบแทน

๗. แต่ละภาคีอาจพิจารณาที่จะประกันว่าภาระในการพิสูจน์กลับเป็นของจำเลยในเรื่องเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดที่ถูกต้องตามกฎหมายของทรัพย์สินอื่นที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผลตอบแทน หรือทรัพย์สินอื่นที่จะต้องถูกริบ ตรวจจับเท่าที่การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักแห่งกฎหมายภายในของตน และลักษณะของกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งกระบวนการอื่นๆ

๘. บทบัญญัติของข้อนี้จะต้องไม่ตีความให้กระทบต่อสิทธิของบุคคลที่สามผู้สุจริต

๙. ไม่มีข้อความใดในข้อนี้จะกระทบต่อหลักการที่ว่า มาตรการซึ่งข้อนี้อ้างถึงจะถูกกำหนดและดำเนินการโดยสอดคล้องและเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายภายในของภาคี

ข้อ ๖

การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๑. ข้อนี้จะต้องนำมาใช้บังคับกับความผิดที่ภาคีได้บัญญัติไว้โดยสอดคล้องกับข้อ ๓ วรรค ๑

๒. ความผิดแต่ละความผิดซึ่งข้อนี้ใช้บังคับอยู่จะต้องถือว่าถูกรวมเป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ตามสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนใดๆ ที่มีอยู่ระหว่างภาคี ภาคีรับที่จะรวมความผิดดังกล่าวเข้าเป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ในสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนทุกฉบับที่จะจัดทำขึ้นระหว่างภาคี

๓. ถ้าภาคีใดซึ่งจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ก็ต่อเมื่อมีสนธิสัญญา ได้รับการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากอีกภาคีหนึ่งซึ่งไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน ภาคีอาจพิจารณาให้อนุสัญญานี้เป็นพื้นฐานทางกฎหมายสำหรับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในเรื่องความผิดใดๆ ซึ่งข้อนี้ใช้บังคับอยู่ ภาคีผู้ซึ่งจำต้องมีกฎหมายโดยรายละเอียดเพื่อให้อนุสัญญานี้เป็นพื้นฐานทางกฎหมายเพื่อการส่งผู้ร้ายข้ามแดน จะต้องพิจารณาการออกกฎหมายเช่นว่านั้นตามที่จำเป็น

๔. ภาคีซึ่งมิได้กำหนดว่าการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกระทำได้ก็ต่อเมื่อมีสนธิสัญญา จะต้องถือว่าความผิดซึ่งข้อนี้ใช้บังคับอยู่เป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ระหว่างภาคีด้วยกัน

๕. การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่บัญญัติไว้โดยกฎหมายของภาคีผู้ได้รับการร้องขอ หรือโดยสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ใช้บังคับ รวมทั้งสาเหตุซึ่งภาคีผู้ได้รับการร้องขออาจใช้ปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๖. ในการพิจารณาคำร้องขอที่ได้รับตามข้อนี้ ภาคีผู้ได้รับการร้องขออาจปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามคำร้องขอเช่นว่า หากมีเหตุผลสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ในการยุติธรรมหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอื่นเชื่อว่า การปฏิบัติตามดังกล่าวจะช่วยให้มีการดำเนินคดีหรือการลงโทษบุคคลใดๆ โดยอาศัยเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ หรือความคิดเห็นทางการเมืองของบุคคลนั้น หรือจะก่อให้เกิดอคติในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ต่อบุคคลใดๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการร้องขอดังกล่าว

๗. ภาคีจะต้องพยายามดำเนินขั้นตอนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้เร็วขึ้น และพยายามลดความยุ่งยากของ

ข้อกำหนดในการจัดหาหลักฐานอันเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในเรื่องความผิดใดๆ ที่ข้อนี้นำมาใช้บังคับ
๘. ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายภายในและสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนของตน หากเชื่อว่าสถานการณ์ต่างๆ
จำเป็นและรีบด่วน และเมื่อได้รับการร้องขอจากภาคีอื่น ภาคีที่ได้รับการร้องขออาจคุมขังบุคคลหนึ่งบุคคลใดผู้
ซึ่งถูกขอให้ส่งตัวในฐานะผู้ร้ายข้ามแดนและปรากฏตัวในดินแดนของภาคีนั้น หรืออาจดำเนินมาตรการอื่นที่
เหมาะสมเพื่อที่จะประกันให้มีการปรากฏตัวของบุคคลนั้นในการดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๙. โดยมีให้กระทบต่อการใช้เขตอำนาจทางคดีอาญาใดๆ ที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายภายในของตน ภาคีซึ่ง
ผู้ต้องหาถูกพบตัวในดินแดนของตนจะต้อง

(ก) ในกรณีที่ไม่ได้ส่งตัวผู้ต้องหาข้ามแดน ในฐานะความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ ตามมูลเหตุที่ระบุ
ไว้ในข้อ ๔ วรรค ๒ อนุวรรค (ก) มอบคดีนั้นแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตน เพื่อวัตถุประสงค์ในการฟ้องร้อง
นอกจากจะตกลงกับภาคีผู้ร้องขอเป็นอย่างอื่น

(ข) ในกรณีที่ไม่ได้ส่งตัวผู้ต้องหาข้ามแดนในฐานะความผิดนั้น และได้บัญญัติเขตอำนาจของตนอันเกี่ยวกับ
ความผิดนั้นตามข้อ ๔ วรรค ๒ อนุวรรค (ข) มอบคดีนั้นแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนเพื่อวัตถุประสงค์ในการ
ฟ้องร้อง นอกจากภาคีผู้ร้องขอได้ขอเป็นอย่างอื่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการคงไว้ซึ่งเขตอำนาจอันชอบธรรมของ
ตน

๑๐. ถ้าการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินการตามคำพิพากษาได้ถูกปฏิเสธเพราะบุคคลที่
ได้รับการร้องขอนั้นเป็นคนชาติของภาคีผู้ได้รับการร้องขอ ภาคีผู้ได้รับการร้องขอจะต้องพิจารณาบังคับให้
เป็นไปตามโทษซึ่งได้กำหนดตามกฎหมายของภาคีผู้ร้องขอ หรือพิจารณาบังคับโทษส่วนที่เหลือ ถ้ากฎหมาย
ของตนอนุญาต และโดยสอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าว เมื่อมีการยื่นคำขอจากภาคีผู้ร้องขอ

๑๑. ภาคีจะต้องพยายามจัดทำความตกลงทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อดำเนินการหรือเพิ่มพูนประสิทธิผลในการส่ง
ผู้ร้ายข้ามแดน

๑๒. ภาคีอาจพิจารณาเข้าเป็นภาคีความตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีไม่ว่าในลักษณะเฉพาะกาลหรือทั่วไป อันว่า
ด้วยการโอนผู้กระทำความผิดซึ่งต้องคำพิพากษาให้จำคุกและการทำให้เสียเสรีภาพในรูปแบบอื่นสำหรับ
ความผิดที่ข้อนี้ใช้บังคับกลับประเทศของตน เพื่อว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจนครบตามคำพิพากษา ณ
ที่นั้น

ข้อ ๗

ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน

๑. ตามข้อนี้ ภาคีจะต้องจัดให้มีมาตรการความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันที่ครอบคลุมกว้างที่สุดใน
การสอบสวน การฟ้องร้อง และกระบวนการยุติธรรมอันเกี่ยวกับความผิดทางอาญาที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค
๑

๒. ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันซึ่งจะมีตามข้อนี้อาจได้รับการร้องขอเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ
ดังต่อไปนี้

(ก) การขอพยานหลักฐานหรือคำให้การจากบุคคล

(ข) การส่งเอกสารทางศาล

(ค) การตรวจค้นและยึด

(ง) การตรวจสอบวัตถุและสถานที่

(จ) การให้ข้อมูลและสิ่งที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานได้

(ฉ) การให้เอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหลักฐานทางธนาคาร หลักฐานทางการเงิน หลักฐานของ

บริษัท หรือธุรกิจ ทั้งที่เป็นต้นฉบับหรือสำเนาที่ได้รับรองแล้ว

(ข) การระบุหรือสืบหาแหล่งที่มาของผลตอบแทน ทรัพย์สิน เครื่องมือ หรือสิ่งอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นพยานหลักฐาน

๓. ภาควิชาอาจให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันในรูปแบบอื่นใดที่กฎหมายภายในของภาคีผู้ได้รับการร้องขออนุญาตให้กระทำได้

๔. เมื่อมีการร้องขอ ภาคีจะต้องอำนวยความสะดวกหรือสนับสนุนเท่าที่สอดคล้องกับกฎหมายภายในและวิธีปฏิบัติของตน ให้บุคคลต่างๆ รวมถึงผู้ถูกคุมขังซึ่งยินยอมที่จะช่วยเหลือในการสืบสวนหรือเข้าร่วมในกระบวนการต่างๆ มาปรากฏตัวหรือพร้อมที่จะให้มาร่วมดำเนินการดังกล่าว

๕. ภาคีหนึ่งใดจะต้องไม่ปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันตามข้อนี้ โดยอ้างว่าเป็นการรักษาความลับทางราชการ

๖. บทบัญญัติของข้อนี้จะไม่กระทบต่อพันธกรณีภายใต้สนธิสัญญาอื่นใดทั้งในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคีที่กำหนดให้มีหรือจะกำหนดให้มีความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันในคดีอาญา ไม่ว่าทั้งหมดหรือในบางส่วน

๗. วรรค ๘ ถึง ๑๙ ของข้อนี้จะต้องนำมาใช้บังคับกับการร้องขอซึ่งได้กระทำตามข้อนี้ หากภาคีที่เกี่ยวข้องมิได้ผูกพันกันโดยสนธิสัญญาเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน แต่ถ้าภาคีเหล่านี้ผูกพันกันโดยสนธิสัญญาดังกล่าว ก็ให้นำบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวของสนธิสัญญานั้นมาใช้บังคับ เว้นแต่ภาคีตกลงที่จะนำวรรค ๘ ถึง ๑๙ ของข้อนี้มาใช้บังคับแทน

๘. ภาคีจะต้องกำหนดหน่วยงานหนึ่งใดหรือหลายหน่วยงานเมื่อจำเป็น ซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบและอำนาจที่จะปฏิบัติตามคำขอให้มีความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน หรือที่จะส่งคำร้องขอให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเพื่อปฏิบัติ ภาคีจะต้องแจ้งชื่อหน่วยงานที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์นี้ให้เลขาธิการทราบ การจัดส่งคำร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน และการติดต่อสื่อสารใดๆ ที่เกี่ยวข้องจะกระทำระหว่างหน่วยงานที่กำหนดขึ้นโดยภาคี ข้อกำหนดนี้จะต้องไม่กระทบต่อสิทธิของภาคีใดที่กำหนดว่าคำร้องขอและการติดต่อสื่อสารที่มาถึงตนให้ดำเนินโดยผ่านช่องทางทางการทูตและในกรณีเร่งด่วน และเมื่อภาคีเห็นพ้อง โดยผ่านช่องทางขององค์การตำรวจสากล ถ้าเป็นไปได้

๙. การร้องขอจะต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร ในภาษาที่ภาคีผู้ได้รับการร้องขอยอมรับภาษาซึ่งแต่ละภาคีให้การยอมรับนั้นจะต้องแจ้งให้เลขาธิการทราบ ในกรณีเร่งด่วนและเมื่อภาคีได้เห็นพ้องกัน การร้องขออาจกระทำได้ด้วยวาจา แต่จะต้องยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรในภายหลัง

๑๐. คำร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันจะต้องประกอบด้วย

(ก) การระบุให้ทราบถึงสถานะของหน่วยงานที่ทำคำร้องขอ

(ข) สารระสำคัญและลักษณะการสืบสวน ฟ้องร้อง หรือดำเนินคดีซึ่งเกี่ยวข้องกับคำร้องขอ รวมทั้งชื่อและหน้าที่ของหน่วยงานที่ดำเนินการสืบสวน ฟ้องร้อง หรือดำเนินคดีดังกล่าว

(ค) สรุปข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่กรณีเป็นคำร้องขอเพื่อส่งเอกสารทางศาล

(ง) การแจ้งลักษณะของความช่วยเหลือที่ร้องขอและรายละเอียดของขั้นตอนเฉพาะซึ่งภาคีผู้ร้องขอปรารถนาให้ได้รับการปฏิบัติตาม

(จ) รูปพรรณสัณฐาน สถานที่อยู่และสัญชาติของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่จะหาได้

(ฉ) จุดประสงค์ที่ขอพยานหลักฐาน ข้อมูล หรือขอให้มีการดำเนินการ

๑๑. ภาคีผู้ได้รับการร้องขออาจขอข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อข้อมูลเพิ่มเติมนั้นจำเป็นสำหรับการปฏิบัติตามคำร้องขอตามกฎหมายภายในของตน หรือเมื่อข้อมูลเพิ่มเติมนั้นสามารถช่วยให้มีการปฏิบัติดังกล่าว

๑๒. การปฏิบัติตามคำร้องขอจะต้องสอดคล้องกับกฎหมายภายในของภาคีผู้ได้รับการร้องขอและเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายภายในของภาคีผู้ได้รับการร้องขอ และหากเป็นไปได้ ให้สอดคล้องกับขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคำร้องขอนั้น

๑๓. ภาคีผู้ร้องขอจะต้องไม่จัดส่ง หรือใช้ข้อมูลหรือพยานหลักฐานซึ่งได้รับจากภาคีผู้ได้รับการร้องขอ เพื่อการสืบสวน ฟ้องร้อง หรือดำเนินคดี นอกเหนือไปจากที่ได้รับไว้ในคำร้องขอโดยปราศจากความยินยอมล่วงหน้าของภาคีผู้ได้รับการร้องขอ

๑๔. ภาคีผู้ร้องขออาจกำหนดให้ภาคีผู้ได้รับการร้องขอรักษาข้อเท็จจริงและสาระของคำร้องขอเป็นความลับ เว้นแต่เท่าที่จำเป็นที่จะดำเนินการตามคำร้องขอนั้น ถ้าภาคีผู้ได้รับการร้องขอไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดในการรักษาความลับนั้นจะต้องแจ้งให้ภาคีผู้ร้องขอทราบทันที

๑๕. ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันอาจถูกปฏิเสธเมื่อ

(ก) การร้องขอมิได้กระทำโดยสอดคล้องกับบทบัญญัติของข้อนี้

(ข) ภาคีผู้ได้รับการร้องขอพิจารณาเห็นว่า การปฏิบัติตามคำร้องขอนั้นน่าจะกระทบต่ออธิปไตย ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือผลประโยชน์อันจำเป็นยิ่งอื่นๆ ของตน

(ค) กฎหมายภายในของภาคีผู้ได้รับการร้องขอห้ามหน่วยงานของตนมิให้ปฏิบัติในสิ่งที่ได้มีการร้องขอในความผิดที่คล้ายคลึงกันนั้น หากความผิดดังกล่าวอยู่ในการสืบสวน ฟ้องร้อง หรือดำเนินคดีภายใต้เขตอำนาจของตน

(ง) การปฏิบัติตามคำขอจะขัดต่อระบบกฎหมายของภาคีผู้ได้รับการร้องขอเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน

๑๖. จะต้องให้เหตุผลของการปฏิเสธความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันใดๆ

๑๗. ภาคีผู้ได้รับการร้องขออาจเลื่อนความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน โดยเหตุที่ว่า ความช่วยเหลือดังกล่าวแทรกแซงการสืบสวน ฟ้องร้อง หรือดำเนินคดีที่กำลังดำเนินอยู่ในกรณีเช่นนี้ ภาคีผู้ได้รับการร้องขอจะต้องปรึกษากับภาคีผู้ร้องขอเพื่อตัดสินใจว่าความช่วยเหลือดังกล่าวยังคงสามารถจัดให้ได้หรือไม่ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ภาคีผู้ได้รับการร้องขอพิจารณาว่าจำเป็น

๑๘. พยาน ผู้ชำนาญการ หรือบุคคลอื่นใดผู้ซึ่งยินยอมที่จะเปิดเผยความในการดำเนินคดี หรือยินยอมที่จะช่วยเหลือในการสืบสวน ฟ้องร้อง หรือในกระบวนการทางศาลที่ดำเนินการในดินแดนของภาคีผู้ร้องขอไม่อาจถูกฟ้องร้อง กักขัง ลงโทษ หรือถูกจำกัดเสรีภาพส่วนบุคคลในดินแดนของภาคีผู้ร้องขอในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำ การละเว้นการกระทำ หรือคำพิพากษาลงโทษซึ่งมีก่อนการเดินทางออกจากดินแดนของภาคีผู้ได้รับการร้องขอ อนึ่ง การให้ความคุ้มครองแก่บุคคลเหล่านั้นจะสิ้นสุดลงเมื่อพยานผู้ชำนาญการ หรือบุคคลอื่นใด เช่นว่านั้นยังคงอยู่ในดินแดนของภาคีผู้ร้องขอต่อโดยสมัครใจเป็นเวลา ๑๕ วันติดต่อกัน หรือระยะเวลาอื่นตามที่ภาคีตกลงกัน นับแต่วันที่ผู้นั้นได้รับแจ้งอย่างเป็นทางการแล้วว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ต้องการให้บุคคลนั้นมาปรากฏตัวอีกต่อไป หรือจะสิ้นสุดเช่นกันเมื่อพยาน ผู้ชำนาญการ หรือบุคคลอื่นใด เช่นว่านั้นเดินทางกลับเข้ามาอีกโดยสมัครใจหลังจากได้เดินทางออกนอกดินแดนของภาคีผู้ร้องขอแล้ว

๑๙. ค่าใช้จ่ายปกติในการดำเนินการตามคำร้องขอนั้น จะต้องตกอยู่กับภาคีผู้ได้รับการร้องขอเว้นแต่บรรดาภาคีที่เกี่ยวข้องได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น หากมีค่าใช้จ่ายซึ่งสูงมาก หรือที่มีลักษณะพิเศษ เป็นสิ่งจำเป็น หรือจะเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อการปฏิบัติตามคำร้องขอแล้ว ภาคีจะต้องปรึกษากันเพื่อกำหนดข้อกำหนดและเงื่อนไขที่คำร้องขอจะได้รับการปฏิบัติตาม และกำหนดลักษณะการรับภาระค่าใช้จ่าย

๒๐. ภาคีจะต้องพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคี

ตามที่อาจจำเป็น ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของข้อนี้ ให้ข้อนี้มีผลในทางปฏิบัติ หรือส่งเสริมบทบาทของผู้ติของข้อนี้

ข้อ ๘ การโอนการดำเนินคดี

ภาคีจะต้องพิจารณาความเป็นไปได้สำหรับการโอนการดำเนินคดีแก่กัน สำหรับการฟ้องคดีอาญาในความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ หากพิจารณาว่าการโอนเช่นว่านั้นจะเป็นเพื่อประโยชน์ของกระบวนการยุติธรรม

ข้อ ๙ ความร่วมมือในรูปแบบอื่นและการฝึกอบรม

๑. ภาคีจะต้องร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดโดยสอดคล้องกับระบบการบริหารและกฎหมายภายในของภาคี ด้วยมุ่งที่จะเพิ่มพูนประสิทธิผลของการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อปราบปรามการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ หนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บนหลักการของความตกลงหรือข้อตกลงทั้งในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคี ภาคีจะต้อง

(ก) กำหนดและรักษาช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่มีอำนาจและหน่วยงานบริการของตน เพื่ออำนวยความสะดวกให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่รวดเร็วในทุกๆ ด้านของความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ รวมทั้งที่เกี่ยวกับการเชื่อมโยงกับการประกอบอาชญากรรมอื่น หากภาคีที่เกี่ยวข้องพิจารณาเห็นสมควร

(ข) ร่วมมือซึ่งกันและกันในการดำเนินการสอบสวนหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ อันมีลักษณะสากลซึ่งเกี่ยวข้องกับ

(๑) รูปพรรณสัณฐาน ที่อยู่ และความเคลื่อนไหวของบุคคลซึ่งต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑

(๒) การยกย้ายผลตอบแทนหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าว

(๓) การเคลื่อนย้ายยาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท สารในบัญชี I และบัญชี II ของอนุสัญญาฯ และเครื่องมือที่ใช้หรือเจตนาที่จะใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าว

(ค) จัดตั้งทีมงานร่วมเพื่อที่จะดำเนินการตามบทบัญญัติของวรรคนี้ ในกรณีที่เหมาะสมและถ้าไม่ขัดต่อกฎหมายภายใน โดยคำนึงถึงความจำเป็นที่จะคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่บุคคลและการปฏิบัติการต่างๆ เจ้าหน้าที่ของภาคีซึ่งเข้าร่วมในทีมงานใดๆ จะดำเนินการตามที่ได้รับมอบอำนาจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาคีซึ่งการปฏิบัติการจะเกิดขึ้นในดินแดนของตน ในทุกๆ กรณีดังกล่าวภาคีที่เข้าร่วมปฏิบัติจะต้องประกันว่าจะให้ความเคารพอย่างเต็มที่ต่ออธิปไตยของภาคีซึ่งการปฏิบัติการจะเกิดขึ้นในดินแดน

(ง) จัดเตรียมสารต่างๆ ในปริมาณอันจำเป็นให้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์หรือสืบสวน ในกรณีที่เหมาะสม

(จ) อำนวยความสะดวกต่อการประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานที่มีอำนาจและหน่วยงานบริการ รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนบุคลากรและผู้ชำนาญการอื่นๆ รวมถึงการส่งเจ้าหน้าที่ประสานงานไปประจำ ๒. เท่าที่จำเป็น แต่ละภาคีจะต้องริเริ่ม พัฒนา หรือปรับปรุงแผนงานฝึกอบรมเฉพาะด้านสำหรับเจ้าหน้าที่รักษากฎหมายและบุคลากรอื่นๆ รวมถึงเจ้าหน้าที่บุคลากรผู้รับผิดชอบในการปราบปรามผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ แผนงานฝึกอบรมเฉพาะด้านดังกล่าวจะต้องเกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับเรื่องดังต่อไปนี้

- (ก) วิธีการที่ใช้ในการสืบสวนและปราบปรามการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑
- (ข) เส้นทางและเทคนิคซึ่งบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐผ่านแดน ตลอดจนมาตรการปราบปรามอันเหมาะสม
- (ค) การติดตามตรวจสอบการนำเข้าและส่งออกยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท รวมถึงสารที่ระบุไว้ในบัญชี และบัญชี II
- (ง) การตรวจสอบและการติดตามการเคลื่อนย้ายผลตอบแทนและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ การเคลื่อนย้ายยาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารที่ระบุไว้ในบัญชี I และบัญชี II ตลอดจนการเคลื่อนย้ายเครื่องมือที่ใช้หรือเจตนาที่จะใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าว
- (จ) วิธีการที่ใช้สำหรับการโอน ปกปิด หรืออำพรางผลตอบแทน ทรัพย์สินและเครื่องมือดังกล่าว
- (ฉ) การรวบรวมพยานหลักฐาน
- (ช) เทคนิคการควบคุมในเขตการค้าเสรีและเมืองท่าปลอดภาษี
- (ซ) เทคนิคการปราบปรามที่ทันสมัย
๓. ภาคิจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการวางแผนและปฏิบัติตามแผนงานวิจัยและฝึกอบรมที่มุ่งแลกเปลี่ยนความชำนาญในด้านต่างๆ ที่อ้างถึงในวรรค ๒ ของข้อนี้ และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นี้และในกรณีที่เหมาะสม ภาคิจะต้องใช้การประชุมและการสัมมนาทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและกระตุ้นให้มีการอภิปรายในเรื่องปัญหาที่สนใจร่วมกัน รวมทั้งปัญหาและความต้องการพิเศษของรัฐผ่านแดน

ข้อ ๑๐

ความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศสำหรับรัฐผ่านแดน

๑. ภาคิจะต้องร่วมมือกันโดยตรงหรือโดยผ่านองค์การระดับภูมิภาคหรือระหว่างประเทศที่มีอำนาจ เพื่อที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนรัฐผ่านแดน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาซึ่งต้องการความช่วยเหลือและการสนับสนุนดังกล่าว ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยผ่านแผนงานความร่วมมือทางวิชาการในเรื่องการสกัดกั้น การลำเลียงและกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง
๒. ภาคิอาจรับที่จะจัดความช่วยเหลือทางการเงินโดยตรงหรือโดยผ่านองค์การระดับภูมิภาค หรือระหว่างประเทศที่มีอำนาจให้แก่รัฐผ่านแดนดังกล่าว เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะขยายและเสริมสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการควบคุมและป้องกันที่มีประสิทธิภาพต่อการลักลอบค้า
๓. ภาคิอาจจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงทั้งในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคี เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลของความร่วมมือระหว่างประเทศตามข้อนี้ และในการนี้อาจพิจารณาข้อกำหนดทางการเงินด้วย

ข้อ ๑๑

การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม

๑. ถ้าหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายภายในของตนอนุญาตให้กระทำได้ ภาคิจะต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเท่าที่เป็นไปได้เพื่อที่จะอนุญาตให้มีการใช้วิธีส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมในระดับนานาชาติตามความเหมาะสม โดยอยู่บนพื้นฐานของความตกลงหรือข้อตกลงซึ่งเห็นพ้องต้องร่วมกันด้วยวัตถุประสงค์ที่จะทราบตัวบุคคลต่างๆ ที่พัวพันในการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ และด้วยวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการตามกฎหมายกับบุคคลดังกล่าว
๒. การวินิจฉัยว่าจะใช้วิธีการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมจะต้องกระทำเป็นรายกรณีไปและเมื่อจำเป็น

อาจพิจารณาถึงข้อกำหนดทางการเงินและความเข้าใจในเรื่องการใช้เขตอำนาจของภาคีที่เกี่ยวข้อง
๓. สินค้าผิดกฎหมายที่จะส่งมอบซึ่งภาคีเห็นพ้องว่าให้มีการส่งมอบภายใต้การควบคุม ด้วยความยินยอมของ
ภาคีที่เกี่ยวข้อง อาจถูกสกัดและอนุญาตให้เดินทางต่อไปโดยยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท
ยังอยู่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือนำออกไป หรือเปลี่ยนออกทั้งหมดหรือบางส่วน

ข้อ ๑๒

สารที่ใช้บ่อยครั้งในการลักลอบผลิตยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

๑. ภาคีจะต้องดำเนินมาตรการซึ่งตนพิจารณาว่าเหมาะสมในการป้องกันการรั่วซึมสารในบัญชี I และบัญชี II
ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการลักลอบผลิตยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และเพื่อบรรล
วัตถุประสงค์นี้ภาคีจะต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน
๒. ถ้าภาคีใดหรือคณะกรรมการมีข้อมูลซึ่งในความเห็นของตนอาจจำเป็นต้องรวบรวมสารใดเข้าไว้ในบัญชี I
หรือบัญชี II ภาคีหรือคณะกรรมการนั้นจะต้องแจ้งให้เลขาธิการทราบและจัดข้อมูลสนับสนุนการแจ้งดังกล่าว
เมื่อภาคีหรือคณะกรรมการมีข้อมูลสนับสนุนการเพิกถอนสารใดจากบัญชี I หรือบัญชี II หรือสนับสนุนการโอน
สารใดจากบัญชีหนึ่งไปไว้กับบัญชีหนึ่งแล้ว ให้นำขึ้นตอนที่บัญญัติไว้ในวรรค ๒ ถึง ๗ ของข้อนี้มาใช้บังคับ
๓. เลขาธิการจะต้องส่งต่อหนังสือแจ้งดังกล่าว และข้อมูลใดๆ ซึ่งตนพิจารณาว่ามีความเกี่ยวข้องไปยังบรรดา
ภาคี คณะกรรมาธิการ และในกรณีที่ภาคีใดเป็นผู้ทำหนังสือแจ้งนั้น ก็ให้ส่งต่อไปยังคณะกรรมการด้วย ภาคี
จะต้องแจ้งข้อคิดเห็นของตนอันเกี่ยวกับหนังสือแจ้งดังกล่าวให้เลขาธิการ พร้อมด้วยข้อมูลประกอบทั้งหมดซึ่ง
อาจช่วยคณะกรรมการในการจัดทำผลการพิจารณาและช่วยคณะกรรมการในการวินิจฉัย
๔. โดยคำนึงถึงขอบเขต ความสำคัญและความหลากหลายของการใช้สารนั้นโดยชอบด้วยกฎหมาย และความ
เป็นไปได้และความง่ายในการเลือกใช้สารทดแทน ทั้งเพื่อวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายและเพื่อการลักลอบ
ผลิตยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เมื่อคณะกรรมการพบว่า
(ก) สารนั้นถูกใช้ในการลักลอบผลิตยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทบ่อยครั้ง
(ข) ปริมาณและขอบเขตของการลักลอบผลิตยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทก่อให้เกิดปัญหา
สาธารณสุขหรือปัญหาสังคมอย่างร้ายแรง
เพื่อให้มีการดำเนินการของนานาชาติ คณะกรรมการจะต้องแจ้งผลการประเมินสารนั้นให้แก่คณะกรรมการ
รวมทั้งผลที่น่าจะเกิดขึ้นจากการเพิ่มชื่อสารนั้นในบัญชี I หรือบัญชี II ทั้งเพื่อการใช้ที่ชอบด้วยกฎหมายและ
การลักลอบผลิต รวมทั้งข้อเสนอแนะในเรื่องมาตรการติดตามตรวจสอบใดซึ่งอาจจะเหมาะสมเมื่อคำนึงถึงการ
ประเมินดังกล่าว
๕. โดยคำนึงถึงข้อคิดเห็นที่ส่งโดยภาคีและข้อคิดเห็นรวมถึงข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ซึ่งผลการประเมิน
ของคณะกรรมการจะเป็นตัวตัดสินชี้ในเรื่องทางวิทยาศาสตร์ และโดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
คณะกรรมการอาจลงมติโดยเสียงข้างมากสองในสามของสมาชิกให้จัดสารใดๆ ไว้ในบัญชี I หรือบัญชี II
๖. เลขาธิการ จะต้องแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการที่ได้กระทำตามข้อนี้ไปยังรัฐทั้งหมดและหน่วยงาน
อื่นๆ ซึ่งเป็นหรือมีสิทธิจะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา รวมทั้งคณะกรรมการคำวินิจฉัยดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ
กับแต่ละภาคีหนึ่งร้อยแปดสิบวันหลังจากวันที่แจ้งดังกล่าว
๗. (ก) คำวินิจฉัยของคณะกรรมการที่ได้กระทำตามข้อนี้อาจถูกทบทวนได้โดยคณะมนตรี เมื่อภาคีได้ร้องขอ
ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันหลังจากวันแจ้งคำวินิจฉัยนั้น คำร้องขอให้มีการทบทวนคำวินิจฉัยจะต้องส่งให้
เลขาธิการ พร้อมด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดซึ่งเป็นหลักของการร้องขอให้มีการทบทวน
(ข) เลขาธิการ จะต้องส่งต่อสำเนาคำร้องขอให้มีการทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปยังคณะกรรมการ

คณะกรรมการ และภาคีทั้งหมด เพื่อเชิญชวนให้คณะกรรมการอาหาร คณะกรรมการ และบรรดาภาคีเสนอ
ข้อคิดเห็นภายในเก้าสิบวัน ข้อคิดเห็นทั้งหมดที่ได้รับจะต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

(ค) คณะมนตรีอาจยืนยันหรือกลับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการได้ หนังสือแจ้งคำวินิจฉัยของคณะมนตรี
จะต้องส่งต่อไปยังรัฐทั้งหมดและหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งเป็นหรือมีสิทธิจะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฯ และจะต้อง
ส่งต่อไปยังคณะกรรมการและคณะกรรมการด้วย

๘. (ก) โดยไม่กระทบต่อหลักการทั่วไปของบทบัญญัติในวรรค ๑ ของข้อนี้ บทบัญญัติของอนุสัญญา ค.ศ.
๑๙๖๑ และอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไข รวมถึงอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑ ภาคีจะต้องดำเนิน
มาตรการที่ตนพิจารณาว่าเหมาะสมเพื่อติดตามตรวจสอบการผลิตและการจำหน่ายสารในบัญชี I และบัญชี II
ซึ่งดำเนินการภายในดินแดนของตน

(ข) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นี้ ภาคีอาจ

(๑) ควบคุมบุคคลและวิสาหกิจทั้งหมดที่ประกอบการผลิตและจำหน่ายสารดังกล่าว

(๒) ควบคุมโดยใช้ใบอนุญาตในเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งและสถานที่ที่จะมีการผลิต หรือจำหน่ายสารดังกล่าว

(๓) กำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องมีใบอนุญาตเพื่อประกอบการผลิตดังกล่าว

(๔) ป้องกันการสะสมสารดังกล่าวในความครอบครองของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายที่เกินกว่าปริมาณสารที่ต้องการ
สำหรับการดำเนินธุรกิจปกติและสภาพตลาดที่เป็นอยู่

๙. แต่ละภาคีจะต้องดำเนินมาตรการอันเกี่ยวข้องกับสารในบัญชี I และบัญชี II ดังต่อไปนี้

(ก) กำหนดและดำเนินระบบที่จะติดตามตรวจสอบการค้าระหว่างประเทศของสารในบัญชี I และบัญชี II เพื่อ
ช่วยในการระบุถึงธุรกิจการค้าอันน่าสงสัย ภาคีจะต้องใช้ระบบการติดตามตรวจสอบดังกล่าวด้วยความร่วมมือ
อย่างใกล้ชิดกับผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขายส่ง และผู้ขายปลีก ซึ่งจะต้องรายงานให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ
ทราบถึงใบสั่งสินค้าและธุรกิจการค้าอันน่าสงสัย

(ข) บัญญัติให้มีการยึดสารใดๆ ในบัญชี I หรือบัญชี II ถ้ามีหลักฐานเพียงพอว่าสารดังกล่าวมีไว้เพื่อใช้ในการ
ลักลอบผลิตยาเสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

(ค) แจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและหน่วยงานบริการของภาคีที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็วเท่าที่เป็นไปได้ หากมีเหตุ
ที่เชื่อได้ว่าการนำเข้า ส่งออก หรือผ่านแดน ซึ่งสารในบัญชี I หรือบัญชี II มีจุดหมายเพื่อการลักลอบผลิตยา
เสพติดหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งรวมถึงข้อมูลอันเกี่ยวกับวิธีการชำระเงินและ
สารสำคัญอื่นใดซึ่งทำให้เชื่อเช่นนั้น

(ง) กำหนดให้สารซึ่งนำเข้าและส่งออกติดฉลากและมีเอกสารกำกับอย่างถูกต้องเอกสารทางการค้า เช่น บัญชี
ราคาสินค้า บัญชีแสดงสินค้า ตลอดจนเอกสารทางศุลกากรและทางการขนส่ง และเอกสารส่งของอื่นๆ จะต้อง
ระบุรวมถึงรายชื่อของสารที่นำเข้าและส่งออกตามที่ระบุในบัญชี I หรือบัญชี II ปริมาณสารที่นำเข้าและส่งออก
 ตลอดจนชื่อและที่อยู่ของผู้ส่งออก ผู้นำเข้า และผู้รับมอบสินค้า หากมี

(จ) ประกันว่าเอกสารต่างๆ ที่อ้างถึงในอนุวรรค (ง) ของวรรคนี้ จะได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อย
กว่าสองปี และมีพร้อมที่จะให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตรวจสอบ

๑๐. (ก) นอกเหนือจากบทบัญญัติของวรรค ๙ และเมื่อภาคีที่สนใจร้องขอต่อเลขาธิการภาคีซึ่งจะมีการส่งสาร
หนึ่งในบัญชี I ออกไปจากดินแดนของตนจะต้องประกันว่าก่อนการส่งออกดังกล่าวเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะจัด
ข้อมูลดังต่อไปนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของประเทศผู้นำเข้า

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ส่งออกและผู้นำเข้า ตลอดจนผู้รับมอบสินค้า หากมี

(๒) ชื่อของสารในบัญชี I

- (๓) ปริมาณของสารที่จะส่งออก
- (๔) จุดที่คาดว่าจะนำเข้า และวันที่คาดว่าจะจัดส่ง

(๕) ข้อมูลอื่นใดที่ภาคีเห็นพ้องร่วมกัน

(ข) ภาคีอาจรับเอามาตรการควบคุมที่เข้มงวดหรือรุนแรงกว่าที่วรรคนี้บัญญัติไว้หากตามความเห็นของภาคีนั้น มาตรการดังกล่าวเป็นที่ต้องการหรือจำเป็น

๑๑. เมื่อภาคีหนึ่งจัดข้อมูลให้แก่อีกภาคีหนึ่งตามวรรค ๙ และวรรค ๑๐ ของข้อนี้ ภาคีที่จัดให้ข้อมูลดังกล่าว อาจกำหนดให้ภาคีผู้รับข้อมูลนั้นไม่เปิดเผยความลับทางการค้า ทางธุรกิจ ทางพาณิชย์ หรือทางอาชีพ รวมทั้ง กระบวนการค้า

๑๒. ภาคีจะต้องจัดข้อมูลให้แก่คณะกรรมการเป็นประจำทุกปี ในรูปแบบและลักษณะที่คณะกรรมการกำหนดไว้ และตามแบบที่คณะกรรมการจัดเตรียมให้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) จำนวนของสารในบัญชี I และบัญชี II ที่ถูกยึด และแหล่งกำเนิดของสารเหล่านั้นหากทราบ

(ข) สารใดๆ ที่ไม่ได้รวมอยู่ในบัญชี I หรือบัญชี II ซึ่งถูกระบุว่าเคยมีการใช้ในการลักลอบผลิตยาเสพติดหรือ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และเป็นสารที่ภาคีเห็นว่ามีค่าเพียงพอที่จะแจ้งให้คณะกรรมการ ทราบ

(ค) วิธีการยกย้ายและลักลอบผลิต

๑๓. คณะกรรมการจะต้องรายงานต่อคณะกรรมาธิการเป็นประจำทุกปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อนี้ และ คณะกรรมาธิการจะต้องพิจารณาทบทวนว่าบัญชี I และบัญชี II ครอบคลุมเพียงพอและเหมาะสมเป็นระยะๆ

๑๔. บทบัญญัติของข้อนี้จะไม่ใช่กับการปรุงยา และกับสารปรุงแต่งอื่นๆ ซึ่งมีสารในบัญชี I หรือบัญชี II รวมอยู่ โดยผสมขึ้นตามกรรมวิธีที่สารดังกล่าวนี้ไม่สามารถนำมาใช้ได้ง่ายหรือนำกลับมาใช้โดยกรรมวิธีที่สามารถ นำมาใช้โดยง่าย

ข้อ ๑๓ วัสดุและอุปกรณ์

ภาคีจะต้องดำเนินมาตรการดังกล่าวตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสมเพื่อป้องกันการค้าและการยกย้ายวัสดุและ อุปกรณ์เพื่อการลักลอบทำขึ้น หรือการผลิตยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและภาคีจะต้อง ร่วมมือกันเพื่อบรรลุมูลวัตถุประสงค์นี้

ข้อ ๑๔ มาตรการทำลายการลักลอบเพาะปลูกพืชเสพติด และขจัดความต้องการที่ผิดกฎหมายสำหรับยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

(๑) มาตรการใดๆ ที่ภาคีดำเนินการโดยสอดคล้องกับอนุสัญญานี้จะรุนแรงและเข้มงวดไม่น้อยกว่าบทบัญญัติที่ ใช้บังคับกับการทำลายการลักลอบเพาะปลูกพืชที่มีสารเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และการขจัด ความต้องการที่ผิดกฎหมายสำหรับยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทภายใต้บทบัญญัติแห่ง อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไข และอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑

(๒) ภาคีจะต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อที่จะป้องกันการลักลอบเพาะปลูกและทำลายพืชที่มีสารเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เช่น ต้นฝิ่น ต้นโคคา และพืชกัญชา ที่ลักลอบเพาะปลูกในดินแดนของ

ตน มาตรการที่รับเอาไว้แล้วจะต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน และจะต้องพิจารณาตามสมควรถึงการใช้โดยชอบด้วยกฎหมายตามประเพณีหากมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการใช้ดังกล่าวปรากฏอยู่ ตลอดจนการคุ้มครองสภาพแวดล้อมด้วย

(ก) ภาคีอาจร่วมมือกันเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของความพยายามทำลายการเพาะปลูกพืชเสพติด ดังกล่าวนอกเหนือจากประการอื่นแล้ว และเมื่อเหมาะสม ความร่วมมือดังกล่าวอาจรวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นแบบผสมผสาน อันนำมาซึ่งทางเลือกที่สามารถดำเนินการได้ในเชิงเศรษฐกิจเพื่อทดแทนการเพาะปลูกพืชเสพติด ภาคีควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ เช่น การเข้าถึงตลาด ความพร้อมของทรัพยากร ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เป็นอยู่ ก่อนที่การพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวจะได้รับการปฏิบัติ อนึ่งภาคีอาจเห็นชอบกับมาตรการความร่วมมืออื่นใดที่เหมาะสมด้วย

(ข) ภาคีจะต้องอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์และเทคนิค รวมทั้งการปฏิบัติงานวิจัยเกี่ยวกับการทำลายการลักลอบเพาะปลูกพืชเสพติดนั้น

(ค) เมื่อใดที่ภาคีมีเขตแดนร่วมกัน ภาคีจะต้องพยายามร่วมมือกันในแผนงานทำลายการลักลอบเพาะปลูกพืชเสพติดในแต่ละพื้นที่ของตนตลอดแนวเขตแดนเหล่านั้น

(ด) ภาคีจะต้องรับเอามาตรการอันเหมาะสมที่มุ่งขจัดหรือลดความต้องการอันมิชอบซึ่งยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เพื่อที่จะลดความทุกข์ทรมานของมนุษย์และขจัดแรงจูงใจด้านเงินตราในการลักลอบค้า นอกเหนือจากประการอื่นแล้ว มาตรการเหล่านี้อาจเป็นไปตามคำแนะนำขององค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ อาทิจ องค์การอนามัยโลกและองค์การระหว่างประเทศอื่นที่มีอำนาจ และเป็นไปตามโครงสร้างการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการใช้ยาในทางที่ผิด ซึ่งรับเอาโดยที่ประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้ยาในทางที่ผิดและการลักลอบค้าที่จัดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ อันเป็นการประชุมที่เกี่ยวกับความพยายามขององค์การระดับรัฐบาลและมีใช้ระดับรัฐบาลและของภาคเอกชนในเรื่องการป้องกัน การบำบัดรักษา และการฟื้นฟู อนึ่ง บรรดาภาคีอาจเข้าเป็นภาคีความตกลงหรือข้อตกลงในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคีซึ่งมุ่งขจัดหรือลดความต้องการอันมิชอบซึ่งยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

(จ) ภาคีอาจดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อการทำลายโดยเร็ว หรือการจำหน่ายจ่ายโอนโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งยาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารในบัญชี I และบัญชี II ซึ่งถูกยึดหรือริบ และเพื่อให้มีการยอมรับสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในปริมาณที่จำเป็นซึ่งได้รับการรับรองอย่างถูกต้อง

ข้อ ๑๕

ผู้ประกอบการขนส่ง

๑. ภาคีจะต้องดำเนินมาตรการอันเหมาะสมเพื่อประกันว่าวิธีการขนส่งซึ่งปฏิบัติโดยผู้ประกอบการขนส่งนั้นจะไม่ถูกใช้ในการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ มาตรการดังกล่าวอาจรวมถึงข้อตกลงพิเศษกับผู้ประกอบการขนส่ง

๒. ภาคีจะต้องกำหนดให้ผู้ประกอบการขนส่งดำเนินมาตรการป้องกันที่เหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้อุปกรณ์ขนส่งของตนในการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อ ๓ วรรค ๑ มาตรการป้องกันดังกล่าวอาจรวมถึง

(ก) ถ้าสถานที่หลักในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการขนส่งอยู่ในดินแดนของภาคนั้น

(๑) การฝึกอบรมบุคลากรให้รู้วิธีตรวจหาสินค้าหรือบุคคลที่น่าสงสัย

(๒) การส่งเสริมความซื่อสัตย์ของบุคลากร

(ข) ถ้าผู้ประกอบการขนส่งกำลังดำเนินกิจการอยู่ในดินแดนของภาคนั้น

(๑) การยื่นบัญชีแสดงสินค้าล่วงหน้า เมื่อเป็นไปได้

(๒) การใช้ตราฉลากบนภาชนะบรรจุที่ป้องกันการปลอมแปลงแก้ไขและสามารถตรวจสอบได้เป็นรายการ

(๓) การรายงานสถานการณ์อันน่าสงสัยทั้งหมดที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เหมาะสมในโอกาสแรก

๓. ภาคิจจะต้องพยายามประกันว่าผู้ประกอบการขนส่งและหน่วยงานที่เหมาะสมจะร่วมมือกันในการเข้า-ออก และบริเวณควบคุมทางศุลกากรอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการขนส่งและสินค้า โดยมีได้รับอนุญาต และเพื่อปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยอันเหมาะสม

ข้อ ๑๖

เอกสารทางการค้าและการปิดฉลากสินค้าที่ส่งออก

๑. ภาคิจจะต้องกำหนดให้การส่งออกยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทโดยชอบด้วยกฎหมายมีเอกสารกำกับอย่างถูกต้อง นอกเหนือจากข้อกำหนดเกี่ยวกับเอกสารตามข้อ ๓๑ ของอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ข้อ ๓๑ ของอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไข และข้อ ๑๒ ของอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑ เอกสารทางการค้า เช่น บัญชีราคาสินค้า บัญชีแสดงสินค้า เอกสารทางศุลกากร เอกสารที่ใช้ในการขนส่งและเอกสารส่งของอื่นๆ จะต้องรวมถึงชื่อยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่ส่งออกดังที่แสดงไว้ในบัญชีท้ายอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไขและอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑ และปริมาณที่ส่งออกตลอดจนชื่อและที่อยู่ของผู้ส่งออก ผู้นำเข้า และผู้รับสินค้าหากมี
๒. ภาคิจจะต้องกำหนดว่ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่ส่งมอบซึ่งส่งออกจะต้องไม่ปิดฉลากผิดพลาด

ข้อ ๑๗

การลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล

๑. ภาคิจจะต้องร่วมมือกันอย่างเต็มที่เท่าที่เป็นไปได้ เพื่อปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเลโดยสอดคล้องกับกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ
  ๒. ภาคิจใดซึ่งมีเหตุอันควรที่จะสงสัยว่าเรือที่ชักธงของตน หรือไม่ชักธง หรือไม่แสดงเครื่องหมายการจดทะเบียน ถูกใช้ในการลักลอบค้ายาเสพติด อาจขอความช่วยเหลือจากภาคีอื่นๆ ในการปราบปรามการใช้เรือเพื่อวัตถุประสงค์นั้น ภาคิจที่ได้รับการร้องขอจะต้องให้ความช่วยเหลือดังกล่าวด้วยวิธีการที่มีอยู่
  ๓. ภาคิจใดที่มีเหตุอันควรที่จะสงสัยว่าเรือซึ่งใช้สิทธิเดินเรือโดยเสรีตามกฎหมายระหว่างประเทศ และซึ่งชักธงหรือแสดงเครื่องหมายจดทะเบียนของอีกภาคีหนึ่ง ถูกใช้ในการลักลอบค้ายาเสพติดอาจแจ้งรัฐเจ้าของธง ขอคำยืนยันการจดทะเบียน และหากได้รับคำยืนยัน ก็ให้อนุญาตจากรัฐเจ้าของธงที่จะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมกับเรือนั้น
  ๔. โดยสอดคล้องกับวรรค ๓ หรือเป็นไปตามสนธิสัญญาที่ใช้บังคับระหว่างภาคี หรือเป็นไปตามความตกลงหรือข้อตกลงใดๆ ที่ได้กระทำระหว่างภาคีเหล่านั้น นอกเหนือจากประการอื่นแล้ว รัฐเจ้าของธงอาจอนุญาตรัฐผู้ร้องขอให้
- (ก) ขึ้นไปบนเรือลำดังกล่าว

(ข) คันเรือลำดังกล่าว

(ค) หากพบพยานหลักฐานของการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการลักลอบค้ายาเสพติดดำเนินการที่เหมาะสมกับเรือบุคคล และสินค้าที่บรรทุกอยู่บนเรือ

๕. เมื่อมีการดำเนินการตามข้อนี้ ภาศึที่เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาตามสมควรถึงความจำเป็นที่จะไม่ให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยแห่งชีวิตในทะเล ความปลอดภัยของเรือและสินค้า หรือไม่กระทบต่อผลประโยชน์ทางการค้าและทางกฎหมายของรัฐเจ้าของธงหรือรัฐอื่นใดที่สนใจ

๖. โดยสอดคล้องกับพันธกรณีในวรรค ๑ ของข้อนี้ รัฐเจ้าของธงอาจให้การอนุญาตอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เห็นพ้องร่วมกันระหว่างรัฐเจ้าของธงและภาศึผู้ร้องขอ รวมทั้งเงื่อนไขเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

๗. เพื่อวัตถุประสงค์ของวรรค ๓ และ ๔ ของข้อนี้ ภาศึหนึ่งจะต้องตอบคำร้องขอของอีกภาศึหนึ่งโดยเร็ว ที่จะให้ตัดสินว่าเรือที่ชักธงของภาศึนั้นมีสิทธิ์กระทำการเช่นนั้นหรือไม่ และคำร้องขออนุญาตที่กระทำตามวรรค ๓ อื่นๆ ขณะที่เข้าเป็นภาศึแห่งอนุสัญญา นี้ แต่ละภาศึจะต้องตั้งหน่วยงานหนึ่งหรือหลายหน่วยงานเมื่อจำเป็นเพื่อรับและตอบคำร้องขอดังกล่าว การตั้งเช่นนี้จะต้องแจ้งให้บรรดาภาศึทั้งหมดทราบโดยผ่านเลขาธิการภายในหนึ่งเดือนของการตั้ง

๘. ภาศึที่ได้ดำเนินการใดๆ โดยสอดคล้องกับข้อนี้จะต้องแจ้งรัฐเจ้าของธงที่เกี่ยวข้องให้ทราบผลของการดำเนินการนั้นโดยทันที

๙. ภาศึจะต้องพิจารณาเข้าเป็นภาศึของความตกลงหรือข้อตกลงลักษณะทวีภาศึหรือระดับภูมิภาค เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติของข้อนี้ หรือเพิ่มพูนประสิทธิผลของบทบัญญัติของข้อนี้

๑๐. การดำเนินการตามวรรค ๔ ของข้อนี้จะต้องกระทำโดยเรือรบหรืออากาศยานทหาร หรือเรือและอากาศยานอื่นที่มีเครื่องหมายแสดงและสามารถระบุได้ชัดเจนว่าใช้ในราชการของรัฐบาล และได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติการนั้นโดยเฉพาะเท่านั้น

๑๑. การดำเนินการใดๆ ที่กระทำโดยสอดคล้องกับข้อนี้จะต้องคำนึงตามสมควรถึงความจำเป็นที่จะไม่แทรกแซงหรือกระทบต่อสิทธิ พันธกรณี และการใช้เขตอำนาจของรัฐชายฝั่งโดยสอดคล้องกับกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ

ข้อ ๑๘

เขตการค้าเสรีและเมืองท่าปลอดภาษี

๑. ภาศึจะต้องใช้มาตรการต่างๆ เพื่อปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารในบัญชี I และบัญชี II ในเขตการค้าเสรีและเมืองท่าปลอดภาษี ที่รุนแรงและเข้มงวดไม่น้อยกว่ามาตรการที่ใช้ในส่วนอื่นๆ ของดินแดน

๒. ภาศึจะต้องพยายามที่จะ

(ก) ติดตามตรวจสอบการเคลื่อนย้ายสินค้าและความเคลื่อนไหวของบุคคลต่างๆ ในเขตการค้าเสรีและเมืองท่าปลอดภาษี และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ภาศึจะต้องให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่จะค้นสินค้าและเรือที่เข้ามาเทียบท่าหรือออกจากท่า รวมทั้งเรือสำราญและเรือประมง ตลอดจนอากาศยานและพาหนะต่างๆ และเมื่อเห็นสมควร ที่จะค้นลูกเรือ ผู้โดยสาร และสัมภาระของคนเหล่านั้นด้วย

(ข) จัดตั้งและรักษาระบบที่จะตรวจหาสินค้าที่ต้องสงสัยว่าบรรจุยาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารในบัญชี I และบัญชี II อยู่ภายใน ซึ่งผ่านเข้าไปหรือออกมาจากเขตการค้าเสรีและเมืองท่าปลอดภาษี

(ค) จัดตั้งและรักษาระบบการสอดส่องในบริเวณท่าเรือและอู่เรือ ท่าอากาศยาน และจุดตรวจชายแดนในเขตการค้าเสรีและเมืองท่าปลอดภาษี

ข้อ ๑๙
การใช้ไปรษณีย์

๑. โดยสอดคล้องกับพันธกรณีของตนภายใต้อนุสัญญาสหภาพไปรษณีย์สากล และตามหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายภายในของตน ภาตจีจะต้องใช้มาตรการต่างๆ เพื่อปราบปรามการใช้ไปรษณีย์เพื่อการลักลอบค้า และจะต้องร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว
๒. มาตรการที่อ้างถึงในวรรค ๑ ของข้อนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะต้องรวมถึง
  - (ก) การประสานการปฏิบัติเพื่อป้องกันและปราบปรามการใช้ไปรษณีย์เพื่อการลักลอบค้า
  - (ข) การที่บุคลากรด้านปราบปรามที่มีอำนาจนำมาใช้และดำรงไว้ซึ่งเทคนิคการสืบสวน และควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อตรวจหาสินค้ายาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารในบัญชี I และบัญชี II ผิดกฎหมายในระบบไปรษณีย์
  - (ค) มาตรการทางกฎหมายที่จะทำให้มีการใช้วิธีการอันเหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่จำเป็นสำหรับกระบวนการทางศาล

ข้อ ๒๐
ข้อมูลที่ภาตจีจะต้องจัดให้

๑. ภาตจีจะต้องจัดข้อมูลให้คณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานของอนุสัญญานี้ในดินแดนของตนโดยผ่านเลขาธิการ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
  - (ก) ตัวบทกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่ประกาศใช้เพื่อให้อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับ
  - (ข) รายละเอียดแห่งคดีการลักลอบค้าภายในเขตอำนาจของตนซึ่งเห็นว่าสำคัญเนื่องจากแสดงถึงแนวโน้มใหม่ๆ ปริมาณสารที่เกี่ยวข้อง แหล่งที่มาของสารนั้น หรือวิธีการลักลอบค้าซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องใช้

ข้อ ๒๑
หน้าที่ของคณะกรรมการ

- คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาเรื่องทั้งหมดที่เกี่ยวกับความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
- (ก) คณะกรรมการจะต้องทบทวนการปฏิบัติงานตามอนุสัญญานี้ บนพื้นฐานของข้อมูลที่ภาตจีส่งให้ตามข้อ ๒๐
  - (ข) คณะกรรมการอาจให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะทั่วไป โดยอิงกับการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากภาตจี
  - (ค) คณะกรรมการอาจขอให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องใดๆ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของคณะกรรมการ
  - (ง) คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามที่เห็นว่าเหมาะสม ในเรื่องใดๆ ที่คณะกรรมการส่งมาให้ตามข้อ ๒๑ วรรค ๑ อนุวรรค (ข)
  - (จ) คณะกรรมการอาจแก้ไขบัญชี I และบัญชี II ได้ โดยสอดคล้องกับขั้นตอนที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๒
  - (ฉ) คณะกรรมการอาจขอให้ผู้ที่มีใช้ภาตจีพิจารณาถึงคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่คณะกรรมการรับเอาภายใต้อนุสัญญานี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่มีใช้ภาตจีเหล่านั้นพิจารณาดำเนินการตามคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะดังกล่าว

ข้อ ๒๒
หน้าที่ของคณะกรรมการ

๑. โดยไม่กระทบต่อหน้าที่ของคณะกรรมการตามข้อ ๒๑ และไม่กระทบต่อหน้าที่ของคณะกรรมการ และอนุสัญญาภายใต้อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไข และอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑ (ก) โดยอาศัยการตรวจสอบข้อมูลที่คณะกรรมการ เลขานุการ หรือคณะกรรมการมีอยู่ หรือข้อมูลที่องค์กรของสหประชาชาติจัดส่งให้ ถ้าคณะกรรมการมีเหตุผลที่เชื่อได้ว่าความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนั้นไม่สัมฤทธิ์ผล คณะกรรมการอาจขอให้ภาคีหนึ่งหรือหลายภาคีจัดข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ด้วย

(ข) ในส่วนของข้อ ๑๒, ๑๓ และ ๑๖ นั้น

(๑) ภายหลังการดำเนินการภายใต้อนุวรรค (ก) ของข้อนี้ คณะกรรมการอาจเรียกร้องให้ภาคีที่เกี่ยวข้องรับเอามาตรการแก้ไขซึ่งเห็นว่าจำเป็นในสภาพการณ์นั้น เพื่อการปฏิบัติตามบทบัญญัติของข้อ ๑๒, ๑๓ และ ๑๖ หากพิจารณาว่าจำเป็นที่จะกระทำเช่นนั้น

(๒) ก่อนการดำเนินการตาม (๓) ข้างล่างนี้ คณะกรรมการจะต้องให้การติดต่อในเรื่องเกี่ยวกับอนุวรรคข้างต้นกับภาคีที่เกี่ยวข้องเป็นความลับ

(๓) หากคณะกรรมการพบว่าภาคีที่เกี่ยวข้องมิได้ดำเนินการมาตรการแก้ไขที่ได้รับการเรียกร้องให้ดำเนินการภายใต้อนุวรรคนี้ คณะกรรมการอาจขอให้ภาคี คณะมนตรี และคณะกรรมการพิจารณาเรื่องนี้ รายงานใดๆ ที่คณะกรรมการพิมพ์เผยแพร่ภายใต้อนุวรรคนี้จะต้องประกอบด้วยข้อคิดเห็นของภาคีที่เกี่ยวข้อง หากภาคีที่เกี่ยวข้องร้องขอเช่นนั้น

๒. ภาคีจะได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการประชุมของคณะกรรมการ ซึ่งจะมีการพิจารณาปัญหาที่ภาคีนั้นมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องโดยตรงภายใต้ข้อนี้

๓. ถ้าในกรณีใดๆ ที่คำวินิจฉัยของคณะกรรมการซึ่งรับเอาภายใต้ข้อนี้ไม่เป็นเอกฉันท์จะต้องระบุข้อคิดเห็นของเสียงข้างน้อยไว้ด้วย

๔. คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภายใต้ข้อนี้จะต้องถือเสียงข้างมาก ๒ ใน ๓ ของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

๕. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามอนุวรรค ๑ (ก) ของข้อนี้ คณะกรรมการจะต้องรักษาเป็นความลับซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่ตนได้รับมา

๖. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการภายใต้ข้อนี้จะไม่นำมาใช้บังคับกับการปฏิบัติตามสนธิสัญญาหรือความตกลงที่บรรดาภาคีเข้าเป็นภาคีตามบทบัญญัติของอนุสัญญานี้

๗. บทบัญญัติของข้อนี้จะไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับข้อพิพาทระหว่างภาคีที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติของข้อ ๓๒

ข้อ ๒๓
รายงานของคณะกรรมการ

๑. คณะกรรมการจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการทำงานของตน โดยมีบทวิเคราะห์ข้อมูลที่ตนมีอยู่ และในกรณีที่เหมาะสม ให้มีรายละเอียดของคำชี้แจงที่ภาคีได้ให้หรือต้องการจากภาคี หากมี พร้อมด้วยข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่คณะกรรมการประสงค์ที่จะให้ไว้ อนึ่ง คณะกรรมการอาจจัดทำรายงานเพิ่มเติมตามที่พิจารณาว่าจำเป็น คณะกรรมการจะต้องยื่นรายงานนี้ต่อคณะมนตรีโดยผ่านคณะกรรมการซึ่งอาจจัดทำข้อคิดเห็นตามที่เห็นเหมาะสม

๒. รายงานของคณะกรรมการจะต้องถูกจัดส่งให้แก่ภาคี และจากนั้น เลขาธิการจะต้องจัดพิมพ์เผยแพร่ รายงานดังกล่าว อนึ่ง บรรดาภาคีจะต้องอนุญาตให้มีการแจกจ่ายโดยไม่มีข้อจำกัดด้วย

ข้อ ๒๔

การนำมาตรการที่เข้มงวดกว่ามาตรการที่อนุสัญญาที่กำหนดไว้มาใช้

ภาคีหนึ่งอาจรับเอามาตรการที่เข้มงวดหรือรุนแรงกว่ามาตรการที่อนุสัญญานี้บัญญัติไว้ หากตามความเห็นของภาคีแล้ว มาตรการดังกล่าวเหมาะสมหรือจำเป็นเพื่อการป้องกันหรือปราบปรามการลักลอบค้า

ข้อ ๒๕

การไม่ลิดรอนสิทธิและพันธกรณีของสนธิสัญญาที่มีอยู่ก่อน

บทบัญญัติของอนุสัญญานี้จะต้องไม่ลิดรอนสิทธิใดๆ ที่ภาคีแห่งอนุสัญญานี้ได้รับ หรือพันธกรณีใดๆ ที่ภาคีแห่งอนุสัญญานี้ต้องปฏิบัติตามภายใต้อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่ได้รับการแก้ไข และอนุสัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑

ข้อ ๒๖

การลงนาม

อนุสัญญานี้จะเปิดให้มีการลงนามที่สำนักงานองค์การสหประชาชาติ ณ กรุงเวียนนา ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๘ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๘๙ และหลังจากนั้นจะเปิดให้ลงนามที่ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ณ กรุงนิวยอร์ก จนถึงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๙ แก่

(ก) รัฐทั้งหมด

(ข) ประเทศนามิเบีย ซึ่งกระทำการแทนโดยคณะมนตรีสหประชาชาติเพื่อนามิเบีย

(ค) องค์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจา การจัดทำและใช้บังคับความตกลงระหว่างประเทศในเรื่องที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง ส่วนข้อความในอนุสัญญาที่กล่าวถึงภาคี รัฐ หรือหน่วยงานบริการระดับชาติก็จะใช้บังคับได้กับองค์การเหล่านี้ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์การดังกล่าว

ข้อ ๒๗

การให้สัตยาบัน การยอมรับ การเห็นชอบ หรือการให้การยืนยันอย่างเป็นทางการ

๑. อนุสัญญานี้ต้องมี การให้สัตยาบัน การยอมรับ หรือการเห็นชอบโดยรัฐต่างๆ และโดยประเทศนามิเบีย ซึ่งกระทำการแทนโดยคณะมนตรีสหประชาชาติเพื่อนามิเบีย และการให้การยืนยันอย่างเป็นทางการโดยองค์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคที่อ้างถึงในข้อ ๒๖ อนุวรรค (ค) สัตยาบันสาร สารยอมรับ หรือสารเห็นชอบ และสารที่เกี่ยวกับการให้การยืนยันอย่างเป็นทางการจะต้องมอบให้เลขาธิการเก็บรักษา

๒. ในสารการยื่นยื่นอย่างเป็นทางการ องค์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคจะต้องแสดงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนในเรื่องที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง องค์การเหล่านี้จะต้องแจ้งเลขอาธิการให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนในเรื่องที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง

ข้อ ๒๘ การภาคยานุวัติ

๑. อนุสัญญานี้จะยังคงเปิดสำหรับการภาคยานุวัติโดยรัฐใดๆ โดยประเทศนามิเบียซึ่งกระทำการแทนโดยคณะมนตรีสหประชาชาติเพื่อนามิเบีย และโดยองค์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคที่อ้างถึงในข้อ ๒๖ อนุวรรค (ค)

การภาคยานุวัติจะมีผลเมื่อมีการมอบภาคยานุวัติสารไว้กับเลขอาธิการเพื่อเก็บรักษา

๒. ในภาคยานุวัติสาร องค์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคจะต้องแสดงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนในเรื่องที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง องค์การเหล่านี้จะต้องแจ้งเลขอาธิการให้ทราบด้วยถึงการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนในเรื่องที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง

ข้อ ๒๙ การมีผลใช้บังคับ

๑. อนุสัญญานี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่เก้าสิบหลังจากวันที่ได้มีการมอบสัตยาบันสาร สารยอมรับ สารเห็นชอบ หรือภาคยานุวัติสาร ฉบับที่ยี่สิบของรัฐหรือประเทศนามิเบียซึ่งกระทำการแทนโดยคณะมนตรีสหประชาชาติเพื่อนามิเบีย ให้เลขอาธิการเก็บรักษา

๒. สำหรับรัฐใดหรือประเทศนามิเบียซึ่งกระทำการแทนโดยคณะมนตรีสหประชาชาติเพื่อนามิเบียซึ่งได้ให้สัตยาบัน ยอมรับ เห็นชอบ หรือภาคยานุวัติในอนุสัญญานี้ภายหลังการมอบสัตยาบันสาร สารยอมรับ สารเห็นชอบ หรือภาคยานุวัติสาร ฉบับที่ยี่สิบ อนุสัญญานี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่เก้าสิบหลังจากวันที่มีการมอบสัตยาบันสาร สารยอมรับ สารเห็นชอบ หรือภาคยานุวัติสารของตน

๓. สำหรับองค์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคแต่ละองค์การที่อ้างถึงในข้อ ๒๖ อนุวรรค (ค) ซึ่งได้มอบสารการยื่นยื่นอย่างเป็นทางการหรือภาคยานุวัติสารนั้น อนุสัญญานี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่เก้าสิบหลังจากการมอบให้เลขอาธิการเก็บรักษาดังกล่าว หรือในวันที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับตามวรรค ๑ ของข้อนี้แล้วแต่กรณีใดจะเกิดขึ้นทีหลัง

ข้อ ๓๐ การบอกเลิก

๑. ภาคีหนึ่งใดอาจบอกเลิกอนุสัญญานี้เมื่อใดก็ได้โดยการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อเลขอาธิการ
๒. การบอกเลิกดังกล่าวจะมีผลต่อภาคีที่เกี่ยวข้องหนึ่งปีภายหลังจากวันที่เลขอาธิการได้รับการแจ้งนั้น

ข้อ ๓๑ การแก้ไข

๑. ภาคีใดอาจเสนอข้อแก้ไขอนุสัญญานี้ได้ ภาคีจะต้องส่งตัวบทของข้อแก้ไขดังกล่าว และเหตุผลในการแก้ไขให้แก่เลขาธิการผู้ซึ่งจะต้องส่งต่อไปยังภาคีอื่นๆ และจะต้องถามภาคีอื่นๆ นั้นว่าจะยอมรับข้อแก้ไขที่เสนอนั้นหรือไม่ หากภาคีใดๆ มิได้ปฏิเสธข้อแก้ไขที่เสนอนาซึ่งได้เวียนให้ทราบทั่วกันนั้นภายใน ๒๔ เดือนหลังจากที่ได้มีการเวียนให้ทราบโดยทั่วกันแล้ว ให้ถือว่าข้อแก้ไขนั้นได้รับการยอมรับแล้วและจะมีผลใช้บังคับกับภาคีเก้าสิบวันหลังจากภาคีนั้นได้มอบสารแสดงการเห็นชอบของตนในอันที่จะให้การแก้ไขนั้นมีผลผูกพันให้เลขาธิการเก็บรักษา

๒. ถ้าภาคีใดไม่ยอมรับข้อแก้ไขที่เสนอนา เลขาธิการจะต้องปรึกษาหารือกับบรรดาภาคีและหากภาคีส่วนใหญ่ร้องขอ ให้เลขาธิการนำเรื่องนี้พร้อมด้วยข้อคิดเห็นใดๆ ของบรรดาภาคีเสนอต่อคณะมนตรีซึ่งอาจตัดสินในที่ จะเรียกประชุมโดยสอดคล้องกับข้อ ๖๒ วรรค ๔ แห่งกฎบัตรสหประชาชาติข้อแก้ไขใดๆ อันเป็นผลจากการประชุมดังกล่าวจะต้องรวมไว้ในพิธีสารแก้ไข อนึ่ง การยินยอมให้พิธีสารดังกล่าวมีผลผูกพัน จำเป็นต้องแสดงอย่างแจ้งชัดต่อเลขาธิการด้วย

ข้อ ๓๒

การระงับข้อพิพาท

๑. ถ้ามีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างสองภาคีหรือมากกว่านั้นเกี่ยวกับการตีความหรือการนำอนุสัญญานี้มาใช้ ภาคีจะต้องปรึกษาหารือกันเพื่อระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยการเจรจา การไต่สวนการไกล่เกลี่ย การประนีประนอม การอนุญาโตตุลาการ การให้องค์การระดับภูมิภาคมาช่วยแก้ปัญหาการใช้ชั้นตอนทางศาล หรือสันติวิธีอื่นๆ ตามแต่ตนจะเลือก

๒. ข้อพิพาทใดๆ ดังกล่าวที่ไม่สามารถระงับได้ด้วยวิธีการที่ระบุไว้ในวรรค ๑ ของข้อนี้จะต้องส่งให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นผู้วินิจฉัย หากมีการร้องขอโดยรัฐภาคีคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

๓. ถ้าองค์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคที่อ้างถึงในข้อ ๒๖ อนุวรรค (ค) เป็นภาคีคู่พิพาทในข้อพิพาทซึ่งไม่สามารถระงับได้ด้วยวิธีการที่ระบุไว้ในวรรค ๑ ของข้อนี้ องค์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคดังกล่าวอาจร้องขอต่อคณะมนตรีโดยผ่านรัฐสมาชิกหนึ่งใดขององค์การสหประชาชาติให้ขอความคิดเห็นเชิงแนะนำจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ตามข้อ ๖๕ ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ โดยให้ถือความคิดเห็นดังกล่าว เป็นเด็ดขาด

๔. รัฐแต่ละรัฐ ในขณะที่มีการลงนามหรือการให้สัตยาบัน การยอมรับหรือการเห็นชอบหรือการภาคยานุวัติอนุสัญญานี้ หรือองค์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ในขณะที่มีการลงนามหรือการมอบสารแสดงการยืนยันอย่างเป็นทางการ หรือการภาคยานุวัติ อาจประกาศว่า ตนไม่ถือว่าผูกพันตามวรรค ๒ หรือวรรค ๓ ของข้อนี้ อนึ่ง ภาคีอื่นจะไม่ผูกพันโดยวรรค ๒ หรือวรรค ๓ ในส่วนที่เกี่ยวกับภาคีที่ได้ทำการประกาศดังกล่าว

๕. ภาคีใดที่ได้ทำการประกาศไว้ตามวรรค ๔ ของข้อนี้ อาจถอนการประกาศนั้นเมื่อใดก็ได้โดยการแจ้งไปยังเลขาธิการ

ข้อ ๓๓

ตัวบทที่ถูกต้อง

ตัวบทภาษาอาหรับ ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษารัสเซีย และภาษาสเปนของอนุสัญญานี้ มีความถูกต้องเท่าเทียมกัน

ข้อ ๓๔
การเก็บรักษา

ให้เลขาธิการฯ เป็นผู้เก็บรักษาอนุสัญญา
เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องได้ลงนามอนุสัญญานี้
ทำ ณ กรุงเทพมหานคร เป็นฉบับเดียว ณ วันที่สี่สิบ เดือนธันวาคม คริสต์ศักราชหนึ่งพันเก้าร้อยแปดสิบแปด

ภาคผนวก

บัญชีถูกแก้ไขปรับปรุงโดยที่ประชุมคณะกรรมการยาเสพติด มีผลบังคับใช้ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

บัญชี I บัญชี II

เอ็น-อะซีติลแอนทรานิลิก แอซิด อาเซติก แอนไฮไดรด์

อีเฟดรีน อาซีโตน

เอโกเมทริน แอนทรานิลิก แอซิด

เอโกทามีน เอทิล อีเทอร์

ไอโซซาฟโร ไฮโดรครออลิก แอซิด

ไลเซอจิก แอซิด เมทิล เอทิล คีโตน

3,4 -เมทาลินไดออกซีเพนนิล โพรพาโนน ฟีนิล อาเซติก แอซิด

1-ฟีนิล-2-โพรพาโนน พิเพอริดีน

ไพเพอโรนอล โปตัสเซียม เปอแมงกาเนท

ซูโดอีเฟดรีน ซัลฟูริก แอซิด

ซาฟโร โทลูอิน

รวมถึงเกลือของสารที่ระบุไว้ในบัญชีนี้ รวมถึงเกลือของสารที่ระบุไว้ในบัญชีนี้
ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

(ไม่รวมถึงเกลือของไฮโดรครออลิก แอซิด

และซัลฟูริก แอซิด)

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม : โปรดติดต่อ

กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส.

ที่อยู่ เลขที่ ๕ ถนนดินแดง แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๔๕-๙๐๘๗ หรือ ๐-๒๒๔๗-๐๙๐๑-๑๙ ต่อ ๑๑๐๖, ๑๑๐๗, ๑๑๐๙, ๑๑๑๐, ๑๑๑๑

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๑

ที่อยู่ ๒๑๓ ซอย วิภาวดีรังสิต ๒๕ ถ. วิภาวดีรังสิต หลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๙๕๕-๗๒๓๐

โทรสาร

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๒

ที่อยู่ ๒๑๓ ซอย วิภาวดีรังสิต ๒๕ ถนน วิภาวดีรังสิต หลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๐-๙๕๖๐

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๓

ที่อยู่ ๕๘/๓ ถนนเดชอูตม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๔๔๒๗-๓๙๐๐

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๔

ที่อยู่ ตรังข้ามที่ทำการป่าไม้เขต ถนนหน้าศูนย์ราชการ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๔๓๒๔-๖๗๙๑

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๕

ที่อยู่ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๕๓๑๑-๔๖๘๘

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๖

ที่อยู่ ๒๙ ถนนเอกาทศรถ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๕๕๒๔-๘๕๕๕

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๗

ที่อยู่ ๒๑๓ ซอยวิภาวดีรังสิต ๒๕ ถนนวิภาวดีรังสิต หลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๙-๖๔๙๕

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๘

ที่อยู่ ๑๕๗/๘ ซอยศรีวิชัย ๙ ถนนศรีวิชัย ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๗๗๒๐-๖๒๙๘

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๙

ที่อยู่ ๔๓๔ ถนนไทรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๗๔๓๑-๒๐๘๘, ๐-๗๔๓๒-๑๕๑๔

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร

ที่อยู่ ๒๑๓ ซอยวิภาวดีรังสิต ๒๕ ถนนวิภาวดีรังสิต หลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๙-๗๙๖๔

หากผู้ใดสนใจโปรดติดต่อขอรายละเอียดได้ที่

กองนิติการ

เลขที่ 5 ถนนดินแดง แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ (662) 245-9087 โทรสาร (662) 245-9413

หรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ <http://www.krisdika.go.th>